

การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
ด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์

โดย
นางสาวนภีศรี ศรีวัฒนทรัพย์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
ด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์

โดย
นางสาวนภิสี ศรีวัฒนทรัพย์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE STUDY OF MORAL AND ETHICS BEHAVIOR ADAPTATION BY USING
ILLUSTRATED CARTOON BOOK OF PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS
WATSRIMAHAPHO SCHOOL

By
Napeesee Sriwattanasub

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
MASTER OF EDUCATION
Department of Educational Technology
Graduate School
SILPAKORN UNIVERSITY
2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “ การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ ” เสนอโดย นางสาวนภีสี ศรีวัฒนทรัพย์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

รองศาสตราจารย์ศิริพงศ์ พยอมแย้ม

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตกรรม)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ฐานันตร์ เหมศาสตร์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ศิริพงศ์ พยอมแย้ม)

...../...../.....

47257424 : สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

คำสำคัญ : หนังสือภาพประกอบการ์ตูน / คุณธรรมจริยธรรม

บทคัดย่อ : ศรีวัฒน์ทรัพย์ : การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : รศ.ศิริพงษ์ พยอมรัมย์. 234 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้มีประสิทธิภาพ 2) เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. นักเรียน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 คัดเลือกโดยการสุ่มห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มยกกลุ่ม (Cluster Sampling) มาจำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน โดยให้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม 2. ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 2.1 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน 2.2 ผู้เชี่ยวชาญในการสังเกตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังจากอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง Purposive Sampling) ประกอบด้วย ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ท่าน ครูฝ่ายปกครองของโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 1 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีข้อความสองด้าน คือ ด้านเนื้อหาและด้านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน 2) หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านการประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในระดับ 3.5 ขึ้นไป 3) แบบประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม 4) แบบสังเกตพฤติกรรมสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมและ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าสถิติพื้นฐาน (\bar{x}) และ (S.D.)

1. ประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินคุณภาพที่กำหนดไว้ในระดับ 3.5

2. พฤติกรรมของผู้เรียนหลังจากการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าสูงกว่าก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

47257424 : MAJOR : EDUCATIONAL TECHNOLOGY

KEY WORD : ILLUSTRATION CARTOON BOOK / MORALITY

NAPEESE SRIWATTANASUB : THE STUDY OF MORAL AND ETHICS BEHAVIOR ADAPTATION BY USING ILLUSTRATION CARTOON BOOK OF PRATHOMSUKSA 3 STURDENTS WATSRIMAHAPHO SCHOOL . AN INDEPENDENT STUDY ADVISOR : ASSOC.PROF.SIRIPONG PAYOMYAM . 234 pp.

The purposes of the research was :1) To develop the Illustration Cartoons on moral for efficiency 2) The study on behavior changes student's moral before and after read Illustration Cartoons 3) The study student's preference with morality Illustration Cartoons.

The sample was 2 groups 1. Watsrimahapho 3 Students Nakornchaisri Nakornpathom , 2 term 2551. Select sample;1 room by random the study room , Cluster Sampling method to read morality Illustration Cartoons Book from 2 room. 2.Experts divide into; 2.1 Experts to Evaluated Quality of morality Illustration Cartoons book . Which select by Purposive Sampling method, consist of 3 experts to evaluated on content and 3 experts to evaluated on Illustration Cartoons. 2.2 Experts to observe on behavior changes student's moral before and after read Illustration Cartoons, Select by Purposive Sampling method. This group divide into of a Watsrimahapho 3 Class Teacher, a administration teacher and a morality activity teacher.

The instrument used for the study were 1) Questionnaire; to inquired Expert's opinion on content and morality Illustration Cartoons Book. 2) Morality Illustration Cartoons; passed the evaluate by Experts and higher 3.5 score 3) Expert's opinion assessment to tested on morality Illustration Cartoons 4) Observe assessment to evaluated behavior changes student's moral before and after read Illustration Cartoons Book and 5) Preference assessment on student's preference with morality Illustration Cartoons Book

Statistic analysis was mean values± standard deviation

1. Efficiency of Illustration Cartoons evaluate by Experts was 4.36 that higher criterion (3.5)
2. The behavior changes student's moral after read Illustration Cartoons Book higher before
3. Student's preference with morality Illustration Cartoons was good level

Department of Educational Technology Graduate School,Silpakorn University Academic Year 2008

Student's signature

An Independent Study Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ศิริพงศ์ พยอมแย้ม อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตกรรม และอาจารย์สุานีศรี เหมศาสตร์ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการ และกรรมการในการสอบ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาสื่อเครื่องมือการวิจัยให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ที่ให้ความรู้ และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ในภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบคุณนายอาคม มากมีทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และคณะครูที่อนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และนักเรียนกลุ่ม ตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการทดลองครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณพ่อนพดล ศรีวิวัฒนทรัพย์ คุณแม่ศจีรัตน์ วงษ์สุวรรณ คุณจรรยา วงษ์สุวรรณ คุณจุฑา กันทัด นางสาวกิตติยา อัมพร และคุณวิภาณดา - คุณวิภาภรณ์ จันทประดิษฐ์ ตลอดจนเพื่อน ๆ พี่ ๆ ร่วมชั้นเรียนระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาความร่วมมือรุ่นที่ 5 ซึ่งเป็นผู้ที่คอยสนับสนุนและส่งเสริมให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้จน สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายสุดนี้ คุณค่าและสาระประโยชน์ใด ๆ ของงานวิจัยนี้จะก่อให้เกิดต่อวงการศึกษ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่พระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทุกท่าน ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในชีวิตของผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและสภาพความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม	12
ความหมายของคุณธรรม	13
ความหมายของจริยธรรม	12
องค์ประกอบของจริยธรรม	16
ลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล	17
คุณลักษณะด้านจริยธรรม	18
ทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	21
แนวคิดเกี่ยวกับเบญจศีล.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์	38
แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พุดบด	41
แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด	44
ประโยชน์ของการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม	47

บทที่	หน้า
ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม.....	49
การเรียนรู้เงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning)	49
การเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning).....	50
การเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning)	51
หนังสือการ์ตูนและการสร้างหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็ก.....	52
ความหมายของการ์ตูน.....	53
ลักษณะของการ์ตูน	55
ประวัติและวิวัฒนาการของหนังสือการ์ตูน.....	59
ประเภทของหนังสือการ์ตูน.....	63
กลุ่มผู้อ่านการ์ตูน	69
แนวคิดและเนื้อหาของหนังสือการ์ตูนที่พึงประสงค์	70
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
งานวิจัยในประเทศ	71
งานวิจัยต่างประเทศ	76
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	78
แบบแผนการวิจัย	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	80
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80
วิธีดำเนินการวิจัย.....	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	100
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบ การ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ	100
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้าน คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพ ประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม	103

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพ	
ประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม	105
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	106
สรุปผลการวิจัย	109
การอภิปรายผลการวิจัย	110
ข้อเสนอแนะ	113
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน	
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	130
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	132
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและภาพการ์ตูน	134
ภาคผนวก ง Story Board หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม	
และตัวการ์ตูนต้นแบบ.....	139
ภาคผนวก จ แบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพ	
ประกอบการ์ตูนและผลการประเมิน	166
ภาคผนวก ฉ คำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรม ,	
แบบสังเกตพฤติกรรม , ผลการสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลัง	
การใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	177
ภาคผนวก ช คำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ ,	
แบบสอบถามความพึงพอใจ , ผลการประเมินความพึงพอใจ	
ของนักเรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน.....	195
ภาคผนวก ซ ตัวอย่างหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	202
ประวัติผู้วิจัย	235

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมแสดงถึงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบ ทางจิตใจที่จะนำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม.....	32
2	รูปเล่มหนังสือแบบแนวตั้ง	55
3	รูปเล่มหนังสือแบบแนวนอน	56
4	การจัดเรียงกรอบภาพหนังสือการ์ตูน 1 - 5 กรอบภาพต่อหนึ่งหน้า	56
5	การจัดเรียงกรอบภาพหนังสือการ์ตูน 3 - 9 กรอบภาพต่อหนึ่งหน้า	57

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบ การ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน.....	101
2	สรุปผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบ การ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน.....	101
3	สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 3 ท่านและด้านภาพการ์ตูน 3 ท่าน	102
4	สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้าน	103
5	สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้าน	104
6	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและ หลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	104
7	สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 เรื่อง	105
8	แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือ ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง สองโจรวัยโจ้.....	171
9	แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือ ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง วีรกรรมของเจ้าปัด	172
10	แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือ ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง ยาเสพติดลึกลับชีวิตก้อง....	173
11	แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูนเกี่ยวกับหนังสือ ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง สองโจรวัยโจ้.....	174
12	แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูนเกี่ยวกับหนังสือ ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง วีรกรรมของเจ้าปัด	175
13	แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูนเกี่ยวกับหนังสือ ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง ยาเสพติดลึกลับชีวิตก้อง....	176

ตารางที่		หน้า
25	สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะกรรมการทั้ง 3 ท่าน คุณธรรมจริยธรรม ด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด	194
26	แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบ การ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมเรื่อง สองโจรภัยใจ.....	199
27	แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบ การ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมเรื่อง วีรกรรมของเจ้าปัด	200
28	แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบ การ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมเรื่อง ยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง.....	201

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กระบวนการในการเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรม	31
2	ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง	81
3	ขั้นตอนการสร้างหนังสือภาพประกอบการ์ตูน	87
4	ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือ ภาพประกอบการ์ตูน	89
5	ขั้นตอนการสร้างแบบสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	93
6	ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ	95
7	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ ผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม	96

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและสภาพความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไม่ได้เป็นหลักประกันที่จะสร้างความก้าวหน้าในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ตรงกันข้ามความเจริญตรงนั้นได้เข้ามามีส่วนสร้างปัญหาสังคมและปัญหาศีลธรรม สภาพการณ์ดำเนินชีวิตของคนไทยทุกวันนี้ เป็นการดำรงชีวิตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด การรับวัฒนธรรมจากชาวต่างชาติ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านค่านิยม ทักษะคติ คนเห็นแก่ตัวมากขึ้นคนยอมใช้ทุกวิถีทางแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงจริยธรรม ผนวกกับการรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาในสังคมไทย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางคตินิยมของการดำเนินชีวิตอย่างกว้างขวาง ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลส่วนมากมีความย่อหย่อนทางการยอมรับการนำจริยธรรมมาเป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติ (ชัยยศ ภูหนองโอง และคณะ 2534 :2) ซึ่งสอดคล้องกับ (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม 2532 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนไปจากความเรียบง่าย ไม่เร่ร่อน สับสน มีการแข่งขันทุกแง่ทุกมุม (สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย 2533 : 6) ประชาชนต่างประกอบอาชีพการงาน เพื่อเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัว ผู้ใหญ่ไม่มีเวลาให้การอบรมดูแลเด็ก ซึ่งจะเป็นเยาวชนของชาติ ดังเช่นในอดีต ทำให้เด็กขาดความรู้ ความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิตในทางที่ถูก ที่ควร โดยเฉพาะในด้านคุณธรรม จริยธรรม (กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ 2534 : 1) นั่นคือคุณธรรม และจริยธรรมที่เคยกำกับ ควบคุมแนวคิดแนวปฏิบัติของตน ถูกละเลยหรือลบล้างไป จนถึงขั้นที่มีคนจำนวนมากไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรม เนื่องจากเห็นว่าคุณธรรมไม่ส่งเสริมความเจริญทางวัตถุ การที่วัตถุนิยมมีอิทธิพลเหนือคุณธรรมนี้ สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ไม่ยึดถือคุณธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม การฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาโสเภณี ปัญหาศีลธรรมเสื่อมโทรม เป็นต้น แท้จริงแล้วในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า จะต้องคำนึงถึงทั้งคุณภาพ และคุณธรรมไปพร้อมกัน เพราะคุณภาพจะสร้างความเจริญทางวัตถุ ส่วนคุณธรรมจะสร้างความเจริญทางจิตใจ และสาเหตุของปัญหาด้านการขาดคุณธรรม จริยธรรมของคนไทยในปัจจุบันนั้น เนื่องมาจากการปลูกฝังคุณลักษณะทางจริยธรรมที่ล้มเหลวนั่นเอง

และจากการศึกษางานวิจัยพบว่า อีกสาเหตุหนึ่งในหลายๆ สาเหตุที่การปลูกฝังจริยธรรม ในโรงเรียนไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เนื่องจากวิธีการสอนของครู พบปัญหาว่าครูยังขาดการ สอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับการเรียนการสอนเข้าไปในเนื้อหาการสอนด้วย

ดังที่ ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2535 : 46) กล่าวว่า "สิ่งที่สำคัญที่คนจะขาดเสียไม่ได้ โดยจะต้อง มีความรู้ก็คือ คุณธรรมและจริยธรรม เพราะถ้าคนในสังคมขาดคุณธรรม จริยธรรม แล้ว สังคมนั้น จะขาดความสงบสุข เนื่องจากความรู้วิทยาการที่สั่งปวงไม่ช่วยให้คนเป็นคน โดยสมบูรณ์" ซึ่งสอดคล้องกับ สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน (2528 : 1-18) ได้กล่าวว่า การที่จะอบรม ปลูกฝังเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม โดยใช้เหตุผลทางจริยธรรมของตน เป็นเครื่องมือควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติตน จะต้องอาศัยวิธีการสอน การจัดกิจกรรม และสื่อการสอนที่เหมาะสม แต่ปรากฏว่าการปลูกฝังจริยธรรมในโรงเรียนเท่าที่พบส่วนใหญ่ยังไม่ บรรลุผลเท่าที่ควร วิธีการสอนของครูมักมุ่งให้จับหลักสูตรเน้นเนื้อหาและความจำ ไม่เปิดโอกาส ให้เด็กได้ฝึกแสดงความคิดไตร่ตรอง พิจารณาเรื่องราวหรือปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล กิจกรรมบางอย่างที่ครูนำมาใช้เรียบง่าย ขาดความสมบูรณ์และไม่น่าสนใจอย่างยิ่ง และ สอดคล้องกับแนวคิดของ ดร.รุ่ง แก้วแดง (อ้างถึงใน พัชยา โรจน์บุญถึง 2543 : 149) ได้กล่าวว่า ในยุคข้อมูลข่าวสาร และสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ควรมีการเตรียม ความพร้อมให้กับเด็ก เพื่อให้สามารถรับและเผชิญสถานการณ์ใหม่ ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่มี แนวโน้มเกิดขึ้นในอนาคต โดยการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและ เอกลักษณ์ของตน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม อันจะทำให้สามารถอดทนต่อสิ่งยั่วยู่ทั้งหลาย สามารถแยกแยะสิ่งดีสิ่งชั่ว รู้จักเลือกรับสิ่งที่มีคุณค่า เป็นผู้บริโภคที่ฉลาด สามารถเติบโตอย่างมี คุณค่าในท่ามกลางกระแสสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

การที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ ย่อมเป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่ง (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก 2535 : 1) ซึ่งทั้งนี้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของไทยมีความตระหนักในสิ่งเหล่านี้ตลอดมา ดังปรากฏ ในเป้าหมายของการจัดการศึกษาทุกสมัยที่มุ่งพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่งมีความรู้ คู่คุณธรรม สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตได้อย่างมีความสุข เกิดประโยชน์ทั้งตนเองและส่วนรวม

ดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน จะต้องให้ความรู้ควบคู่ ไปกับคุณธรรมด้วย และการปลูกฝัง สร้างคุณธรรม จริยธรรมจะต้องกระทำตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะเด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นความหวังของครอบครัว เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม และความเป็นมนุษยชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอนาคตของชาติ จึงขึ้นอยู่กับ

คุณภาพของเด็ก เด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ มีพัฒนาการในทุกๆ ด้านเหมาะสมกับวัย

โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์เป็นสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่เลขที่ 132/4 หมู่ 4 ตำบลศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนจำนวน 518 คน มีห้องเรียนทั้งหมด 19 ห้องเรียนมีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 28 คน เขตบริการของโรงเรียนได้แก่ ประชากรในหมู่ที่ 1 , 2 , 3, 4 และ 5 ตำบลศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ประชากรมีอาชีพเกษตรกรรม เป็นส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพในที่ดินของตนเอง บางส่วนมีอาชีพรับจ้าง และเป็นคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีความเป็นอยู่แบบชนบท ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและมีรายได้ปานกลางถึงยากจน

จากการสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ในหลายๆ ปี ที่ผ่านมา (แผนกลยุทธ์โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ 2550 :38) พบว่า มีเหตุการณ์ต่างๆ มากมายซึ่งทำให้เกิดผลเสียและผลกระทบกับทางโรงเรียน รวมทั้งยังอาจส่งผลกับนักเรียนโดยตรง ถ้าหากปล่อยให้ปัญหานี้ยืดเยื้อออกไป ซึ่งสามารถสรุปได้ 3 ประการ คือ 1) การลักขโมย 2) การพุดโกหก และ 3) พฤติกรรมการเสี่ยงต่อสิ่งเสพติด จากการรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา ของครูเวรประจำวันพบว่า ในวันที่ 21 ธันวาคม 2550 เครื่องเล่นวีซีดีสำหรับประกอบการเรียนการสอนของห้องอนุบาล 2 สูญหายไป (บันทึกการปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาประจำวันวันที่ 21 ธันวาคม 2550) ในวันที่ 16 มกราคม 2551 CD ROM DRIVE เครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องอนุบาล 1 และห้องสื่อการเรียนรู้ได้สูญหายไป (บันทึกการปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาประจำวันวันที่ 16 มกราคม 2551) ในวันที่ 30 มกราคม 2551 โต๊ะในห้องพักรูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีร่องรอยการถูกงัดและกระเป๋าสตางค์ของครูประจำห้องนั้นหายไป (บันทึกการปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาประจำวันวันที่ 30 มกราคม 2551) และในวันที่ 9 มีนาคม 2551 CD ROM DRIVE เครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องอนุบาลได้สูญหายไปอีกเช่นกัน (บันทึกการปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาประจำวันวันที่ 9 มีนาคม 2551) และนอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นเกือบทุกชั้นเรียน จะพบข้อมูลที่เหมือนกัน คือจะมีนักเรียนแจ้งให้ทราบว่ามีการขโมยทรัพย์สินหรือสิ่งของกันขึ้นในชั้นเรียนเป็นบางชั้นเรียน ซึ่งที่ผ่านมานั้นเหตุการณ์เช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือถ้าเกิดขึ้นก็มีเพียงบางครั้ง แต่ในปัจจุบันปัญหาของการลักขโมยได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นอกจากปัญหา

แรกตั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว โรงเรียนยังพบปัญหาของนักเรียนในเรื่องของการประพฤติตนเรื่องของการพูดโกหก โดยจากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 (นางสาวปรานี โลหิตา 20 มีนาคม 2551 เวลา 10.30 น.) เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งครูประจำชั้นดังกล่าวได้กล่าวว่า “ในแต่ละวันจะมีนักเรียนที่พูดโกหก เช่น โกหกครูว่าที่ไม่ได้ทำการบ้านมานั้นเนื่องจากไม่สบาย แต่เมื่อครูประจำชั้นได้ติดตามสอบถามจากผู้ปกครองนักเรียนก็ได้ทราบว่าสาเหตุที่จริงนั้นไม่ใช่เพราะไม่สบาย แต่นักเรียนไม่รับผิดชอบทำการบ้านของตนเองให้เสร็จ ซึ่งพบบ่อยครั้ง”

และจากการสัมภาษณ์ ครูประจำชั้นอีกท่านหนึ่ง (นางจำเนียร ธรรมสาส์ 22 มีนาคม 2551 เวลา 10.45 น.) ก็ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องของการพูดโกหกเช่นกัน ซึ่งครูประจำชั้นท่านนี้ได้กล่าวว่า “การที่ได้ประจำชั้นเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น เหตุการณ์ที่ได้พบเกี่ยวกับการพูดโกหกของนักเรียน คือเมื่อนักเรียนทำสิ่งของในห้องเสียหาย หรือรังแกเพื่อน และมีเพื่อนมาแจ้งให้ครูได้ทราบเขาจะปฏิเสธทันทีว่าเขาไม่ได้เป็นคนรังแกเพื่อนเพื่อไม่ให้เขาพินิจซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้พบบ่อยเช่นกัน” ส่วนปัญหาสุดท้ายที่พบคือ ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวต่อสิ่งเสพติด โดยจากการสัมภาษณ์นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า นักเรียนเคยเห็นเพื่อนนักเรียนรุ่นเดียวกัน หรือนักเรียน รุ่นพี่แอบสูบบุหรี่ภายในโรงเรียน และบางครั้งก็ยังพบพฤติกรรมเช่นเดียวกันนอกโรงเรียนอีกด้วย และจากการสัมภาษณ์ครูแนะแนวของโรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ (นางสาววรรณ ประสิทธิ์วงศ์ 29 มีนาคม 2551 เวลา 10.30 น.) พบว่านักเรียนในโรงเรียนมีอัตราเสี่ยงต่อการติดสิ่งเสพติด จากข้อมูลของการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ตามโครงการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ได้มีการสอบถามจากผู้ปกครองและคนในชุมชนบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน พบว่ามีแหล่งมั่วสุมอยู่ใกล้บริเวณโรงเรียน เช่น โต๊ะสนุกเกอร์ ร้านเกมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่นักเรียนจะไปนัดพบและเจอกัน ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อการถูกชักชวนไปในทางที่ไม่ดี และจากบันทึกการขาดเรียนของนักเรียนที่สามารถสนับสนุนว่านักเรียนมีอัตราเสี่ยงต่อสิ่งเสพติดก็คือ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2551 ครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ติดตามการหนีเรียนของนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่ไม่เข้าเรียน และได้ไปพบว่านักเรียนจับกลุ่มกันอยู่ที่โต๊ะสนุกเกอร์ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นหลายครั้งติดต่อกัน นอกจากนี้ จากรายงานการประชุมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ ครั้งที่ 9/2550 ในวาระที่ 5 ของการประชุม หัวข้อประชุมที่ว่า การดำเนินงานติดตามนักเรียนในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องนี้ได้กล่าวกับที่ประชุมว่า ได้พบเห็นนักเรียนของโรงเรียนมีพฤติกรรมจับกลุ่มมั่วสุมกัน และมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคือบุหรี่ นอกจากนี้จากการพูดคุยสอบถามผู้ปกครองนักเรียนหลาย ๆ ท่าน ได้ให้ความคิดเห็นที่ตรงกันว่า นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในช่วง

ปิดภาคเรียนพบปะกับเพื่อน โดยมีว่สมกันที่โต๊ะสนุ๊กเกอร์ในชุมชน จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่านักเรียนในโรงเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดสิ่งเสพติด และถ้าหากปล่อยปัญหานี้ไว้โดยไม่ได้ รับการแก้ไข อาจจะเป็นเหตุให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกได้

จากการดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่ผ่านมา โรงเรียนได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องของการอบรมนักเรียนในแต่ละวัน หลังจากกิจกรรมหน้าเสาธง เมื่อเข้าชั้นเรียนจะมีกิจกรรมโฮมรูมในทุกระดับชั้นโดยครูประจำชั้น มีการจัดสวดมนต์ในทุกชั่วโมงสุดท้ายของวันศุกร์ นอกจากนี้โรงเรียนได้ดำเนินการจัดอบรมธรรมะตามโครงการฝึกคิดให้เห็นความเป็นจริง ซึ่งโครงการนี้โรงเรียนได้ดำเนินการมาเป็นปีที่ 2 แล้ว ในส่วนของเรื่องการป้องกันสิ่งเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนได้ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่อนามัยของตำบลศรีมหาโพธิ์ เพื่อดำเนินการตรวจสารเสพติดในทุกภาคเรียน ผลการดำเนินการดังกล่าวที่ผ่านมาในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในด้านต่าง ๆ แนวโน้มของปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ยังไม่ลดลงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงทำให้ผู้วิจัยคิดหาแนวทางใหม่ในการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น มาใช้ในโรงเรียน จากการศึกษางานวิจัยและทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนในระดับประถมศึกษา พบว่า สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้อย่างได้ง่ายขึ้น จดจำเรื่องราวต่างๆ ได้มากขึ้น เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม และยังสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในลักษณะที่คงทนถาวรมากขึ้นกว่าเดิม (สมนึก ลิ้มทอง และชาติรี อายุวัฒน์ : 2532 : 270) ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะสร้างสื่อการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำมาใช้ในการปลูกฝังและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน

สื่อการ์ตูน เป็นงานที่เกิดจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นภาพวาด ดูแล้วเข้าใจง่ายมีผลทางอารมณ์ต่อผู้ดู อารมณ์ขันของการ์ตูน คือเสน่ห์ที่คนทั่วไปทุกเพศ ทุกวัยชื่นชอบ ปัจจุบันการ์ตูนมีบทบาทในชีวิตประจำวันค่อนข้างมาก ซึ่งจะพบเห็นภาพการ์ตูนอยู่ทั่วไปในสื่อหลายชนิด นับตั้งแต่การ์ตูนล้อเลียนการเมืองในสิ่งพิมพ์ ทั้งรายวัน สิ่งพิมพ์ทั่วไป โทรทัศน์ สื่อทางการศึกษานั้นมีการ์ตูนแทรกอยู่ทั้งสื่อสำหรับเด็ก และผู้ใหญ่ การอธิบายผ่านตัวการ์ตูน นอกจากจะเข้าใจง่ายและยังเกิดความสนุกสนานอีกด้วย (มนตรี เพชรอินทร์ 2546 : 47 - 50)

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาลงความเห็นว่าภาพการ์ตูนมีค่าในการศึกษามาก อย่างไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น เพราะการ์ตูนมีคุณสมบัติที่จะช่วยดึงดูด และสร้างความสนใจของเด็กอย่างเห็นได้ชัด ความสะอาดตาของการ์ตูนจะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น ไม่เบื่อง่าย ถ้าเราต้องการจะ

เขียนข้อความบางอย่างให้เด็กอ่าน เราเปลี่ยนมาวาดรูปการ์ตูน เด็กจะสนใจและเข้าใจได้ดีกว่า (Kider and James 1959 อ้างในเบญจมาศ สุชาติวุฒิ 2535 : 8)

ถวัลย์ มาศจรัส (2525 : 60 - 69) กล่าวว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาชั้นนั้นมีนิสัยชอบขีดเขียนตัวการ์ตูน หรือวาดภาพตามสมุดเขียนเต็มไปหมด ปรากฏการณ์อันนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าการ์ตูนมีอำนาจดึงดูดความสนใจ และมีอิทธิพลต่อเด็กๆ มาก จากการได้คลุกคลีใกล้ชิดอยู่กับเด็กนักเรียนสังเกตเห็นนักเรียนทั้งชาย และหญิงชอบวาดการ์ตูนกันมาก บางคนอ่านหนังสือไม่ออก แต่พกหนังสือการ์ตูนไว้หลายเล่ม ไว้ดูเฉพาะรูปอย่างเดียว ดูอย่างสนใจ

นอกจากนี้ในชีวิตประจำวันสิ่งที่อยู่รอบตัวของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้เล็กๆ น้อยๆ เช่น เสื้อผ้า วัสดุอุปกรณ์ เครื่องเขียนแบบเรียนล้วนมีภาพการ์ตูนประกอบอยู่เสมอ จึงกล่าวได้ว่าการ์ตูนอยู่กับเด็ก (จินตนา ไบกาชุยี่ 2534 : 57)

ปราณี เชียงทอง (2526 :130) กล่าวว่า "...ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กประถมศึกษาเลือกอ่านหนังสือสูงสุด คือ คุณภาพและแบบของภาพประกอบ..." ในการศึกษาวิจัยแบบของภาพปรากฏว่าการ์ตูนเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่ทำให้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาก และมีการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง และได้รับความสนใจในหมู่นักเรียนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

อเนก รัตนปิยะภรณ์ (2534 : 23-26) ได้กล่าวว่า หนังสือการ์ตูนเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาที่ให้สิ่งที่ดีงามและความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีเนื้อหาที่สอดแทรกความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายกว่าภาษาเขียน และมีภาพการ์ตูนที่เป็นภาพที่วาดอย่างง่ายๆ มีสีสันสวยงามหรือเป็นภาพลายเส้น

เกริก ยूनพันธ์ (2539 : 58 - 61) กล่าวว่า ในรูปแบบของการผสมผสานความรู้ ควบคู่กับการพัฒนาจิตใจ เด็กจะสามารถเรียนรู้เรื่องราวและจดจำเรื่องราวต่างๆ มาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมีรูปร่าง นิทานการ์ตูนจึงมีความสำคัญในการสร้างความสนใจ นิทานสำหรับเด็กจะต้องเหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก เด็กจะสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์พูดได้เกี่ยวกับต้นไม้พูดได้ นิทานจึงต้องนำเรื่องราวโดยการสร้างต้นไม้และสัตว์มีชีวิตควบคู่ไปกับมนุษย์ และพยายามไม่นำมนุษย์แยกจากธรรมชาติ มีความเอื้ออาทร ฟังพากันอย่างสมเหตุสมผล สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องของประโยชน์และความสำคัญ ของคุณธรรม จริยธรรม เด็กจึงสามารถเรียนรู้และให้ความสำคัญ จากนิทานโดยผ่านความสนุกสนาน ความประทับใจ และถ่ายทอดมาเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ดังนั้นการใช้สื่อการสอนจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาช่วยในการพัฒนา ชัดถেলা และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมได้ เพราะสื่อการสอนมีการใช้สัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และ ผิวกายของผู้เรียนโดยเฉพาะตา และหูจะใช้มากที่สุด ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ยากได้ง่ายขึ้น จดจำ เรื่องราวต่างๆ ได้มากขึ้น เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม และยังสามารถเปลี่ยนพฤติกรรม ให้เป็นไปในลักษณะที่คงทนถาวรมากขึ้นกว่าเดิม (สมนึก ลิ้มทอง และชาติรี อายุวัฒนะ : 2522 : 270) จากเหตุผลสนับสนุนข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำหนังสือภาพประกอบการ์ตูนมาเพื่อ แก้ปัญหาดังกล่าว ด้วยคุณสมบัติเฉพาะของหนังสือที่สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียนได้ดี และคิดว่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ทั้งยังสามารถกระตุ้นให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นหรือถ้าดีอยู่แล้วก็เป็นการย้ำให้เด็กรู้ถึงการปฏิบัติตน ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในโอกาสที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือ ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สมมติฐาน

1. หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมมีประสิทธิภาพจากการประเมิน คุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในระดับ 3.5
2. พฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรมแตกต่างกัน
3. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม

1. นักเรียน

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีจำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนที่ 1 จำนวน 23 คน ห้องเรียนที่ 2 จำนวน 24 คน รวมทั้งสิ้น 47 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น

2.1 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.2 ผู้เชี่ยวชาญในการสังเกตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังจากอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. นักเรียน

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 คัดเลือกโดยการสุ่มห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มยกกลุ่ม (Cluster Sampling) มาจำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน โดยให้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น

2.1 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน

2.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญในการสังเกตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังจากอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

2.2.1 ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ท่าน

2.2.2 ครูฝ่ายปกครองของโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน

2.2.3 ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 1 ท่าน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variables) หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรมจริยธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสือภาพประกอบการ์ตูน หมายถึง หนังสือภาพประกอบการ์ตูนที่ดำเนินเรื่องราว โดยใช้ภาพประกอบการ์ตูนประกอบคำบรรยาย เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างหนังสือการ์ตูนเน้นในเรื่องของการปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 3 เล่ม ประกอบด้วยเรื่อง 1) การลักขโมย 2) การพูดโกหก 3) สิ่งเสพติด

2. คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง คุณธรรม จริยธรรม 3 ด้าน คือ การไม่ลักทรัพย์ การไม่พูดปด การไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด คือมีความตระหนักในการปฏิบัติตน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม ในเรื่องของการประพฤติปฏิบัติตน โดยสามารถเลือกประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ควรกระทำ

3. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หมายถึง พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 3 ด้าน โดยพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยน วัดได้โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนแล้วนำมาเปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่าง

4. ประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูน คุณภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนอยู่ในระดับ 3.5 ซึ่งผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

6. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปี 2551 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การไม่ลักทรัพย์ 2) การไม่พูดปด 3) ไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด
2. ครูมีสื่อที่จะนำไปใช้อบรมสั่งสอนนักเรียนนอกเหนือจากวิธีการอื่น ๆ ที่ใช้อยู่
3. เป็นแนวทางที่จะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารตำราและงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ โดยมีขอบข่ายของเนื้อหาที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

ความหมายของคุณธรรม

ความหมายของจริยธรรม

องค์ประกอบของจริยธรรม

ลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล

คุณลักษณะด้านจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม (The theory of values clarification)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของของเพียเจต์ (Piaget)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับเบญจศีล

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวสิ่งเสพติด

ประโยชน์ของการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม

2. ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม

การเรียนรู้เงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning)

การเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning)

การเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning)

3. หนังสือการ์ตูนและการสร้างหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็ก

ความหมายของการ์ตูน

ลักษณะของการ์ตูน

ประวัติและวิวัฒนาการของหนังสือการ์ตูน

ประเภทของหนังสือการ์ตูน

กลุ่มผู้อ่านการ์ตูน

แนวคิดและเนื้อหาของหนังสือการ์ตูนที่พึงประสงค์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

ความหมายของคุณธรรม

คาร์เตอร์ กู๊ด (Good 1973 : 208) ได้แยกแยะความหมายของคุณธรรม เป็น 2 ประการ ความหมายแรก คือ ความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ได้กระทำตามมาเป็นความเคยชิน ความหมายที่สอง คือ คุณภาพของบุคคลที่ได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักศีลธรรม ซึ่งโลว์ (Lowe 1976 :92) ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่สังคมยึดถือเป็นข้ออ้างอิง

ซาโรช บัวศรี (2523 : 142) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ตรงกันว่า คุณธรรม หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือสภาพจิตที่เป็นกุศล อันเป็นแนวทางในการประพฤติตนอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นและทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข

ลอเรนซ์ (Lawrence 1976 : 5) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ตรงกันว่า คุณธรรม หมายถึง การกระทำอันถูกต้อง ดีงาม เหมาะสมของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือคน ส่วนใหญ่ ยกตัวอย่างเช่น ความซื่อสัตย์ การประหยัด ความกตัญญู ความเสียสละ ความเกรงใจ ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น

ประภาศรี สีหอำไพ (2535 : 43) กล่าวว่า คุณธรรม คือ หลักธรรมที่สร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในทางศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีหลักปรัชญาเดียวกัน คือ เป็นหลักปฏิบัติคุณงามความดี คุณธรรมที่ว่านี้มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องความดี ความสุข และการกำหนดคุณค่าของคุณธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530 :187)ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรมหมายถึง สภาพคุณงามความดี

บรรจง ชูสกุลชาติ (2535 : 5) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพความดีงามที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของบุคคล

นอกจากนี้ นักการศึกษาไทยได้ให้ความหมายของคำว่าคุณธรรม ไว้สอดคล้องกันสามารถนำมาประมวลได้ คือ

คุณธรรม หมายถึง หลักการความดีงามแห่งความประพฤติตน และลักษณะของอุปนิสัยอันดีงามที่สนใจของบุคคล มีคุณค่า ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ยึดถือและปฏิบัติตาม เพื่อความเจริญของตนและสังคม เป็นที่ยอมรับของสังคมและบุคคลทั่วไป ซึ่งคุณธรรมนี้เกิดจากการปลูกฝังโดยการได้เห็น ได้ฟัง ได้อ่าน และที่สำคัญที่สุดคือ การได้เห็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางคุณธรรมของผู้ที่เคารพรักเป็นตัวอย่าง (สุกัญญา ศรีเมืองชน 2533 : 36)

จากความหมายของคุณธรรมดังกล่าว สรุปได้ว่า คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดีที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคล เป็นสิ่งที่บุคคลโดยทั่วไปหรือสังคมยอมรับ เกิดจากความเพียรพยายามในการกระทำความดีเป็นระยะเวลาอันติดต่อกัน จนเกิดเป็นความเคยชินและเป็นนิสัย ได้รับการสั่งสมหรือปฏิบัติตามกันมาจากจิตใจโดยมิได้ฝืนใจ เป็นแนวทางในการประพฤติตนที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นและส่งผลให้สังคมของการอยู่ร่วมกันมีความสุข และความเจริญงอกงาม

หลักคุณธรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน เพราะคุณธรรมเป็นหลักแห่งความประพฤติ ปฏิบัติในทางที่ถูกต้องและดีงาม และมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่คุณงามความดีของสังคมโดยส่วนรวม

ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรมมีความหมายกว้างขวางยากแก่การให้คำจำกัดความอย่างกะทัดรัด อย่างไรก็ตาม จริยธรรมก็มีลักษณะเป็นสากลอยู่อย่างหนึ่งคือ เป็นหลักที่ควรประพฤติในการอยู่ร่วมกันเพื่อการอยู่อย่างไม่เป็นทุกข์ (น้อย พงษ์สิทธิ 2520, อ้างถึงใน ธเนศ บัวแก้ว 2542 :4) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ได้ให้ความหมายของจริยธรรมในฐานะที่เป็นค่านามว่า หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 214)

พระราชวรมนูณี (2528 :13) ได้ให้ความหมายคำว่า จริยะะ จริยะา ตลอดจนจริยธรรมว่า หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่เป็นไป การครองชีวิต การใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิต ทุกแง่ทุกด้าน ทุกระดับ ทั้งทางร่างกาย ทางวาจา ทางใจ ทั้งด้านส่วนตัว ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านปัญญา

พระเมธีธรรมมาภรณ์ (อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2541:13) ให้ความหมายของจริยธรรม ไว้ว่า จริยธรรมเป็นเรื่องของการฝึกนิสัย โดยทำบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จนเป็นนิสัยแล้วกลายเป็นคุณธรรม เป็นการริเริ่มจากภายนอกเข้าไปสู่ภายในและเป็นลักษณะนิสัยเป็นคุณสมบัติที่ดีมีในจิตใจ ฉะนั้น การทำดีต้องทำบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน พีระพงศ์ เจริญพันธุ์วงศ์ 2541 : 12) ได้สรุปความหมายของจริยธรรมจากการสัมมนา “จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน” ไว้ว่า หมายถึง เส้นบรรทัดและเครื่องกล่อมเกล่าให้มนุษย์เคลื่อนไหว ประพฤติปฏิบัติทางกายวาจา ใจ อย่างมีกติกา

พระยาอนุমানราชธน (2516 :109) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่าจริยธรรม หมายถึง เรื่องเกี่ยวกับการวินิจฉัยแยกแยะเกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติในสังคมว่าพฤติกรรมอย่างไรถือว่าถูกต้องหรือดี หรือควรประพฤติ และมีพฤติกรรมอย่างไรถือว่าผิดหรือชั่ว ไม่ควรประพฤติแล้วกำหนดไว้เป็นมาตรฐานไว้

คุณทล มธุรสจันทร (อ้างถึงใน อังคณา กสิณันท์ 2539 : 36) กล่าวถึงจริยธรรมว่าหมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานความดี ความงาม ทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่นและต่อสังคม มุ่งหวังให้สมาชิกประพฤติตามอันจะนำไปสู่ความสงบสุขในสังคม

พรเพ็ญ ภูจิณญาณ์ (2532 :10) กล่าวถึงจริยธรรมว่า หมายถึง การศึกษาถึงความรู้ ในด้านต่าง ๆ เป็นแนวทางในการประพฤติที่ถูกต้องดีงาม เพื่อเป็นที่ยอมรับและอยู่ร่วมกันในสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 :2) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง ลักษณะทาง สังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้านลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสอง ประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น คือพฤติกรรมที่สังคม ชมชอบให้การสนับสนุนและผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการ กระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูงคือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก และประเภทหลังน้อย

ประภาศรี สีหอำไพ (2535 : 24) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง หลักการประพฤติที่ดีอบรม กิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรม ชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผน ตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มี ลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มทำให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางประพฤติอยู่ในเรื่องของความดี ความถูกต้องเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

ทรงจิต พูนลาภ (2530 :146) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนที่ถูกต้อง เหมาะสมสอดคล้องตามความเป็นจริงอันเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์และสมดุล

พนัส หันนาคินทร์ (2530 : 44) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติ ต่อตนเองต่อผู้อื่นและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคมและสมาชิกของสังคม

การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรม จึงต้องประกอบกันทั้งความรู้สึกรภายในจิตใจและการปฏิบัติทางกายอันสอดคล้องกับความรู้สึกรทางจิต

ระวี ภาวิไล (2522 : 8) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางความประพฤติและปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์

แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมในต่างประเทศ มีดังนี้ คือ

ลิดโคนา (Lickona 1976 : 139) กล่าวว่า จริยธรรม เป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความยุติธรรมในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กันในสังคมและไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าส่วนตัวของแต่ละคนซึ่งไม่มีผลต่อผู้อื่น เช่น ความรู้สึกส่วนตัวที่จะพัฒนาตนเองให้ถึงจุดสุดยอดแห่งศักยภาพของคนไม่จัดว่าเป็นคุณค่าทางจริยธรรม

โคลเบอร์ก (Kohlberg , อ้างถึงใน ญัฐยา บรรจงกิจ 2540 :22) กล่าวถึง จริยธรรมว่ามีพื้นฐานของความยุติธรรมถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างหนึ่งเท่าเทียมกันโดยมีหมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งกันเป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิ ข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

จอห์นสัน (Johnson 1963 , อ้างถึงใน เรณู ภูมิประดิษฐ์ 2534 : 16) กล่าวว่า จริยธรรมคือ ศาสตร์แขนงหนึ่งทางศีลธรรม (morality)

กู๊ด (Good 1964 , อ้างถึงใน เรณู ภูมิประดิษฐ์ 2534 : 16) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติกรรมให้เข้ากับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้องหรือดีงาม

บราวน์ (Brown , อ้างถึงใน นาคน้อย บุตรประเสริฐ 2538 :34) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม หมายถึง ระบบของกฎเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์การกระทำผิดหรือถูกของบุคคล จริยธรรมเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการจากประสบการณ์ของบุคคล

จากความหมายของคำว่า จริยธรรมดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของคำว่า จริยธรรมได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักศีลธรรมวัฒนธรรม ค่านิยมที่ชอบตามทำนองคลองธรรมตามแนวทางพุทธศาสนา และมีความพึงพอใจว่าการกระทำนั้นถูกต้อง ดีงาม เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีลักษณะของความดีความถูกต้องอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม อีกทั้งเป็นการรู้สึกผิดชอบชั่วดี และเป็นการกระทำที่สังคมให้การยอมรับ แสดงออกในลักษณะเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบของจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2 – 3) กล่าวว่า ลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม มี 4 ประการ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายความว่า การมีความรู้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดควรกระทำ และการกระทำชนิดใดควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล

2. ทศนคติเชิงจริยธรรม คือความรู้ลึกซึ้งของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายความว่า การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายความว่า การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหรือค่านิยมในสังคมนั้น

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า จริยธรรมสามารถจำแนกออกเป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ๆ ดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2520, อ้างถึงในสุปราณี ธรรมพิทักษ์ 2542 : 6 - 7)

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) หมายถึง ส่วนที่เก็บสะสมความรู้ ความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม และเป็นส่วนที่จะประเมิน หรือตัดสินว่าพฤติกรรมใดที่ถูกต้องควรทำ และพฤติกรรมใดไม่ดีผิดไม่ควรทำ ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) ความเชื่อทางจริยธรรม (Moral Belief) ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral Cognitive) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) และการตัดสินทางจริยธรรม (Moral Judgement)

2. องค์ประกอบทางอารมณ์ (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมว่า มีความพอใจ ชอบหรือไม่ชอบ ได้แก่ เจตคติทางจริยธรรม (Moral Attitude) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และปฏิกิริยาทางจริยธรรม (Moral Reaction)

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงออกมา ทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่นและต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นพฤติกรรมที่สามารถตัดสินใจได้ว่า ดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควร ได้แก่ ความประพฤติทาง

จริยธรรม (Moral Conduct) การกระทำทางจริยธรรม (Moral Act) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

สรุป องค์ประกอบของจริยธรรม ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญาองค์ประกอบทางอารมณ์ และองค์ประกอบทางพฤติกรรม

ลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล

พระราชธรรมูณี (กรมวิชาการ 2536 : 11) ได้กล่าวถึงรากฐานของคุณธรรมจริยธรรมไว้ดังนี้ คุณธรรมจริยธรรมมีมากมายหลายหัวข้อก็จริง แต่ก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อซึ่งกันและกันอยู่นอกจากนั้นคุณธรรมจริยธรรมยังมีพื้นฐานเป็นระดับชั้น ซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้

1. คุณธรรมจริยธรรมภายนอก เป็นคุณธรรมจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกอย่างที่เราสังเกตเห็นได้ เช่น ความมีระเบียบวินัย การเอาใจใส่กับการงาน
2. คุณธรรมจริยธรรมภายใน เป็นคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของบุคคล

คุณธรรมจริยธรรมภายในเป็นรากฐานที่ทำให้เกิด คุณธรรมจริยธรรมภายนอก ถ้าจะกล่าวให้ชัดเจนลงไปก็อยากเสนอแนวคิดว่าคุณธรรมจริยธรรมนั้นมีรากฐานมาจาก 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่เรียกว่าธรรมชั้นทะกามชั้นทะ คำว่า “ธรรมชั้นทะ” ถ้าจะแปลง่ายๆ ก็คือ ความต้องการธรรมหรือความรัก ความปรารถนาในความจริง ความดีงาม สิ่งที่เป็นเนื้อแท้หรือสาระของสิ่งทั้งหลายส่วน “กามชั้นทะ” นั้นเป็นความพึงพอใจที่เกิดจากการวางเงื่อนไข หรือบทบาทปฏิบัติของสังคมภายนอก คุณธรรมจริยธรรมที่แท้จริงนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของธรรมชั้นทะ เพราะถ้าคนเราประพฤติธรรมชั้นทะแล้ว เขารู้สึกสมบูรณ์เป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเงื่อนไขภายนอก เช่น การทำงานเพื่อผลงาน ส่วนการประพฤติธรรมบนพื้นฐานของกามชั้นทะนั้นจะทำให้เขาสูญเสียอิสรภาพตกอยู่ใต้อิทธิพลของบทบาทปฏิบัติในสังคมนอก เช่น ทำงานเพื่อผลของงาน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ จริยธรรมภายนอกเป็นจริยธรรมของบุคคลที่เกิดจากการตอบสนองสิ่งเร้าภายนอก และจริยธรรมภายในหมายถึง ความคิดเห็นภายในจิตใจของบุคคลที่เล็งเห็นความดี ความถูกต้องในการที่จะประพฤติปฏิบัติต่อสังคมนั้น ๆ ซึ่งจริยธรรมภายในนี้ถือว่าเป็นพื้นฐานของจริยธรรมภายนอก นั่นคือ หากคนใดคิดดีชอบเล็งเห็นความถูกต้อง อยู่ในภายในจิตใจแล้วยอมแสดงจริยธรรมภายนอกไปในทางดี

คุณลักษณะด้านจริยธรรม

จำนง อาศิริวัจน์ (2529 : 34 – 38) ได้กล่าวถึงโครงสร้างคุณลักษณะของจริยธรรม
พื้นฐานไว้ 29 ประการ คือ

1. การประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์
2. ความเมตตากรุณา
3. การไม่โลภและไม่ขโมย
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
5. การไม่ละเมิดของรักผู้อื่น
6. การรู้จักความพอดี
7. การไม่พูดปด ไม่บิดเบือน ไม่อำพรางความจริง การไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยกและ
การไม่พูดคำหยาบ
8. การมีสัจจะและความจริงใจ
9. การไม่หลงและเสพสิ่งเสพติดให้โทษ
10. ความเป็นผู้มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้สึกผิดชอบชั่วดี
11. ความเป็นผู้มีเหตุผล
12. ความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
13. ความขยันหมั่นเพียร
14. ความอดทนอดกลั้น
15. ความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตนเอง
16. ความกตัญญูกตเวที
17. ความซื่อสัตย์สุจริต
18. การทำให้สงบ มีสมาธิ และอารมณ์แจ่มใส
19. ความไม่เห็นแก่ตัว
20. ความประณีตละเอียดถี่ถ้วน
21. ความรับผิดชอบ
22. ความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง
23. ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา
24. การยอมรับความเปลี่ยนแปลง
25. มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลในการกิน นอน ขับถ่าย แต่งการและสังคมระหว่างเพศ

26. มารยาทในการแสดงความเคารพ การขอร้อง การแสดงความขอบคุณ การขอความช่วยเหลือ การปฏิเสธ การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความยินดี การแสดงความเสียใจ การละเล่น การพักผ่อนหย่อนใจ

27. หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความสามัคคี ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ความเห็นอกเห็นใจ

28. ความเป็นผู้มีคุณธรรม และปฏิบัติตามประเพณีนิยม

29. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

และจากการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2541 : 7) ผู้ทรงคุณวุฒิได้กลั่นกรองเนื้อหาของจริยธรรมทั่วไปเป็นจริยธรรม 8 ข้อ ที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของจริยธรรมที่คนทั่วไปจะเข้าใจได้เหมือนกันครอบคลุมจริยธรรมทั่วไป ใช้ในการสอนจริยธรรมและการวัดผล ที่ประชุมได้สรุปถึงจริยธรรมสำคัญที่ควรเร่งพัฒนาปลูกฝังโดยด่วน มีดังต่อไปนี้

1. การใฝ่สัจจะ
2. การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
3. ความเมตตากรุณา
4. ความมีสติสัมปชัญญะ
5. ความไม่ประมาท
6. ความซื่อสัตย์สุจริต
7. ความขยันหมั่นเพียร
8. ความมีหิริ-โอตตปปะ

กรมวิชาการ (อ้างถึงใน สุปราณี ไกรวัตนุสรณ์ 2541 : 27) ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทยในทศวรรษหน้าไว้ 6 คุณลักษณะ ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์
2. ความขยัน
3. ความเสียสละ
4. ความอดทน
5. ความประหยัด
6. ความรับผิดชอบ

นอกจากนี้ คณะทำงานโครงการพัฒนาหลักสูตรเพื่อความเป็นพลเมืองดีของคณะครุศาสตร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2535 : 19 - 21) ได้กำหนดลักษณะคุณธรรมและจริยธรรมความเป็นพลเมืองดี 36 ลักษณะ ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. มีความซื่อสัตย์
3. รักษาระเบียบวินัย
4. มีสติสัมปชัญญะ
5. มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการประทุพติผิด
6. มีความขยันหมั่นเพียร
7. มีความประหยัด
8. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
9. มีความกล้าหาญอดทน
10. ใฝ่หาความรู้และความจริง
11. มีค่านิยมที่ถูกต้อง
12. ประกอบอาชีพสุจริต
13. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
14. ความกระตือรือร้นและมุ่งอนาคต
15. ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
16. วางแผนในการทำงาน
17. มีสุขภาพจิตดี
18. รักษาความสะอาด
19. พึ่งตนเอง
20. มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย
21. มีความสามัคคี
22. มีความเสียสละเห็นแก่ส่วนรวม
23. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
24. มีความเมตตากรุณา
25. มีความกตัญญูกตเวที
26. เป็นสุภาพชน

27. มีความยุติธรรม
28. ความมีเหตุผล
29. ยอมรับการเปลี่ยนแปลงรู้จักปรับตัว
30. มีมนุษยสัมพันธ์
31. ต่อต้านและไม่หลงสิ่งเสพติด
32. รู้จักใช้และสงวนรักษาสम्บัติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
33. เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี
34. ตระหนัก สนใจ และมีส่วนร่วมในการเมือง
35. มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
36. มีความภูมิใจในความเป็นไทย

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้น จะมีอยู่หลายประการด้วยกัน และเป็นสิ่งสำคัญที่ควรเร่งพัฒนาปลูกฝังเพื่อที่คนทั่วไปจะได้เข้าใจ และใช้เป็นแนวปฏิบัติเพื่ออยู่ร่วมกัน ซึ่งในคุณธรรมจริยธรรมหลาย ๆ ประการนี้ยังประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่โลภและไม่ขโมย ด้านการไม่พูดปด และด้านการไม่หลงและเสพสิ่งเสพติดให้โทษ เป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะด้านจริยธรรมพื้นฐานที่จำเป็นในสังคมไทย

ทฤษฎีพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

นักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์พยายามค้นคว้าหาทฤษฎีที่จะอธิบายหาพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของบุคคล รวมถึงด้านคุณธรรม จริยธรรมนี้ด้วย นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มี ซิกมันด์ฟรอยด์ (Freud 1946 : 538) เป็นผู้นำของกลุ่ม ฟรอยด์ เชื่อว่า บุคลิกภาพของบุคคลจะพัฒนาขึ้นจากพลังงานทางจิตที่เรียกว่า อิด (id) อีโก้ (ego) และซุเปอร์อีโก้ (superego) ตามลำดับ เป็นสิ่งที่ติดตัวทารกมาตั้งแต่เกิด และจะผลักดันให้เด็กสนองตอบความต้องการตามสัญชาตญาณ ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้แสวงหาความสุขให้ตนเองด้วย แต่อาศัยการทำงานของอิดอย่างเดียว บางครั้งก็ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ อีโก้จึงพัฒนาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการคิดและวางแผนตอบสนองความต้องการนั้น โดยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ครั้นต่อมาเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 3 – 6 ปี ซุเปอร์อีโก้จึงพัฒนาขึ้นมา เพื่อควบคุมระบบคุณธรรม จริยธรรมในตัวบุคคล ทำให้บุคคลได้รับการถ่ายทอดค่านิยมและมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมของสังคม โดยผ่านกระบวนการเลียนแบบผู้อบรมเลี้ยงดู ซึ่งส่วนมากก็คือ พ่อแม่นั่นเอง

จากการศึกษาตามแนวคิดนี้ จะพบว่า คุณธรรม จริยธรรมควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่ วัยเด็ก และบุคคลจะเพิ่มพูนคุณธรรม จริยธรรมให้กับตนเองขึ้นอยู่กับกรอบมโนธรรมที่ถูกต้อง

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่ ทฤษฎีของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) นักจิตวิทยาชาวแคนาดา ตามทฤษฎีของแบนดูรา การเรียนรู้ของบุคคลส่วนหนึ่งจะเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งจะสังเกตจากตัวแบบซึ่งมี 3 ประเภท คือ ตัวแบบจริง ได้แก่ ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมจริงให้เห็น ตัวแบบสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบในโทรทัศน์ภาพยนตร์ หรือรูปภาพต่าง ๆ และตัวแบบประเภทสุดท้าย ได้แก่ คำบอกเล่า หรือบันทึก ซึ่งปรากฏในรูปของคำพูด หรือข้อเขียนต่าง ๆ ผลการประสบการณ์ตรง และการสังเกตตัวแบบทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว จะทำให้เกิดการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรมทำให้สามารถคาดหวังได้ถึงวิธีที่จะนำผลที่พึงปรารถนามาสู่ตน และในขณะเดียวกันก็มองเห็นวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงผลที่เลวร้ายต่าง ๆ การคิดในเชิงประเมินเช่นนี้ จะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ และนำไปสู่การตั้งมาตรฐานการประพฤติสำหรับตนเอง ตลอดจนการควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานนั้น (ชัยพร วิชชาวุธ 2526 : 22 – 23)

ตามแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมนี้ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคคลจำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การปลูกฝังคุณธรรม ด้วยการสร้างเงื่อนไขให้บุคคลประสบด้วยตนเองหรือการให้แบบอย่างที่ดี ตลอดจนการบอกเล่าอบรมให้บุคคลเกิดความเชื่อและตระหนักถึงในที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลรู้จักเลือกและยึดถือเพื่อนำมาควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมที่เหมาะสมและพึงปฏิบัติ

ทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม (The theory of values clarification)

ผู้ที่เสนอทฤษฎีนี้ก็คือ ราท ฮาร์มิน และซิมัน (Rath, Harmin, and Simon) โดยใช้แนวคิดของทฤษฎีสัมพัทธนิยม (relativism) ที่มีหลักการว่าความถูกต้องดีงาม มิได้ขึ้นอยู่กับหลักการที่แน่นอนแต่จะแปรผันตามบุคคล และสภาพการณ์ต่างๆ ในหลักการของทฤษฎีการกระจ่างค่านิยมจะไม่กำหนดจริยธรรมที่จะปลูกฝัง มีการยอมรับการตัดสินใจ ความรู้สึก และค่านิยมที่เลือกแล้วของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยครูมีหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยม คือ การชี้แนะหรือการจัดการให้มีการชี้แนะโดยการตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนอุทิศคิดขึ้นมาว่า ความเชื่อ ทศนคติ พฤติกรรมและความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ๆ นั้น เป็นไปตามเกณฑ์ 7 ประการ ของกระบวนการของค่านิยมหรือไม่ กล่าวคือ (ชัยพร วิชชาวุธ 2531 : 23)

1. เกิดจากการเลือกของตนอย่างอิสระหรือเปล่า
2. ได้พิจารณาทางเลือกอื่น ๆ หรือเปล่า
3. ได้พิจารณาผลทางเลือกต่าง ๆ หรือเปล่า
4. มีความภูมิใจหรือยินดีในสิ่งที่ตนเลือกหรือเปล่า
5. จะยืนยันการตัดสินใจเลือกของตนอย่างเปิดเผยหรือไม่
6. จะทำตามที่ตนตัดสินใจหรือไม่
7. จะกระทำซ้ำหรือไม่

ตามแนวคิดทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม พบว่า ในการที่จะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่บุคคลนั้นไม่ควรจะไปกำหนดตัวบังคับให้ ควรจะใช้คำพูด คำถาม เพื่อการกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความคิดใคร่ครวญ และตัดสินใจในที่จะกระทำสิ่งนั้น ๆ โดยไม่มีการชักจูงจากผู้ใด หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value clarification) ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ “เลือก” ที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง “เห็นคุณค่า” ของสิ่งที่เลือกและ “ปฏิบัติ” จนเป็นนิสัย

ขั้นตอนการสร้างค่านิยม

การเลือก	1. ให้มีโอกาสเลือกอย่างเสรี
	2. มีทางเลือกอย่างแพร่หลาย
	3. ให้โอกาสคิด พิจารณาอย่างรอบคอบ
การให้ค่า	4. การยอมรับ มีความพอใจหลังจากการเลือก
	5. มีความพอใจยืนยันความคิดเดิมที่ตนตัดสินใจในและสามารถอธิบายเหตุผลให้ผู้ฟังได้
การปฏิบัติ	6. การได้แสดงพฤติกรรมตามทางเลือกที่ตนตัดสินใจ
	7. ปฏิบัติซ้ำจนเป็นนิสัย

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ เป็นบุคคลแรกของนักทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ได้ศึกษาพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็กโดยอาศัยพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นหลักเกณฑ์ เพียเจต์ (Piaget 1975 : 16 – 19) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 (Sensorimotor Operation) เด็กอายุประมาณ 0 – 2 ปี เป็นระยะการพัฒนาเกี่ยวกับการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นระยะที่ยังไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 (Pre-Operational Thinking) เด็กอายุประมาณ 2 – 7 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มใช้ภาษาได้แล้ว แต่ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของการนึกคิดและจินตนาการ ยังไม่สามารถคิดตามหลักเหตุผล

ขั้นที่ 3 (Concrete Operational Thinking) เด็กอายุประมาณ 7 – 12 ปี เป็นระยะที่เด็กสามารถคิดตามหลักเหตุผลได้ แต่ก็ยังจำกัดติดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น สามารถจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระบบ และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เป็นรูปธรรม

ขั้นที่ 4 (Formal Operational Thinking) เด็กอายุตั้งแต่ 12 ปี โดยประมาณขึ้นไป เป็นระยะที่เด็กสามารถคิดตามหลักเหตุผลนามธรรมได้ การคิดตามหลักตรรกศาสตร์เริ่มเกิดขึ้นเมื่อเด็กย่างเข้าสู่ระยะนี้ การคิดตามหลักเหตุผลนามธรรมช่วยให้เด็กสามารถพิจารณาความเป็นไปได้ของสิ่งต่าง ๆ ตามหลักตรรกศาสตร์ สามารถตั้งสมมติฐาน ทดสอบสมมติฐาน และสรุปผลจากการทดสอบสมมติฐานได้

จากพัฒนาการทางสติปัญญาทั้ง 4 ขั้นนี้ เพียเจท์ (ปีรธรรม ธนะภูมิ 2535 : 25) ได้อธิบายพัฒนาการทางความคิดเชิงจริยธรรมและการตัดสินใจของเด็กว่ามีขั้นตอนตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เด็กมีปฏิริยาโต้ตอบกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิด และแบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่ทารกแรกเกิดจนถึง 2 ปี การกระทำของเด็กจะเป็นปฏิริยาโต้ตอบกับผู้เลี้ยงดู ผู้ใหญ่เป็นผู้สนองความต้องการทางกายของเด็ก เด็กยังไม่สามารถรับรู้สภาพแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์

2. ขั้นยึดคำสั่งผู้ใหญ่ อายุ 2 ปี ถึง 8 ปี เด็กสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมได้ละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น รับแบบอย่างการกระทำของผู้ใหญ่มาเป็นของตน เด็กต้องกระทำหรือไม่กระทำตามที่บิดาหรือมารดากำหนด ทั้งนี้เพราะเด็กต้องการความรัก ความเอาใจใส่ คำชมเชย และการยอมรับจากผู้ใหญ่ เด็กค่อย ๆ เรียนรู้และสามารถแยกได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด เด็กสามารถรู้สึกผิดได้เมื่อตนกระทำผิดและทำให้เกิดความกังวลได้

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน อายุตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป เด็กมีพัฒนาการทางความคิดและสติสูงขั้นรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดด้วยเหตุผล และรู้ว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ เด็กเรียนรู้โดยการรู้จักคิดด้วยตนเอง และจากการมีปฏิริยาโต้ตอบกับผู้ที่อยู่ในสังคมรอบตัวเขาทั้งกับบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนที่โรงเรียนและผู้ใหญ่อื่น ๆ ในสังคม ทำให้เด็กยอมรับกฎเกณฑ์สากลการเรียนรู้จากประสบการณ์เหล่านี้จะนำไปสู่พัฒนาการทางจริยธรรม มีคุณธรรมเป็นของตนเอง

เด็กมีความคิดแบบมีเหตุผล และสามารถจัดหมวดหมู่และเข้าใจการจัดระบบความสัมพันธ์ของการกระทำได้

เด็กอายุ 11 – 12 ปีขึ้นไป มีความสนใจในตนเองลดลง สามารถใช้ความคิดความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้คราวละหลายอย่าง อันมีผลทำให้เด็กสามารถอธิบายแรงจูงใจหรือแรงผลักดันที่อยู่เบื้องหลังการกระทำได้ เด็กจะนำความคิดเหล่านี้มาประกอบการตัดสินใจและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการกระทำ นอกจากนี้เด็กจะมีความยืดหยุ่นต่อกฎเกณฑ์ได้และรู้ว่ากฎเกณฑ์เกิดจากการตกลงกันระหว่างบุคคล เด็กวัยนี้เริ่มรู้ว่าตนสามารถจะกระทำการต่าง ๆ ที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างมีเหตุผล

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก (Kohlberg 1976 : 31 - 53) ได้อธิบายถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมซึ่งสรุปได้ ดังนี้

แนวความคิดพื้นฐาน ในทฤษฎีของโคลเบอร์ก จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ ในการตัดสินความถูกต้องของการกระทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคล โคลเบอร์กได้ยึดทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของเพียเจต์เป็นหลักการสร้างทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ลำดับขั้นพัฒนาการ

โคลเบอร์กมีความเชื่อว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการตัดสินความถูกต้องของการกระทำ ขึ้นอยู่กับปัญญาความคิดของบุคคล ทฤษฎีนี้แบ่งพัฒนาการออกเป็น 3 ระดับ ภายในแต่ละระดับแบ่งย่อยออกเป็น 2 ขั้น รวมเป็น 6 ขั้น เรียงตามลำดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 : ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Preconventional Level)

ระดับนี้จะอยู่ในช่วงของวัยเด็ก (2 – 10 ปี) ความคิดยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของการนึกคิดเอาเองและการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม ความคิดเกี่ยวกับความถูกต้องจึงจำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่ป็นรูปธรรมเท่านั้น และยังไม่สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคมอย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 1 : หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบ ชอบใช้หลักการหลีกเลี่ยงมิให้ได้รับโทษเป็นเหตุผลในการกระทำ หรือเขาจะเลือกกระทำในทางเกิดประโยชน์แก่ตัวเองมากกว่า แต่เนื่องจากเด็กเล็กนี้ ยังเป็นบุคคลที่ต้องพึ่งพาและอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องให้เด็กในระยะนี้เข้าใจความดี ไปในความหมายว่าเป็นสิ่งที่กระทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เช่น เด็กยอมแปรงฟันหลังอาหารเพราะกลัวแม่ดุ ฉะนั้น การกระทำที่ถูกต้องจึงหมายถึง การเชื่อฟังผู้มีอำนาจเหนือกว่า เหตุผลในการกระทำหรือไม่กระทำขึ้นอยู่กับไม่ถูกลงโทษเป็นเรื่องสำคัญ

- ก. สิ่งที่ถูก - ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่มีการลงโทษ
- ต้องเชื่อฟัง
- ไม่ทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน
- ข. เหตุผล - เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ
- เจ้าน้ำที่มีอำนาจสูงสุด
- ค. การรับรู้ทางสังคม - ไม่อาจเข้าใจธรรมชาติของผู้อื่น
- วิพากษ์การกระทำตามผลทางกายภาพมากกว่า
เจตนาของผู้กระทำ

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล เด็กเล็ก ๆ นั้นจะถูกผู้ใหญ่ว่าหรือเขียนตี เพื่อที่จะทำให้เขาทำให้ถูกหรือกระทำตนให้เป็นคนดี เมื่อเด็กอายุมากขึ้น ระหว่าง 7 ขวบถึง 10 ขวบ จะมีความรู้สึกว่าเป็นของธรรมดาสำหรับการกระทำของผู้ใหญ่ เด็กจะค่อยๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชยการสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เขากระทำความดี ได้มากกว่าการดูต่ำหรือขู่ว่าจะลงโทษ เช่น เด็กผู้หญิงจะช่วยพ่อแม่ทำความสะอาดบ้าน เพื่อว่า จะได้เงินรางวัลมากขึ้น และเด็กชายจะช่วยรดน้ำต้นไม้ ก็เพื่อจะได้รับคำชมเชย และเด็กในขณะนี้เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็กๆ เช่น เมื่อเขาให้ฉันมา ฉันก็ต้องตอบแทนเขาไป เริ่มมีความเข้าใจในความคิดคนอื่น

- ก. สิ่งที่ถูก - ทำตามกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนในปัจจุบัน
- ทุกคนทำในสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการของตน
- ความยุติธรรมในการชำระแลกเปลี่ยน
- ข. เหตุผล - การตอบสนองความต้องการของตนจำเป็นต้อง
คำนึงถึงความต้องการของผู้อื่นด้วย
- ค. การรับรู้ทางสังคม - ทุกคนมีความต้องการของตนเอง
- ความต้องการของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมขัดแย้งกัน

ระดับที่ 2 : ระดับกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level)

ระดับนี้ จะอยู่ในช่วงของวัยรุ่น (10 – 16 ปี) โคลเบิร์กเชื่อว่าผู้ที่สามารถคิดในเชิงเหตุผลนามธรรมเท่านั้น ที่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ สามารถเข้าใจบทบาทและความสัมพันธ์ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นระบบ ความเข้าใจนี้ถือเป็นการรับรู้ทางสังคม เมื่อเกิดการรับรู้ทางสังคมจึงจะตัดสินความถูกต้องของการกระทำของบุคคล ต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้

ขั้นที่ 3 : หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ

- ก. สิ่งที่ถูก
- กระทำในสิ่งที่สังคมคาดหวัง
 - มีความปรารถนาดี และอาทรต่อผู้อื่น
 - ความไว้วางใจ ความรักดี ความเคารพและความกตัญญู
- ข. เหตุผล
- ความต้องการเป็นคนดีในทรรศนะของตนเองและของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม
- ค. การรับรู้ทางสังคม
- เข้าใจความรู้สึก ความตกลง และความคาดหวังของผู้อื่นและให้ความสำคัญต่อสิ่งเหล่านี้มากกว่าความต้องการส่วนบุคคล
 - สามารถเข้าใจเราไปใส่ใจเขา
 - ยังไม่อาจเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 4 : หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม

- ก. สิ่งที่ถูก
- การปฏิบัติตามหน้าที่ของตน
 - กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ยกเว้นในกรณีที่ขัดกับหน้าที่ทางสังคมอื่น ๆ
 - การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อกลุ่มหรือต่อสถาบัน
- ข. เหตุผล
- เพื่อให้สถาบันต่าง ๆ ของสังคมดำรงอยู่ต่อไป
 - รักษาระบบสังคมให้คงอยู่ไม่พังทลาย
- ค. การรับรู้ทางสังคม
- มองสังคมอย่างเป็นระบบ เข้าใจบทบาทและหน้าที่ตามที่กำหนดในระบบ
 - พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่กำหนดโดยระบบ

ระดับที่ 3 : ระดับเลยกฎเกณฑ์สังคม หรือตามหลักการ (Postconventional Level)

ระดับนี้ จะอยู่ในช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมตามหลักการที่ตนคิดแล้วไตร่ตรองด้วยตนเองแล้วว่าถูกต้องผู้ที่สามารถตัดสินใจความถูกต้องในระดับสูงนี้มีเป็นจำนวนไม่มากเพราะต้องอาศัยปัญญาความคิดระดับสูงและต้องเป็นผู้ช่างคิดช่างสังเกต แม้ว่าเริ่มติดตามหลักเหตุผลนามธรรมเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นแต่ความคิดในระยะวัยรุ่นยังคงจำกัดอยู่ในขั้นการค้นพบกฎเกณฑ์ของสังคมเท่านั้น กว่าที่จะ

สามารถเริ่มวิพากษ์ กฎเกณฑ์ต่างได้ ก็ต้องใช้เวลาอีกหลายปี จนกระทั่งอายุอย่างน้อย 20 ปี จึงจะทำได้

ขั้นที่ 5 : หลักการทำตามคำมั่นสัญญา

- ก. สิ่งที่ถูก
- การเข้าใจว่าบุคคลต่างๆ ในสังคมต่างมีค่านิยมและ
ความเห็นต่างๆ กัน
 - การเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคมเกิดจากการตกลง
กันของบุคคลในสังคม
 - การปฏิบัติตามสัญญาสังคม
- ข. เหตุผล
- เพื่อประโยชน์ และพิทักษ์สิทธิของทุกคนในสังคม
 - ความรู้สึกผูกพันต่อสัญญาสังคมกับบุคคลต่างๆ
- ค. การรับรู้ทางสังคม
- บุคคลในสังคมมีเหตุผล ตระหนักในค่านิยมและสิทธิ
ของแต่ละคนก่อนที่จะเข้าสู่สัญญาสังคม
 - มองปรากฏการณ์ทางสังคมในรูปแบบของสัญญา
ข้อตกลงความเป็นกลางและการดำเนินการตาม
ขั้นตอนที่ตกลงกัน
 - แยกทฤษฎีทางกฎหมายและทฤษฎีทางจริยธรรม
ออกจากกัน แต่ยังไม่อาจรวมทั้งสองเข้าด้วยกัน
เมื่อเกิดการขัดแย้งระหว่างสองทฤษฎี

ขั้นที่ 6 : หลักการยึดอุดมคติสากล

- ก. สิ่งที่ถูก
- ทำตามหลักการทางจริยธรรมที่ตนเลือกเอง
กฎหมายและสัญญาสังคมที่ถูกต้องควรเป็นไปตาม
หลักการเหล่านี้เมื่อกฎหมายขัดกับหลักการเหล่านี้
จะต้องทำตามหลักการ
 - หลักการที่ถูกต้องคือ หลักการสากลเกี่ยวกับความ
ยุติธรรม ซึ่งได้แก่ ความเสมอภาคในสิทธิของมนุษย์
และการเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์

- ข. เหตุผล - หลักการจริยธรรมสากลเป็นสิ่งที่ถูกต้องตาม
หลักเหตุผล
- ค. การรับรู้ทางสังคม - มีจุดยืนทางจริยธรรม
- กระทำต่อบุคคลในฐานะเป็นจุดหมายปลายทาง
มิใช่ในฐานะเครื่องมือ

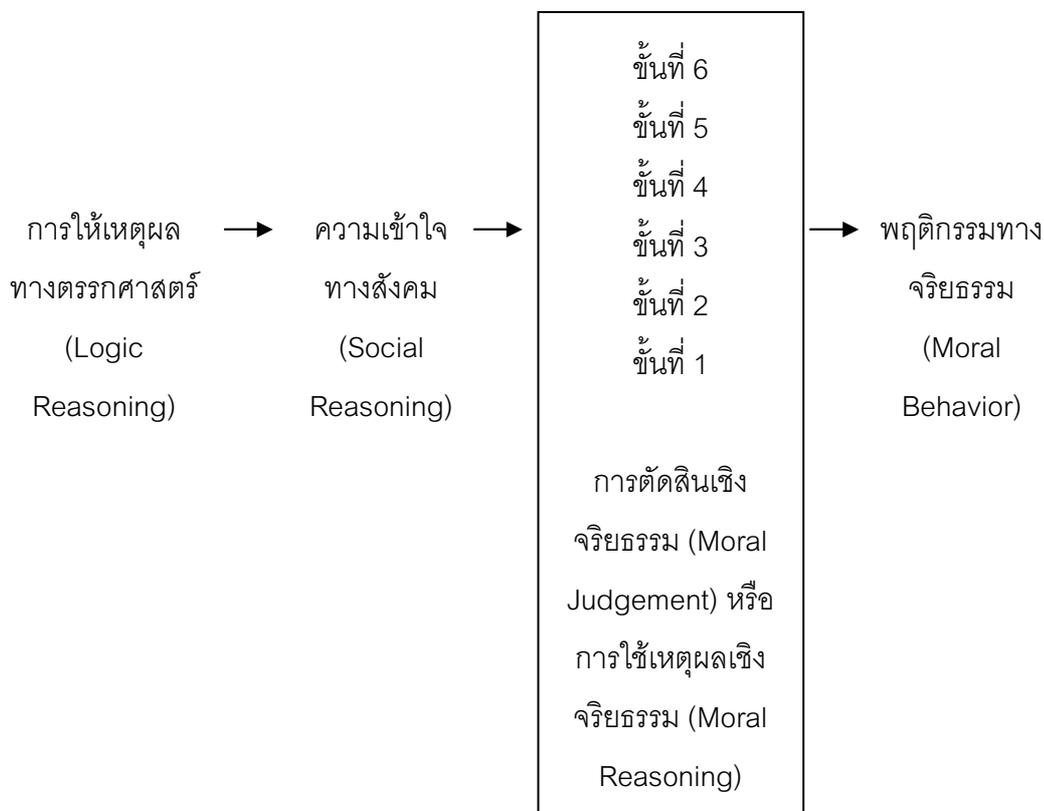
ระดับจริยธรรม และขั้นตอนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบิร์ตแบ่งออกเป็น 3 ระดับตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2 - 7 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 - 10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (27 - 10 ปี)	
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (10 - 13 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 - 16 ปี)
ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่สังคม (13 - 16 ปี)	
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	

การเกิดจริยธรรม

ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก จริยธรรมหรือความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้องมิได้เกิดจากการเรียนรู้ มิได้เกิดจากการถ่ายทอดทางสังคม แต่เกิดจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลของแต่ละบุคคล ซึ่งทั้งโคลเบอร์ก และเพียเจท์ มีความเชื่อว่า จริยธรรมเกิดจากความสัมพันธ์ของความคิดต่างๆ อย่างเป็นระบบ ในแต่ละชั้นมีลักษณะเป็นโครงสร้าง และก้าวจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งตามลำดับอย่างแน่นอน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางความคิด และเป็นผลของการคิดไตร่ตรองอันเป็นกิจกรรมทางปัญญา

โดยสรุป พัฒนาการทางจริยธรรมในแนวความคิดนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ (Logical Reasoning Capacity) และความสามารถในการเข้าใจทางสังคม ซึ่งจะพัฒนาสู่การตัดสินใจเชิงจริยธรรม หรือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในแต่ละชั้นเป็นผลจากการคิดไตร่ตรอง ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่ามาใช้ในการคิดส่วนหนึ่งเป็นความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ อีกส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ทางสังคมที่ได้รับ โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้รับฟังจากผู้ที่มีจริยธรรมสูงกว่าตนเอง หากข้อมูลมีความขัดแย้งกันทำให้เกิดความไม่สมดุล ซึ่งส่งผลให้ต้องมีการปรับตนเองโดยการจัดระบบระเบียบทางความคิดใหม่ ทำให้บุคคลมีความเข้าใจใหม่เกิดขึ้นแทนที่ความเข้าใจเก่า หรือถือว่ามีการพัฒนาขึ้นเองของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงอีกขั้นหนึ่ง ชั้นความคิดทางจริยธรรมก็จะเป็นตัวทำนายหรือเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีต่อการกระทำของบุคคล ซึ่งก็คือพัฒนาไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) การพัฒนาแบบนี้จะเป็นไปในระดับแนวราบ แต่การเลื่อนระดับจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งเป็นระดับแนวตั้ง

แผนภูมิที่ 1 กระบวนการในการเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรม

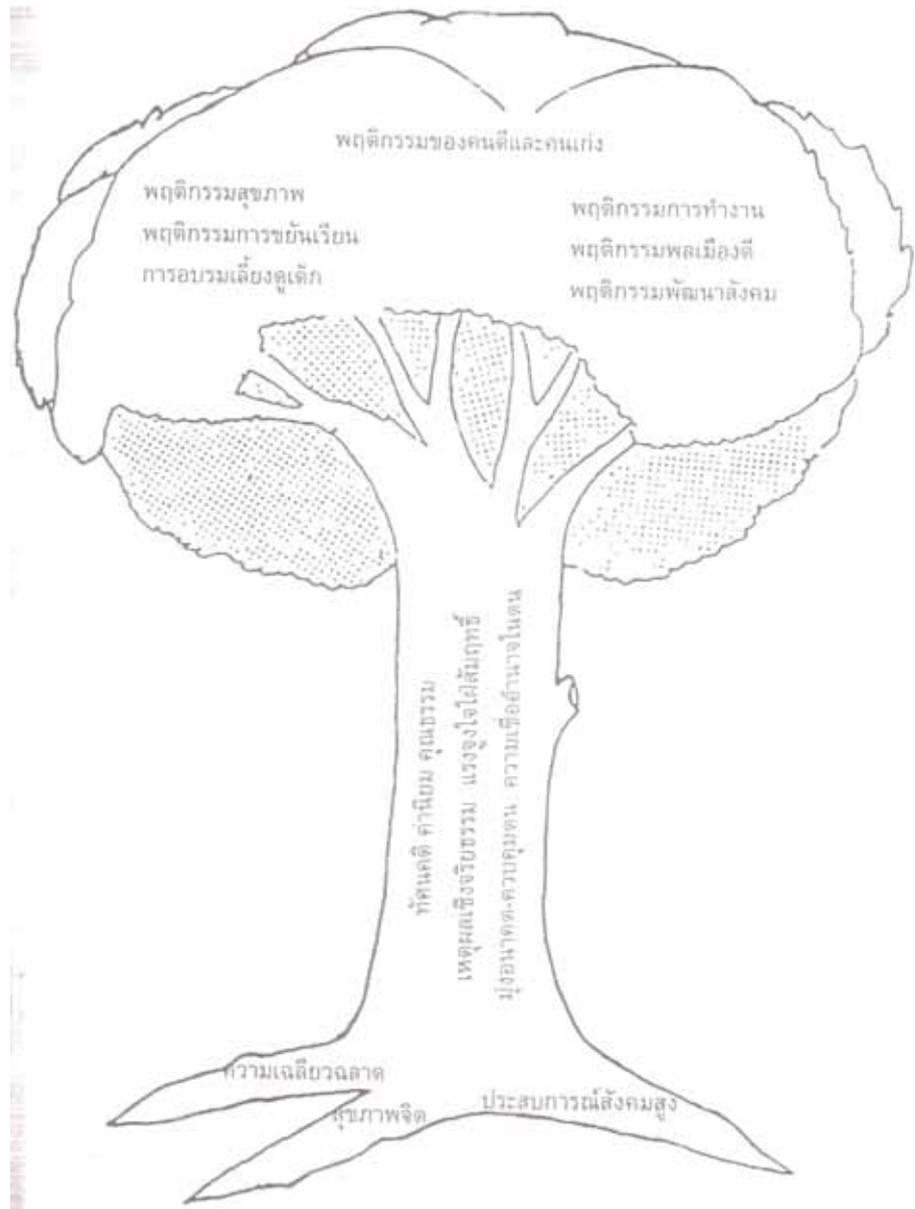
ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 2 - 5) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งโดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6 - 60 ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นมีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ได้แก่ ดอกและผลไม้นบนต้น ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดี ละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 3) ความเชื่ออำนาจในตน 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5) ทศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

ส่วนที่ 3 ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยัน
 ชั้นแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิต ลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม
 3) สุขภาพจิต

ภาพที่ 1 ภาพทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมแสดงถึงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ
 ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม

ที่มา : ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย : การวิจัยและการประยุกต์,
 (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2538), 15.

สรุปว่า จริยธรรมมีพัฒนาการเป็นขั้น ๆ ตามลำดับอย่างแน่นอน โดยพัฒนาจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นที่สูงทีละขั้น ไม่มีการข้ามขั้น สลับขั้น หรือเร่งขั้น บ่อเกิดจริยธรรมมาจากการที่บุคคลประสบด้วยตนเองหรือการให้แบบอย่างที่ดี ตลอดจนการบอกเล่าอบรมให้บุคคลเกิดความเชื่อและตระหนักถึงในที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลรู้จักเลือกและยึดถือเพื่อนำมาควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมที่เหมาะสมและพึงปฏิบัติ

แนวคิดเกี่ยวกับเบญจศีล

ความหมายของศีล

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ ได้ให้ความหมายของศีลไว้หลายนัย ดังนี้ (พระราชวรมณี ประยุทธ์ ปยุตโต 2527 : 292) ความประพฤติทางกายและวาจา การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดี การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ปกติมารยาทที่สะอาดปราศจากโรค ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่วข้อปฏิบัติในการฝึกหัดกายวาจาให้ดียิ่งขึ้น ความสุจริตทางกาย วาจาและอาชีพ

วินัยธรรมานิตย์ ติสาโร (2546 : 77) ได้กล่าวว่า ศีล คือ ข้อประพฤติข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย และวาจา ให้ตั้งอยู่ในความดี และนอกจากนี้ ศีลยังแปลได้อีกหลายความหมาย เช่น แปลว่า เย็น ศีรษะ เกษม สุข อดทน ความสำรวม ความก้าวล่วงละเมิด เป็นต้น

รวมธรรมะ (2543 : 59) กล่าวว่า ศีล คือ ข้อกำหนดเกี่ยวแก่ความประพฤติของคนเพื่อความอยู่ด้วยกันเป็นปกติสุข และเป็นระเบียบเรียบร้อยอีกอย่างหนึ่งเพื่อผลพิเศษอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

จากความหมายข้างต้นจะเห็นว่า ศีล ก็คือ ความมีระเบียบในการดำเนินชีวิตและในการอยู่ร่วมสังคม พุทธให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือ ความมีวินัยและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกากในการอยู่ร่วมกันเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม ชีวิตและสังคม จะได้เรียบร้อยและราบรื่นไม่สับสน วุ่นวาย ไม่ระส่ำระสาย เอื้อโอกาสที่จะทำกิจการงานต่าง ๆ ทั้งในทางโลกและทางธรรมให้สะดวก ได้ผลดีและมีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป (สุจิตรา รัตน 2539 : 79)

การจัดระดับของศีล

ศีลในทางพระพุทธศาสนามีการจัดอันดับข้อ ดังต่อไปนี้ (วินัยธรรมานิตย์ ติสาโร 2546 : 77)

ศีล 5 ข้อ	สำหรับ สาธุชนทั่วไป มีชื่อเรียกว่า นิจศีล ปกติศีล
ศีล 8 ข้อ	สำหรับ อุบาสก อุบาสิกา มีชื่อเรียกว่า คหฺภูสิล อุโบสถศีล
ศีล 10 ข้อ	สำหรับ สามเณร สามเณิ มีชื่อเรียกว่า อนุปสัมปันนศีล

ศีล 227 ข้อ สำหรับ พระภิกษุ มีชื่อเรียกว่า ภิกขุศีล

ศีล 311 ข้อ สำหรับ ภิกษุณี มีชื่อเรียกว่า ภิกษุณีศีล

สุจิตรา รัตน (2539 :79) กล่าวว่า ศีลมีหลายระดับหรือจัดไว้หลายประเภทให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตและสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ ในการที่จะปฏิบัติเพื่อเข้าถึงจุดหมายของตน เช่น ศีล 5 สำหรับทุกคน ศีล 8 สำหรับอุบาสก อุบาสิกาที่มุ่งการพัฒนาทางจิตใจ ศีล 10 สำหรับสามเณรและศีล 227 ข้อสำหรับภิกษุ เป็นต้น

ความหมายและสาระสำคัญของเบญจศีล

วิจิตร สมบัติบริบูรณ์ (2528 : 2 – 4) ได้ให้ความหมายของเบญจศีลไว้ว่า หมายถึง ความเป็นปกติของคน คือ ความเรียบร้อยจะเป็นคนที่สวยงามไปไม่ได้ ได้แก่คนที่ผิดปกตินั่นเอง คนที่ไม่ปกตินั้นก็เป็นคนที่ผิดแปลกไปจากคนอื่น ๆ เช่น

ปกติคนเราจะต้องไม่ฆ่ากัน ไม่ทำร้ายกันร่างกายกัน เพราะคนดี สัตว์ก็ดีต่างรักชีวิตของตนด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ประสงค์จะทำให้ใครมาฆ่าแกง หรือมาทำร้ายร่างกายคน หรือทรมาณคนให้ได้รับความลำบาก คนที่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตของคนอื่น สัตว์อื่น จึงชื่อว่าคนผิดคน คือผิดปกติของคน

ปกติคนเราจะต้องไม่ขโมยทรัพย์สินของกันและกันเพราะใครๆ ก็ย่อมรักย่อมหวงแหนในทรัพย์สินของตน ไม่ประสงค์จะให้ใครมาเบียดเบียน และล่วงเกินในทรัพย์สินของตน คนที่ขโมยทรัพย์ของผู้อื่น จึงชื่อว่าทำผิดปกติของคน

ปกติของคนเราจะต้องไม่ล่วงละเมิดประเวณีของกันและกัน เพราะลูกใคร เมียใคร สามีใคร ใครๆ เขาก็หวงไม่ประสงค์จะให้ใครมารังแกข่มเหงน้ำใจ ลูกเมียสามีเปรียบเสมือนทรัพย์สินอันมีค่าของเขา คนที่รังแกข่มเหงล่วงเกินผู้อื่นจึงเชื่อว่าเป็นผู้ทำผิดปกติของคน

ปกติของคนเราจะต้องไม่โกหกหลอกลวงกัน เพราะทุกคนไม่เพียงปรารถนาจะให้ใครมาโกหกหลอกลวงตน ไม่ปรารถนาจะให้ใครมาหักรานประโยชน์ของตน ปรารถนาแต่ความสัตย์ ความจริงด้วยกันทั้งสิ้น คนที่ไม่โกหกหลอกลวงผู้อื่น จึงชื่อว่าทำผิดปกติของคน

ปกติของคนเราจะต้องรักษากายวาจาให้เรียบร้อยบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับร่างกายของตน ไม่ปรารถนาจะให้ร่างกายได้รับความลำบากด้วยทุกข์เวทนาต่างๆ ทั้งพยายามเสริมสร้างร่างกายให้เจริญด้วยกำลังและสมบูรณ์ด้วยสติปัญญา จึงต้องงดเว้นจากการทำร้ายร่างกายตนเองด้วยการไม่ทำตนให้ผิดปกติ คนที่ดื่มสุราเมรัยและของมึนเมาอื่นๆ มีกัญชาและเฮโรอีนเป็นต้น จนกลายเป็นคนคิดยาเสพติดให้โทษเป็นคนขาดสติสัมปชัญญะ ตกอยู่ในฐานะแห่งความเป็นผู้ประมาท เชื่อว่าเป็นผู้ทำร้ายร่างกายตนเอง จึงจัดว่าเป็นคนทำผิดปกติ

สุจิตรา วรรณ (2539 : 80 - 83) ได้ให้ความหมายของเบญจศีลไว้ดังนี้เมื่อ ศีล 5 หรือเบญจศีล (เบญจ แปลว่า ห้า สมาสกับศีล เป็นเบญจศีล แปลว่าศีล 5) มีความสำคัญและเป็นศีลสำหรับทุกคน จึงจำเป็นที่จะต้องนำมาทำความเข้าใจกับศีล 5 แทนที่จะท่องได้คล้องปากเท่านั้น หากต้องให้คล้องใจพร้อมที่จะนำไปประพฤติปฏิบัติได้ตลอดเวลา สาระสำคัญของศีล 5 มีดังนี้

1. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการปลงชีวิต เว้นจากการประทุษร้ายกัน ธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์เหมือนกันตรงที่รักสุข เกลียดทุกข์ เมื่อเรารักสุข เกลียดทุกข์ คนอื่นก็เช่นกัน ไม่มีใครต้องการให้ผู้อื่นมาฆ่าหรือมาประทุษร้ายเขา พระพุทธองค์ตรัสสอนว่า “บุคคลค้นหาด้วยจิตตลอดทั่วทุกทิศ ไม่ได้พบใครซึ่งเป็นที่รักยิ่งกว่าตนในที่ไหนๆ เลย สัตว์ทั้งหลายเหล่าอื่นก็รักตนมากเช่นนั้นเหมือนกัน ฉะนั้นผู้รักตนจึงไม่ควรเบียดเบียนสัตว์อื่น” (พระไตรปิฎก เล่มที่ 15 2525 : 95)

บุคคลผู้ไม่มีศีลข้อนี้จึงเป็นคนมีจิตใจโหดร้ายทารุณ ก่อความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและสังคม ก่อความเดือดร้อนให้แก่ตัวเอง เช่น เมื่อไปฆ่าเขาตายก็ต้องคอยหลบหนี ซ่อนเร้นเพื่อให้พ้นจากการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ คอยหวาดระแวงเกรงจะถูกกฎหมายบ้านเมืองลงโทษ เดือดร้อนแก่สังคม คือสร้างความหวาดกลัวให้แก่ผู้อื่น ผู้ที่กระทำปาณาติปาตเนื่องๆ นั้นพระพุทธองค์ตรัสไว้ว่าจะได้รับโทษคือทำให้อายุสั้น หากเบียดเบียนสัตว์ให้ลำบากเดือดร้อนจักมีโทษ คือทำให้เป็นผู้มีโรคภัยเบียดเบียน นอกจากนี้ยังได้รับโทษ คือ 1) ทำให้เป็นที่หวาดกลัวของบุคคลอื่นหรือสัตว์อื่นไม่มีใครอยากเข้าใกล้เพราะเกรงจะถูกประทุษร้าย 2) ทำให้ไม่ได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดี หากตายจากโลกนี้ก็จะไปเกิดในอบายภูมิซึ่งหมายถึงภูมิที่ปราศจากความเจริญ ได้แก่ นรก เปรต อสุรกายและเดรัจฉาน เป็นต้น 3) ทำให้กิเลสเรื่องเศร้าหมอง ในตัวองกวมยิ่งขึ้น เป็นการตัดทางแห่งคุณความดี และยากแก่การพัฒนาจิตให้บรรลุคุณธรรม ขั้นสูง

2. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการถือเอาของที่เขามิได้ให้เว้นจากการลักโก่ง ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สินคน ทุกคนยอมเสียตายทรัพย์สินที่ตนหามาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงด้วยความสุจริต ไม่ต้องการให้ผู้ใดมาลักขโมย มาคดโกง ปอกลอกไปเป็นของตนโดยมิชอบธรรม ไม่ต้องการให้ผู้ใดมาละเมิดกรรมสิทธิ์หรือทำลายทรัพย์สินของตน ผู้ที่ชอบลักขโมยคดโกงผู้อื่นเป็นคนเห็นแก่ได้ ขาดคุณธรรม มีความละโมภโลภหลงถูกผู้คนตำหนิติเตียนว่าเป็นคนเกียจคร้านหาเลี้ยงชีพในทางทุจริต พระพุทธองค์ทรงตำหนิพวกโจรไว้ค่อนข้างแรงว่า โจรเป็นเสนียดจัญไรในโลก เพราะคนพวกนี้เที่ยวแย่งชิงวิ่งราว เที่ยวปล้นเขาบางครั้งก็ฆ่าเจ้าทรัพย์ถึงแก่ความตายเป็นการละเมิดศีลข้อ 1 ด้วยผู้กระทำอทินนาทานบ่อยๆ จนเป็นนิสัยจะได้รับผลกรรมคือตกนรกเมื่อยังไม่ตายก็มักต้องสูญเสียทรัพย์อยู่เนืองๆ ทรัพย์สินที่ได้มามากมีอันเป็นไป เช่น ถูกภัยต่างๆ

คุกคามได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย หรือแม้แต่โจรภัย เพราะไปลักเขามา คนอื่นก็มาลักของตนไป เป็นต้น

3. การเมสุมิอาจารย์ เวมณี เว้นจากการประพาศิณีในกาม เว้นจากการล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหน คือ การไม่ประพาศิณีล่วงละเมิดในภรรยาหรือสามีของผู้อื่น หรือประพาศิณีนอกใจสามีหรือนอกใจภรรยาคน นอกจากนี้การล่วงละเมิดต่อบุตรหรือธิดาที่ยังอยู่ในปกครองของบิดามารดา การข่มขืนกระทำชำเราต่อผู้ไม่มีนยอมาก็ถือเป็นกาเมสุมิอาจารย์

สิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหนนั้นอาจเป็นวัตถุก็ได้ ตัวอย่างเช่น เด็กหญิงคนหนึ่งมีตุ๊กตาสวยราคาแพงซึ่งเจ้าของรักและหวงแหนมาก เพื่อนอีกคนหนึ่งอยากได้แต่มิได้ขโมยเพราะกลัวว่าจะถูกจับได้ และถูกครุลงโทษ เมื่อเพื่อนคนนั้นเผลอ จึงแก้งด้วยการแอบไปฉีกแขนขาตุ๊กตาให้เสียหาย ความประพาศิณีเช่นนี้ก็เป็นกาเมสุมิอาจารย์ เพราะล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหน ผู้ประกอบกาเมสุมิอาจารย์เรื่องๆ ย่อมได้รับโทษคือไม่เป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่นเพราะถูกผู้ที่ยึดไปประพาศิณีในสามีหรือภรรยาเขาทำร้ายถึงแก่ความตาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นการสะสมอกุศลกรรมให้กับตัวเองเมื่อตายก็จะไปสู่ทุคติมี นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน เป็นต้น อย่างที่เห็นอยู่บ่อยๆ ตามหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น สามียิงชายชู้ของภรรยาตายบ้าง หรือภรรยาตัดอวัยวะเพศของสามีจอมเจ้าชู้บ้างทำให้เกิดคดีฆาตกรรมขึ้นเรื่อยๆ เป็นที่เศร้าสลดใจยิ่ง ในปัจจุบันบุคคลผู้ละเมิดศีลข้อนี้ยังต้องเสี่ยงกับการติดเอดส์อีกด้วย

4. มุสาวาทา เวมณี เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง นอกจากนี้ การกล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงต่างๆ ที่รู้ความนั้นอยู่เพื่อให้ผู้อื่นเสียประโยชน์เรียกว่าทำลายประโยชน์ผู้อื่น หากการกล่าวเท็จทำลายประโยชน์ผู้อื่นมากผู้กล่าวเท็จก็มีโทษมาก หากทำลายประโยชน์ของเขาน้อยก็มีโทษน้อย โทษที่เห็นชัดคือทำให้ขาดความเชื่อถือเป็นที่ดูหมิ่นของผู้อื่น บางครั้งแม้จะพูดความจริงก็ไม่มีคนเชื่อถือถ้อยคำ นอกจากนี้การเป็นพยานเท็จในศาลอาจต้องถูกจำคุกหากถูกจับได้ การกล่าวเท็จใส่ร้ายป้ายสีผู้มีคุณธรรมต้องตกนรก การกล่าวเท็จหลอกลวงเพื่อนฝูงอาจถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกฆ่า สามีภรรยากล่าวเท็จต่อกันทำเลาะเบาะแว้งถึงขั้นหย่าร้าง เป็นต้น

5. สุราเมรัยมัชฌมาทัญฐานา เวมณี เว้นจากน้ำเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ คือข้อนี้มีความสำคัญมากกว่าข้ออื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เพราะถ้าบุคคลละเมิดศีลข้อนี้เพียงข้อเดียวอาจทำให้ละเมิดข้ออื่นๆ ได้ทั้งหมด ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าสุรา และเมรัยนั้นเป็นที่ตั้งของความประมาท กล่าวคือเมื่อบุคคลเสพเข้าไปแล้วย่อมทำให้ขาดสติ บุคคลผู้ขาดสติย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ตั้งอยู่ในความประมาท ดังชายผู้หนึ่งดื่มสุรา

จนเมามาขาดสติ เมื่อกลับถึงบ้านก็ก่อเรื่องทะเลาะกับภรรยาถึงขั้นทุบตี บิดาของเขาได้มาห้าม จึงถูกบุตรชายทำร้ายจนถึงแก่ความตายเท่ากับผู้ชายผู้นี้ปีตุษาค คือการ ฆ่าบิดา ซึ่งถือเป็นบาปหนักตัดทางสวรรค์และนิพพานอย่างเด็ดขาด

ศีล 5 ข้อ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นเกณฑ์ความสัมพันธ์พื้นฐานในสังคม เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันด้วยดี ไม่เบียดเบียนกัน สังคมจึงจะได้ไม่เดือนร้อนระส่ำระสายเป็นฐานรองรับสันติสุขของสังคม เป็นมาตรฐานเบื้องต้นสำหรับจัดระเบียบชีวิตและสังคมมนุษย์ให้อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยโอกาสในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามหรือทำการพัฒนาให้ยิ่งขึ้นไป

ความมุ่งหมายในการรักษาศีล 5 (เบญจศีล)

วินัยธรรมานันต์ ตีสาร (2546 : 79) กล่าวว่า การรักษาศีล 5 มีความมุ่งหมายในการป้องกันรักษาตนไม่ให้เสียหาย ของทุกสิ่งทุกอย่าง มันจะดีหรือเสีย จะคงทนถาวรหรือชำรุดหักพังโดยง่าย สำคัญอยู่ที่พื้นฐานของสิ่งนั้น ฉะนั้นช่างก่อสร้างที่เขาจะสร้างตึก จึงต้องตอกเสาเข็มลงรากตรงจุดที่รับน้ำหนักไว้แข็งแรง ชีวิตของคฤหัสถ์ก็เช่นเดียวกัน ต้องแบกน้ำหนักเพราะเรื่องครอบครัว เรื่องหน้าที่การงาน เรื่องยากดีมีเงิน ความสุขความทุกข์ร้อยแปด จำจะต้องสร้างพื้นฐานของชีวิตให้มั่นคง จึงจะรับน้ำหนักไว้ได้อย่างปลอดภัย ทางศาสนาซึ่งจุดสำคัญที่จะต้องสร้างพื้นฐาน ไว้ให้มั่นคงเป็นพิเศษ 5 จุด เป็นการปิดช่องทางที่ตัวเองจะเสีย 5 ทางด้วยกัน และวิธีที่วางนี้ก็คือ การรักษาศีล 5 ข้อ

ศีลข้อที่ 1	ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความโหดร้าย
ศีลข้อที่ 2	ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความมัวเมา
ศีลข้อที่ 3	ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความใจเร็ว
ศีลข้อที่ 4	ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความขี้ปด
ศีลข้อที่ 5	ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความขาดสติ

หมายความว่า ชีวิตของคฤหัสถ์ทั้งหลายมักพึงทลายใน 5 อย่างนี้ คือ

1. ความโหดร้ายในสันดาน
2. ความอยากได้ทรัพย์ของคนอื่นในทางที่ผิด ๆ
3. ความร่าเริงในทางกามเกี่ยวกับเพศตรงข้าม
4. ความไม่มีสติจะประจําใจ
5. ความประมาทขาดสติ สัมปชัญญะ

วิธีแก้คือ การหันเข้ามาปรับพื้นฐานสันดานตนเอง โดยการรักษาด้วยเบญจศีล

ข้อห้ามของผู้รักษาศีล 5

วินัยธรรมานิตยฺ์ ตีสาโร (2546 : 79 - 80) ความเบียดเบียนกันทางโลก ซึ่งเป็นไปโดยกายทวาร ย่อเป็น 3 ประการ คือ 1) เบียดเบียนชีวิตร่างกาย 2) เบียดเบียนทรัพย์สมบัติ 3) เบียดเบียนประเพณี คือ ทำเชื้อสายของผู้อื่นในสับสน ความประพฤติเสียด้วยวาจา อันมีมุสาวาท คือ กล่าวคำเท็จเป็นที่ตั้ง คนจะประพฤติก็เพราะความประมาท และความประมาทนั้นไม่มีมูลที่ยิ่งกว่าน้ำเมา เมื่อดื่มเข้าไปแล้ว ย่อมทำให้ความคิดวิปริตทินที่ เหตุนี้ให้นักปราชญ์ทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น เล็งเห็นการณ์นี้จึงบัญญัติศีลมี 5 องค์ดังกล่าว

องค์แห่งศีลอย่างหนึ่ง ๆ เรียกว่า ลิกขาบท ศีลมีองค์ 5 จึงเป็นลิกขาบท 5 ประการ รวมเรียกว่าเบญจศีล การรักษาศีล คือการตั้งเจตนางดเว้นจากการทำความผิดดังท่านบัญญัติไว้ เป็นเรื่องที่ตั้งใจด ตั้งใจเว้น ตั้งใจไม่ทำอีก ต้องมีความตั้งใจกำกับไว้เสมอ ไม่ใช่เพราะมีเหตุอื่นบังคับ จึงไม่ควรทำความผิดแต่ไม่ทำเพราะตนเองได้ตั้งใจไว้ว่าจะงดเว้น ความตั้งใจดังกล่าวนี้ ทางศาสนาเรียกว่า "วิริติ" คือเจตนาที่งดเว้นจากความชั่ว วิริติมี 3 ประการ คือ 1) สัมปัจจวิริติ เว้นจากวัตถุที่จะพึงล่วงได้อันมาถึงเฉพาะหน้า ได้แก่ วิริติของคนทั่วไป 2) สมทานวิริติ เว้นด้วยอำนาจการถือเป็นกิจวัตร ได้แก่ พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา 3) สมุจเฉทวิริติ เว้นด้วยตัดขาดมีอันไม่ทำอย่างนั้นเป็นปกติ ได้แก่ พระอริยเจ้า (พระอรหันต์)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

เบญจศีล ลิกขาบทที่ 2 อทินนาทานา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อนี้บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันการทำลายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สมบัติของกันและกัน โดยหวังจะให้เลี้ยงชีพในทางที่ชอบ เว้นจากการเบียดเบียนกันและกัน การประพฤติผิดเช่นนี้ ได้ชื่อว่าประพฤติผิดธรรมเป็นบาป

ความหมาย

วินัยธรรมานิตยฺ์ ตีสาโร (2546 : 83) อทินนาทานา เวรมณี หมายถึง การเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ คือ ถือเอาด้วยการเป็นโจรสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ กำหนดดังนี้

1. สิ่งของที่มีเจ้าของ ทั้งที่เป็นวิญญูณกทรัพย์ และอวิญญูณกทรัพย์ อันเจ้าของไม่ได้ยกให้เป็นสิทธิ์ขาด
2. สิ่งของที่ไม่ใช่ของใคร แต่มีผู้รักษาหวงแหน ได้แก่ สิ่งของที่เขาอุทิศบูชาปุชนียวัตถุในศาสนานั้น ๆ
3. สิ่งของที่เป็นของในหมู่อันไม่พึงแบ่งกัน ได้แก่ ของสงฆ์ และของมหาชนในสโมสรสถานนั้น ๆ

เมื่อฟังถึงความประพฤติชอบธรรม ในทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นเป็นสำคัญ ฟังทราบ
ในลักษณะนี้ ท่านห้าม 3 ประการ คือ

1. โจรกรรม

การถือเอาสิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ ด้วยการกระทำอย่างโจรทุกอย่าง จัดเป็น
โจรกรรม ในทางศีลธรรมท่านรวมไว้ 14 วิธีด้วยกัน ดังนี้

1.1 ลัก ได้แก่ การขโมยทรัพย์ของคนอื่นที่เจ้าของเขาไม่เห็น มีชื่อเรียก
ต่างกัน ดังนี้

ก. ขโมย ในเวลาเงยเห็นเขาตากผ้าไว้ ไม่ให้เจ้าของรู้
หยิบเอาของเขาไป

ข. ย่องเบา เวลาส่งคน แอบเข้าไปในบ้าน หยิบฉวยเอา
ของต่าง ๆ ไป

ค. ตัดช่อง งัดหรือเจาะประตูหน้าต่างที่ปิดอยู่ แล้วหยิบเอา
ของเขาไป

1.2 ฉก ได้แก่ การถือเอาของในเวลาเจ้าของเผลอ เข้าแย่งแล้ววิ่งหนีไป

ก. วิ่งราว คนถือเอาของมากำลังเผลอ เข้าแย่งแล้ววิ่งหนีไป

ข. ตีชิง ตีเจ้าของทรัพย์ให้เจ็บตัว แล้วถือเอาของไป

1.3 กรรโชก แสดงอำนาจ หรือใช้อาวุธให้เขากลับแล้วให้ของ เรียกว่า
ขู่ หรือฉี

1.4 ปล้น ได้แก่ รวมพวกกันหลายคน มีศาสตราวุธเก็บเอาของผู้อื่นด้วย
อำนาจ

1.5 ตู คือ อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคนอื่นมาเป็นของตน

1.6 ฉ้อ ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาทรัพย์ของผู้อื่น เช่น รับของแล้วโกงเอาเสีย
อ้างว่าเป็นของของตน

1.7 หลอก ได้แก่ กิริยาที่พูดปด เพื่อเอาของของผู้อื่น

1.8 ลวง ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาของผู้อื่นด้วยแสดงของอย่างใดอย่างหนึ่ง
เข้าใจผิด เช่น ใช้เครื่องตวงโกง

1.9 ปลอม ได้แก่ กิริยาที่ทำของปลอมให้คนอื่นเห็นว่าเป็นของแท้ แล้ว
แลกเปลี่ยนเอาทรัพย์ไป

1.10 ตระบัด ได้แก่ กิริยาที่ยืมของคนอื่นไปใช้ แล้วเอาเสีย เช่น ยืมของแล้วไม่ส่งคืน กู้เงินเขาแล้วไม่ใช้คืน

1.11 เบียดบัง ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาเศษ เช่น ท่านใช้ให้ไปเก็บเงินค่าเช่าบ้าน ได้มากแต่ให้ท่านน้อย เป็นต้น

1.12 ลักลอบ ได้แก่ กิริยาที่ลักลอบเอาของที่ต้องห้ามหลบหนีภาษี เช่น ลินค้าเถื่อน เป็นต้น

1.13 สับเปลี่ยน ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของของตนที่เลวเข้าไว้แทน แล้วเอาสิ่งของที่ดีของผู้อื่น

1.14 ยักยอก ได้แก่ กิริยาที่ยักยอกทรัพย์ของตนที่จะต้องถูกยึด เอาไว้เสียที่อื่น

โจรกรรมมีลักษณะต่างประเภทที่กล่าวมานี้ บุคคลทำเองก็ดี เป็นแต่รวมพวกไปกับเขาก็ดี เหล่านี้ชื่อว่าประพฤติผิดเป็นโจรกรรมทั้งสิ้น เมื่อก้าวโดยความเป็นธรรม มีโทษหนักเป็นชั้นกัน 1) โดยวัตถุ ถ้าของที่ทำการโจรกรรมมีค่ามาก ทำความฉิบหายให้แก่เจ้าของทรัพย์มาก ก็มีโทษมาก 2) โดยเจตนา ถ้าถือเอาโดยโลภ มีเจตนากล้า ก็มีโทษมาก 3) โดยประโยค ถ้าถือเอาโดยการฆ่า หรือทำร้ายเจ้าทรัพย์ หรือประทุษร้ายเคหสถาน และพัสดุของเขาก็มีโทษมาก

2. ความเลียงชีพอนุโลมโจรกรรม

ข้อนี้ ได้แก่ การแสวงหาทรัพย์พัสดุในทางไม่บริสุทธิ์ แต่ไม่นับเข้าในอาการเป็นโจร มีประเภท ดังนี้

2.1 สมโจร ได้แก่ การกระทำอุททหนุนโจรกรรมโดยนับ เช่น รับซื้อของโจร ข้อนี้เป็นปัจจัยแห่งโจรกรรม

2.2 ปลอกลอก ได้แก่ การคบคนด้วยอาการไม่ซื่อสัตย์ ด้วยหวังทรัพย์ของเขาฝ่ายเดียว เมื่อเขาลิ้นเนื้อประดาตัว ก็ทิ้งขว้าง ข้อนี้เป็นปัจจัยให้คนตกยาก

2.3 รับสินบน ได้แก่ การถือเอาทรัพย์พัสดุที่เขาให้เพื่อช่วยทำธุระให้เขาในทางที่ผิด เช่น ข้าราชการรับสินบนจากประชาชน ข้อนี้เป็นปัจจัยให้บุคคลประพฤติผิดทางธรรม

3. กิริยาเป็นฉายาโจรกรรม

ข้อนี้ ได้แก่ การทำพัสดุของผู้อื่นให้สูญเสีย และเป็นสินใช้ จกอยู่แก่ตน มีประเภท ดังนี้

3.1 ฆลาญ คือ การทำลายทรัพย์สินของผู้คนเคยให้เสียหาย

3.2 หยิบฉวย คือ การถืออวิสาสะเกินขอบเขต

หลักวินิจัยยอหินนาทาน

วินัยธรรมานิตยฺ์ ติสาโร (2546 : 83) ได้กล่าวไว้ว่า ศีลข้อนี้จะขาดต่อเมื่อการกระทำครบทั้ง 5 ดังต่อไปนี้

1. ประปรคคหิตัง ของนั้นมีเจ้าของหวงแหน
2. ประปรคคหิตสฺญญิตา ตนก็รู้ว่าของนั้นมีเจ้าของหวงแหน
3. เถยยจิตตัง จิตคิดจะลัก
4. อุปกโกโม พยายามเพื่อจะลัก
5. เตน ทรณัง นำของนั้นมาด้วยความพยายามนั้น

เหตุผลของการปฏิบัติตนงดเว้นจากการลักทรัพย์

วิจิตร สมบัติบริบูรณ์ (2528 : 17) กล่าวว่า สัตว์ทั้งปวงย่อมมีอาหารเป็นที่พึ่ง ทรัพย์สิ้นเงินทองเป็นของแลกเปลี่ยนอาหารได้ จึงย่อมมีความหวงแหน เราหวงแหนในทรัพย์สมบัติของเราฉันใด คนอื่นสัตว์อื่นก็มีความหวงแหนในทรัพย์สมบัติของตนฉันนั้น การบัญญัติสิกขาบทนี้ ก็เพื่อป้องกันการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน เพื่อความอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข ไม่มีการสร้างเวรสร้างกรรมต่อกันและกัน

สรุปว่า ความรักชีวิต ได้สอนให้ทุกชีวิต แสวงหาทรัพย์อันเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีพ แม้จะเหนื่อยยากเพียงใด ทุกชีวิตต่างดิ้นรนหาทรัพย์มาเลี้ยงชีวิตตน ทรัพย์ที่ได้มานั้น ไม่ว่าจะต่ำต้อย น้อยค่าหรือมีราคาแค่ไหน ต่างก็เป็นของรักของหวงทั้งสิ้น เราย่อมไม่ต้องการให้ใครมาฉกฉวยแย่งชิงไปจากเรา ผู้อื่นก็ย่อมไม่ต้องการให้ใครมาแย่งชิงไปจากเขาเช่นกัน ดังนั้น จึงเกิดมนุษยธรรมข้อที่ 2 ว่า เราจะไม่ลัก ไม่แย่งชิงทรัพย์สิ้นของผู้อื่น

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมด้านการไม่พูดปด

เบญจศีล สิกขาบทที่ 4 มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูด ศีลข้อนี้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันการทำลายประโยชน์ของกันและกัน ด้วยการพูด

ความหมาย

วินัยธรรมานิตยฺ์ ติสาโร (2546 : 88) มุสาวาทา เวรมณี หมายถึง การเว้นจากการพูดเท็จ คือ ตัดประโยชน์ทางวาจา และรักษาวาจาของตนให้เป็นที่เชื่อถือของคนอื่น เมื่อฟังความเจริญเป็นใหญ่ ฟังทราบในสิกขาบทนี้ ท่านห้ามเป็นข้อใหญ่ 3 ประการ คือ

1. มุสาวาท การพูดเท็จ คือ การโกหก หมายถึง การแสดงออกด้วยเจตนาบิดเบือนความจริง ให้คนหลงเชื่อ แสดงออกได้ 2 ทาง คือ 1) ทางวาจา ได้แก่ พูดโกหกชัด ๆ

2) ทางกาย ทำเท็จทางกาย เช่น เขียนจดหมาย โกหก ทำรายงานเท็จ ทำหลักฐานปลอมกิริยาที่เป็นมุสาวาทสามารถจำแนกได้เป็น 7 อย่าง ดังนี้

1.1 การพูดปด คือ โกหก เช่น เห็นว่าไม่เห็น ได้ยินว่าไม่ได้ยิน เป็นต้น

ก. พูดเพื่อจะให้เขาแตกกัน เรียกว่า ส่อเสียด

ข. พูดเพื่อจะโก่งทวน เรียกว่า หลอก

ค. พูดเพื่อจะยกย่อง เรียกว่า ยอ

ง. พูดไว้แล้วไม่รับ เรียกว่า กลับคำ

1.2 ทนสาบาน คือ สาบานเพื่อหวังผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

1.3 ทำเล่ห์กะเท่ คือ พูดอวดอ้างเกินขอบเขต ในทำนองเร้นลับ หรือพูด

ด้วยการใช้เพทุบาย ด้วยการไม่พูดตรง ๆ

1.4 พูดมายา คือ หลอกกลวง เช่น เจ็บน้อยกว่า เจ็บมาก เป็นต้น

1.5 พูดทำเลศ คือ ออยากพูดเท็จ แต่ทำเป็นเลส เล่นสำนวนให้ผู้ฟังนำไป

คิด

1.6 พูดเสริมความ คือ เรื่องจริงมีน้อย แต่พูดขยายความออกจนเกิน

ความจริง

1.7 พูดอำความ คือ เรื่องจริงมีมาก แต่กลับพูดให้เห็นเป็นเรื่องเพียง

เล็กน้อย

โทษของมุสาวาท

บุคคลพูดมุสา มีโทษทั้งทางโลกและทางธรรม ทางโลกปรับโทษทางกฎหมายที่หักประโยชน์ของผู้อื่น ทางธรรมปรับโทษอย่างหนักถึงปาราชิก อย่างเบาปรับเสมอปาจิตตีย์ กล่าวโดยความเป็นกรรมมีโทษหนักเป็นชั้นกัน 1) โดยวัตถุ ถ้าข้อความนั้นเป็นเรื่องหักล้างประโยชน์ เช่น ทนสาบาน เบิกพยาน กล่าวใส่ความท่าน หลอกกลวงเอาทรัพย์สินท่าน มีโทษหนัก หรือกล่าวมุสาแก่ผู้มีคุณ เช่น พ่อ แม่ ครู อาจารย์ เจ้านายและท่านผู้มีศีลธรรม มีโทษหนัก 2) โดยเจตนา ถ้าผู้พูดคิดให้ร้ายท่าน เช่น กล่าวใส่ความท่าน มีโทษหนัก 3) โดยประโยค ถ้าผู้พูดพยายามทำให้เขาเชื่อสำเร็จ มีโทษหนัก

2. อนุโลมมุสา คือ เรื่องที่พูดนั้นไม่จริง แต่ผู้พูดมิได้มุ่งจะให้ผู้ฟังหลงเชื่อ แยกประเภท 2 อย่าง คือ

2.1 เสียดแทง กิริยาที่ ทำให้ผู้อื่นให้เจ็บใจอ้างวัตถุไม่เป็นจริง กล่าวยกให้สูงกว่าพื้นเพเดิมของเขา เรียกว่า ประชด กล่าวทำให้คนเป็นคนเลวกว่าพื้นเพเดิมของเขา เรียกว่า ด่า

2.2 สับปลับ ได้แก่ พุดปิดด้วยคะนองวาจา

โทษของอนุโลมมูสา

อนุโลมมูสา มีโทษทั้งทางโลกและทางธรรม ทางโลกจัดว่าเป็นกิริยาที่หยาบช้า เลวทราม ไม่สมควรประพฤติทางธรรม จัดว่าเป็นบาป เมื่อกล่าวโดยความเป็นกรรมก็มีโทษหนัก เป็นชั้นกัน 1) โดยวัตถุ ถ้าเป็นข้อความเป็นเรื่องประทุษร้ายท่าน เช่น พุดเสียดแทง มีโทษหนัก และกล่าวแก่ท่านผู้มีคุณก็มีโทษหนัก 2) โดยเจตนา ถ้าพุดใส่ร้ายผู้อื่น เช่นหวังจะให้ท่านเจ็บใจ และกล่าวเสียดแทง มีโทษหนัก 3) โดยประโยค ถ้าผู้พุดพยายามทำความเสียหายแก่ท่านสำเร็จ เช่นยุให้ท่านแตกกัน และเขาก็แตกกัน มีโทษหนัก

3. ปฏิสสวะ ได้แก่ เดิมรับคำของคนอื่นด้วยเจตนาบริสุทธิ์ ไม่ทำตามที่ได้รับนั้น แม้ไม่เป็นการพุดเท็จโดยตรง แต่ก็เป็นการทำลายประโยชน์ของคนอื่นได้ มีประเภทเป็น 3 อย่าง คือ

3.1 ผิดสัญญา ได้แก่ สองฝ่ายทำสัญญากันว่าจะทำอย่างนั้นๆ แต่ภายหลังไม่ทำอย่างนั้น เช่น ทำสัญญาจ้าง เป็นต้น

3.2 เสียสัตย์ ได้แก่ ให้สัตย์แก่ท่านฝ่ายเดียวว่าตนจะทำ หรือ ไม่ทำ เช่นนั้นๆ แต่ภายหลังไม่ทำตามนั้น เช่น ข้าราชการ ผู้ถวายสัตย์สาบานแล้ว ไม่ทำตามนั้น

3.3 คินคำ ได้แก่ รับว่าจะทำสิ่งนั้นๆ แล้วภายหลังไม่ทำ เช่น รับว่าให้สิ่งนั้นๆ แล้วไม่ให้

โทษของปฏิสสวะ คือ ทำให้เสียชื่อเสียง ตามฐานที่ไม่ตั้งอยู่ในสัตย์

ถ้อยคำที่ไม่เป็นมูสา

มีคำพุดอีกประเภทหนึ่ง ที่ผู้พุดๆ ไม่จริง แต่ก็ไม่ประสงค์ให้ผู้ฟังเชื่อ เรียกว่า ยถาสัญญา คือ พุดตามความสำคัญ ผู้พุดไม่ผิดศีล แยกประเภทเป็น 4 อย่าง คือ

1. โวหาร ได้แก่ ถ้อยคำที่ใช้เป็นธรรมเนียม เพื่อความไพเราะทางภาษา เช่น เจาเขียนจดหมายลงท้ายด้วยความนับถืออย่างสูง ทั้งที่เราไม่ได้นับถือเขาเลย

2. นิยาย ได้แก่ เรื่องเปรียบเทียบ เพื่อได้ใจความเป็นสุภาษิต เช่น ผูกนิยายขึ้น เช่น ลิเก ละคร

3. สำคัญผิด ได้แก่ ผู้พูดเข้าใจผิด พูดไปตามความเข้าใจของตนเอง เช่น จำวันผิด ใครถามก็ตอบตามนั้น

4. พลัง ได้แก่ ผู้พูดตั้งใจว่าจะพูดอย่างหนึ่ง แต่ปากไหลไปพูดอย่างหนึ่ง

หลักวินิจัยมุสาวาท

มุสาวาทมีองค์ 4

1. อภุตวัตถุ	เรื่องที่พูดเป็นเรื่องไม่จริง
2. วิวาทนจิตตัง	จงใจจะพูดให้ผิด
3. ตชไซ วายาโม	พยายามพูดคำนั้นออกไป
4. ประรัสสะ ตะทตถวิชานะนัง	คนอื่นเข้าใจเนื้อความนั้น

เหตุผลของการปฏิบัติตนงดเว้นจากการพูดปด

วิจิตร สมบัติบริบูรณ์ (2528 :21) กล่าวว่า การพูดมุสาเป็นเจตนาที่เลวทราม เป็นการหักรานประโยชน์ของผู้อื่นให้เสียหาย เป็นการทำลายชื่อเสียงวงศ์ตระกูลของผู้พูดเอง คนพูดมุสาเป็นผู้ทำลายคุณค่าของตนเอง ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำเพื่อต้องการจะให้ชื่อเสียงสุจริตต่อกัน ด้วยความเข้าใจอันดีเพื่อความอยู่ผาสุกด้วยกันทุกฝ่าย

สรุปว่า ความสัตย์ ความจริง ก็เป็นสิ่งที่ทุกชีวิตต้องการ เพราะการตัดสินใจในชีวิต จะทำได้ดีต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง อีกทั้งความมั่นใจในการดำเนินชีวิต จะมีได้ต้องมาจากความจริงใจที่ตรงต่อกัน การโกหกหลอกลวงนั้น ไม่เพียงแต่สร้างความเจ็บช้ำน้ำใจ แต่ยังสร้างความเสียหายในทรัพย์สิน แม้แต่ชีวิตทั้งชีวิต ก็ถูกทำลายได้ ด้วยการหลอกลวง เมื่อเราไม่ต้องการถูกหลอกลวงผู้อื่นก็ย่อมไม่ต้องการเช่นกันดังนั้น จึงเกิดมโนษยธรรมข้อที่ 4 ว่า เราจะไม่พูดเท็จ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

เบญจศีล สิกขาบทที่ 5 สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี เว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ศีลข้อนี้บัญญัติขึ้นเพื่อให้คนรู้จักรักษาสติของตนให้บริบูรณ์

ความหมาย

วินัยธรรมานิตยฺ ทิสาโร (2546 : 90) สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี หมายถึง การทำให้คนรู้จักรักษาสติของตนให้บริบูรณ์ เพราะสุราเป็นของที่ทำให้ผู้ดื่มมึนเมา เมื่อมึนเมาแล้วย่อมทำให้เสียสติ เป็นที่ตั้งของความประมาท จะทำอะไรก็ผิดพลาด ทั้งเป็นเหตุทอนคุณความดีที่มีอยู่น้อยลง เมื่อเสพเข้าไปแล้วทำให้เลือนลอย ขาดการควบคุมตัวเอง ทำในสิ่ง

ที่ไม่เคยทำ พุดในสิ่งที่ไม่เคยพุด เป็นเหตุให้ล่วงลึกขาบทอีก 4 ข้อ ข้างต้นได้ ศีลข้อ 5 นี้ นับว่ามีความสำคัญที่สุดในเบญจศีล

น้ำเมามี 2 ชนิด คือ

1. สุรา น้ำเมากี่กลั่นแล้ว ภาษาไทยเรียกว่า เหล้า
2. เมรัย น้ำเมากี่ไม่ได้กลั่น เป็นของหมักคอง เช่น เหล้าดิบ น้ำตาลเมา กระจกซ์ของมีนเมาเสพติดต่างๆ เช่น ผื่น กัญชา ก็รวมเข้าในศีลข้อนี้ด้วย

ในปัจจุบันนี้มีสิ่งเสพติดให้โทษร้ายแรงระบอบอยู่ในหมู่ของประชาชน เท่าที่ราชการพบแล้ว คือ

1. สุรา	น้ำเมากี่กลั่นแล้ว
2. เมรัย	น้ำเมากี่ยังไม่ได้กลั่น
3. ผื่น	เป็นยางไม้ชนิดหนึ่ง (ต้นผื่น)
4. กัญชา	เป็นต้นไม้ชนิดหนึ่ง (ต้นกัญชา)
5. มอร์ฟีน	เป็นผลิตภัณฑ์ทำจากผื่น
6. เฮโรอีน	เป็นผลิตภัณฑ์ทำจากมอร์ฟีน
7. โคเคน	เป็นผลิตภัณฑ์จากมอร์ฟีน
8. แลคเกอร์ ทินเนอร์	ทำมาจากสารเคมี

สุรา เมรัย เสพทางการดื่ม ผื่น กัญชา เป็นต้น เสพโดยวิธีสูบบ้าง ฉีดบ้างไปในร่างกายบ้าง

โทษแห่งการดื่มน้ำเมา

ในพระบาลีท่านแสดงโทษของการดื่มน้ำเมาไว้ 6 อย่าง คือ

1. เป็นเหตุให้เสียทรัพย์
2. เป็นเหตุก่อวิวาท
3. เป็นเหตุให้เกิดโรค
4. เป็นเหตุให้เสียชื่อเสียง
5. เป็นเหตุประพฤติมารยาทที่น่าอดสู
6. ทอนกำลังปัญญา

โทษของการเสพผื่น

การเสพผื่นนั้นมีโทษมาก เมื่อกล่าวแล้วแบ่งออกเป็น 4 สถาน คือ

1. เป็นเหตุให้เสียความสำคัญของร่างกาย
2. เป็นเหตุก่อวิวาท ให้เสียทรัพย์
3. เป็นเหตุให้เสียความดี
4. เป็นเหตุเสียชื่อเสียง

โทษเหล่านี้ ยิ่งหย่อนตามพื้นเพของผู้เสพ

โทษของการเสพกัญชา

กัญชาเป็นสิ่งเสพติดให้โทษเหมือนกัน เพราะฤทธิ์กัญชานั้น ย่อมทำมัตถุลงค์ (มันในสมอง) และเส้นประสาทให้เสียไป ตาลาย เห็นอะไรผิดไปจากความจริง เช่น เห็นเชือกเป็นงู หูเขื่อน ฟังอะไรเหลวไปจากความจริง เช่น ได้ยินเสียงกลองเป็นเสียงปี่น หรือ เสียงฟ้าร้อง นี้จะทำอะไรก็ยังไม่ได้ ความคิดฟั่นเฟือน มักทำให้หวาดกลัวไปต่างๆ เหมือนคนบ้า ไม่ควรเสพ

หลักวินิจฉัยสุราปานะ (การดื่มสุรา) มีองค์ 4 คือ

1. มทนียัง น้ำเมา
2. ปาตุกัมมยตาจิตตัง จิตคิดจะดื่มน้ำเมา
3. ตัซโซวายาโม พยายามดื่มน้ำเมา
4. ปิตัปปเวสนัง น้ำเมานั้นล่องล้าคองลงไป

เหตุผลของการปฏิบัติตนไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

วิจิตร สมบัติบริบูรณ์ (2528 : 23) กล่าวว่า การดื่มสุราเมรัย เป็นบ่อเกิดแห่งความประมาทให้เดินเลอแหลอสติ ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ ไม่มีความระมัดระวัง และเป็นเหตุให้ทำความชั่วอย่างอื่นได้อีกมากมายสร้างความปั่นป่วนในสังคม การดื่มสุราเมรัย และหรือเสพยาเสพติดให้โทษ เป็นอบายมุข เป็นหนทางแห่งหายนะโดยประการทั้งปวง ส่วนการไม่ดื่มสุราเมรัย มีแต่ทางดีไม่มีเสียสามารถประกอบการให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สรุปได้ว่า ความสงบ ปลอดภัยในชีวิต ก็เป็นสิทธิที่ทุกคนต้องการ แต่จะเป็นไปได้เมื่อทุกชีวิตตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เพราะคนประมาทขาดสติ อาจทำความชั่วได้ทุกอย่าง สร้างความเสียหายได้อย่างใหญ่หลวง จัดเป็นบุคคลอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งต่อตนเองและสังคม จึงควรที่จะป้องกันมิให้ตกอยู่ในฐานะแห่งความประมาท ดังนั้น จึงเกิดมนุษยธรรมข้อที่ 5 ว่า เราจะไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติดทั้งหลาย อันเป็นเหตุแห่งความประมาท

ประโยชน์ของการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม

การปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมย่อมเกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติ พระราชวรมุณี (2528 : 100) ได้กล่าวว่า ประโยชน์คุณค่าทางจริยธรรมมีดังนี้

1. ให้เป็นผู้หนักแน่นในเหตุผล และมองเห็นการกระทำและผลการกระทำตามแนวทางของเหตุปัจจัย ไม่เชื่อสิ่งมงาย ตีนขาว เช่น เรื่องแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น
2. ให้เห็นว่าผลสำเร็จที่ตนต้องการ จุดหมายที่ปรารถนาจะเข้าถึง จะสำเร็จได้ด้วยการลงมือทำ จึงต้องพึ่งตนเอง และทำความเพียรพยายาม ไม่รอคอยโชคชะตา หรือหวังผลด้วยการอ้อนวอนเช่นสรวงต่อปัจจัยภายนอก
3. ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองที่จะงดเว้นจากกรรมชั่ว และรับผิดชอบต่อผู้อื่นด้วยการกระทำความดีต่อเขา
4. ให้ถือว่าบุคคลมีสิทธิโดยธรรมชาติที่จะทำการต่างๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุงสร้างเสริมตนเองให้ดีขึ้นไป โดยเท่าเทียมกันสามารถทำตนให้เลวลงหรือให้ดีขึ้น ให้ประเสริฐจนถึงยิ่งกว่าเทวดา และพรหมได้ทุกๆ คน
5. ให้ถือว่าคุณธรรมความสามารถ ความประพฤติปฏิบัติ เป็นเครื่องวัดความทราชมหรือประเสริฐของมนุษย์ ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดยชาติพันธุ์วรรณะ
6. ในแง่กรรมเก่า ให้ถือเป็นบทเรียนและรู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผล ไม่ค่อยเพ่งโทษแต่ผู้อื่น มองเห็นพื้นฐานของตนเองที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อรู้จักที่จะแก้ไขปรับปรุง และวางแผนสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ถูกต้อง
7. ให้ความหวังในอนาคตสำหรับสามัญชนทั่วไป เห็นได้ว่าประโยชน์จากการปฏิบัติจริยธรรม ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากแก่ตนเองและบุคคลที่อยู่รอบข้าง ทำให้ชีวิตของตนเองดำเนินไปด้วยความสงบสุข และเห็นทุกอย่างเป็นสิ่งที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติไป และกীরติ บุญเจือ (2534 : 99) ได้สรุปเป้าหมายของการมีจริยธรรมในนักเรียนจำแนกได้ดังนี้ 1) พึงหาโอกาสเรียนรู้เข้าใจวิธีการใช้เหตุผลและขอบเขตของเหตุผลโดยเร็วที่สุดตามระดับของวัย แม้ตนเองจะยังไม่เห็นด้วยกับเหตุผลนั้น 2) พึงยอมรับทุกอย่างด้วยเหตุผล พึงรับพิจารณาความคิดทุกอย่างที่มีเหตุผลด้วยความเคารพ แม้ตนเองจะยังไม่เห็นด้วยกับเหตุผลนั้น 3) พึงเคารพความคิดที่มีเหตุผลของตนเองและของคนอื่นทุกคน ในทางปฏิบัติ พึงหาทางประนีประนอมความคิดเห็นต่างๆ เพื่อหาทางสายกลางซึ่งทุกฝ่ายจะต้องได้บ้างเสียสละบ้าง 4) พึงถือว่าการเรียนมิใช่เป็นการกอบโกยหาวิธีได้เปรียบอื่นในสังคม แต่การเรียนคือการสร้างบุคลิกภาพ จึงไม่เพ่งแข่งขันและกีดกันซึ่งกันและกัน 5) พึงถือว่าชีวิตในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจริง ไม่ใช่ชีวิตชั่วคราวในรถโดยสาร 6) พึงสร้างสังคมในโรงเรียนให้เป็นสังคมอุดมการณ์

ที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ทันสถานการณ์อยู่เสมอ 7) พึ่งมีความสุจริตในการทำการบ้านและในการสอบ 8) พึ่งถือว่าเกียรติอยู่เหนือผลประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น 9) พึ่งฝึกน้ำใจนักกีฬาในการแข่งขันทุกประเภท 10) พึ่งให้เกียรติครูและเพื่อนเสมอ 11) พึ่งถือว่าสิทธิจะต้องควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบเสมอ ประโยชน์ของการฝึกหัดให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีจริยธรรมจะช่วยสร้างสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่อาศัยและสามารถดำรงในความเป็นมนุษย์อย่างเป็นปกติสุข และบุญมีแทนแก้ว (2539 : 150) ได้จำแนกดังนี้

1. สามารถปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง คือการปฏิบัติตนเสมอปัญญาชนซึ่งหมายถึงผู้มีปัญญาอันสูงสุดหรือผู้สั่งสอนผู้อื่นได้อย่างดี และพระพุทธถือว่าเป็นวิญญูชนสามารถใช้ปัญญาได้อย่างถูกต้องมีทั้งสติ และปัญญาสมบูรณ์

2. ทำให้บุคคลมีชีวิตอยู่อย่างมั่นใจ เพราะผู้ที่มีความมั่นใจในชีวิตของตนจะต้องประพฤติสุจริตด้วยกาย วาจา ใจ หนักแน่นมั่นคงในหลักธรรม คือความถูกต้องดำเนินชีวิตอย่างดีที่สุด และได้ใช้ชีวิตนั้นให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ากับการที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยความลำบากยิ่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าได้ใช้ชีวิตอย่างผู้มีชัย มั่นใจในความถูกต้องสุจริต เพราะดำเนินชีวิตให้บรรลุประโยชน์ที่เป็นจุดหมายของการมีชีวิตที่เรียกว่าประโยชน์ โดยแบ่งได้ 3 ประการ คือ ประโยชน์ตน ประโยชน์ผู้อื่น ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย

3. ทำให้เกิดความมีระเบียบเรียบร้อย ความมีระเบียบเรียบร้อยเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเพราะเป็นเหตุให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความสวยงาม ความเจริญรุ่งเรือง พัฒนา ไม่สับสน วุ่นวาย และไม่เดือดร้อน ตลอดถึงความมั่นคง ความก้าวหน้าในกิจการทั้งปวง หลักธรรมที่ผู้มีจริยธรรมปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยคือ หิริ และโอตตปปะ

4. ทำให้สามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้อย่างกว้างขวาง ผู้มีจริยธรรมหรือคุณธรรมสูงทำอะไรย่อมหวังผลประโยชน์ส่วนใหญ่มากกว่าส่วนตน กล่าวคือการดำเนินชีวิตให้บรรลุประโยชน์ตามจุดหมายของการชีวิตอย่างแท้จริง ที่เรียกว่า อรรถะ (ประโยชน์) 3 ประการ คือ

4.1 ปัจจุบันหรือประโยชน์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน คือ มีทรัพย์ ลาภ ยศ เกียรติ ไม้ตรี สติปัญญา

4.2 ประโยชน์เบื้องหน้าหรือประโยชน์เบื้องหน้าด้านคุณค่าของชีวิต ซึ่งเป็นขั้นลึกสำหรับชีวิตด้านใด เป็นหลักประกันชีวิตในอนาคตและภพหน้าที่เกิดความเจริญอกงาม

4.3 ประโยชน์สูงสุดหรือประโยชน์สาระแท้ของชีวิต ซึ่งเป็นจุดหมายขั้นสุดท้ายของชีวิตที่จะเข้าถึง คือการรับรู้แจ้งสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิต

5. ทำให้เจริญก้าวหน้าในชีวิต ชีวิตคือความเป็นอยู่ และการเป็นอยู่จะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ผู้ไร้คุณธรรม จริยธรรมเหมือนผู้ตายแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ไร้คุณธรรม จริยธรรม แม้จะมีชีวิตอยู่ตั้งร้อยปี ยังสู้ผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียวไม่ได้ ดังนั้น ผู้ต้องการดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าประสบความสำเร็จไม่ว่าในด้านการศึกษาหรืออาชีพการงาน ก็ตาม พึงปฏิบัติตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความเจริญโดยมีจุดหมายอยู่ 4 ข้อด้วยกัน ดังนี้

5.1 เลือกถิ่นที่เหมาะสม คือเลือกถิ่นที่อยู่หรือแหล่งเล่าเรียน ดำเนินชีวิตที่ดี ซึ่งมีบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกแก่การศึกษา พัฒนาชีวิต การแสวงหาความรู้ การสร้างสรรค์และความเจริญงอกงาม

5.2 เสาะเสวนากับคนดี คือ รู้จักคบเสวนากับคนดี หรือร่วมหมุ่กับบุคคลผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่จักก่อคุณแก่การแสวงหาความรู้ความก้าวหน้างอกงาม และความเจริญโดยธรรม

5.3 ตั้งตนไว้ถูกวิธี คือ ดำรงมั่นอยู่ในธรรม และทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ตั้งเป้าหมายชีวิตและการทำงานให้ตั้งงามแน่ชัดและนำตนไปสู่จุดหมายแน่วแน่ มั่นคง ไม่เขื่อนแซ

5.4 มีทุนที่ได้เตรียมไว้ ทุนดีส่วนหนึ่ง คือ ความมีสติปัญญา ความถนัดและร่างกายดี เป็นต้น ที่เป็นมาแต่เดิมและอาศัยพื้นเดิมเท่าที่ตัวมีอยู่ รู้จักปรับปรุงแก้ไขตน ศึกษาหาความรู้สร้างคุณสมบัติ ความดีงาม ฝึกฝนสมาธิ ชำนาญ ก้าวสู่ความเจริญยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า จริยธรรมจะมีประโยชน์เมื่อนำไปปฏิบัติ เพราะจริยธรรมเป็นหลักสำคัญสำหรับการปฏิบัติจริยธรรมมีประโยชน์อย่างยิ่ง และเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ทุกคนและทุกวิชาชีพ หากบุคคลใด วิชาชีพใด ไม่มีจริยธรรมเป็นหลักยึดเบื้องต้นแล้ว ก็ยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแห่งตนและวิชาชีพนั้น ๆ

2. ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม

การเรียนรู้เงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning)

สำหรับการเรียนรู้ที่เกิดจากการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก นักสรีรวิทยาชาวรัสเซียชื่อ พาฟลอฟ (Pavlov 1848 - 1936) ได้ศึกษาทริยาสะท้อน (Reflex) ของมนุษย์ ซึ่งทริยาสะท้อนนี้เป็นการตอบสนอง (Response) ต่อการเร้าของสิ่งเร้าอย่างอัตโนมัติ สำหรับสิ่งเร้าที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เร้าให้เกิดทริยาสะท้อนอย่างอัตโนมัติ ได้แก่ เสียงที่ดังมาก แสงที่สว่างจ้า หรือผลไม้รสจัด ๆ เป็นต้น สิ่งเร้าเหล่านี้เป็นสิ่งเร้าที่ไม่มีเงื่อนไข (Unconditioned Stimuli = UCS) ซึ่งเร้าให้เกิดทริยาสะท้อนอย่างอัตโนมัติหรือเร้าให้เกิดการตอบสนองอย่างไม่มีเงื่อนไข

(Unconditioned Response = UCR) ตัวอย่าง เสียงที่ดังมากทำให้เราสะดุ้งผวา แสงไฟที่สว่างจ้าที่ส่องมาที่ตาของเราจะทำให้เราหรีตา การลิ้มชิมรสผลไม้ที่มีรสจัด เช่น เปรี้ยวจัด จะทำให้เราน้ำลายไหลหรือขนลุกพร้อม ๆ กัน เป็นต้น ส่วนที่เร้าที่เป็นกลาง (Neutral Stimulus) จะไม่ทำให้เกิดกิริยาสะท้อนหรือการตอบสนองแต่ประการใด แต่หากนำสิ่งที่เร้าที่เป็นที่เป็นกลางมาเสนอควบคู่กับสิ่งเร้าให้เกิดกิริยาสะท้อนอย่างอัตโนมัติหรือการตอบสนองอย่างไม่มีเงื่อนไขซ้ำหลาย ๆ ครั้ง โดยให้ช่วงระยะเวลาในการเสนอสิ่งเร้าที่เป็นกลางและสิ่งเร้าที่เกิดกิริยาสะท้อนใกล้เคียงกันมากที่สุด เช่น ไม่เกินครึ่งวินาที และด้วยกระบวนการดังกล่าว ในที่สุดหากเสนอสิ่งเร้าที่เป็นกลางนั้นเพียงอย่างเดียว สิ่งเร้าที่เป็นกลางนั้นก็จะมีคุณสมบัติที่สามารถเร้ากิริยาสะท้อนได้ สิ่งเร้าที่เป็นกลางและมีคุณสมบัติดังกล่าวที่เรียกว่า สิ่งเร้าเงื่อนไข (Conditioned Stimulus = CS) และกิริยาสะท้อนหรือการตอบสนองที่เกิดจากสิ่งเร้าเงื่อนไขนี้เรียกว่า การตอบสนองตามเงื่อนไข (Conditioned Response = CR) จากกระบวนการดังกล่าวจะเห็นว่า อินทรีย์หรือผู้ถูกทดลอง ไม่ว่าจะ เป็นมนุษย์หรือสัตว์สามารถเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า ซึ่งการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าที่จะเป็นไปตามหลักการวางเงื่อนไขสิ่งเร้า ซึ่งเป็นหลักการที่เกี่ยวกับการนำสิ่งเร้าอื่นแทนสิ่งเร้าเดิม (Stimulus Substitution) และจากหลักการนี้ อินทรีย์จะเรียนรู้เงื่อนไขว่า หากมีสิ่งเร้าหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งเร้าอีกชนิดหนึ่งจะเกิดขึ้นตามมา จึงทำให้อินทรีย์เกิดกิริยาสะท้อนหรือการตอบสนองตามเงื่อนไขนั้น การเรียนรู้ดังกล่าวนี้เรียกว่า การเรียนรู้เงื่อนไขสิ่งเร้า ซึ่งการวางเงื่อนไขเช่นนี้เรียกกันทั่วไปว่า การวางเงื่อนไขแบบพาฟลอฟ (Pavlovian Conditioning) ซึ่งเป็นการวางเงื่อนไขที่คลาสสิก ดังนั้น จึงเรียกรวมการวางเงื่อนไขแบบนี้ได้อีกอย่างหนึ่งว่า การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกเป็นกระบวนการที่สิ่งเร้าใหม่ ซึ่งแต่เดิมมีสภาพเป็นกลาง เมื่อนำมาเสนอควบคู่กับสิ่งเร้าที่ไม่มีเงื่อนไขซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง โดยที่ช่วงระยะเวลาการเสนอสิ่งเร้าที่มีสภาพเป็นกลางกับสิ่งเร้าที่มีเงื่อนไขใกล้เคียงกันมากที่สุด สิ่งเร้าใหม่ที่มีสภาพเป็นกลางจะมีพลังที่จะเร้าให้เกิดการตอบสนองได้และการตอบสนองนี้จะมีลักษณะเช่นเดียวกับการตอบสนองอย่างไม่มีเงื่อนไข ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ไม่มีเงื่อนไข (Pavlov 1927, อ้างถึงใน Vernon 1980)

การเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning)

แม้ว่าสิ่งเร้าบางชนิดที่อยู่ในสภาพแวดล้อมสามารถเร้าให้มนุษย์เกิดกิริยาสะท้อนอย่างอัตโนมัติได้ก็ตาม แต่พฤติกรรมของมนุษย์ก็ไม่จำเป็นจะต้องเป็นผลจากการเร้าของสิ่งที่เร้าจากการภายนอกเสมอไป หรือแม้กระทั่งควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ไม่ว่าจะจงใจกระทำ

หรือไม่ตั้งใจกระทำก็ตาม พฤติกรรมหรือการกระทำหรือการแสดงของมนุษย์ที่เกิดขึ้นนี้เกิดจากสิ่งเร้าภายในตัวบุคคลนั่นเองเป็นตัวกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม ดังนั้นจะเห็นว่าพฤติกรรมที่ทำให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเป็นเพราะบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำเอง หรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่วนผลที่เกิดจากการกระทำ การปฏิบัติ หรือการแสดงออกของบุคคลนั้น ๆ เรียกว่าผลของการกระทำหรือผลที่สืบเนื่องมาจากการกระทำนั้น ๆ (Consequences หรือ Effect) (Skinner 1953 อ้างถึงใน Vernon 1980) ซึ่งนักจิตวิทยาการทดลองชาวไทย คือ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิชชาวุฒ (2525) เรียกว่า ผลกรรม

ตัวอย่างของพฤติกรรมที่บุคคลเป็นผู้กระทำหรือปฏิบัติ ได้แก่ การพูด การอ่าน การยิ้ม เป็นต้น

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่บุคคลเป็นผู้กระทำ ปฏิบัติ หรือแสดงออกและผลกรรมที่เกิดขึ้นนั้นส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวพันกัน เช่น พฤติกรรมการตั้งใจอ่านหนังสือทำให้ผลกรรมที่บุคคลกระทำ ปฏิบัติ หรือแสดงออก และผลของการกระทำหนึ่ง ๆ หรือผลกรรมหนึ่ง ๆ อาจจะไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อนหรืออาจจะสลับซับซ้อนโดยอาจจะคาบเกี่ยวพฤติกรรมอื่น ๆ หรือผลของการกระทำหนึ่ง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะก่อให้เกิดผลของการกระทำอื่น ๆ ในอนาคต

จากข้อความต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่ตนเป็นผู้กระทำหรือปฏิบัติ และผลของการกระทำหรือการปฏิบัตินั้น ๆ หรือผลกรรม การเรียนรู้ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถทราบว่าการกระทำอะไรจะนำไปสู่ผลกรรมอะไร หรือผลสืบเนื่องของการกระทำนั้น ๆ จะเป็นอย่างไร คือ ผู้เรียนเรียนรู้เงื่อนไขผลของการกระทำ หรือผลกรรมนั้น ๆ

การเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning)

แบนดูรา (Bandura 1969) กล่าวว่า นอกเหนือจากการเรียนรู้เงื่อนไขสิ่งเร้า และการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมแล้ว มนุษย์สามารถเรียนรู้จากตัวแบบ (The Model) จากประสบการณ์ของตนเอง ตลอดทั้งจากการบอกเล่าของบุคคลอื่น

สำหรับกลวิธีการให้ตัวแบบ (Modeling) นั้น แบนดูรา (Bandura 1977) กล่าวว่า มนุษย์สามารถเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น ดังนั้น พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์จึงได้รับอิทธิพลจากการสังเกตพฤติกรรมและผลของการแสดงพฤติกรรมของบุคคลอื่น และในการบำบัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์สามารถจัดให้เกิดขึ้นได้โดยการจัดสถานการณ์ให้เกิดการเรียนรู้โดยอาศัยตัวแบบ

สำหรับตัวแบบ (The Model) ที่แสดงพฤติกรรมนั้นมีหลายลักษณะ ได้แก่

- (1) ตัวแบบที่ไม่เป็นชีวิตจริง (Live Models) เช่น ตัวแบบที่มนุษย์เป็นผู้แสดงแบบ ฯลฯ
- (2) ตัวแบบรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Models) เช่น ตัวแบบภาพยนตร์ ตัวแบบทางโทรทัศน์ ฯลฯ

แบนดูรา (Bandura 1969) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Modeling) ว่าเป็น การเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต และผลของการให้ตัวแบบ 1) ทำให้ผู้สังเกตเกิดพฤติกรรมใหม่ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน 2) ช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกต 3) ช่วยเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมของผู้สังเกตที่เคยเรียนมาก่อนแล้วให้มีแนวโน้มที่จะแสดงออกมา

3. หนังสือการ์ตูนและการสร้างหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็ก

คำว่า "การ์ตูน" เป็นคำทับศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า "Cartoon" ซึ่งสันนิษฐานว่ามีรากศัพท์มาจากคำว่า "Cartone" (คาร์โตน) ในภาษาอิตาลี ซึ่งหมายถึง แผ่นกระดาษที่มีภาพวาดต่อมามีความหมายก็เปลี่ยนไป โดยหมายถึงภาพล้อเลียนเชิงขบขันเปรียบเปรย เสียดสี หรือแสดงโฆษณาผันท่อง (ศักดิ์ชัย เกียรติวนาคินทร์ 2534 : 7)

การ์ตูน (Cartoon) มีศัพท์ใกล้เคียงที่สามารถอธิบายได้ ดังนี้คือ

1. Cartoon เป็นคำฝรั่งเศส หมายถึง รูปวาดบนกระดาษแข็งที่เป็นภาพล้อเลียน วาดอยู่ในกรอบ และแสดงเหตุการณ์ที่เข้าใจง่าย ชัดเจน มีคำบรรยายสั้น ๆ
2. Comic เป็นลักษณะการ์ตูนที่มีคำต่อเนื่องเป็นเรื่องราว มีคำบรรยาย มีบทสนทนา ในแต่ละภาพ ลักษณะของภาพจะออกมาในเชิงภาพการ์ตูนที่ไม่เป็นความจริงของกายวิภาค อันเป็นลักษณะเดียวกัน

3. Illustrated Tale นิยายภาพเป็นการเขียนเล่าเรื่องด้วยภาพ เช่นกัน แต่ลักษณะภาพ มีความสมจริงสมจังเขียนถูกต้องตามหลักกายวิภาค (Anatomy) การเขียนฉากประกอบ การให้แสงเงา การดำเนินเรื่องต่อเนื่องตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้ายไม่ข้ามขั้นตอน อันสามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านให้คล้อยตามเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี

4. Caricature ภาพล้อเป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากคำว่า "Caricare" หมายถึงภาพล้อเลียนที่แสดงถึงการเปรียบเทียบ เสียดสี เยาะเย้ยถากถางหรือดูให้ขบขันโดยเน้นส่วนน้อยหรือส่วนเด่นของใบหน้าบุคคลลักษณะให้ผันแปรไปจากธรรมชาติที่เป็นจริงซึ่งส่วนมากมักใช้เป็นภาพล้อทางการเมือง บุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

ส่วนความหมายสำหรับคนไทยโดยทั่วไป การ์ตูน คือภาพวาดที่รวมลักษณะดังกล่าวของ Carton , Comic , Illustrated Tale และ Caricature ไว้ทั้งหมดโดยไม่แยกแยะลักษณะเด่นชัด

ลงไปเหมือนรากศัพท์เดิม กล่าวคือ ภาพเขียนลักษณะใด ๆ ก็ตามที่เป็นภาพวาดที่ผิดเพี้ยนไป จากความเป็นจริง เป็นภาพโย้เย้หรือภาพเขียนที่เป็นนิยายภาพต่าง ๆ ทั้งที่เขียนเหมือนภาพจริง และไม่เหมือนจริง คนไทยรวมเรียกเป็นการดูทั้งสิ้นและมักจะให้คำความรู้สึกเป็นเรื่องของเด็กๆ ซึ่งความจริงเป็นเรื่องของผู้ใหญ่เกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่โดยตรงในฐานะเป็นผู้สร้างผู้ผลิตอันสามารถ นำเสนอเนื้อหาที่เป็นสาระเป็นคุณประโยชน์ต่อผู้อ่าน หรือนำเสนออาชีพให้แก่ผู้อ่านเป็นการ มอมเมาสติปัญญาให้เสื่อมทรามลงได้ (เรียมจันทร์ บ้านเทิง 2540 : 20)

คนทั่วไปรู้จักและคุ้นเคยกับ “การ์ตูน” เป็นอย่างดี ทั้งในรูปของหนังสือ และภาพยนตร์ ส่วนในวงการการศึกษาการ์ตูนก็ยังสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนได้เป็นอย่างดี นักการศึกษา หลายท่านได้ศึกษาเรื่องราวและความสำคัญของการ์ตูนไว้ ดังนี้

ความหมายของการ์ตูน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (ราชบัณฑิตยสถาน 2538 : 90) ได้ให้ความหมายของคำว่าการ์ตูนไว้ดังนี้ คือ การ์ตูน หมายถึง ภาพล้อ ภาพตลก บางที่เขียนเป็นภาพบุคคล บางที่เขียนเป็นภาพแสดงเหตุการณ์ที่ผู้เขียนตั้งใจล้อเลียน จะให้ดูรู้สึกขบขัน บางที่เขียนติดต่อกันเป็นเรื่องยืดยาว

พจนานุกรมเว็บสเตอร์ (Webster 1983 : 278) ได้อธิบายว่า Cartoon มาจากภาษาละตินว่า Carta และภาษาฝรั่งเศสว่า Cartoon หมายถึง ภาพแสดงความคิดที่ต้องการเสียดสี ล้อเลียนชวนให้ตลกขบขัน หรือแสดงการกระทำในสถานการณ์บางอย่างของบุคคลที่น่าสนใจ

จิวรรณ จันทร์เทพย์ (2540 : 134) กล่าวว่าการ์ตูน หมายถึง ภาพลายเส้นหรือภาพวาดสี มีลักษณะผิดเพี้ยนจากความจริง แต่ยังมีหลักเกณฑ์ของความจริงอยู่บ้าง เขียนขึ้นเพื่อการสื่อความหมาย มุ่งให้เกิดอารมณ์ขันด้วยการล้อเลียน เสียดสี ประชดประชัน

ณรงค์ ประภาสโนบล (2534 : 17) การ์ตูน คือ ภาพตลกล้อเลียนสังคมหรือภาพที่เกินความจริง เป็นสื่อที่ง่ายมาก เป็นภาพลายเส้นธรรมดา

สังเขต นาคไพจิตร (2530 : 26) ได้รวบรวมความหมายของภาพการ์ตูนว่าภาพขบขันแท้ ๆ แต่เพียงอย่างเดียว เดิมใช้เป็นภาพแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองแบบเดียวกับบทนำของหนังสือพิมพ์ ตัวการ์ตูนเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงทางการเมือง

เป็นภาพที่ผิดจากความเป็นจริง น้อยกว่าความเป็นจริง หรือเกินความจริง

เป็นภาพที่มีจุดมุ่งหมายในการล้อเลียนหรือให้เกิดอารมณ์ขันหรือประชดประชัน

เป็นภาพที่ยึดหลักเกณฑ์ของความจริงอยู่บ้างแม้จะเป็นหลักเกณฑ์ที่อยู่ในขอบเขตกว้าง

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2534 : 9) กล่าวว่า “การ์ตูน” (Cartoon) หมายถึงภาพวาดในลักษณะง่าย ๆ บิดเบี้ยวโย้เย้ในลักษณะไม่เหมือนภาพในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งมีรูปลักษณะที่เลียนแบบธรรมชาติ เรขาคณิต หรือรูปร่างอิสระ ที่ลดทอนรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อความหมายแทนตัวหนังสือ เป็นผู้แสดงแทนในการพูด หรือแสดงออกต่าง ๆ ทั้งเป็นภาพประกอบตกแต่งมุ่งให้เกิดความสวยงาม น่าขัน ล้อเลียน เสียดสี ในทางการเมือง สังคม และใช้เป็นสื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ประกอบการ เล่าเรื่อง ในทางบันเทิงคดี

จินตนา ไบกาชฎี (2534 ค :58) การ์ตูน คือ ภาพวาดง่าย ๆ ซึ่งมักไม่เหมือนภาพธรรมชาติทั่วไป อาจมีรูปร่างตามลักษณะธรรมชาติ ตามรูปทรงเรขาคณิตหรือรูปทรงอิสระ มักมีรูปร่างเกินจริง หรือลดรายละเอียดของภาพที่ไม่จำเป็นออก เพื่อจุดมุ่งหมายในการบรรยายหรือการแสดงออกหรือมุ่งหวังให้เกิดความตลกขบขัน ล้อเลียน เสียดสีการเมืองและสังคม หรืออาจใช้ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์หรือใช้ประกอบในการเล่าเรื่องทั้งบันเทิงคดีและสารคดี

อรรถพล เรืองบุรณ (2524 : 46) กล่าวว่า “การ์ตูน” (Cartoon) มาจากภาษาละตินคือ Charta ซึ่งหมายถึง กระดาษแต่ปัจจุบัน หมายถึง ภาพวาดล้อเลียนทางการเมือง ภาพเปรียบหรือขบขัน ลักษณะเด่นของการ์ตูนคือเป็นภาพที่ผู้เขียนต้องการให้ผิดจากความเป็นจริงหรือเกินความจริง เพื่อล้อเลียนบุคคลหรือประชดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ทำให้ผู้ดูหรือผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน

ชม ภูมิภาค (2526 :143) ให้ความหมายของการ์ตูนไว้ว่า “การ์ตูน” (Cartoon) หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นอย่างง่าย ๆ มีลักษณะที่ผิดเพี้ยนไปจากของจริง ภาพจะเน้นลักษณะเด่นอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อถ่ายทอด เรื่องราวที่เป็นความคิดหรือทัศนคติของผู้เขียนหรือใช้สำหรับเปรียบเทียบ

ภูวดล สุวรรณดี (2538 : 50) ให้ความหมายว่า การ์ตูนคือภาพวาดง่าย ๆ ที่มีลักษณะบุต ๆ เบี้ยว ๆ ไม่เหมือนจริงหรือเกินความจริงหรือน้อยกว่าความจริง มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงออกให้เกิดความตลกขบขัน ล้อเลียน เสียดสี หรือเหน็บแนมบุคคลหรือเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

Wittich and Schuller (1968 : 154-155) ได้อธิบายความหมายของการ์ตูนว่า เป็นสิ่งที่จำลองความคิดของบุคคล หรือจำลองมาจากสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนทั่วไป การ์ตูนทำให้คนได้เข้าใจถึงความคิด เข้าใจถึงเรื่องราวต่าง ๆ และในเวลาเดียวกันก็เกิดความรู้สึกขบขันไปด้วย

Chan (1963 : 116) ให้ความหมายของการ์ตูนว่า หมายถึง ภาพวาดที่แสดงความคิดของบุคคลหรือสถานการณ์ที่เกินความเป็นจริงเพื่อใช้ล้อเลียนหรือแสดงความตลกขบขัน

Shores (1960 :480) ให้ความหมายของ การ์ตูนว่า “การ์ตูน หมายถึงภาพวาด สัญลักษณ์ที่เป็นการล้อเลียน หรือเสียดสี บุคคล สถานที่ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ”

จากความหมายของการ์ตูนที่นักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การ์ตูน คือ ภาพที่เขียนขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ให้ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง ไม่เหมือนภาพในโลกแห่งความเป็นจริง มีรูปลักษณะที่เลียนแบบธรรมชาติ รูปทรงเรขาคณิตหรือรูปร่างอิสระที่ลดทอนรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อความหมายแทนตัวหนังสือ ภาพที่เขียนมุ่งให้เกิดความสวยงาม น่าขัน ล้อเลียน เสียดสีการเมืองและสังคม และอาจใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ ประกอบการเล่าเรื่อง ประกอบบทเรียนทั้งบันเทิงคดีและสารคดี

ลักษณะของการ์ตูน

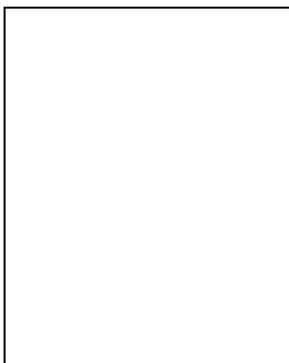
หนังสือการ์ตูนที่ดีสามารถช่วยให้เด็กเกิดทักษะความชำนาญในการอ่าน ช่วยให้เด็กมีความคิดริเริ่มได้ความรู้ ความสนุกสนาน ปัจจุบันวงการหนังสือตื่นตัวกันมากพยายามพัฒนาหนังสือการ์ตูนด้วยการเสริมวิชาเนื้อหาความรู้ คุณธรรมจริยธรรมเข้าไปกับตัวการ์ตูน ดังนั้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดทำหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กควรจะได้ทราบ ลักษณะหนังสือการ์ตูนที่ดี (เอกรัตน์ ศักดิ์เพชร 2545 : 42)

อเนก รัตนปิยะภากรณ์ (2531 : 65) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือการ์ตูนที่ดีกว่า ควร มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ปกสวยงามขนาดรูปเล่มได้สัดส่วน หน้าปกของหนังสือการ์ตูนเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะดึงดูดความสนใจของเด็ก การออกแบบปกควรมีแนวทางที่แน่นอน ภาพและชื่อเรื่องควรสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องข้างในด้วย

ลักษณะรูปเล่มของหนังสือการ์ตูนโดยทั่วไปจะมี 2 แบบ คือ รูปเล่มแบบแนวตั้งและรูปเล่มแนวนอน

รูปเล่มแนวตั้ง หมายถึง หนังสือที่มีความยาวสั้นหนังสือมากกว่าความยาวของส่วนบนหนังสือ ดังรูป

ภาพที่ 2 รูปเล่มหนังสือแบบแนวตั้ง

รูปเล่มแบบแนวนอน หมายถึง หนังสือที่มีความยาวสันหนังสือน้อยกว่าความยาวของส่วนบนหนังสือ ดังรูป

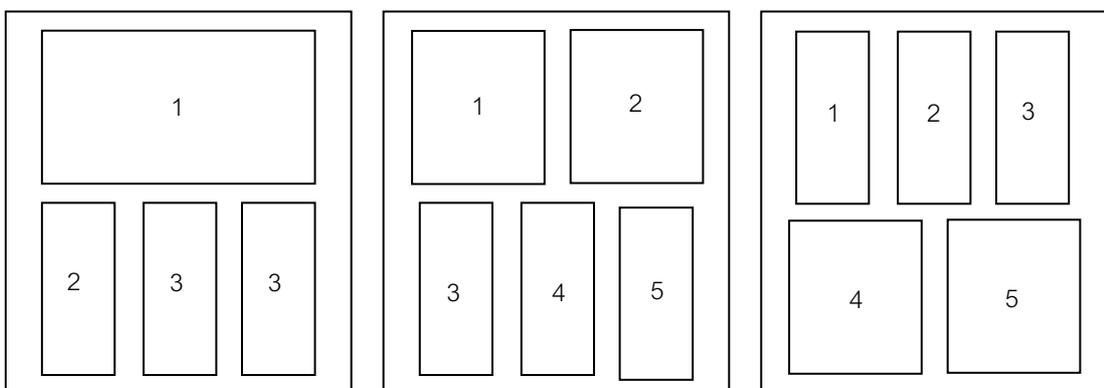

ภาพที่ 3 รูปเล่มหนังสือแบบแนวนอน

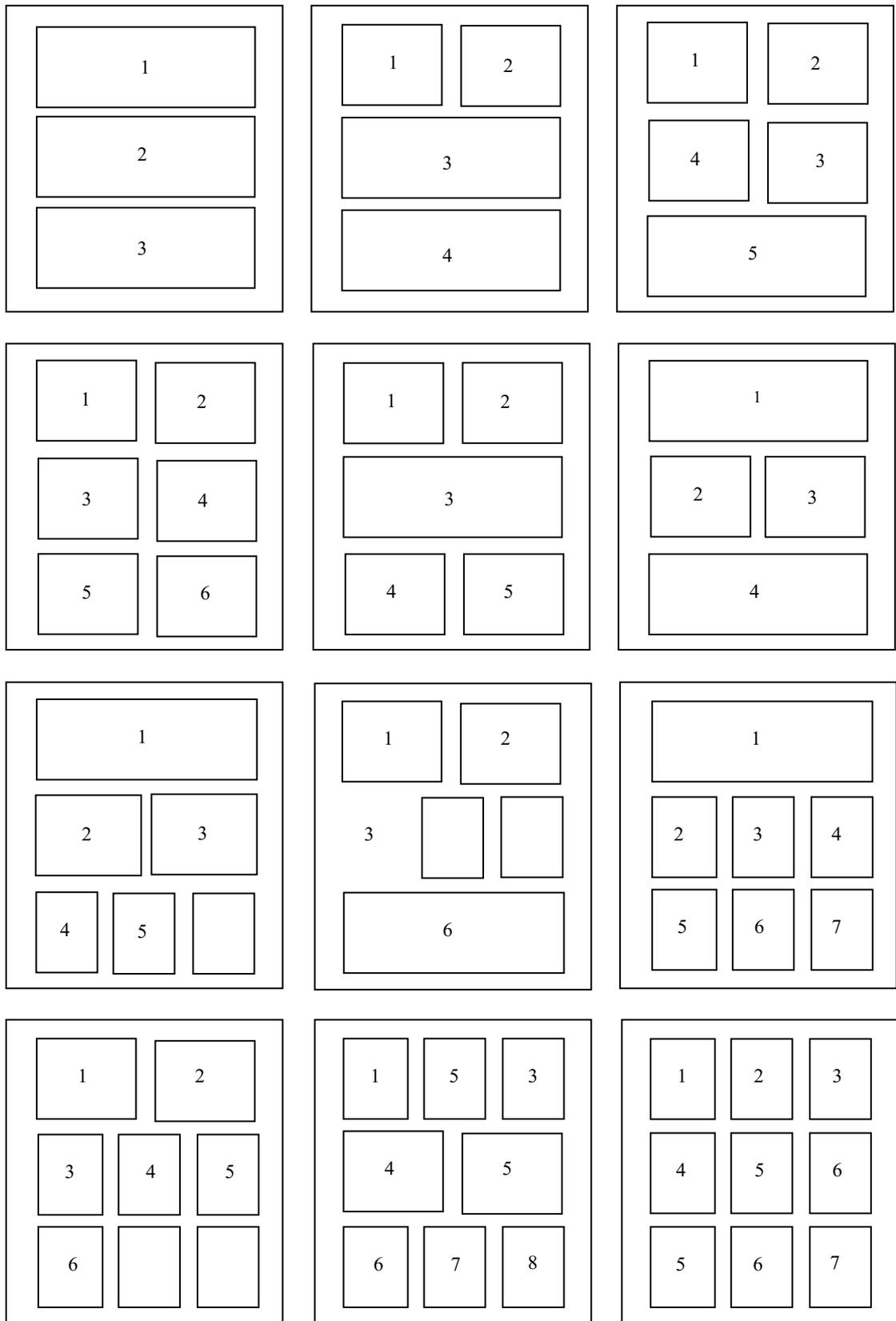
2. เนื้อหาที่ให้สิ่งที่ดึงดูดใจและความสนุกสนานเพลิดเพลิน สอดแทรกเนื้อหาความรู้ถูกต้อง สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ เนื้อเรื่องกับภาพควรจะสอดคล้องกัน เรื่องราวดำเนินไปได้รวดเร็ว อย่าพยายามยืดเยื้อเนื้อหาวิชามากเกินไปจนเด็กหรือผู้อ่านเกิดความเบื่อหน่าย ทางที่ดีควรใช้วิธีสอดแทรกคำสนทนาของตัวการ์ตูน

3. ส่วนวนภาษาที่สุภาพเข้าใจง่าย ไม่หยาบคาย ไม่ควรใช้ศัพท์แสงเพราะเด็กจะจดจำไปใช้ คำสนทนาของตัวการ์ตูนการใช้ภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน ซึ่งจะทำให้หนังสือการ์ตูนสนุกสนาน และควรสะกดการันต์ให้ถูกต้องด้วย

4. ภาพการ์ตูน คือภาพที่วาดขึ้นมาอาจจะมีสีสันสวยงามหรือเป็นภาพลายเส้นขาวดำก็ได้ เป็นภาพที่มีลักษณะเด่นในตัวเอง ภาพการ์ตูนกับคำสนทนาจะต้องสอดคล้องสัมพันธ์และต่อเนื่องกันไปเป็นเรื่องราว ภาพแต่ละภาพจะมีกรอบภาพ ซึ่งกรอบภาพส่วนใหญ่จะเป็นรูปเหลี่ยม

ภาพที่ 4 การจัดเรียงกรอบภาพหนังสือการ์ตูน 1 – 5 กรอบภาพต่อหนึ่งหน้า

ภาพที่ 5 การจัดเรียงกรอบภาพหนังสือการ์ตูน 3-9 กรอบภาพต่อหน้า

(กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 35) และ หทัย ตันหยง (2519 : 208) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของหนังสือการ์ตูน ไว้ดังนี้

1. ใช้ภาพเขียนที่มีเจตนาให้ผิดเพี้ยนจากความเป็นจริงด้วยศิลปะขั้นต้น
2. ใช้ความผิดเพี้ยนนั้นให้เกิดภาพพจน์ทางความคิด เช่น การล้อเลียน เสียดสี ชวนหัว จี้แค้น แย้แหย่ เป็นต้น
3. ย่อและประหยัดตัดตอนทั้งภาพและภาษาที่แสดงออก เช่น คำว่า การ์ตูน ก็เขียนว่า ตูนตูนตูน คำว่า สนุก หนุก หนุก
4. ใช้ภาษาพูดและภาษาชาวบ้านเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ถึงหยาบโผน
5. ใช้ภาพ ภาษา และพฤติกรรมที่ปรากฏในเหตุการณ์แวดล้อมปัจจุบันเป็นหลัก
6. มุ่งเขียนภาพอย่างหนึ่งให้สะท้อนไปสู่อีกสิ่งหนึ่ง เช่น รูปสัตว์ให้มีอาการเป็นมนุษย์ เขียนภาพมนุษย์ให้มีอาการเป็นสัตว์ เป็นต้น
7. มุ่งให้ความบันเทิงใจเสมือนเป็นอายุวัฒนะ เช่น หนังสือการ์ตูนชายหัวเราะสาเหตุที่เด็กจำนวนมากชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากกว่าหนังสือทั่วไป หทัย ตันหยง (2519 : 208) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เด็กจะพออกพอใจในการแสดงออกของภาพซึ่งเป็นเรื่องราว
 2. เด็กสามารถอ่านได้อย่างรวดเร็วทันอกทันใจ
 3. เด็กอ่านได้โดยง่าย เพราะมีภาพช่วยขยายความเข้าใจ
 4. เด็กได้ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน
 5. เด็กหาอ่านได้ในราคาถูก และมีอยู่ทั่วไป
 6. เด็กสามารถเข้าถึงเรื่องราวได้ดีกว่าหนังสือประเภทอื่นซึ่งมักจะยุ่งยากซับซ้อน
- แม้ว่าเด็กจะมีเหตุผลในการอ่านหนังสือการ์ตูนหรือไม่ก็ตาม แต่เหตุผลส่วนใหญ่ซึ่งไม่แตกต่างกันมากนัก คือเด็กชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเพราะอ่านง่าย ภาพสวย สีสวย เข้าใจเรื่องได้ง่ายกว่าหนังสือทั่วไป

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2534 : 14 - 15) ได้กล่าวถึงลักษณะการ์ตูนที่ดีไว้ดังนี้ คือ

1. ส่งเสริมการค้นคว้าและความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อปลูกฝังให้เด็กสนใจทดลองค้นคว้าหาเหตุผล ที่จะได้มาซึ่งความเป็นจริงมิใช่ฝากชีวิตไว้กับโชคชะตา
2. ควรหลีกเลี่ยงเรื่องราวเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ วิญญาณ โชคลาง อันหาเหตุผลที่จะพิสูจน์มิได้ เพื่อมิให้ผู้อ่านหลงเชื่อจนยึดติดเป็นแนวทางในการตัดสินใจต่าง ๆ
3. เนื้อหากาการ์ตูนควรมีลักษณะไม่สัสมฤทธิ์ หมายถึง ตัวเอกของเรื่องมีชีวิตที่ต่อสู้

ในปัจจุบันผู้สร้างการ์ตูนได้เสนอเทคนิคต่าง ๆ มากมายในการนำเสนอการ์ตูนทำให้การ์ตูนมีรูปลักษณะที่แตกต่างกันหลายรูปแบบ แต่ลักษณะที่เป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่สำคัญก็คือต้องง่าย (Simplify) และเกินความเป็นจริง (Exaggerate)

ลักษณะง่าย (Simplify) เนื่องจากการ์ตูนส่วนใหญ่เป็นภาพ 2 มิติ วาดแบบภาพจริงซึ่งเป็นภาพ 3 มิติ จึงมักเป็นภาพโครงร่าง (Outing) มีการ์ตูนบางเรื่องที่ใช้ภาพซับซ้อนแต่ก็สามารถเข้าใจง่ายภายในเวลารวดเร็ว

ลักษณะเกินความเป็นจริง (Exaggerate) ภาพประกอบเป็นภาพเหมือนจริง ลักษณะ “Exaggerate” ในที่นี้จึงเป็นการเกินความจริงในการทำหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มากกว่าการเกินความเป็นจริงในภาพซึ่งการเกินความจริงในการกระทำนี้มักปรากฏในการ์ตูนเรื่องเป็นจำนวนมากไม่ว่าการ์ตูนจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม สิ่งสำคัญก็คือความคิดที่อยู่เบื้องหลังที่ผู้สร้างต้องการสื่อให้ผู้ดูเข้าใจสำหรับลักษณะที่ง่าย ๆ น่ารักเด็กจะชอบและสนใจ และอ่านอย่างจริงจัง ส่วนผู้ใหญ่ มักอ่านการ์ตูนเพื่อคลายเครียดเป็นส่วนมาก ดังนั้นการ์ตูนจึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจจากทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้ดีเท่ากัน (ดวงสมร อปราชิตา 2547 : 30)

จากลักษณะของหนังสือการ์ตูนดังกล่าวข้างต้นได้ว่า ลักษณะของหนังสือการ์ตูนที่ดีนั้นจะต้องทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดที่ดีงาม ภาพที่ใช้ต้องทำให้เข้าใจเรื่องราวได้ง่าย ไม่สับสนน่ากลัว และจะต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ตลอดทั้งส่งเสริมให้เกิดความสนใจในการอ่านหนังสือ มีสาระสอดแทรกคุณธรรมและคติสอนใจใช้ภาษาสุภาพเข้าใจง่ายตัวอักษรชัดเจน และสะกดการันต์ถูกต้อง

ประวัติและวิวัฒนาการของหนังสือการ์ตูน

หนังสือการ์ตูนได้รับอิทธิพลมาจากหนังสือสำหรับเด็กในยุคแรก ๆ เนื่องจากมีนักเขียนหนังสือสำหรับเด็กได้เขียนหนังสือเป็นกลอนจากนิทานชาวบ้าน นิทานชาดกและสุภาษิตสอนเด็กให้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน พ.ศ.2387 เมื่อหมอออเมริกัน ชื่อ Dr.Bradley ได้ตั้งโรงพิมพ์ครั้งแรกที่บางกอก จึงมีการพิมพ์นิทานไทยขายกันอย่างแพร่หลาย เช่น เรื่อง จันทโครพ , พระอภัยมณี , ขุนช้างขุนแผน

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2434 มีโรงพิมพ์เอกชนเพิ่มขึ้นและมีส่วนเพิ่มการผลิตหนังสือสำหรับเด็กมากขึ้นในปี พ.ศ.2453 กระทรวงศึกษาธิการสมัยนั้นได้จัดทำหนังสือแบบเรียนชุดต่าง ๆ เช่น บทกลอนกล่อมเด็ก นิทาน สุภาษิต นิทานอีสป ต่อมาในปี 2464 ได้เกิดนิตยสารสำหรับเด็กเล่มแรก คือ “เด็กไทย” ซึ่งเป็นของโรงพิมพ์เอกชนและหลังจากนั้นก็มีการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก

กันอย่างแพร่หลายโดยจัดทำคล้ายคลึงกับแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีการใช้รูปภาพประกอบ นั่นคือ ยุคเริ่มต้นของหนังสือการ์ตูน

1. การ์ตูนในยุคต้น

ภาพการ์ตูนในยุคต้น ๆ ไม่ค่อยมีลักษณะและลีลาของการ์ตูนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพราะภาพส่วนใหญ่มักเขียนเป็นลายเส้น เก็บรายละเอียดในภาพเกือบหมดทุกแง่ทุกมุมมีแม้กระทั่งแสงเงา จนเกือบเป็นภาพสมบูรณไม่มีที่ติ ภาพการ์ตูนในยุคนี้จึงเป็นภาพวิจิตรมากกว่าภาพการ์ตูนซึ่งแสดงเค้าโครงเรื่องหรือกรอบนอกของภาพเพียงแต่มีคำบรรยายเชิงขำขันประกอบเท่านั้น ภาพเหล่านี้เดิมนักวาดจะเขียนเป็นภาพเดี่ยวโดด ๆ ส่วนคำบรรยายเชิงขบขันค่อนข้างยืดเยื้อ ยื่นเย้อ มุขตลกเป็นแบบเก่า ๆ ซึ่งเป็นที่นิยมของประชาชนในยุคนี้ ๆ อิทธิพลส่วนใหญ่ของการ์ตูนยุคแรกนั้น นักเขียนการ์ตูนได้เลียนแบบมาจากต่างประเทศ

การ์ตูนปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ครั้งแรกคือ ภาพล้อการเมือง เพราะเริ่มมีการนำรูปภาพมาประกอบข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ ตัวอย่างในสมัยแรก ๆ จากจำเริญ (2458) ซึ่งเป็นหนังสือสัพเพเหระดี ภาพที่น่าสนใจได้แก่ การ์ตูนสามช่อง จากนั้นเป็นต้นมามีภาพการ์ตูนปรากฏตามหนังสือพิมพ์มากขึ้น นักเขียนภาพล้อการเมืองคนแรกของไทย คือ เปล่ง ไตรปิ่น (ขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต) ได้วาดภาพล้อการเมืองตีพิมพ์ในหนังสือ “กรุงเทพเดลิเมล” ใช้ชื่อของตัวเองเป็นนามปากกา ตั้งแต่การริเริ่มของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้มีการลงภาพล้อการเมืองแพร่หลายในหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น แม้แต่นายไอศยาควาชาวญี่ปุ่นที่ออกหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น “ยามาโต” ขายในเมืองไทยก็พิมพ์ภาพล้อการเมือง โดยมีนักเขียนภาพล้อประจำ คือ รัญญะ นอกจากนี้ก็มีนักเขียนภาพล้อการเมืองคนอื่น ๆ เช่น เสือเตี้ยต่อจากนั้นนักเขียนภาพล้อการเมืองสมัครเล่นก็เกิดขึ้นมากมาย (จินตนา ไบกาชฎี 2534 : 64-66)

ในช่วงปี พ.ศ. 2468 – 2470 มีหนังสือพิมพ์ออกมาหลายฉบับ ก็มีจุดประสงค์ไปในการทำงานเดียวกัน คือ เพื่อต่อต้านและตีแผ่ความชั่วของข้าราชการที่ทุจริต สรุปลภาพการ์ตูนในสมัยแรกจึงเป็นการเขียนภาพขำขันเสียก่อนแล้วค่อยมีการล้อการเมืองซึ่งเป็นการล้อบุคคลเสียมากกว่า

การพิมพ์หนังสือในรัชกาลที่ 7 มีปริมาณมากขึ้นแต่ด้วยคุณภาพ ภาพประกอบหนังสือก็มีสภาพเช่นเดียวกัน สมัยนี้นักเขียนภาพประกอบที่เด่นมีชื่อเสียงมากคนหนึ่งของไทยเป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบัน ได้แก่ เหม เวชกร ผู้ริเริ่มเขียนภาพแบบมีมุข มีแสง มีเงา มีฉาก มีบรรยากาศไม่แบน ซึ่งเป็นแบบฉบับของการเขียนภาพวิจิตรเช่นนี้จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีนักเขียนการ์ตูนคนอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงอีกหลายคน ในยุคนี้นักเขียนการ์ตูนสามารถเขียนภาพล้อเลียนได้อย่างเปิดเผยไม่จำเป็นต้องใช้นามปากกาหรือนามแฝง แม้จะอยู่ในระยะการปกครอง

แบบสมบูรณาญาสิทธิราชก็ตาม เช่น รัชฎูญะ อุทธกานนท์ เขียนภาพล้อได้รุนแรง เผด็จร่อน สนุกสนาน

สำหรับหนังสือภาพการ์ตูนเรื่องยาวซึ่งเขียนเรื่องต่อเนื่องกันเป็นเรื่องยาวนั้นยังไม่ปรากฏชัดเจนจนกระทั่งในปี พ.ศ.2475 – 2476 จึงมีนักเขียนการ์ตูนเรื่องยาวคนแรก คือ สวัสดิ์ จุฑาทพ เขียนเรื่อง “สังข์ทอง” ขึ้นเป็นครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ “รายวันสยามราษฎร์” งานชิ้นนี้ได้รับความนิยมจากผู้่านมากสวัสดิ์จึงได้เขียนการ์ตูนภาพล้อเรื่องอื่น ๆ ในทำนองจักร ๆ วงศ์ ๆ อีกหลายเรื่องต่อมาในเวลาเดียวกันนี้เองสวัสดิ์ได้เริ่มสร้างตัวละครการ์ตูน ซึ่งเป็นตัวละครเอกของเขาขึ้นมา จนผู้อ่านนิยมเป็นอันมาก การสร้างตัวละครเอกจึงได้เป็นแบบอย่างที่นักเขียนสมัยหลัง ๆ เช่น ประยูร จรรย์วางศ์ ได้ยึดเป็นแบบมา

ในระยะนั้นนักเขียนการ์ตูนเรื่องยาวและเรื่องสั้น ๆ หลายคน ผู้เขียนการ์ตูนเรื่องยาวเป็นคนแรก คือ พัน รอดอริห์ ต่อมาเป็นการ์ตูนของ ฉันท์ สุวรรณบุญ ผู้สร้างการ์ตูน ป้อง – เปรียวลงประจำในหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ นอกจากนี้ก็มี วิดต์ สุทธิเสถียร เขียนในหนังสือ “เพลินจิตต์” เป็นตัวการ์ตูน เรื่อง บางระจัน จำนง รอดอริ สร้าง “ระเด่นลันได” ในหนังสือ “ศรีกรุง” และ “พระยาน้อยชมตลาด” ในหนังสือพิมพ์ไทยราษฎร์

จะเห็นได้ว่าในยุคนี้มีนักเขียนการ์ตูน 2 พวก ๆ แรก คือ นักเขียนการ์ตูนที่นิยมเขียนการ์ตูนเรื่องยาวจากเรื่องประวัติศาสตร์ และวรรณคดี - วรรณกรรม พวกที่สอง ได้แก่ นักเขียนการ์ตูนล้อสังคม และการเมือง ในช่วงนี้มีหนังสือภาพการ์ตูนเรื่องรวมเล่มออกจำหน่ายทั่วไปมากขึ้น (ศักดิ์ชัย เกียรตินาครินทร์ 2534 : 33 -35)

2. การ์ตูนในยุคปัจจุบัน

ในปัจจุบันนักเขียนการ์ตูนการเมือง หรือนักเขียนการ์ตูนสำหรับผู้ใหญ่อยู่หลายคนที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ประยูร จรรย์วางศ์ ผู้ได้รับรางวัลแมกไซไซ สาขาหนังสือพิมพ์ วรรณกรรมและสร้างสื่อสร้างสรรค์ (Journalism Literature and Creative Communication arts) ชัย ราชวัตร ผู้เขียนการ์ตูน “ผู้ใหญ่มากกับทุ้งหมาเมิน” ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ , แอ็ด เดลินิวส์ ผู้เขียนการ์ตูนลงในหนังสือพิมพ์รายวัน เดลินิวส์ , อรุณ วัชระสวัสดิ์ จากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น, พิจารณ์ ตั้งคไพศาล เขียนประจำให้แก่หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันและรายสัปดาห์วิจารณ์ และ หมิ่นมติชน (ชูชาติ หมิ่นอินกุล) จากหนังสือพิมพ์เครือข่ายมติชน นักเขียนการ์ตูนเหล่านี้ต่างมีแนวความคิดตามแบบฉบับของตนเองโดยเขียนตามเนื้อข่าวประจำวันของหนังสือพิมพ์รายวัน

สำหรับหนังสือภาพการ์ตูนเรื่องยาวสำหรับเด็กนั้นมีการจัดทำออกมาหลายฉบับหลายสำนักพิมพ์ เช่น สำนักพิมพ์สวิตา ออกนิตยสาร “สวิตา” สำหรับเด็ก นิตยสาร “สวนเด็ก หนูจำ เบบี การ์ตูนมหาสนุก” ส่วนองค์การค้ำครุสภาได้จัดพิมพ์การ์ตูนชุดเล่มเล็ก (เล่มละ

1 บาท) นอกจากการ์ตูนนิตยสารที่ออกอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลาแล้ว ยังมีสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์หนังสือการ์ตูนเรื่องสำหรับเด็ก ในลักษณะหนังสือเล่มเดี่ยวจบหลาย ๆ สำนักพิมพ์ ระยะเวลาแรกๆ เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องไทย ๆ มีตัวละครเด่น ๆ เช่น หนูเล็ก , ลูกโกร่ง , อัศวินสายฟ้า , ขวานฟ้า หน้าดำ , เจ้าโกร่ง เป็นต้น แต่บางส่วนนำมาจากต่างประเทศ เช่น คิต คาร์สัน , บันโจน , จิมโบวี่ ช่วงนี้เป็นยุคของหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กซึ่งจะอยู่ในช่วง 2491 – 2501 หลังจากนั้น ก็คลายความรุ่งโรจน์จนถึงระยะปี 2515 ซึ่งเป็นยุคหนังสือสำหรับเด็กอันเนื่องมาจากปีหนังสือสากล แต่อย่างไรก็ตามหนังสือการ์ตูนเรื่องเล่มเดี่ยวจบก็มีการผลิตกันอยู่หลายสำหรับพิมพ์ด้วยกัน เช่น สำนักพิมพ์ต้นอ้อ “พิมพ์ชุด” การ์ตูนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กไทย สำนักพิมพ์ชมรมเด็กได้จัดทำชุด “การ์ตูนเพื่อพัฒนาเด็ก” และสำนักพิมพ์ปลาตะเพียนในชุด “จักรวรรดิสัตว์เล็ก” ส่วนหน่วยงานราชการได้แก่กรมวิชาการโดยศูนย์พัฒนาหนังสือได้จัดทำการ์ตูนชุด “ส่งเสริมจริยธรรม” ขึ้นมาด้วยคุณภาพดี

“สำนักพิมพ์ครุสภา” ได้จัดพิมพ์หนังสือการ์ตูน เล่มละ 10 บาท โดยมีเนื้อหาที่ทรงคุณค่าแทรกอยู่ในความบันเทิง อันเป็นจุดเน้นที่ก่อให้เกิดความนิยมชมชอบของผู้อ่านทั้งที่อยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่นตลอดจนผู้อ่านที่เป็นผู้ใหญ่ โดยเฉพาะการรักษามาตรฐานราคาจำหน่ายอยู่ในราคา 1 บาท ที่เปี่ยมด้วยคุณภาพ มาจนกระทั่งปัจจุบันซึ่งแม้จะจำหน่ายเล่มละประมาณ 3 - 4 บาท แต่ยังคงไว้ซึ่งสาระความรู้ดั้งเดิม

อย่างไรก็ตามหนังสือการ์ตูนเล่มละ 1 บาทที่จัดพิมพ์โดยเอกชนกลับมิได้ครองหัวใจตลาดผู้อ่านอย่างแท้จริง เพราะในยุคที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจตกต่ำหลังปี 2525 เป็นต้นมา คุณภาพของหนังสือการ์ตูนเล่มละ 1 บาท เนื้อหากลับมุ่งเน้นเกี่ยวกับภุมขีปศาจที่ตามล้างแค้น ตลก หยาบคาย ลามกไปทางซู้สาว อาชญากรรม เนื้อหาที่เป็นพิษภัยแก่เยาวชนผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง (จินตนา ไบกาชฎี 2534 : 69)

3. การ์ตูนจากประเทศ

หนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กในระยะหลังจากปี 2522 เป็นต้นมาจะตามอิทธิพลของโทรทัศน์ ตั้งแต่การนำดาราทีวีไปเป็นปกหรือใช้เนื้อหาที่เป็นหนังสือการ์ตูนในทีวีมาเขียนตลอดทั้งเล่ม ตัวเอกในการ์ตูนที่เด็กนิยมอ่านมากมักเป็นการ์ตูนในทีวี ซึ่งเป็นของประเทศญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ เช่น อิคิวซังค์ โดเรมอน ซุปเปอร์แมน เซนต์เซย่า ส่วนตัวการ์ตูนไทยนั้นเด็กผู้อ่านไม่ติด ทั้งนี้มีลักษณะเป็นเด็กธรรมดาไม่มีความพิเศษดึงดูดใจเด็กได้

เนื้อหาของการ์ตูนทีวีส่วนใหญ่จะเป็นแนวเรื่องยอดวีรบุรุษ (Super Hero) เช่น ซุปเปอร์แมน หน้ากากเสือ ยอดมนุษย์ซุปเปอร์เอ็กซ์ เป็นต้น ซึ่งล้วนใช้ความเป็นวีรบุรุษผู้เก่งกล้าทั้งในด้านพลังกำลังที่แข็งแกร่งเกินมนุษย์ และสติปัญญาที่เลิศบวกกับอาวุธที่มีอานุภาพ

พิสดาร เกินกว่าผู้ร้ายที่มาถูกราน ผู้อ่อนแอจะต่อสู้ได้ จึงต้องพ่ายแพ้พระเอกไปในที่สุด เนื้อหา เช่นนี้จะเน้นให้เห็นว่า “อธรรมย่อมพ่ายแพ้ธรรมะ” ก็จริงหรือจะแสดงให้เห็นว่าวีรบุรุษนั้น ต้องประกอบด้วยคุณธรรม ความกล้าหาญ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อ่อนแอกว่า แต่ความจริง แล้วรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งในการดำเนินเรื่องกลับไปเน้นเรื่อง ความรุนแรงต่อสู้ด้วยกำลัง ด้วยอาวุธหรือด้วยสติปัญญาที่มีมากกว่าคุณธรรมที่ต้องการเน้นเสียอีก เพราะผู้อ่านจะรู้สึกสนุก รู้สึกสะใจกับการแสดงของพระเอกและผู้ร้าย จนซึมซับสิ่งเหล่านี้เข้าไปในจิตใจของตนเองโดยไม่รู้ตัว

นอกจากนี้ยังมีการ์ตูนเป็นชุด ๆ เกี่ยวกับสัตว์ เช่น ทอมกับเจอร์รี่ นกหัวขวานเจ้าเล่ห์ เป็นต้น ซึ่งมีเนื้อหาแสดงเล่ห์กระเท่ห์ของตัวละครผู้อ่อนแอ ที่สามารถเอาชนะตัวละคร ที่แข็งแรง ด้วยกลอุบายร้อยแปดที่ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ชม ทั้งความรุนแรงที่แอบแฝงอยู่อย่างแนบเนียน ด้วย จะทำให้ผู้ชมที่อยู่ในวัยเด็กซึมซับเข้าไปในตัวง่าย และนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างไม่รู้ตัว เช่น การใช้กำลัง เข้าตัดสินแก้ไข้ปัญหาแทนที่จะใช้วิธีเจรจาอย่างสันติ และมีเหตุผล เป็นต้น

แต่ยังมีการ์ตูนที่ผู้อ่านให้ความสนใจอย่างมาก คือ หนังสือการ์ตูนเรื่องยาวของญี่ปุ่น ที่ตีพิมพ์จำหน่ายอยู่ในตลาด และเป็นที่ยินยอมอ่านกันอย่างแพร่หลายทั้งเด็กเล็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ อยู่ในปัจจุบันบางเรื่องอาจจะแอบแฝงสิ่งที่เป็นพิษภัยกับวัยรุ่น โดยเฉพาะการแทรกเรื่องเพศ เรื่องชู้สาว การแสวงหาความรักขณะเป็นนักเรียน ค่านิยมการออกเดทกับเพศตรงข้าม หรือ บางเรื่องจะเป็นเรื่องส่อทางเพศอย่างชัดเจน รวมทั้งความรุนแรง การฆ่าตามล้างแค้นซึ่งกันและกันมีอยู่อย่างชัดเจน แต่จะว่าไม่มีการ์ตูนที่ดีเลยก็ไม่ได้มีการ์ตูนหลายชุด เช่น อิคิวซังค์ ไดเรมอน และการ์ตูนเทพนิยายทั้งหลายล้วนแต่มีเนื้อหาที่ส่งเสริมคุณธรรม ซึ่งช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนได้ (จินตนา ไบกาชุกี 2534 : 68-70)

ประเภทของการ์ตูน

การ์ตูนมีอยู่หลายประเภทด้วยกัน ตั้งแต่การ์ตูนทั่ว ๆ ไป จนถึงการใช้การ์ตูนล้อเลียน นักการเมือง นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประเภทของการ์ตูนไว้คล้าย ๆ กัน ดังนี้

สังเขต นาคไพจิตร (2530 : 46-60) ได้แบ่งการ์ตูนตามชนิดการแสดงออก ดังนี้

- 1) การ์ตูนการเมือง 2) การ์ตูนประกอบเรื่อง 3) การ์ตูนสั้น ๆ เป็นตอน ๆ 4) การ์ตูนข้ามชั้นรูปเดียวจบ ซึ่งจะเป็นการ์ตูนเงียบหรือมีคำพูดประกอบก็ได้ 5) การ์ตูนข้ามชั้นหลายช่องจบในหน้าเดียว 6) การ์ตูนเรื่องยาว 7) การ์ตูนโฆษณา 8) การ์ตูนเคลื่อนไหว หมายถึง การ์ตูนภาพยนตร์ 9) การ์ตูนล้อเลียนบุคคล 10) การ์ตูนประกอบการศึกษา 11) การ์ตูนโทรทัศน์

นอกจากนี้ ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์ (2534 : 11-12) ได้แบ่งการ์ตูนเป็น 7 ประเภท คือ

1. ภาพล้อสังคม (Gag cartoon) หมายถึง ภาพการ์ตูนที่เขียนขึ้นเพื่อล้อเลียนสังคม รวมทั้งธุรกิจ อุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่ในหนังสือ หรือนิตยสารประเภทวิจารณ์หรือเสนอข่าวการเมืองและข่าวธุรกิจ อุตสาหกรรม โดยเน้นความขบขันและตลกเป็นหลักมีช่องเดียวพร้อมคำอธิบายสั้น ๆ หรือไม่มีคำบรรยายให้ผู้อ่านตีความหมายจากรูปเอง

2. ภาพล้อการเมือง และการ์ตูนบรรณาธิการ (Political and editorial cartoons) หมายถึง ภาพการ์ตูนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ ส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารวิจารณ์หรือเสนอข่าวการเมือง ภาพล้อการเมืองมักจะมีลักษณะเสียดสีและตลกขบขันผสมผสานกันไป อาจมีคำบรรยายหรือไม่ก็ได้

3. ภาพล้อบุคคล (Caricature or Critical cartoon) หมายถึง ภาพการ์ตูนล้อเลียนบุคคลหรือสัตว์โดยเปลี่ยนแปลงลักษณะบางอย่างให้เกินความเป็นจริง แต่คงลักษณะเด่นบางอย่างของบุคคลหรือสัตว์นั้นไว้ เพื่อให้เป็นที่รู้จักและเข้าใจง่าย เช่น วาดภาพมือให้ยาวกว่าปกติให้รูปร่างสูงกว่าบุคคลทั่วไป เป็นต้น ภาพลักษณะนี้มักอยู่ในอากัปกิริยาที่ดูแล้วเกิดความขบขันได้ตลอดเวลา แต่โดยมากจะเป็นการล้อบุคคลสำคัญทางการเมือง

4. ภาพยนตร์การ์ตูน (Animated cartoon) หมายถึง การทำภาพการ์ตูนให้ออกมาเป็นภาพยนตร์โดยการวาดการ์ตูนลงบนแผ่นใสแล้วถ่ายเป็นภาพยนตร์ ให้มีลักษณะการเคลื่อนไหวเหมือนชีวิตจริง

5. การ์ตูนประกอบเรื่อง (Illustrated cartoons) เป็นภาพที่ไม่ค่อยมีเรื่องราวในตัวเอง ส่วนใหญ่ทำหน้าที่ประกอบกับข้อเขียนอื่นหรือประกอบโฆษณาเพื่ออธิบายขยายความ การ์ตูนแบบนี้แบ่งย่อยได้อีกเป็น การ์ตูนโฆษณา (Commercial cartoon) การ์ตูนที่ใช้ในงานโฆษณาชวนเชื่อในสินค้าของตน ลักษณะการ์ตูนอาจเป็นภาพ 2 มิติ หรือ ทุ่นรูปปั้นการ์ตูน 3 มิติ และการ์ตูนประกอบการศึกษา (Visual and cartoon) หรือเรียกว่าการ์ตูนแบบ (Pattern cartoon) เป็นการ์ตูนในลักษณะเช่นเดียวกับการ์ตูนโฆษณา แต่ต่างกันที่วัตถุประสงค์ว่าการ์ตูนประชาสัมพันธ์เป็นการ์ตูนที่ใช้ประดับตกแต่ง เพื่อกระตุ้นในการบอกข่าวแจ้งให้ผู้อื่นทราบโดยมิได้มุ่งหวังผลทางการค้าเหมือนการ์ตูนโฆษณา

6. การ์ตูนประชาสัมพันธ์ (Public relation cartoon) เป็นการ์ตูนลักษณะเช่นเดียวกับการ์ตูนโฆษณา แต่ต่างกันที่วัตถุประสงค์ว่าการ์ตูนประชาสัมพันธ์เป็นการ์ตูนที่ใช้ประดับตกแต่ง เพื่อกระตุ้นให้การบอกข่าวแจ้งให้ผู้อื่นทราบโดยมิได้มุ่งหวังผลทางการค้าเหมือนการ์ตูนโฆษณา

7. การ์ตูนเรื่องยาว (Comic strip cartoon) เป็นการ์ตูนที่ใช้ดำเนินเรื่องราว หรือ ประกอบนิยาย นิทานต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ มักมีความยาวเป็นตอน ๆ ไม่สามารถจบภายใน กรอบภาพเดียวเหมือนการ์ตูนการล้อ

ภูวดล สุวรรณดี (2538 : 50) ได้แบ่งการ์ตูนออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การ์ตูนการเมือง (Political cartoon) เป็นภาพการ์ตูนที่มุ่งเน้น ล้อ เสียดสี ประชด ประชันบุคคลหรือเหตุการณ์ทางการเมือง เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ ประชด ประชันบุคคลหรือเหตุการณ์ทางการเมือง เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ ลักษณะ ของการ์ตูนชนิดนี้อาจมีคำบรรยายหรือไม่มีก็ได้ หรืออาจมีช่องเดียวหรือหลายช่องก็ได้

2. การ์ตูนขำขัน (gag cartoons) การ์ตูนที่เน้นความขบขันเป็นหลัก อาจเสนอภาพ ในช่องเดียวหรือหลายช่อง จะมีคำบรรยายหรือไม่มีก็ได้ ปกติของการ์ตูนชนิดนี้จะหยิบมาจาก เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

3. การ์ตูนเรื่องยาว (Comics or serial cartoons) การ์ตูนที่นำเสนอเป็นเรื่องราวที่มีความ ต่อเนื่องกันจนจบ มีคำบรรยายหรือบทสนทนาภายในภาพ การ์ตูนชนิดนี้ปรากฏอยู่ใน นิตยสารและหนังสือพิมพ์ เรียกว่า Comic strips แต่ถ้านำมาพิมพ์รวมเล่มเรียกว่า Comics books เช่น การ์ตูนเล่มของญี่ปุ่นและฝรั่ง

4. การ์ตูนประกอบเรื่อง (Illustrated cartoons) เป็นการ์ตูนที่ใช้ประกอบข้อเขียนอื่น ๆ ประกอบโฆษณาเพื่อขยายความหรือเป็นการ์ตูนประกอบการศึกษา การ์ตูนชนิดนี้มักเป็น ตัว การ์ตูนโดด ไม่มีเรื่องราวในตัวเอง

5. การ์ตูนมีชีวิต (animated cartoon) หรือภาพยนตร์การ์ตูน เป็นการ์ตูนที่ใส่ชีวิตให้ มี การเคลื่อนไหวได้ มีการลำดับภาพและเรื่องราวอย่างต่อเนื่องคล้ายภาพยนตร์ เพียงแต่ตัวละคร เป็นการ์ตูน

จินตนา ไบกาชุกยี (2534 : 58). แบ่งภาพการ์ตูนออกได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้คือ

1. การ์ตูนรูปสัตว์ เป็นภาพวาดสัตว์ต่าง ๆ แต่บุคลิกและลักษณะท่าทางเหมือนคน เช่น การ์ตูนของวอลท์ดิสนีย์

2. การ์ตูนแบบยุโรป คือภาพวาดที่พยายามวาดรูปสัตว์ให้เหมือนคนและคนให้เหมือน สัตว์

3. การ์ตูนสมัยใหม่ คือ ภาพวาดที่เขียนให้ดูวิกลจริตออกไป ดูไม่ออกกว่าเป็นภาพคน หรือสัตว์ แต่ผู้ดูรู้ว่าเป็นภาพการ์ตูน

4. การ์ตูนแบบอเมริกา คือ ภาพวาดการ์ตูนสัตว์ที่ใส่บุคลิก อุปนิสัย ท่าทางและพฤติกรรมของคนจริง ๆ เข้าไปจนดูยอมรับโดยเฉพาะตัวพระเอกและนางเอก เช่น เรื่องทรามวัยกับอ้ายตูป

5. การ์ตูนเรื่องยาวประเภทการผจญภัย ซึ่งวาดภาพคล้ายคนจริงแต่ไม่เหมือนคนจริงมากนัก มีเรื่องราว มีคำบรรยาย

อย่างไรก็ตามในการแบ่งประเภทของการ์ตูนนี้ หนังสือ The World Book Encyclopedia ได้แบ่งการ์ตูนออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การ์ตูนล้อสังคม (Gag cartoons) พบเห็นได้มากในหนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสารที่ออกอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเนื้อหาหยิบยกมาจากสภาพสังคมที่เกิดขึ้นในระยะนั้น

2. การ์ตูนล้อการเมือง (Political and Editorial cartoons) เนื้อหาของภาพเกิดจากข่าวและเหตุการณ์ด้านการเมืองที่เกิดขึ้นในขณะนั้นๆ โดยมึจุดมุ่งหมายกระตุ้นผู้อ่าน

3. การ์ตูนโฆษณา (Commercial Cartoons) มีวัตถุประสงค์เพื่อการโฆษณาชวนเชื่อในสินค้าหรือสิ่งที่โฆษณานั้น

4. การ์ตูนล้อเลียน (Caricature Cartoons) เป็นภาพล้อเลียนบุคคลให้ดูตลกขบขันโดยวาดบุคลิกให้ดูเกินจริง

5. การ์ตูนเรื่องยาว (Comics Strip cartoon) เป็นการ์ตูนประกอบการบรรยายเรื่องราวที่มีเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบแบบต่อเนื่องสัมพันธ์กัน โดยแบ่งเป็นตอน ๆ ละ 4-5 กรอบ

6. ภาพยนตร์การ์ตูน (Animated cartoon) คือภาพวาดการ์ตูนบนแผ่นฟิล์มที่มีความเคลื่อนไหวเป็นเรื่องราวภาพยนตร์ขึ้นมา

ดวงดาว รุ่งเจริญเกียรติ (2543 : 25) ได้แบ่งการ์ตูนออกเป็นประเภท ได้ดังนี้

1. นวนิยายทางวิทยาศาสตร์ (Science Fiction) การ์ตูนประเภทนี้เป็นเรื่องราวของนวนิยายสมัยใหม่ที่ค่อนข้างจะเป็นความจริง หรืออิงความจริง ซึ่งเร้าความสนใจทางวิทยาศาสตร์ เนื้อเรื่องมักจะเกี่ยวกับการค้นพบทางวิทยาการยุคใหม่

2. อาชญากรรมและการสืบสวน (Crime and Detective) การ์ตูนประเภทนี้แสดงให้เห็นความโหดเหี้ยมร้ายกาจของเหล่ามิจฉาชีพ หรือนักเลงอันธพาล ซึ่งก่อความสงบสุขของประชาชน และมักจะจบลงด้วยความหายนะของเหล่าร้าย โดยความสามารถในการจับกุมของผู้รักษากฎหมาย

3. เรื่องจริง (True Stories) ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ของบ้านเมืองหรือของโลก เช่น ประวัติการสำรวจ การค้นพบ พฤติการณ์อันห้าวหาญของวีรชน

กับความสามารถอันยิ่งใหญ่ทางด้านกีฬา การทหาร การปกครอง การสังคมสงเคราะห์วิทยาการ ยุคใหม่ และประวัติศาสตร์ เป็นต้น

4. การ์ตูนเกี่ยวกับความรัก (Romance) การ์ตูนประเภทนี้เหมาะสมกับวัยรุ่น เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรัก

5. อมตสารคดีสั้น (Condensed Classic) เป็นการตูนประเภทเชิงวรรณคดี หรือวรรณกรรมของชาติ ซึ่งการ์ตูนประเภทนี้เด็ก ๆ มักไม่ค่อยสนใจ หรืออ่านไม่ค่อยเข้าใจนอกจากจะมีเรื่องเล่าให้สนใจอ่าน

6. เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ (Animal Stories) เป็นการตูนที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่ในเชิงตลกขบขันประกอบการสอนให้เด็กมีความรักใคร่เอ็นดูและเมตตากรณาสัตว์

7. เรื่องเกี่ยวกับตะวันตกและผจญภัย (Westerns and Adventure Stories) ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของอารยะธรรมตะวันตกสมัยโบราณ เช่น เรื่องของอัศวินดาบยซึ่งมีการต่อสู้กันระหว่างพวกธรรมะ กับอธรรม หรือมีเรื่องราวเกี่ยวกับผจญภัยในป่า การต่อสู้กับสัตว์ป่า การผจญภัยในห้วงอวกาศ มนุษย์กายสิทธิ์ กับอิทธิฤทธิ์

8. หนังสือการ์ตูนเชิงสารสนเทศ (Information Comic Books) เป็นหนังสือการ์ตูนที่เกี่ยวกับเรื่องเรียนรู้ เป็นหนังสืออ่านประกอบที่ให้ข้อคิดความรู้เชิงวิชาการอันเป็นการอธิบายเรื่องยาก ๆ ให้เข้าใจโดย โดยอาศัยภาพการ์ตูน เช่น เรื่องพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ เป็นต้น

นอกจากนี้ ชม ภูมิภาค (2524 : 143-144) ได้จำแนกการ์ตูนออกเป็น 2 ประเภท คือ การ์ตูนธรรมดา (Cartoon) และการ์ตูนเรื่อง (Comic) ซึ่งได้ให้คำอธิบายไว้ว่า

การ์ตูนธรรมดา คือ ภาพการ์ตูนที่เสนอเรื่องราว แนวคิด หรือทัศนะของผู้เขียนไปยังผู้ดู โดยมีความหมายของเรื่องราวนั้นสมบูรณ์ในภาพเดียว ส่วนการ์ตูนเรื่องนั้น หมายถึง ภาพการ์ตูนธรรมดาที่เสนอเรื่องราวต่อกันหลาย ๆ ภาพ การ์ตูนเรื่องนี้มีการเสนอต่อผู้ดูได้ 2 แบบ คือ เสนอเป็นตอน ๆ รวมไปกับเรื่องราวนั้น ๆ เช่น เสนอในหนังสือพิมพ์รายวัน วารสารรายสัปดาห์ รายเดือน เป็นต้น เรียกว่า การ์ตูนตอน (Comic Strip) อีกแบบหนึ่งเสนอเป็นเรื่องราวของการ์ตูนตลอดเล่ม เรียกว่า หนังสือการ์ตูน (Comic Book)

สุวิทย์ สุหัตถภาพร (2530, อ้างถึงใน ชวนพิศ อัตเนตร 2545 : 37) ได้แบ่งประเภทของการ์ตูนไว้ 5 ประเภทใหญ่ ๆ

1. การ์ตูนบรรณาธิการ และการ์ตูนล้อเลียนการเมือง เป็นการ์ตูนที่สืบเนื่องมาจากสาระสำคัญของบรรณาธิการ หรือเหตุการณ์ทางการเมืองที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นต่าง ๆ จะมีคำบรรยาย หรือไม่ก็ได้

2. การ์ตูนเรื่องราวและการ์ตูนช่องเดียว มีลักษณะเป็นการ์ตูนที่วาดกำหนดบุคลิกให้อาจเป็นการ์ตูนประเภทวันต่อวันหรือ วันเดียวจบ มีคำพูดของตัวการ์ตูนอยู่ในวงข้าง ๆ หัวผู้พูด

3. การ์ตูนตลก เน้นความตลกขบขันเป็นหลัก

4. การ์ตูนภาพประกอบ ไม่ค่อยมีความหมายในตัวเอง มักประกอบกับหนังสือเรียนหรือโฆษณาเพื่อการสอนหรืออธิบาย

5. ภาพยนตร์การ์ตูน การทำให้ภาพยนตร์การ์ตูนมีชีวิตเคลื่อนไหวได้โดยการถ่ายภาพการ์ตูนหลาย ๆ ภาพเรียงลำดับต่อเนื่องกันอย่างรวดเร็ว เป็นกิจรรมของตัวการ์ตูนบันทึกไว้บนแผ่นฟิล์ม ภาพยนตร์ ภาพยนตร์การ์ตูนขนาดสั้นจะต้องใช้ภาพประกอบ 10,000 – 15,000 ภาพ และภาพยนตร์การ์ตูนขนาดยาวอาจต้องใช้ภาพวาดถึง 2 ล้านภาพ ใช้จิตรกรนับร้อยๆ คน

สมัคร ผลจำรุญ (2522, อ้างถึงใน ชวนพิศ อัดเนตร์ 2545 : 37) กล่าวว่า จะเป็นการ์ตูนธรรมดา หรือการ์ตูนเรื่องก็ตาม ถ้าพิจารณาตามคตินิยมทางศิลปะของนักเขียนการ์ตูนแล้ว จะพบว่า มีลักษณะใหญ่ ๆ อยู่ 2 แบบ คือ แบบเลียนแบบของจริงและแบบล้อของจริง

แบบเลียนของจริง (realistic type) เป็นการเขียนภาพให้มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงในธรรมชาติ ทั้งในเรื่องสัดส่วน รูปร่าง ลักษณะท่าทางและสภาพแวดล้อม ภาพแบบนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริงมาก แต่ไม่ถึงกับเป็นภาพวาดเหมือนจริง ลักษณะภาพการ์ตูนแบบเลียนของจริง (realistic type) นี้ พบมากในการ์ตูนเรื่องของอเมริกา หนังสือพิมพ์รายวันของไทยบางฉบับได้นำภาพการ์ตูนเรื่องแบบเลียนของจริงตัดติดมาลงพิมพ์ในหนังสือของตนเพื่อให้ผู้อ่านติดตามอ่านทุกวัน เช่น หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ นำเรื่อง “แฟนทอม” และ “แฟลชกอร์ดอน” มาตีพิมพ์ หนังสือเดลินิวส์ก็นำเรื่อง “ทาร์ซานจ้าวป่า” มาลงพิมพ์ควบคู่กับการ์ตูนไทย เป็นเรื่องที่แสดงถึงคุณธรรม และคติธรรมสำหรับเด็ก ๆ บางฉบับก็ลงเฉพาะวันอาทิตย์ นอกจากนี้ก็ยังมี การพิมพ์การ์ตูนเป็นเล่มโดยเฉพาะ เป็นการ์ตูนเรื่องเกี่ยวกับนิทานไทย วรรณคดี ประวัติศาสตร์ และสารคดี เป็นต้น

อารีย์ สุทธิพันธ์ (2514, อ้างถึงใน ชวนพิศ อัดเนตร์ 2545 : 38) กล่าวถึง การเขียนภาพตามความเชื่อของศิลปินที่เชื่อถือปรัชญาแบบ realistic ว่า “ความสวยงามอยู่ที่วัตถุ ศิลปะคือการลอกเลียนแบบ การบันทึกเหตุการณ์ตามที่เป็นจริง และควรสร้างงานด้วยความคิดคำนึงประกอบความจริง”

แบบล้อของจริง (cartoon type) เป็นภาพที่เขียนบิดเบือนไปจากความเป็นจริงมักเน้นเฉพาะลักษณะเด่น ๆ หรือที่สำคัญ ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะให้เป็นการล้อเลียนและให้เกิดอารมณ์ขบขันแก่ผู้ดู เช่น การ์ตูนของ วอลท์ ดิสนีย์ ซึ่งเขียนภาพล้อหนูในการ์ตูนเรื่อง “มิกกี้เมาส์” ล้อเปิดในเรื่อง “โดนัลด์ดั๊ก” ล้อคนกับสุนัขในเรื่อง “ทรามวีย์กับไอ้ตูบ” เป็นต้น ในโทรทัศน์ก็มีภาพยนตร์การ์ตูน ให้ได้ชมกันอยู่เสมอ เรื่องที่ได้รับความนิยมมากเรื่องหนึ่งก็ได้แก่ภาพยนตร์ชุด “ทอมกับเจอร์รี่” ซึ่งเป็นภาพล้อระหว่างหนูกับแมว สร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้ชมได้เป็นอย่างดี ภาพการ์ตูนต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นการบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ผู้สร้างได้พยายามเปลี่ยนแปลงลักษณะท่าทาง ตลอดจนรูปร่างหน้าตาและเรื่องราวให้ดูเป็นเรื่องเกินความจริงทั้งนั้น ลักษณะการ์ตูนล้อของจริงจะพบโดยทั่วไปในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง และสังคมในปัจจุบัน หนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับมักจะไม้อัดภาพล้อเหล่านี้ ทั้งในหน้าหนังสือพิมพ์ต่างประเทศและในประเทศไทย

คินเดอร์ (Kinder 1965 : 399) ได้จำแนกการ์ตูนออกเป็น 2 ประเภท ตามรูปแบบ ดังนี้คือ

1. การ์ตูนธรรมดา (Cartoons) ได้แก่ ภาพวาดสัญลักษณ์ หรือ ภาพล้อเลียนเสียดสีบุคคล สถานที่ สิ่งของหรือเรื่องราวที่น่าสนใจทั่วไป
2. การ์ตูนเรื่องยาว (Comic Strip Cartoons) คือ การ์ตูนธรรมดาหลาย ๆ ภาพ ซึ่งจัดลำดับการบรรยายเรื่องราวให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่ต้นจบจบเป็นเรื่องอย่างสมบูรณ์ โดยแบ่งเป็นตอน ๆ ละ 4 – 5 กรอบ

จะเห็นว่าหนังสือการ์ตูนแบ่งออกเป็นหลายประเภท แต่ละประเภทต่างมุ่งให้สาระความรู้และความบันเทิงในรูปแบบต่างกัน ซึ่งสามารถจะเลือกอ่านได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล ส่วนหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กนั้นนอกจากจะมุ่งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังต้องเน้นในเรื่องของประเภทที่ส่งผลต่อการฝึกทักษะการอ่าน และปลูกฝังคุณธรรมไปพร้อมกันด้วย

กลุ่มผู้อ่านการ์ตูน

กิติกร มีทรัพย์ (2529 , อ้างถึงใน ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ 2534 : 13) นักจิตวิทยาของไทยได้แบ่งลักษณะเนื้อหาของการ์ตูนที่สอดคล้องกับวัยของผู้บริโภคไว้ 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน (3 – 5 ปี) เนื้อหาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มีลักษณะแปลก เพื่อฝึกฝนเกินความเป็นจริง ลักษณะก้าวร้าวบ้าง โดยเน้นผู้ชนะเป็นพระเอก ลักษณะการ์ตูนเป็นการ์ตูนรูปสัตว์ท่าทางแบบสัตว์และการ์ตูนรูปสัตว์ที่มีท่าทางอย่างคน มีการดำเนินเรื่องเร็วชัดเจนและเนื้อเรื่องขนาดสั้น

2. กลุ่มเด็กวัยเรียน (6 – 12 ปี) ลักษณะการ์ตูนคล้ายกับกลุ่มก่อนวัยเรียนแต่มีลักษณะเป็นการ์ตูนรูปคนมากกว่าการ์ตูนรูปสัตว์ มีลักษณะการเคลื่อนไหวที่ชัดเจนเป็นจริงมากกว่า เช่น วาดเด็กกินผลไม้ก็ต้องวาดให้เห็นจริงจัง ตัวละครอาจมีลักษณะของกลุ่มเด็ก ๆ (Gang) เนื้อหาซับซ้อนและยาวขึ้น

3. กลุ่มวัยรุ่น (13 – 20 ปี) ลักษณะภาพการ์ตูนมีความเหมือนจริงมากขึ้นลักษณะการ์ตูนคล้ายตัวสัตว์ไม่เป็นที่น่าสนใจของเด็กกลุ่มนี้อีกแล้ว เนื้อเรื่องมีลักษณะค้นหาความจริง สัจจะแห่งการดำเนินชีวิต คุณธรรม ความรัก และอาจมีเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง เน้นผู้ชนะและผู้แพ้อย่างชัดเจน

4. กลุ่มผู้ใหญ่ (21 ปีขึ้นไป) ผู้ใหญ่อ่านการ์ตูนเพื่อผ่อนคลาย พักผ่อน เพราะโดยทั่วไปผู้ใหญ่จะมีจิตใจอยู่ 3 ห้อง ห้องที่ 1 เป็นเด็ก มีความรู้สึกอยากเล่นอยากพักผ่อน ห้องที่ 2 เป็นพ่อแม่มีความรู้สึกอยากพิทักษ์ปกป้อง และห้องที่ 3 เป็นห้องผู้ใหญ่มีความคิดที่จะสั่งการ จัดการหรือทำงาน การ์ตูนสำหรับผู้ใหญ่จึงสามารถนำเสนอหลากหลายรูปแบบ

แนวคิดและเนื้อหาของหนังสือการ์ตูนที่พึงประสงค์

จินตนา ไบกาซูยี (2534 :71) ได้ให้แนวคิดเนื้อหาหนังสือการ์ตูนที่มีคุณภาพเป็น ที่ต้องการอ่านนั้น ผู้ผลิตหนังสือการ์ตูนควรตระหนักถึงสิ่งเหล่านี้

1. เนื้อหาและแนวคิดควรส่งเสริมการค้นคว้า ความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจทดลองค้นคว้าหาเหตุผล รู้จักการใช้เหตุผลในเชิงวิทยาศาสตร์ เพราะการค้นคว้าทำให้มนุษย์ค้นพบความจริงในหลาย ๆ อย่าง

2. เนื้อหาควรหลีกเลี่ยงการใช้อิทธิฤทธิ์เหนือความจริง ซึ่งทำให้ผู้คนหลงงมงายเชื่อถือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3. เนื้อหาแสดงอุปนิสัยใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวเอกแสดงพฤติกรรมที่มุ่งมั่นฟันฝ่าอุปสรรคในชีวิต เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในบั้นปลาย การต่อสู้กับอุปสรรคโดยบำรงคุณธรรมไว้ มีส่วนช่วยกระตุ้นจิตใจผู้อ่านให้อยากประพฤติตามบ้าง เพื่อจะได้พบความสำเร็จเช่นกันกับตัวเอกในการ์ตูน

4. ควรสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปในเนื้อหา โดยใช้ตัวละครเอกควรเป็นเด็กที่เน้นในการพัฒนาคุณธรรม จะทำให้ผู้อ่านคล้อยตามได้ง่าย

5. เนื้อหาควรชี้ชวนให้ผู้อ่านเมตตากรุณา แก้ปัญหาด้วยวิธีสันติ ตลอดจนการชี้ชวนให้พบกับปัญหาของโลกแห่งความเป็นจริงที่อยู่รอบตัว ซึ่งเด็กอาจจะมีส่วนช่วยเหลือบ้าง เช่น การอนุรักษ์ธรรมชาติ มารยาทไทย เป็นต้น

6. เนื้อหาเน้นในเรื่องให้คิด ให้ทำ ให้ชวนขวย ไม่อยู่นิ่ง

7. เนื้อหาเน้นในความภูมิใจในความเป็นไทย มีวัฒนธรรมไทย ท่ามกลางอารยธรรมต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามา ตลอดจนปรับตัวเองให้อยู่อย่างราบรื่นในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

8. เนื้อหาเน้นความรู้ที่อยู่ในชั้นเรียน เช่น วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ สุขศึกษา พลานามัย เป็นต้น

จากแนวคิดและเนื้อหาหนังสือการ์ตูนที่เพิ่งประสงค์ที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เนื้อหาและแนวคิดในการทำหนังสือการ์ตูนแต่ละเรื่องนั้น ต้องมีการสอดแทรกเนื้อหาที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่ดีเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเหมาะสม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

เบญจมาศ สุชาติวุฒิ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอน จริยศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยสร้างหนังสือการ์ตูนและนำมาใช้เป็นสื่อประกอบการสอนจริยศึกษาผลการวิจัยพบว่าหลังจากการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนนักเรียนมีมโนทัศน์ทางจริยธรรมสูงกว่่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามแผนการสอนปกติ และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เรียมจันทร์ บันเทิง (2540 : บทคัดย่อ) ผลการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของนักเรียนหลังเรียนสูงวกว่่าก่อนเรียน

วารินทร์ อินธิสอน (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเปรียบเทียบจริยธรรม และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและวิธีสอนปกติจัดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย จัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน ใช้เวลาในการทดลอง 21 คาบ ๆ ละ 20 นาที ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภางค์ พิมพ์ชัย (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง"ความเสียสละและเมตตากรุณา" กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระหว่างวิธีสอนด้วยหนังสือการ์ตูนสีและวิธีสอนปกติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน ใช้เวลาในการทดลอง 18 คาบ คาบละ 20

นาที่ ให้กลุ่มทดลองเรียนด้วยหนังสือการ์ตูนสี และกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยหนังสือการ์ตูนสี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุดม ร่วมรักษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจศีล เบญจธรรม ระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจศีล เบญจธรรม ด้วยหนังสือการ์ตูนสี สูงกว่าการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

วราภรณ์ อานภาพศรีธาดา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือการ์ตูนส่งเสริมจริยธรรม เรื่อง “ต่อมคนดี” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ที่เรียนอยู่ในภพรเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดหลวงปริชากุล) จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หนังสือการ์ตูนส่งเสริมจริยธรรม เรื่อง “ต่อมคนดี” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือการ์ตูน ผลการวิจัยพบว่า หนังสือการ์ตูนส่งเสริมจริยธรรม เรื่อง “ต่อมคนดี” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 80.48/80.57 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยหนังสือการ์ตูนที่สร้างขึ้นสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูนว่าอยู่ในระดับดี และนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูนที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับชอบมาก

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2531 :14-19) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญ แนวทางการสอนและการปลูกฝังค่านิยมทางจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียน” ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมทางจริยธรรมทั้ง 10 ค่านิยม มีความแตกต่างกันเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ การยึดหลักการ ความกตัญญูรู้คุณ ความเสียสละ ความมีน้ำใจ เมตตา การตรงต่อเวลา การพึ่งพาอาศัยกัน และการยึดตัวบุคคล สำหรับการจัดการเรียนการสอนและการปลูกฝังค่านิยมทางจริยธรรม เห็นว่า เป็นหน้าที่ของบ้านและโรงเรียนที่จะต้องรับผิดชอบ

ร่วมกัน และครูทุกคนควรรับผิดชอบร่วมกัน และไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการเปิดสอนจริยธรรมเป็นวิชา และคะแนนเหมือนวิชาอื่น ๆ ในโรงเรียน แต่เป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังสอดแทรกไว้ทุกวิชาเมื่อมีโอกาส

บุษบา หล่อเงิน (2537 :97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้ม พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมจริยธรรมที่นักเรียนแสดงออกมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ และ พฤติกรรมที่แสดงออกน้อยที่สุดคือ ความเมตตากรุณา และยังพบว่า นักเรียนหญิงและชาย มีพฤติกรรมจริยธรรมแตกต่างกันในด้านความเสมอภาค และความยุติธรรม และนักเรียนที่มี ระดับชั้นเรียนต่างกันจะมีพฤติกรรมจริยธรรมสังคมแตกต่างกันในด้านความเมตตากรุณา การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ศิริเพ็ญ ไพบุญย์ (2540 :บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง “การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบ ความอดทน ความเสียสละ ความสุภาพอ่อนโยน และความร่วมมือสามัคคี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร” พบว่า มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 อันเป็นขั้นที่ยึดหลักการทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม กล่าวคือ ในเรื่องเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสถานภาพสมรสของบิดามารดา ไม่มีผลทำให้ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกัน มีเพียงเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจทางสังคมของครอบครัวเท่านั้นที่ทำให้ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการ์ตูน

ปนัดดา แก้วสนั่น (2536 : 92) ได้ศึกษาการสร้างการ์ตูนภาพยกระดับชนิดตั้งโต๊ะสำหรับการฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษทำโดยการทดลองกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 จำนวน 52 คน โดยแบ่งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 26 คน โดยใช้วิธีสอนด้วยการ์ตูนภาพยกระดับและวิธีการสอนปกติ และแบบประเมินตัวการ์ตูนภาพยกระดับชนิดตั้งโต๊ะสำหรับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิและครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประเมินประสิทธิภาพของสื่อในระดับดี ด้านความคิดเห็นของนักเรียนประเมินจากแบบสอบถามความคิดเห็นการ์ตูนภาพยกระดับชนิดตั้งโต๊ะ อยู่ในเกณฑ์ดาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สุนันทา ตันเจริญ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้หนังสือการ์ตูนที่เน้นกระบวนการคิดประกอบการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องไฟฟ้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุเหร่าทราบกองดิน กรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2536 2 ห้องเรียน จำนวน 60 คน โดยการสุ่มหลายชั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ หนังสือการ์ตูนที่เน้นกระบวนการคิด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.7113 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบวัดกระบวนการคิดของกรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสือการ์ตูนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 79.64 / 77.23 ซึ่งถึงเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 2) นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือการ์ตูนที่เน้นกระบวนการคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการคิดสูงกว่าที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เบญจจะ เกสพานิช (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสื่อความหมายจากภาพการ์ตูนกับความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ) โรงเรียนบางแคเนื่องสังวาล และโรงเรียนวัดบางสะแกใน จำนวน 200 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้การสื่อความหมายจากภาพการ์ตูน 4 องค์ประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) การรับรู้องค์ประกอบการสื่อความหมายจากภาพการ์ตูน 4 องค์ประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จันทิมา ปลื้มอารมณ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือการ์ตูนอ่านเสริมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา จังหวัดสงขลา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสือการ์ตูนอ่านเสริมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 100.00/82.33 2) หนังสือที่เรียนโดยใช้หนังสือการ์ตูนอ่านเสริมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลินพะยอม สุระคาย (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่มีภาพการ์ตูนประกอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มมา 1 ห้องเรียน ได้นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านเพื่อความเข้าใจที่มีภาพการ์ตูนประกอบมีค่า 62.75/41.58 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังจากการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึก

สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมแบบฝึกการอ่าน

กษมา จงสูงเนิน (2536 : 73) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนในการสอนตามคู่มือครู สสวท. ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการไม่ใช้หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนในการสอนตามคู่มือครู สสวท.

สุชาติ หล่อนกลาง (2536 : 39) ได้ทำการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการฟัง การพูดและความสนใจในภาษาอังกฤษของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีธรรมชาติโดยใช้การ์ตูนกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามทฤษฎีธรรมชาติ โดยใช้การ์ตูน มีความสามารถด้านทักษะการฟัง การพูด สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือและมีความสนใจการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่าอีกด้วย

ดวงสมร อปราชิตา (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษด้วยหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษหนังสือการ์ตูน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดวงดาว รุ่งเจริญเกียรติ (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของหนังสือการ์ตูนที่มีผล ต่อการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นในการคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า หนังสือการ์ตูนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิผลสามารถทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นในการคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียนได้ดีขึ้น โดยภายหลัง การทดลองพบว่ามีการปรับเปลี่ยนความคิดเห็น ในการคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากอ่านหนังสือการ์ตูนเพิ่มสูงขึ้น และภายหลังการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่อ่านหนังสือการ์ตูนทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีการปรับเปลี่ยนความคิดเห็น ในการคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียนดีกว่าการทดลอง และภายหลังการทดลองพบว่า นักเรียนที่อ่านหนังสือการ์ตูน มีการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นในการคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียนดีกว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว โดยภายหลังการทดลองพบว่านักเรียนทั้งเพศชาย และเพศหญิงที่อ่านหนังสือการ์ตูนมีการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นในการคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เรียมจันทร์ บันเทิง (2540) พัฒนาการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

พิเชษฐ์ อินโสม (2531 : 84 - 86) ศึกษาการสร้างหนังสือภาพการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่องดินสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่อ่านหนังสือภาพการ์ตูนมีความรู้สูงกว่าก่อนการอ่าน และมีความรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้อ่านหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัปสร มณีรุ่งเรือง (2536 :40) ได้ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเทศบาลจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้หนังสือการ์ตูนเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า ได้แบ่งเด็กนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน ทั้งสองกลุ่มจะสอนด้วยวิธีปกติแต่กลุ่มทดลองได้กำหนดให้อ่านหนังสือการ์ตูนที่เกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ประกอบ ผลการศึกษาพบว่าทางทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิภาภรณ์ ตั้งตระการพงษ์ (2537 : 53) ได้ทดลองใช้การ์ตูนเพื่อสร้างเสริมและพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 582 คน จากโรงเรียน 23 โรงเรียน พบว่ากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้การ์ตูนด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปนัดดา เขียมผู้ช่วย (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง “อาหาร” จากการสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องกับการสอนปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องกับการสอนปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนเรื่อง การสอนปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

Gesel (1949 : 317) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูนของเด็กอายุ 5 – 16 ปี พบว่า เด็กอายุ 5 – 6 ปี ชอบรูปภาพการ์ตูนมีความพยายามที่จะอ่านภาพการ์ตูน และต้องการให้คนอื่นอ่านให้ฟัง เด็กอายุ 7 – 8 ปี มีความสนใจและความต้องการสูงสุดที่จะอ่านหนังสือการ์ตูน เพราะเริ่มอ่านได้มากแล้วจะชอบซื้อหนังสือการ์ตูนมากขึ้น เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนส่วนอายุ 9 – 16 ปี ยังสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูนมากเช่นกัน

Sand (1956 : 248) กล่าวว่า ในการทดลองการใช้การ์ตูนสอนเด็กในระยะเริ่มต้น ซึ่งเด็กยังอ่านหนังสือปรากฏว่า เด็กสามารถเข้าใจเรื่องประเภทนิทานยาวๆ ได้ดี

Pitman (1958 : 238) ได้ศึกษาอิทธิพลหนังสือการ์ตูนที่มีต่อเด็ก ผลปรากฏว่าหนังสือการ์ตูนมีอิทธิพลต่อเด็ก โดยสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของเด็กได้อย่างมาก นักเรียนที่อ่านซ้ำ หรือเด็กที่ไม่อยากเรียนตลอดจนนักเรียนเกรงยอมได้ประโยชน์จากการอ่านหนังสือการ์ตูนด้วย

Gil (1976 : 183) ได้ศึกษาคุณลักษณะของการ์ตูนเพื่อมาใช้กับเด็กก่อนวัยเรียนที่เสียเปรียบเทียบทางการศึกษา พบว่า 1) การ์ตูนเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความกระฉับกระเฉงมากขึ้น ทำให้เกิดอารมณ์ในการแสดงออกของแต่ละบุคคล และมีปฏิสัมพันธ์ทางวาจาระหว่างบุคคล 2) ทำให้เกิดความชอบในการทำงาน มีทักษะในการเรียน และเกิดการเรียนรู้ในกลุ่ม 3) การ์ตูนมีประโยชน์ในการกระตุ้นให้ขจัดปัญหาของเด็ก 4) ถ้าในการเรียนแบบผสมผสานกันก็พบว่าการ์ตูนจะช่วยกระตุ้นในด้านการเข้าใจความหมายของคำและลักษณะการเคลื่อนไหว 5) การ์ตูนทำให้เกิดทักษะทางสังคมอย่างมาก ซึ่งมักสอดคล้องกับพัฒนาการทางสังคม

Brown (1977 : 113) ได้ยกตัวอย่างการทดลองการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา โดยครูจัดมุมการ์ตูนไว้บนแผ่นป้ายสำลีนั่งหน้าห้อง ผลปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากมีเขาวนปัญญาเฉลี่ย 107 ส่วนกลุ่มที่ไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมีเขาวนปัญญาเฉลี่ย 105 และนักเรียนที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมีพัฒนาการในการอ่าน การจำคำศัพท์ และมีความคล่องแคล่วในการพูดมากกว่านักเรียนที่ไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือการ์ตูน

Chavez (1979 : 2421) ได้ศึกษาเรื่องของการ์ตูนรูปสัตว์ที่มีต่ออิทธิพลในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของเด็กนักเรียน โดยได้ทำการศึกษากับเด็กนักเรียนระดับ 6 และ 7 พบว่าการใช้การ์ตูนรูปสัตว์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญต่อทัศนคติของนักเรียนไม่ว่าระดับ 6 หรือ 7 นั่นคือ ผลการศึกษาเรื่องนี้สนับสนุนแนวคิดในเรื่องการ์ตูนรูปสัตว์ ไม่ก่อให้เกิดทัศนคติในทางลบของเด็กที่มีต่อวิทยาศาสตร์

จากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ จะเห็นว่าหนังสือการ์ตูนมีบทบาทสำคัญในการนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เรียน การนำหนังสือการ์ตูนมาใช้นั้นทำให้ค่านิยม มโนทัศน์ทางจริยธรรมของผู้เรียนสูงขึ้น เพราะการ์ตูนเป็นที่สนใจของผู้เรียนทำให้เกิดทัศนคติที่ดี ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้เรียน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมในทางที่ดี นอกจากนี้หนังสือการ์ตูนมีภาพที่สื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจได้อย่าง ดังนั้นจึงควรนำเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมมาสร้างเป็นหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลัง การอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของ ผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม

1. นักเรียน

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัด นครปฐม มีจำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนที่ 1 จำนวน 23 คน ห้องเรียนที่ 2 จำนวน 24 คน รวมทั้งสิ้น 47 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น

2.1 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้าน คุณธรรมจริยธรรม

2.2 ผู้เชี่ยวชาญในการสังเกตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและ หลังจากการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. นักเรียน

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัด นครปฐม กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 คัดเลือกโดยการสุ่มห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มยกกลุ่ม (Cluster Sampling) มาจำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน โดย ให้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้านคุณธรรม จริยธรรม

2. ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น

2.1 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน

2.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญในการสังเกตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังจากอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

2.2.1 ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ท่าน

2.2.2 ครูฝ่ายปกครองของโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน

2.2.3 ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 1 ท่าน

แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบ (One Group Pretest – Posttest Design) โดยจะทำการสังเกตกลุ่มทดลองในช่วงระยะเวลา 1 สัปดาห์ และให้กลุ่มทดลองได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมจำนวน 3 เล่ม ในเวลาที่กำหนด และหลังจากนั้น จะทำการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มทดลองในช่วงระยะเวลา 1 สัปดาห์ ที่ปรับเปลี่ยนไปหลังจากได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม รูปแบบการวิจัยชนิดนี้เขียนเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

การสังเกตพฤติกรรม ก่อนการทดลอง	ทดลอง	การสังเกตพฤติกรรม หลังการทดลอง
O ₁	X	O ₂

O₁ การสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง

X การอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

O₂ การสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีข้อคำถามสองด้าน คือ ด้านเนื้อหาและด้านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
2. หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านการประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในระดับ 3.5 ขึ้นไป
3. แบบประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
4. แบบสังเกตพฤติกรรมสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาหนังสือภาพประกอบการ์ตูน โดยเลือกเนื้อหาเรื่อง การปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรมใน 3 ด้าน ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

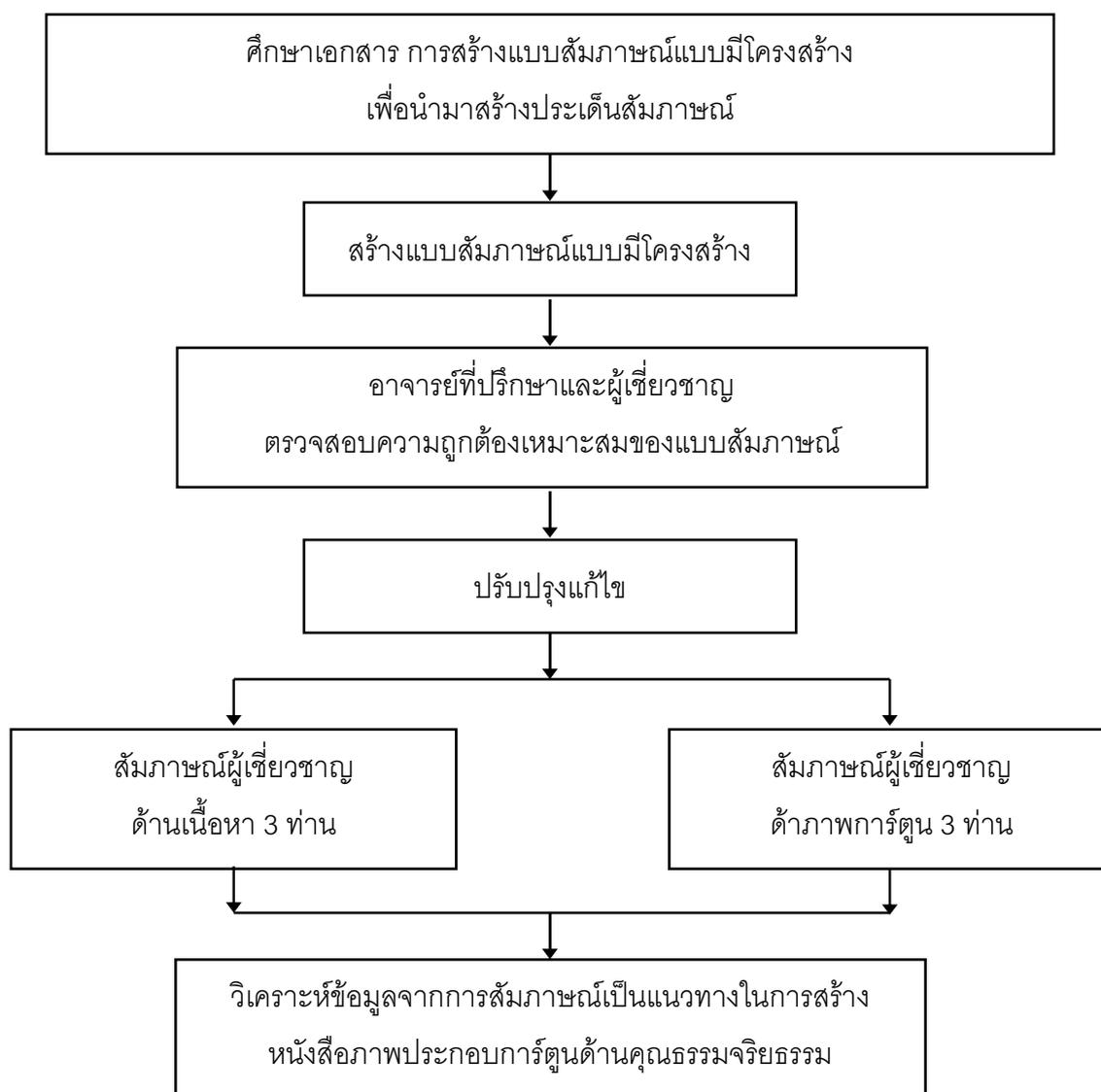
1. การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้ในการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อนำมาสร้างประเด็นสัมภาษณ์สอบถาม 2 ด้านคือ
 - 1.1 ด้านเนื้อหาของคุณธรรมจริยธรรม 3 ด้าน
 - 1.1.1 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์
 - 1.1.2 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พุดปด
 - 1.1.3 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด
 - 1.2 ด้านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
2. วิเคราะห์โครงสร้างรูปแบบสาระสำคัญทั้ง 2 ด้าน แล้วนำผลการวิเคราะห์ไปสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการสร้างหนังสือภาพประกอบการ์ตูนคุณธรรมต่อไป ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นประเด็นในการสร้างหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่านประกอบด้วย

1. นายบัญญัติ เรืองศรี
2. นางสาวปริญดา ชัยชนะ
3. นายบุญเรือน สุขคุ้ม

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยได้รับข้อคิดเห็นสามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์ การไม่พุดปิดการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในรูปแบบของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนควรมีลักษณะอย่างไร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ควรชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของการขาดคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมให้เห็นผลดีของการมีคุณธรรมที่เป็นรูปธรรม ปลูกใจให้ผู้อ่านอาหาญกล้าทำความดีทั้ง 3 ด้าน ลักษณะของเนื้อหาต้องให้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ภาพประกอบในหนังสือควรมีสีสันที่น่าสนใจ ลักษณะของตัวอักษรอ่านง่าย และมีขนาดใหญ่ ควรมีการสอดแทรกความคิดที่ตีงามสมควรปฏิบัติ

2. ท่านคิดว่าหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรมีขอบเขตของเนื้อหาอย่างไร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

ควรมีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของการลักทรัพย์ พฤติกรรมที่แสดงควรเป็นอย่างไร โทษที่จะได้รับจากการลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง โทษที่เกิดขึ้นในระดับสังคม ประโยชน์ที่ได้จากการเป็นที่มีความซื่อสัตย์สุจริตควรเป็นเรื่องที่ร่วมสมัย หรือเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เช่น บ้าน โรงเรียน ชุมชน

2.2 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด

ควรมีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นคนพูดปด โทษที่ได้รับจากการพูดปด ประโยชน์ที่ได้จากการเป็นคนมีสำจะ ควรเป็นเรื่องที่ร่วมสมัยหรือเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เช่น บ้าน โรงเรียน ชุมชน

2.3 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

ควรมีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด โทษที่เกิดจากการข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ควรเป็นเรื่องที่ร่วมสมัย หรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เช่น บ้าน โรงเรียน ชุมชน

3. ท่านคิดว่าหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรมีการดำเนินเรื่องอย่างไร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

การดำเนินเรื่องควรมีลักษณะเป็นนิทาน เรื่องเล่าและมีบทสนทนาหรือบทละคร เน้นตัวละครตนเองเป็นเชิงเหตุผล มีการเกริ่นนำ (ความจำเป็นต้องมีคุณธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์) การดำเนินเรื่องไม่น่าเบื่อ มีสรุปข้อดี ข้อเสียของคุณธรรม

3.2 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด

การดำเนินเรื่องควรมีลักษณะเป็นนิทาน เรื่องเล่าและมีบทสนทนาหรือบทละคร เน้นตัวละครตนเองเป็นเชิงเหตุผล มีการเกริ่นนำ (ความจำเป็นต้องมีคุณธรรมด้านการไม่พูดปด) การดำเนินเรื่องไม่น่าเบื่อ มีสรุปข้อดี ข้อเสียของคุณธรรม

3.3 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

การดำเนินเรื่องควรมีลักษณะเป็นนิทาน เรื่องเล่าและมีบทสนทนาหรือบทละคร เน้นตัวละครตนเองเป็นเชิงเหตุผล มีการเกริ่นนำ (ความจำเป็นต้องมีคุณธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด) การดำเนินเรื่องไม่น่าเบื่อ มีสรุปข้อดี ข้อเสียของคุณธรรม

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างหนังสือภาพประกอบการ์ตูนที่จะทำให้เด็กสนใจและสามารถนำไปใช้ในการปรับพฤติกรรมได้นั้น การดำเนินเรื่องในหนังสือควรอ้างอิงจากสภาพจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือเรื่องเล่าที่เคยมีมาในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเรื่องที่คนในท้องถิ่นยกย่องสรรเสริญมาเป็นเวลานาน โดยนำเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้มาเขียนเป็นโครงเรื่องของหนังสือเพื่อให้เด็กได้รู้สึกว่าเป็นสิ่ง

อยู่ใกล้ตัวของเด็กเอง และให้เด็กและคนในท้องถิ่นภูมิใจในความเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชนทำให้เกิดความรักในท้องถิ่น ภาพประกอบในหนังสือควรเป็นสถานที่จริงที่เด็กรู้จักในท้องถิ่นของตนเอง

2.2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่านประกอบด้วย

1. ผศ.นพศร ณ นครพนม
2. นายสมพล ดาวประดับวงษ์
3. นายคชาวุธ ทองไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยได้รับข้อคิดเห็นสามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. ท่านคิดว่าหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ การไม่ลักทรัพย์ การไม่พูดปด การไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ควรมีการออกแบบอย่างไร โดยพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 รูปเล่ม

ขนาดของหนังสือควรมีขนาดเท่ากับหนังสือทั่วไป ประมาณ 8 x 11 นิ้ว ไม่ควรมีขนาดของหนังสือเล็กเกินไป เนื่องจากผู้อ่านอยู่ในระดับประถมศึกษา การจัดรูปเล่มโดยทั่วไปเลือกจัดได้ทั้งแนวตั้งและแนวนอน ในหน้าหนึ่ง ๆ อาจจัดเป็น 3 หรือ 4 กรอบภาพตามความเหมาะสมของการออกแบบ การจัดวางภาพและเนื้อเรื่อง

1.2 จำนวนหน้า

จำนวนหน้าขึ้นอยู่กับเนื้อหาและขนาดของภาพ ซึ่งควรเป็นภาพขนาดใหญ่เพราะจะทำให้ได้องค์ประกอบของภาพที่สมบูรณ์ ความหนาหรือจำนวนของหนังสือพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของเด็ก รวมทั้งความสัมพันธ์กับจำนวนหน้ายกและการพับเข้าเล่ม จำนวนหน้าที่เหมาะสม ประมาณ 15 – 20 หน้า

1.3 ภาพประกอบ

ขนาดของภาพประกอบควรมีขนาดใหญ่ หากเป็นภาพสี่เหลี่ยมมีสี่ด้านใส สะดุดตา เป็นภาพที่ลักษณะง่าย ๆ รายละเอียดน้อย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ตัวละครในหนังสือควรมีตัวเอกของเรื่องที่มีลักษณะเด่นเฉพาะ หน้าตาดี บุคลิกเหมาะสมกับคุณธรรมจริยธรรมของหนังสือ และหมายรวมถึงการแต่งตัวของตัวละครตัวเอกด้วย

1.4 การใช้ภาษาที่เหมาะสม

ใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน แต่ถูกต้อง ประโยคสั้น ๆ ไม่ซับซ้อนใช้คำบรรยายหรือภาษาที่กระตือรือร้น มีความหมายและสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ไม่ควรใช้คำแสลง ควรใช้คำตรง ๆ เป็นคำที่ไม่ต้องคิดแปลความหมายอีกครั้งจะทำให้เสียเวลาในการอ่าน

1.5 ขนาดตัวอักษร

ควรใช้ตัวอักษรแบบตัวพิมพ์ขนาดใหญ่ อ่านได้ง่าย ชัดเจน ตัวอักษรสูงประมาณ 5 มม. เป็นตัวอักษรรูปแบบธรรมดาไม่ใช่เป็นตัวตลกและต้องเป็นตัวอักษรมีหัว

2. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

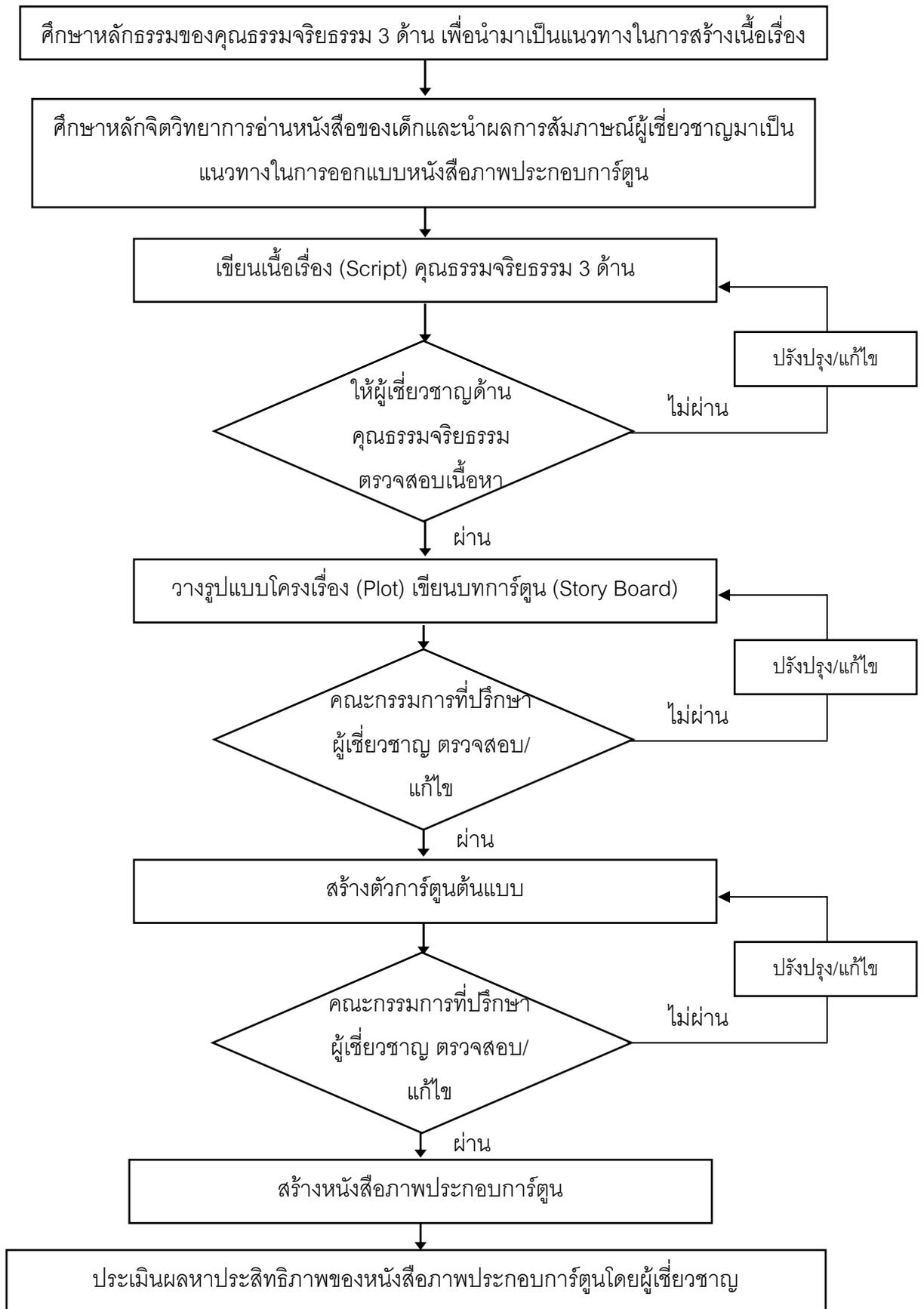
1. การสร้างหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ควรจะทำให้ภาพการ์ตูนที่ประกอบในเรื่องนั้น ๆ มีเอกลักษณ์เฉพาะตนที่แสดงออกถึงความเป็นไทยให้ได้มากที่สุด เพราะตัวการ์ตูนที่จะเป็นตัวดำเนินเรื่องนั้นควรแสดงออกถึงความรู้สึกให้ได้มากที่สุด

2. ควรออกแบบจัดทำดัมมี่ (รูปเล่มจำลอง) เพื่อให้มองเห็นลักษณะการจัดวางภาพและเนื้อหาของหนังสือทั้งเล่ม ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดจำนวนหน้าได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้

3. ควรศึกษาหนังสือการ์ตูนอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อนำมาประกอบการสร้างหนังสือ โดยเฉพาะตัวละครต้องสวยงาม เห็นแล้วประทับใจอยากติดตาม อยากปฏิบัติตนตามลักษณะเหมือนเป็นพระเอก เช่น เด็ก ๆ จะประทับใจได้มดแดง เป็นต้น พยายามหาบุคลิกของตัวละครให้ได้ซึ่งเด็กส่วนใหญ่จะมองที่ภาพก่อนอ่านเนื้อหา ซึ่งภาพจะสามารถสื่อความหมายได้ดี

2. การสร้างหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

1. ศึกษาหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนา โดยเลือกศึกษาเนื้อหาของคุณธรรมจริยธรรม 3 ด้าน 1) คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์ 2) คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด 3) คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเนื้อเรื่องของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. ศึกษาหลักจิตวิทยาในการอ่านของเด็กและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรมสำหรับเด็กเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของนักเรียน รวมทั้งศึกษาหลักการวิธีการสร้างหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
3. นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 คน มาเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
4. เขียนเนื้อเรื่อง (Script) โดยใช้กรอบความคิดในการปฏิบัติตนตามคุณธรรมจริยธรรม 3 ด้าน 1) คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์ 2) คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด 3) คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด
5. นำเนื้อเรื่องให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอน การปฏิบัติตนตามแนวศีล 5 ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความเหมาะสมทั้งด้านภาษาและโครงเรื่อง
6. นำเนื้อเรื่องที่ผ่านมาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาแล้ว มาวางรูปแบบโครงเรื่อง (Plot) และเขียนบทการ์ตูน (Story board) ให้เหมาะสม
7. นำบทการ์ตูน (Story board) ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแก้ไขเพื่อความเหมาะสม และปรับปรุงเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
8. สร้างตัวการ์ตูนต้นแบบ (Prototype) ของตัวละครเอกของเรื่องโดยใช้การศึกษาข้อมูลสังเกต และสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะตัวการ์ตูนที่นักเรียนชื่นชอบนำไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะตรวจสอบพิจารณาแก้ไข
9. นำตัวการ์ตูนต้นแบบ (Prototype) ที่ได้พร้อมเรื่องที่ตั้งขึ้นไปให้ผู้วาดการ์ตูนวาดภาพประกอบ เนื้อเรื่อง เมื่อได้ภาพสำหรับต้นแบบของหนังสือการ์ตูนแล้วนำมาสร้างคำบรรยายประกอบภาพในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อใส่คำบรรยายภาพและตกแต่งกรอบข้อความ
10. นำหนังสือการ์ตูนให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนภาพการ์ตูน ตรวจสอบแก้ไขประเมินค่าจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้น

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการสร้างหนังสือภาพประกอบการ์ตูน

3. แบบประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้าน คุณธรรมจริยธรรม

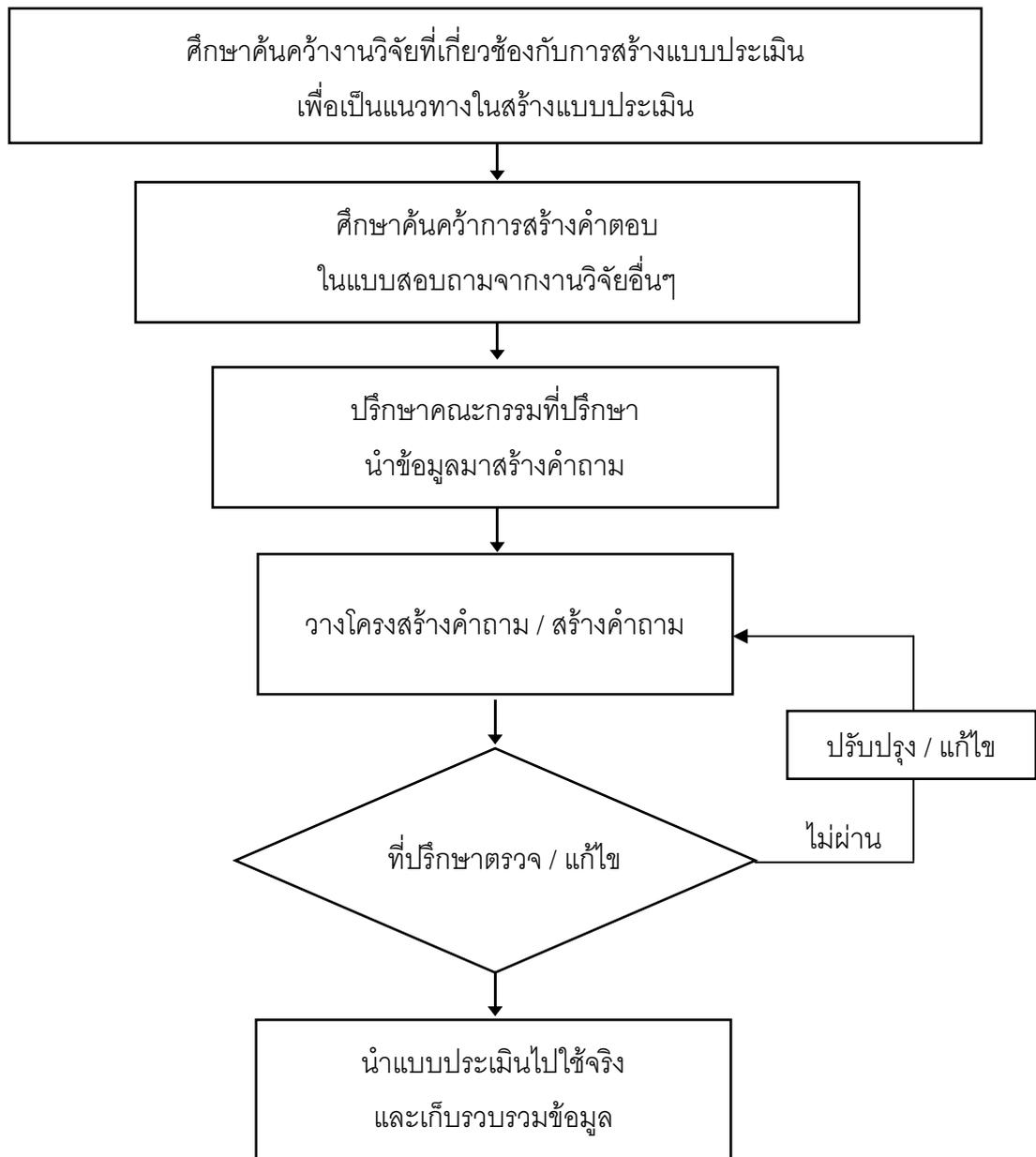
การสร้างแบบประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ได้แก่

3.1 แบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม (สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา)

3.1 แบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม (สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน)

ซึ่งการสร้างคำถามในแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมมีขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน
2. ศึกษาวิธีการสร้างคำถามจากแบบประเมินที่มีผู้วิจัยคนอื่น ๆ ได้สร้างขึ้น รวมถึงงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. ปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลมาสร้างคำถาม
4. วางโครงสร้างของคำถามหรือแนวคำถาม และสร้างคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้
5. นำคำถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา ตรวจสอบหาความเหมาะสมในแต่ละข้อให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา และภาษาที่ใช้รวมถึงความหมายต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำคำถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปใช้จริงและเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูน

ซึ่งแบบประเมินความประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม (สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
ในส่วนของคำถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. เนื้อเรื่อง
2. การใช้ภาษา
3. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

แบบประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดความหมายเป็น
แบบ 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การหาประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ผู้วิจัยวัดจากค่าคะแนนความ
คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยคำนึงถึงว่าผลการวัดอยู่ในเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยตกอยู่ในระดับใดซึ่งได้
กำหนดเกณฑ์การตัดสินจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (Best 1986 : 182)

คะแนน	4.50 – 5.00	แปลความว่า	มากที่สุด
	3.50 – 4.49	แปลความว่า	มาก
	2.50 – 3.49	แปลความว่า	ปานกลาง
	1.50 – 2.49	แปลความว่า	น้อย
	1.00 – 1.49	แปลความว่า	น้อยที่สุด

ส่วนแบบประเมินความประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้าน
คุณธรรมจริยธรรม (สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ในส่วนของคำถามแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
2. ภาพการ์ตูน

แบบประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดความหมายเป็นแบบ 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การหาประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ผู้วิจัยวัดจากค่าคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยคำนึงถึงว่าผลการวัดอยู่ในเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยตกอยู่ในระดับใดซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (Best 1986 : 182)

คะแนน	4.50 – 5.00	แปลความว่า	มากที่สุด
	3.50 – 4.49	แปลความว่า	มาก
	2.50 – 3.49	แปลความว่า	ปานกลาง
	1.50 – 2.49	แปลความว่า	น้อย
	1.00 – 1.49	แปลความว่า	น้อยที่สุด

4. แบบสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยนไปหลังจากได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ก่อนและหลังการอ่านหนังสือการ์ตูนภาพประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมใน 3 ด้าน ได้แก่ การไม่ลักทรัพย์ การไม่พูดปด การไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด และวิธีการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมในหลาย ๆ วิธี เพื่อหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสังเกตคุณธรรมที่สร้างขึ้น และเพื่อเขียนคู่มือการใช้แบบสังเกตคุณธรรมที่สร้างขึ้น

2. วิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมที่จะวัด และเขียนให้นิยามความหมายของคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวโดยกำหนดเป็นพฤติกรรมที่จะสังเกต โดยพฤติกรรมนั้นสามารถวัดได้และสังเกตเห็นได้และเกิดขึ้นจริง โดยแยกพฤติกรรมที่จะสังเกตออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการไม่ลักทรัพย์ การไม่พูดปด และการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด โดยกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่จะสังเกตให้มีความสอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรมที่จะวัด (Item-objective Congruence : IOC)

3. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการอ่าน เพื่อใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน

4. นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกันระหว่างพฤติกรรมและคุณธรรมจริยธรรมที่จะวัด การตรวจสอบความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ระหว่างพฤติกรรมและคุณธรรมจริยธรรมที่จะวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี 2542 : 182) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับคุณธรรมจริยธรรมที่จะวัด

R คือ คะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

+1 คือ แน่ใจว่าพฤติกรรมสามารถวัดคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการได้

0 คือ ไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมสามารถวัดคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการได้

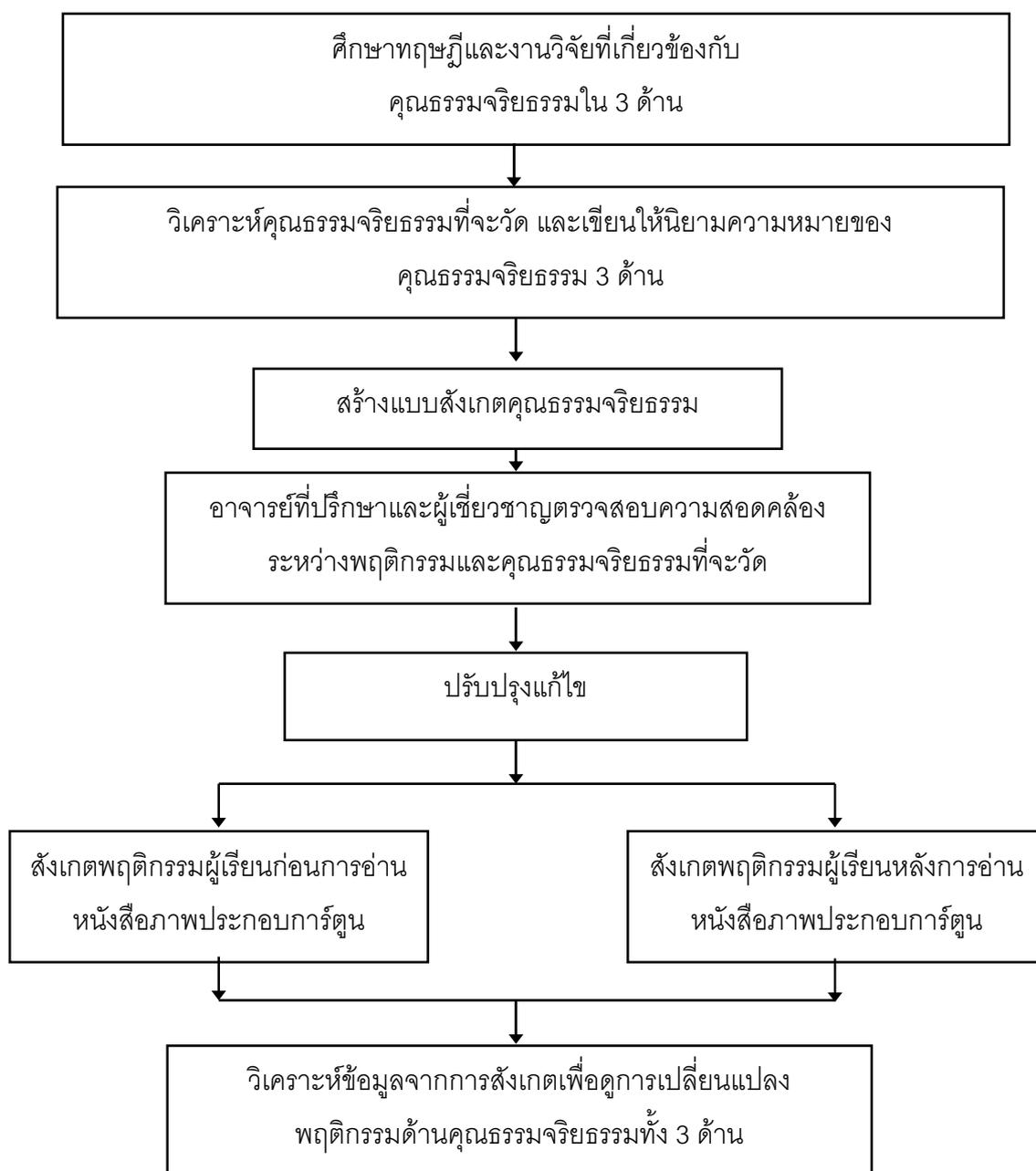
-1 คือ แน่ใจว่าพฤติกรรมสามารถไม่สามารถวัดคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการได้

เกณฑ์ ถ้า $IOC > 0.5$ ถือว่าพฤติกรรมนั้นสอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการวัด

เกณฑ์ ถ้า $IOC \leq 0.5$ ถือว่าพฤติกรรมนั้นไม่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการวัด

เมื่อผู้วิจัยคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรได้ค่า IOC ของแบบสังเกต มีค่าเท่ากับ 0.887 ทั้งฉบับ (รายละเอียด ปรากฏในภาคผนวก) ดังนั้น แสดงว่าแบบสังเกตที่สร้างขึ้นนี้มีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับคุณธรรมจริยธรรมที่จะวัด

5. นำแบบสังเกตพฤติกรรมไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม

มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

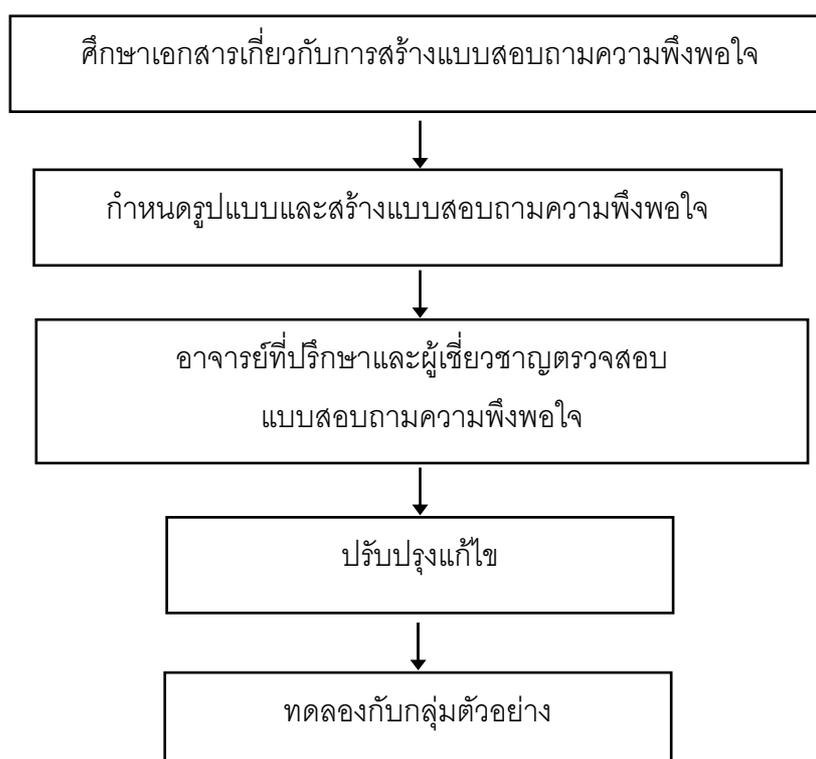
1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ
2. กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามความพึงพอใจเป็น 2 ส่วน คือ แบบปลายเปิดที่มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นอื่น ๆ เกณฑ์เฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของเบสท์ (Best 1986 : 182)

คะแนนเฉลี่ย	คุณภาพ
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ (Item-objective Congruence : IOC)

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความพึงพอใจ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 24 คน แล้วดำเนินการวิเคราะห์ผล ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการทดลองเครื่องมือการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ ซึ่งได้จากการสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มยกกลุ่ม (Cluster Sampling) มาจำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 24 คน โดยมีขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการวิจัย

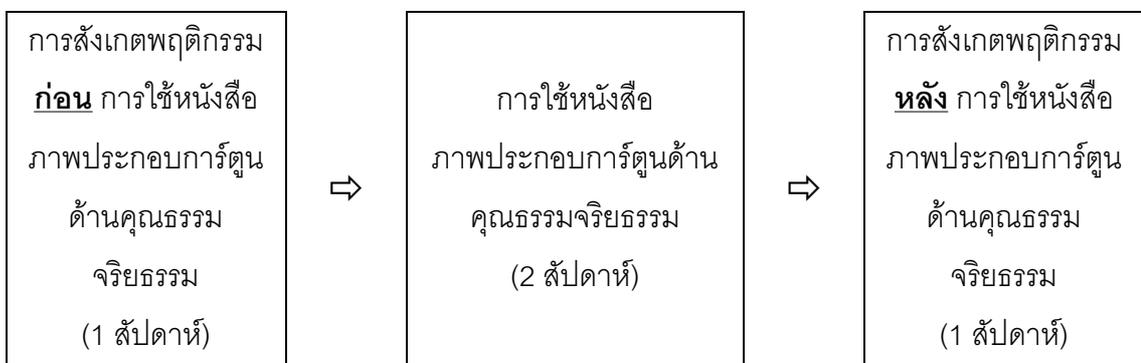
1.1 ผู้วิจัยจัดเตรียมเครื่องมือในการทดลอง ได้แก่ หนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.2 เตรียมผู้เรียน

1.3 ประชุมคณะกรรมการผู้ทำการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ฝ่ายปกครองของโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อทำการชี้แจงข้อตกลงและวิธีการสังเกตให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. การดำเนินการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มยกกลุ่ม (Cluster Sampling) มาจำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 24 คน โดยให้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยโดยมีคณะกรรมการจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ท่าน ครูฝ่ายปกครองของโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน และครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 1 ท่าน ทำการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองโดยมีระยะเวลาดำเนินการดังนี้

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม

2.2 จากนั้นผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ใน 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา และด้านภาพการ์ตูน
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งดูจากความถี่ที่ปรากฏจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
2. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมและจริยธรรมและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมและจริยธรรม
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มทดลองที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งกำหนดน้ำหนักของระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

ค่าระดับความพึงพอใจที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม นำมาหาค่าระดับความพึงพอใจโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแบ่งค่าระดับความพึงพอใจในช่วงต่าง ๆ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายความว่า	มากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายความว่า	มาก
2.50 – 3.49	หมายความว่า	ปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	น้อย
1.00 – 1.49	หมายความว่า	น้อยที่สุด

6. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีลักษณะปลายเปิด โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งดูได้จากความถี่ที่ปรากฏ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 117)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าเฉลี่ยผลการประเมินความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแบบทดสอบ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. สถิติที่ใช้หลังจากการเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 คำนวณหาค่าเฉลี่ย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 138)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

\bar{X} คือ ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด N จำนวน

n คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.2 คำนวณหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 143)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

S.D คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลของงานวิจัย เรื่อง การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 คือ เพื่อพัฒนาหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมจำนวน 3 เล่ม ได้แก่

- 1) คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์ เรื่อง สองโจรวัยโจ้
- 2) คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด เรื่อง วีรกรรมของเจ้าปี่ด
- 3) คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เรื่อง ยาเสพติดลิขิตชีวิตก้าว

เพื่อใช้สำหรับทดลองในการวิจัยครั้งนี้ และดำเนินการประเมินหาประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 6 ท่าน แบ่งออกเป็นด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่านและด้านภาพการ์ตูนจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน

หนังสือ ภาพประกอบการ์ตูนเรื่อง	n	ระดับคะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็น	S.D.	ระดับการ ประเมิน
1. สองโจรวัยโจ้	3	4.28	0.51	มาก
2. วีรกรรมของเจ้าปัด	3	4.33	0.59	มาก
3. ยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง	3	4.33	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย		4.31	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ได้คะแนนระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเรื่อง “สองโจรวัยโจ้” ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.51) อยู่ในระดับมาก เรื่อง “วีรกรรมของเจ้าปัด” ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับมาก และเรื่อง “ยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง” ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.63) อยู่ในระดับมาก เมื่อรวมคะแนนระดับความคิดเห็นของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเนื้อหา ทั้ง 3 เรื่อง ได้คะแนนระดับความคิดเห็นเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.58) ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน

หนังสือ ภาพประกอบการ์ตูนเรื่อง	n	ระดับคะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็น	S.D.	ระดับการ ประเมิน
1. สองโจรวัยโจ้	3	4.29	0.46	มาก
2. วีรกรรมของเจ้าปัด	3	4.36	0.48	มาก
3. ยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง	3	4.56	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย		4.40	0.48	มาก

จากตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน ได้คะแนนระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเรื่อง “สองใจร้อยใจ” ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.46) อยู่ในระดับมาก เรื่อง “วีรกรรมของเจ้าปัด” เท่ากับ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.48) อยู่ในระดับมาก และเรื่อง “ยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง” เท่ากับ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อรวมคะแนนระดับความคิดเห็นของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านเนื้อหาทั้ง 3 เรื่อง ได้คะแนนระดับความคิดเห็นเฉลี่ย เท่ากับ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.48) ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 3 ท่าน และด้านภาพการ์ตูน 3 ท่าน

การประเมินผลด้าน	n	ระดับคะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็น	S.D.	ระดับการ ประเมิน
ด้านเนื้อหา	3	4.31	0.58	มาก
ด้านภาพการ์ตูน	3	4.40	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย		4.36	0.53	มาก

จากตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ได้คะแนนระดับความคิดเห็นเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.58) อยู่ในระดับมาก และด้านด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน ได้ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.48) อยู่ในระดับมาก เมื่อรวม 2 ด้าน ได้คะแนนระดับความคิดเห็นเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.53) อยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 3 เรื่อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพจากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับ 4.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 3.5 ที่กำหนดไว้

จากนั้นนำหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงข้อผิดพลาดด้านเนื้อหา เช่น การใช้ภาษาต่าง ๆ ในการเล่าเรื่องเพื่อให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และข้อผิดพลาดด้านภาพการ์ตูน เช่น ลายเส้นของภาพยังไม่มี ความละเอียด ภาพพื้นหลัง อารมณ์และสีหน้าของตัวการ์ตูนที่ไม่เหมาะสมกับบางสถานการณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มยกกลุ่ม (Cluster Sampling) มาจำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 24 คน จากจำนวน 2 ห้องเรียน โดยให้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยโดยมีคณะกรรมการจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ท่าน ครูฝ่ายปกครองของโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน และครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 1 ท่าน ทำการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองโดยมีผลการสังเกตดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้นหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมของคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้าน

คุณธรรมจริยธรรม	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	SD.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการไม่ลักทรัพย์	3.54	0.51	มาก
2. ด้านการไม่พูดปด	3.61	0.55	มาก
3. ด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด	4.37	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย	3.84	0.54	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้นหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านการไม่ลักทรัพย์มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.51) อยู่ในระดับมาก ด้านการไม่พูดปดมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.55) อยู่ในระดับมากและด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.57) อยู่ในระดับมาก เมื่อรวมระดับการปฏิบัติของคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 3 ด้านจะมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.54) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 5 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้าน

คุณธรรมจริยธรรม	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	SD.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการไม่ลักทรัพย์	4.56	0.48	มากที่สุด
2. ด้านการไม่พุดปด	4.64	0.46	มากที่สุด
3. ด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด	4.68	0.41	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.63	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านการไม่ลักทรัพย์มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.48) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการไม่พุดปดมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.46) อยู่ในระดับมากที่สุดและด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อรวมระดับการปฏิบัติของคุณธรรมจริยธรรม ทั้ง 3 ด้านจะมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.45) อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ระดับพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม		ระดับพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม	
\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
3.84	0.54	4.63	0.45

จากตารางที่ 6 พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.54) อยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.45) อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ดังนั้น สรุปได้ว่าผู้เรียนที่ได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งได้แก่ สองใจวัยโจ๋ วีรกรรมของเจ้าปัด และยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีระดับพฤติกรรมหลังจากการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่าก่อนการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม แสดงว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการไปในทางที่ดีขึ้นหลังจากได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยมีผลการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 7 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 เรื่อง

หนังสือภาพประกอบการ์ตูนเรื่อง	ระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ	SD.	ระดับการปฏิบัติ
1. สองใจวัยโจ๋	4.43	0.58	มาก
2. วีรกรรมของเจ้าปัด	4.42	0.60	มาก
3. ยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง	4.38	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย	4.41	0.59	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน เรื่อง สองใจวัยโจ๋ วีรกรรมของเจ้าปัด และยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าเท่ากับ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.59) ซึ่งอยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ สามารถสรุปสาระสำคัญ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม

สมมติฐานของการวิจัย

1. หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมมีประสิทธิภาพจากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในระดับ 3.5
2. พฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรมแตกต่างกัน
3. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม

1. นักเรียน

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีจำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนที่ 1 จำนวน 23 คน ห้องเรียนที่ 2 จำนวน 24 คน รวมทั้งสิ้น 47 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนภาพการ์ตูน เป็นประชากรเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นประชากรเพื่อใช้ในการสังเกตการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. นักเรียน

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 คัดเลือกโดยการสุ่มห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มยกกลุ่ม (Cluster Sampling) มาจำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน โดยให้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. ผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนภาพการ์ตูน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน

2.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน จำนวน 3 ท่าน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง Purposive Sampling) ประกอบด้วย

2.2.1 ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ท่าน

2.2.2 ครูฝ่ายปกครองของโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน

2.2.3 ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 1 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีข้อคำถามสองด้าน คือ ด้านเนื้อหาและด้านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน

2. หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านการประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในระดับ 3.5 ขึ้นไป
3. แบบประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
4. แบบสังเกตพฤติกรรมสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดเตรียมเครื่องมือในการทดลอง ได้แก่ หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มยกกลุ่ม (Cluster Sampling) มาจำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 24 คน โดยให้เป็นกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยโดยมีคณะกรรมการจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ท่าน ครูฝ่ายปกครองของโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน และครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 1 ท่าน ทำการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองโดยมีระยะเวลาดำเนินการ ดังนี้
 - 2.1 ระยะเวลาที่ 1 การสังเกตพฤติกรรมก่อน การใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม (1 สัปดาห์)
 - 2.2 ระยะเวลาที่ 2 การใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม (2 สัปดาห์)
 - 2.3 ระยะเวลาที่ 3 การสังเกตพฤติกรรมหลัง การใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม (1 สัปดาห์)
3. หลังจากการสังเกตเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้ให้ผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนก่อนเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ และนำหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมที่หาประสิทธิภาพเรียบร้อยแล้ว จำนวน 3 เล่ม นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ และได้ทำการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ และให้ผู้เรียนได้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยมีประสิทธิภาพจากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในระดับ 3.5 และวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยการสังเกตพฤติกรรมและหาค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรม และวิเคราะห์จากการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมที่สร้างขึ้น ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.53) ซึ่งอยู่ในระดับมาก แสดงว่าหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดไว้ในระดับ 3.5

2. พฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความแตกต่างกัน โดยพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรม จะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.54) ซึ่งอยู่ในระดับมาก และ พฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม จะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.45) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพฤติกรรมของผู้เรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังจากการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าสูงกว่าก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงสรุปได้ว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการไปในทางที่ดีขึ้นหลังจากได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.59)

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมที่สร้างขึ้นผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.36$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดไว้ในระดับ 3.5 โดยผ่านกระบวนการปรับปรุงแก้ไขมาเป็นระยะ ดังที่ เอนก รัตนปิยะภาภรณ์ (2534 : 23 - 26) ได้กล่าวไว้ว่า หนังสือการ์ตูนที่ดีสามารถช่วยให้เด็กเกิดทักษะความชำนาญในการอ่าน ช่วยให้เด็กมีความคิดริเริ่มได้ ความรู้ ความสนุกสนาน นอกจากนี้ หนังสือการ์ตูนที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ ปกสวยงาม ขนาดรูปเล่มได้สัดส่วน สำนวนภาษาสุภาพเข้าใจง่าย คำนึงถึงความสามารถของเด็กวัยต่าง ๆ ในเรื่องของการอ่าน การเข้าใจความหมายเนื้อหาที่ให้สิ่งดีงาม ความสนุกสนานเพลิดเพลินสอดแทรกความรู้ที่ถูกต้อง ความคิดสร้างสรรค์ มีการสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปในเนื้อหาโดยใช้วิธีการทางวรรณศิลป์ ไม่ควรสอนตรง ๆ ตัวละครเอกควรเน้นในการพัฒนาคุณธรรมจะทำให้ผู้อ่านคล้อยตามได้ง่าย และทำให้ผู้อ่านรู้ถึงคุณค่า และความภาคภูมิใจในตนเองหากได้ทำความดีนั้น ๆ ขึ้นบ้าง (จินตนา ไบกาชฎี 2534 : 68 - 70 ; ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ 2534 : 14 - 15) นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะหนังสือการ์ตูนนั้นเป็นสื่อที่เข้าใจง่ายและเรียกร้องความสนใจของนักเรียนได้ดีกว่าหนังสือที่มีแต่ข้อความหรือตัวอักษรเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนที่เรียนจากหนังสือการ์ตูนสามารถเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ หนังสือการ์ตูนจะต้องมีภาพการ์ตูน บทสนทนา บรรยายภาคเนื้อเรื่อง ที่เร้าความสนใจเหมาะสมกับวัย สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน ดังนั้น ด้วยลักษณะต่าง ๆ ที่ดีในหนังสือการ์ตูนประกอบกับคุณค่าที่มีอยู่ในตัวของหนังสือการ์ตูนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงทำให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความแตกต่างกัน โดยพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม จะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.54) ซึ่งอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม จะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.45) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพฤติกรรมของผู้เรียนหลังจากการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าสูงกว่าก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรียมจันทร์ บันเทิง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และวารินทร์ อินธิสอน (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเปรียบเทียบจริยธรรม และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและวิธีสอนปกติจัดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย จัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน ใช้เวลาในการทดลอง 21 คาบ ๆ ละ 20 นาที ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนอกจากนี้ อุดม ร่วมรักษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจศีล เบญจธรรม ระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจศีล เบญจธรรม ด้วยหนังสือการ์ตูนสี สูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นอกจากนี้ผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นที่ทำให้ผลการพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีความแตกต่างกัน โดยพฤติกรรมของผู้เรียนหลังจากการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าสูงกว่าก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้น อาจเป็นผลเนื่องมาจากการใช้หนังสือการ์ตูนทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่านได้มากขึ้นดังที่ เบญจณี ถิ่นทิพย์ (2539 : 11 - 12) ได้กล่าวว่าการ์ตูนช่วยดึงดูดความสนใจ รวบรวมใจ และเร้าความสนใจหรือช่วยนำเข้าสู่บทเรียนใช้อธิบายหรือประกอบคำอธิบายของครูให้เข้าใจเนื้อหาบทเรียน และเป็นเครื่องมือช่วยให้นักเรียนเข้าใจมโนทัศน์ สรุปได้ว่าการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมสามารถทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการไปในทางที่ดีขึ้น

3. ผลจากการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมในทุกด้าน ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ภาพการ์ตูน เนื้อเรื่อง การจัดวางรูปภาพ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ จากการสังเกตผู้เรียนขณะใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนส่วนมากจะชอบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน เช่นนี้ โดยให้ความเห็นว่าเนื้อเรื่องของหนังสือการ์ตูนเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และสถานที่ที่อยู่ในหนังสือเป็นสถานที่ที่นักเรียนคุ้นเคย ทั้งภาพการ์ตูนต่าง ๆ มีสีสันสวยงามทำให้น่าสนใจ ภาพสื่อความหมายได้ชัดเจน เข้าใจเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องจากภาพการ์ตูนที่นำมาประกอบ ซึ่งภาพกับเนื้อหาสอดคล้องกันกับเนื้อเรื่องทำให้เข้าใจได้ง่าย ภาพชัดเจนเหมาะสมกับวัยและคำพูดของตัวละครทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องได้ง่าย อีกทั้งเนื้อหาต่าง ๆ น่าติดตาม กระตุ้นให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ก่อให้เกิดจินตนาการที่ดี ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้เนื้อเรื่องยังสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และนักเรียนส่วนใหญ่ชอบหนังสือภาพประกอบการ์ตูนในลักษณะนี้ และต้องการให้ทำหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเช่นนี้ในคุณธรรมจริยธรรมเรื่องอื่น ๆ อีก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ สุชาติวุฒิ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอน จริยศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยสร้างหนังสือการ์ตูนและนำมาใช้เป็นสื่อประกอบการสอนจริยศึกษา ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และวรภรณ์ อานภาพศรีธาดา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือการ์ตูนส่งเสริมจริยธรรม เรื่อง “ต่อมคนดี” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดหลวงปรีชากุล) จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า หนังสือการ์ตูนส่งเสริมจริยธรรม เรื่อง “ต่อมคนดี” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูนที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธุ์ทิพ เศษชิ้น (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการสร้างหนังสือการ์ตูนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมจากพุทธศาสนสุภาษิตเรื่อง ความภูมิใจของพลอย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูนที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับชอบมาก

จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการไปในทางที่ดีขึ้นหลังจากได้อ่านหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนั้นในการพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนในด้านอื่น ๆ ควรจะมีสื่อประเภทนี้ให้มากขึ้นเพื่อจะได้พัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์หลากหลายด้าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หนังสือภาพประกอบการ์ตูนก็เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ และสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สามารถที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการไปในทางที่ดีขึ้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการสร้างสื่อในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นแล้ว ยังเป็นการสร้างพื้นฐานคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันในสังคมอีกด้วย ทั้งยังเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

2. จากผลการศึกษาสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสือภาพประกอบการ์ตูนนี้ขึ้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป เพราะหนังสือภาพประกอบการ์ตูนนั้นช่วยก่อให้เกิดจินตนาการ มีภาพที่เข้าใจง่าย สีสันสวยงาม ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ทั้งยังสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

3. ควรมีรูปแบบการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมแบบอื่น นอกจากการศึกษากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน เป็นต้น

4. ควรมีการศึกษาวิจัยการทำหนังสือการ์ตูน ในเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยการทำหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเช่นนี้ แต่เป็นเนื้อเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมด้านอื่น เช่น คุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับ ศิล 5 ข้ออื่น ๆ หรือคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ซึ่งได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ เป็นต้น

2. ควรศึกษากับผู้เรียนที่มีผลการเรียน สูง ปานกลาง ต่ำ

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบหนังสือภาพประกอบการ์ตูนกับสื่ออื่น ๆ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของ **เด็กและเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2520.

กรมวิชาการ. การศึกษาเกณฑ์ปกติของระดับการพัฒนาทางจริยธรรมและองค์ประกอบที่มี **อิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2536.

_____. รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านหนังสือ **การ์ตูนของและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2520.

กระทรวงศึกษาธิการ. **กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เน้นความ มีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ. **การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมนักศึกษาเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2534.

กษมา จงสูงเนิน. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้ด้วยการใช้และไม่ใช้หนังสือ การ์ตูนประกอบบทเรียนในการสอนตามคู่มือครูของ สสวท.” ปรินิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

กิติกร มีทรัพย์. “วัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อน.” **เอกสารการสอนชุดพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

กีรติ บุญเจือ. **ชุดพื้นฐานปรัชญา จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก. **รายงานการศึกษาแนะแนวทางการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงเรียนพิมพ์อักษรไทย, 2535.

คมกฤช ใจคำปัน. “การสร้างแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

จิตรจำนงค์ สุภาพ. **กัลป์ยามวาทะ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2531.

- จินตนา ไบกาชฎี. **การเขียนสื่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุริยาสาสน์, 2534.
- _____. “หนังสือการ์ตูนในการเรียนการสอน.” **การส่งเสริมและพัฒนาหนังสือการ์ตูนไทย**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, 2534.
- _____. “หนังสือการ์ตูน : ประโยชน์ในการเรียนการสอน.” **การส่งเสริมและพัฒนาหนังสือการ์ตูนไทย**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, 2534.
- _____. **แนวการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : สุริยาสาสน์, 2534.
- จันทิมา ปลื้มอารมย์. “การสร้างหนังสือการ์ตูนอ่านเสริมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**, 2542.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **หลักสูตรจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- จำนง อาศิริวัจน์. “การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อจริยธรรมที่คาดหวังกับจริยธรรมที่ปฏิบัติจริงของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม**, 2529.
- ชม ภูมิภาค. **เทคโนโลยีการสอนและการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประสานมิตร, 2524.
- _____. **เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประสานมิตร, 2536.
- ชัยพร วิชาวุธ. “ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ไคลเบิร์ก VS แบบดูรา.” **เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ทิศทางของการวิจัยทางจริยธรรมและค่านิยม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- _____. **พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยในปัจจุบัน : ศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- _____. **มูลสารจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

- ชัยยศ ภูหนองไธสง และคณะ. “รายงานโครงการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของครู
ผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนบ้านท่อน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2534.
- ชวนพิศ อัดเนตร์. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยที่สอนโดยใช้หนังสือ
การ์ตูนเรื่องกับวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- ญาณสังวร, สมเด็จพระ. **หลักพระพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : มหามงกุฎ
ราชวิทยาลัย, 2522.
- ณัฐยา บรรจงกิจ. “ความสามารถในการวิเคราะห์ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่เรียนจริยธรรมโดยการสอนแบบอริยสัจ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- ณรงค์ ประกาสโนบล. “การเขียนการ์ตูน.” **การส่งเสริมและพัฒนาหนังสือการ์ตูนไทย**.
กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, 2534.
- ดวงดาว รุ่งเจริญเกียรติ. “การพัฒนา และศึกษาประสิทธิผลของหนังสือการ์ตูน ที่มีผลต่อการ
ปรับเปลี่ยนความคิดเห็น ในการคบเพื่อนต่างเพศ ในวัยเรียนของนักเรียนมัธยม
ศึกษาตอนปลาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.
- ดวงพร วิษณุเศ. “การพัฒนาบทเรียนโปรแกรมการ์ตูนวิชาสังคมศึกษาเรื่องทวีปออสเตรเลีย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- ดวงสมร อปราชิตา. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บทเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษ
ด้วยหนังสือการ์ตูนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” สารนิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2547.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. **จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2524.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย : การวิจัยและการประยุกต์.**

กรุงเทพมหานคร :สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.

ถวัลย์ มาศจรัส. “การกระตุ้นกับการสอน” **ประชาศึกษา**. 33 (2525) : 60 – 69.

ทรงจิต พูลลาภ. **“ยุทธวิธีในการพัฒนาจริยธรรม.”** รายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง **กลวิธีเพื่อบรรลุผลในการพัฒนาบุคลิกภาพ และจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา 20 - 30**

มกราคม 2530. กรุงเทพฯ : กองบริการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2530.

ธนาวดี ท่าใหญ่. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีการตามแนววิธีสัง และวิธีสอนตามคู่มือครู.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

ธีระ ชัยยุทธยรรยง. “คุณค่ากับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และวินัย.” **วารสารแนะแนว.**

(กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2535) : 45 - 50.

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. **การศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทย.**

กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2531.

ธเนศ บัวแก้ว. “เหตุผลเชิงจริยธรรมของกีฬาให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มโรงเรียน

สังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง กลุ่มที่ 7.” **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**

สาขาวิชาเอกพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.

นุชรี วัชบุชา. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษในท้องถิ่นและความคงทน

ในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกพัฒนาคำศัพท์ที่มีภาพ

การ์ตูนประกอบ โรงเรียนอนุบาลสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร.” **วิทยานิพนธ์**

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะ

ภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

นพดล เทียนเพิ่มพูล. “การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อย.” **วิทยานิพนธ์**

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบัน ราชภัฏนครปฐม, 2546.

นิภาภรณ์ ตั้งตระการพงษ์. “การทดลองใช้การ์ตูนเพื่อสร้างเสริมและพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นพื้นฐานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร, 2542.

นาคน้อย บุตรประเสริฐ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการรู้จักตนเองด้านจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอน โดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.

บุญมี แทนแก้ว. **จริยศาสตร์ (ETHICS)**. พิมพ์ครั้งที่ 3. โอเอสพริ้นติ้ง, 2539.

_____. และคณะ. **ปรัชญา 103 : พุทธศาสน์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.

บรรจง ชูสกุลชาติ. “แนวคิดในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมของปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.” **คู่มือการพัฒนาคุณธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

บุษบา หล่อเงิน. “พฤติกรรม จริยธรรม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537.

เบญจณี ถิ่นทิพย์. “วิธีการสอนอ่านภาษาอังกฤษประกอบหนังสือการ์ตูนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองแพว.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.

เบญจมาศ สุชาติวุฒิ. “ผลการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนจริยศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

เบญจจะ เกสพานิช. “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สื่อความหมายจากภาพการ์ตูนกับความคิดสร้างสรรค์.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.

- ปนัดดา เอี่ยมผู้ช่วย. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง “อาหาร” โดยใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องกับการสอนปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.
- ปนัดดา แก้วสนั่น. “การสร้างการ์ตูนภาพยกประดับชนิดตั้งโต๊ะสำหรับการฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.
- ประภาศรี สีหอำไพ. **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- _____. **พื้นฐานการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535
- ปราณี เชียงทอง. **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : สุริยาสาสน์, 2526.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. **การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536.
- พัชยา โรจน์บุญถึง. “แนวโน้มหลักสูตรระดับประถมวัยในทศวรรษหน้า.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานักศึกษาระดับประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.
- พันธุ์ทิพ เขยชื่น. “การสร้างหนังสือการ์ตูนเพื่อส่งเสริมจริยธรรม จากพุทธศาสนสุภาษิต เรื่อง ความภูมิใจของพลอย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.
- พนัส หันนาคินทร์. **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2530.
- พีระพงศ์ เจริญพันธุ์วงศ์. “การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541.

พระยาอนุমানราชชนน. **ชาติ – ศาสนา – วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2516.

พระราชวรมุณี. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธา
การพิมพ์, 2538.

พระราชวรมุณี. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย, 2527.

_____. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2520.

_____. **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2528.

พระวรงค์ดี วรภูมิ. **ครูกับศีลธรรม**. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์, 2521.

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง 44 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, 2525.

พรเพ็ญ ภูจิณญาณ. “การศึกษาความก้าวหน้าทางจริยศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกการฟัง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2532.

พิเชษฐ อินโสม. “การสร้างหนังสือภาพการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง ดิน สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

ไพโรพวรรณ ไชยสุวรรณ. “ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อลดพฤติกรรมการพูดที่ไม่
เหมาะสมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองบางพรหม
กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการ
แนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

ไพโรจน์ ศรีรุ่งเรือง. “ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมตามโครงการเยาวชนคนดี
ศรีสุพรรณกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ภูวดล สุวรรณดี. “การ์ตูนอารมณ์ขันที่ไม่มีวันตาย.” **ศิลปวัฒนธรรม** 16,9 (กรกฎาคม 2538) :
49 – 58.

มนตรี เพชรอินทร์. “การ์ตูนในชั้นเรียน (Cartoon).” **การศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และ
เทคโนโลยี**. 31,122 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2546) : 47 - 50.

มหาเถรญาณดิลก. **ความเป็นจริงอันประเสริฐตามพุทธวจนะ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2517.

รวมธรรมะ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2530.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2538.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2525.

เรณู ภูมิประดิษฐ์. “เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างนักเรียนที่ฝึกสมาธิ และ ไม่ได้ฝึกสมาธิในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดทองธรรม จังหวัดสมุทรปราการ.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์. **แผนกลยุทธ์โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์**. นครปฐม : ฝ่ายวิชาการโรงเรียน วัดศรีมหาโพธิ์, 2550.

เรียมจันทร์ บรรเทิง. “การใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอน จริยศึกษาสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.” สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.

วิจิตร สมบัติบริบูรณ์. **เบญจศีล – เบญจธรรม**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2528.

วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข. “การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะด้านจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

วินัยธรรมานิตย์ ตีสารโ. **คู่มือธรรมศึกษาขั้นตรี**. นครปฐม : ธรรมเมธี, 2546.

วินัย พุ่มบุญทวี. “การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี.” สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

- วราภรณ์ อนุภาพศรีธาดา. “การสร้างหนังสือการ์ตูนส่งเสริมจริยธรรม เรื่อง ต่อมคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
- วิวรรณ จันทร์เทพย์. **วิชาเทคโนโลยีการศึกษา**. ราชบุรี : ภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2540.
- วารินทร์ อินธิสอน. “การเปรียบเทียบจริยธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนด้วยหนังสือการ์ตูน และวิธีสอนปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2537.
- ศักดิ์ชัย เกียรติจินดา. “การ์ตูน ศาสตร์ และศิลป์แห่งจินตนาการ.” ในการส่งเสริมและพัฒนาหนังสือการ์ตูนไทย. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2534.
- ศักดิ์ชัย เกียรติจินดา. “การ์ตูน ศาสตร์ และศิลป์แห่งจินตนาการ.” ในการส่งเสริมและพัฒนาหนังสือการ์ตูนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, 2537.
- ศุภางค์ พิมพ์ชัย. “การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง “ความเสียสละและความเมตตากรุณา” กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยระหว่าง วิธีสอนด้วยหนังสือการ์ตูน กับวิธีสอนปกติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- ศีรธรรม ธนะภูมิ. **พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2535.
- ศิริเพ็ญ ไพบูลย์ผล. “การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความเสียสละ ความสุภาพอ่อนโยน และความร่วมมือสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุกัญญา ศรีเมืองชน. “บทบาทของอาจารย์สหวิทยาลัยโกสินทร์ในการพัฒนาคุณธรรมนักศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สังเขต นาคไพจิตร. **การ์ตูน**. มหาสารคาม : ปริดาการพิมพ์, 2530.

สุชาติ หล่อนกลาง. "เปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการฟัง การพูด และความสนใจ การเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแนว ทฤษฎีธรรมชาติโดยใช้การดูกับการสอนตามคู่มือครู." วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

สถาบันราชภัฏธนบุรี. **สารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และงานวิจัย.** กรุงเทพฯ : ฝ่ายส่งเสริม และบริการวิชาการศูนย์วิจัยและการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2539.

สุนันทา ตันเจริญ. "ผลการใช้หนังสือการ์ตูนที่เน้นกระบวนการคิดประกอบการเรียนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

สุปราณี ธรรมพิทักษ์. "ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวความคิดของโคลเบอร์ก เพื่อพัฒนา เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

สุปราณี ไกรวัฒน์สุรณ. "การพัฒนาหลักสูตรพวงเมืองศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากชุมชนสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สุภัฏรา อ้นลำพูน. "การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ระดับชั้น ปวช.2 วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

สมนึก ลิ้มทอง และชาติรี आयวัฒน์. **หลักสูตรและแบบเรียนชั้นประถมศึกษา (ศึกษา 233).** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.

สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน. "สรุปรายงานการวิจัยเรื่องพัฒนาการการใช้เหตุผลทางจริยธรรม." **สารพัฒนาหลักสูตร.** 42 (2528) : 30 – 34.

สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย. **แนวทางการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชน ในปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย, 2533.

สมโภชน์ เขียมสุภาชาติ. “การพัฒนาจริยธรรมตามแนวการปรับพฤติกรรม.” **วารสารครูศาสตร์.**

11 (เมษายน – มิถุนายน 2526) : 14 – 21.

สุรรัตน์ รอดแผ้วพาล. “การพัฒนาเทปนิทานประกอบหนังสือ เพื่อเสริมสร้างจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์ในเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

สาโรช บัวศรี. **จริยธรรมไทยในสังคมปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การสอน, 2523.

โสพล วิวรรณมงคล. “ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับความมีเจตคติและจริยธรรมของ
นักเรียนโรงเรียนนำร่องที่เกิดจากกิจกรรมตามโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการพัฒนาคุณธรรม.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา, 2532.

หทัย ต้นหยง. **การสร้างสรรค้วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก.** กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,
2519.

อังคณา กลิ่นนันท. “ผลการจัดประสบการณ์จากการละเล่นพื้นบ้านภาคกลางเพื่อพัฒนา
คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2539.

อุดม ร่วมรักษ์. “เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิชา
พระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจศีลและเบญจธรรม ระหว่างการสอน ด้วยหนังสือ
การ์ตูนสีและการสอนปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

อัปสร มณีรุ่ง. “การทดลองใช้การ์ตูน เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยา
ศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัด
พิษณุโลก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536.

อรรถพล เรืองบุรณ. **การ์ตูนกับเด็ก.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

อเนก รัตน์ปิยะภากรณ์. “การเขียนหนังสือการ์ตูนเรื่อง.” ในการส่งเสริมและพัฒนาหนังสือ
การ์ตูนไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, 2534.

อเนก รัตนปิยะภาภรณ์. **การเขียนหนังสือการ์ตูน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ, 2534.

อเนก รัตนปิยะภาภรณ์. "หนังสือการ์ตูนสำหรับเด็ก." **สารพัฒนาหลักสูตร** 78 (กันยายน 2531) : 61 – 65.

เอกรัตน์ ศักดิ์เพชร. "ผลการเรียนรู้และความชอบจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง "ไขเค็ม" ที่ใช้ตัวการ์ตูนหนังตะลุงและตัวการ์ตูนทั่วไป." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, Albert. **Social Learning Theory**. New Jersey : Prentice – Hall, Inc., 1969.
- _____. Albert. **Social Learning Theory**. New Jersey : Prentice – Hall, Inc., 1977.
- Chan, Fai Bing. **Audio – Visual Aids in Teaching**. Singapore : Academic Art & Printing Services, 1963.
- Freud, Sigmund. **An outline. of Psychoanalysis**. New York : W.W Norton Co, 1949.
- Good, Carter V. **Dictionary of Education**. 2nd. ed. New York : Mcgraw Hill book. Co., 1973.
- Kinder, James S. **Audio visual Materials and Techniques**. 2nd ed. New York : American Book co., 1965.
- Kohlberg, L. “Moral Stage and Moralization : The Cognitive development Approach.” In **Moral development and Behavior : Theory. Research and Social Issues**, 31-53. Edites by Thomas Lickona. New York : The Ronald, 1976.
- Lawrence, Kohlbert. **Moral Education MU**. London : Rontledge K. 1976.
- Lickona, T. **Moral Development and Behavior**. New York : Holt. Rinehart and Winston, 1976.
- Piaget, J. **The Moral Judgement of the Child**. Lilinois : the Free Press, 1975.
- Shores, Louis. **Instructional Materials : An Introduction for Teachers**. New York : The Ronald, 1960.
- Vernon, Water M. **Introductory Psychology**. Chicago : Rand Mc. Nally College Publishing Company, 1980.
- Wittich, Walter A., and charles F. Schuller. **Audio Visua Their Natures and USA**. 4th ed. Tokyo : John Weatherhile, 1968.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
และแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
และแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับ
หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม**

ด้านเนื้อหา

1. นางสาวปริญดา ชัยชนะ	ครู โรงเรียนภัทรญาณวิทยา
โรงเรียนภัทรญาณวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
2. นายบัญญัติ เรืองศรี	อาจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. นายบุญเด่น สุขคุ้ม	พนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่งอาจารย์
คณะวิทยาศาสตร์ ฯ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ด้านภาพการ์ตูน

1. ผศ.นพศร ณ นครพนม	ข้าราชการบำนาญ
98 หมู่ 1 ตำบลดอนกระเบื้อง
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
2. นายสมพล ดาวประดับวงษ์	ครู
คณะศิลปกรรม
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม
3. นายศทาวุธ ทองไทย	อาจารย์
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.1 รศ.สุรพล พยอมรัมย์	อาจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2.2 รศ.ลิขิต เลิศกาญจนภรณ์	อาจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2.3 ผศ.ดร.สมทรัพย์ สุขอนันต์	อาจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.1 ผศ.ดร.สุภาพนีย์ ธรรมเมธา	อาจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2.2 อาจารย์ ดร.อนิรุทธิ์ สติมัน	อาจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2.3 อาจารย์ น้ามนต์ เรืองฤทธิ์	อาจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านภาพการ์ตูน

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา
เกี่ยวกับการศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
ด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์

.....

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

ตอนที่ 2 ด้านเนื้อหาของคุณธรรมจริยธรรม 3 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

ด้านที่ 2 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด

ด้านที่ 3 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1. ชื่อ - นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. ตำแหน่งปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงานปัจจุบัน.....
4. วุฒิการศึกษา.....
5. ประสบการณ์ในการทำงาน.....

ตอนที่ 2 ด้านเนื้อหาของคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน

1. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์ การไม่พูดปด การไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในรูปแบบของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรีขอบเขตของเนื้อหาอย่างไร

2.1 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

.....

.....

.....

2.2 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด

.....

.....

.....

2.3 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรีการดำเนินเรื่องอย่างไร

3.1 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

.....

.....

.....

3.2 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด

.....

.....

.....

3.3 คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาพการ์ตูน
เกี่ยวกับการศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
ด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์

.....

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน

ตอนที่ 2 ด้านภาพการ์ตูน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน

1. ชื่อ - นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. ตำแหน่งปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงานปัจจุบัน.....
4. วุฒิการศึกษา.....
5. ประสบการณ์ในการทำงาน.....

ตอนที่ 2 ด้านภาพการ์ตูน

1. ท่านคิดว่าหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ การไม่ลักทรัพย์ การไม่พูดปด การไม่ซ่องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ควรมีการออกแบบอย่างไร โดยพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้

1.1 รูปเล่ม

.....

.....

.....

1.2 จำนวนหน้า

.....

.....

.....

1.3 ภาพประกอบ

.....

.....

.....

1.4 การใช้ภาษาที่เหมาะสม

.....

.....

.....

1.5 ขนาดตัวอักษร

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

1. Story Board หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. ตัวการ์ตูนต้นแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
 - 2.1 เรื่อง “สองใจวัยโจ๋”
 - 2.2 เรื่อง “วีรกรรมของเจ้าปัด”
 - 2.3 เรื่อง “ยาเสพติดลึกลับ...ชีวิตก้อง”

Story Board

หนังสือภาพประกอบการ์ตูนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์
เรื่อง...สองใจรวัยโจ้

หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
1	ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง เป็นหมู่บ้านที่มีแต่ความสุข ประชาชนอยู่กันอย่างพี่น้อง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน	ภาพหมู่บ้านศรีมหาโพธิ์ ภาพคนในหมู่บ้านกำลังพูดคุยกันอย่างมีความสุขภายในบริเวณวัดศรีมหาโพธิ์
2	ในหมู่บ้านนี้มีศุนย์รวมจิตใจที่สำคัญยิ่ง คือ วัดศรีมหาโพธิ์ ซึ่งมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์มีนามว่าหลวงพ่อดังแสงกายสิทธิ์และพระโพธิสัตว์กวนอิมที่ประดิษฐานอยู่ภายในบริเวณวัด	ภาพวัดศรีมหาโพธิ์ และภาพหลวงพ่อดังแสงกายสิทธิ์ ภาพพระโพธิสัตว์กวนอิม
3	แต่ท่ามกลางความเจริญทางวัตถุที่เพิ่มมากขึ้น คือ มีการเดินสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ เดินท่อประปา ตัดถนนผ่านหน้าหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้นแทนที่คนในหมู่บ้านจะมีความสุขเพิ่มมากขึ้น กลับเป็นตรงกันข้าม คนกลับอยู่กันอย่างแค้นแค้นแข่งขัน เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ ความเป็นอยู่แบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยก็หมดไปจากหมู่บ้าน	ภาพชาวบ้านกำลังยื่นทะเลาะกันและเถียงกัน
4	วัดศรีมหาโพธิ์ ซึ่งเดิมเคยเป็นที่สงบ เป็นที่พักผ่อนจิตใจของคนในหมู่บ้าน ทุกวันนี้ วัดแห่งนี้ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่คึกคัก ในทุกวันเสาร์อาทิตย์ โดยมีผู้คนจำนวนมากเดินทางมานมัสการหลวงพ่อดังแสงกายสิทธิ์และพระโพธิสัตว์กวนอิม	ภาพผู้คนมากมายที่เดินทางมานมัสการหลวงพ่อดังแสงกายสิทธิ์
5	เมื่อวัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว จึงมีการตั้งตู้รับบริจาคเงินเพื่อรวบรวมไปใช้ในกิจการสาธารณกุศล เช่น สร้างโบสถ์ สร้างวิหาร บำรุงการศึกษา ชาวบ้านทุกคนก็เห็นเป็นเรื่องที่ดีเพราะมีเงินจากนอกถิ่นเข้าสู่หมู่บ้าน วัดจะได้ นำเงินนี้มาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป	ภาพตู้รับบริจาคที่ตั้งอยู่ในวิหารหลวงพ่อดังแสงกายสิทธิ์

หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
6	แม้คนส่วนมากจะสนับสนุนกับกิจกรรมนี้ แต่ก็มีผู้ที่คิดสวนทางกับชาวบ้านอยู่สองคน คือเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอม ทั้งคู่เป็นเด็กที่มีนิสัยเกเร เอาแต่เที่ยวเตร่ไปวัน ๆ ไม่ยอมช่วยงานใด ๆ ในบ้านเลย	ภาพเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมปั่นจักรยาน ยิงนกตกปลาในบริเวณวัด
7	เด็กสองคนนี้มีกมลชอบนอนตัวอยู่ที่วัด เพราะที่วัดมีอาหารการกินช่วยบรรเทาหิวให้ได้ทุกวัน และสองคนนี้ก็มองหาช่องทางที่จะหาเงินในวัดนี้อีกด้วย	ภาพเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมกำลังนั่งกินข้าวอยู่ในบริเวณวิหาร หลวงพ่อแดงแสงกายสิทธิ์ มีตู้บริจาคเงินตั้งอยู่ข้าง ๆ
8	ช่องทางหาเงินโดยไม่ต้องทำงานนั้นอยู่ที่ตู้บริจาค นั่นเอง ทั้งสองคนวางแผนกันว่าจะหาวิธีขโมยเงินในตู้บริจาคในเวลากลางคืนที่ทุกคนหลับกันหมดแล้ว	ภาพเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมข่มอยู่หลังโบสถ์ในวัดและพูดคุยกันเพื่อวางแผนขโมยเงิน
9	แล้วทั้งสองคนก็เริ่มคิดหาวิธีที่จะนำเงินออกมาจากตู้รับบริจาคให้ได้	ภาพเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมเอาไม้และกาวดักหนูมาเพื่อที่จะขโมยเงินออกจากตู้บริจาค (เป็นภาพนึกคิดของเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอม)
10	คืนนั้นเองเมื่อเวลาประมาณตีหนึ่ง เจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมก็ลงมือขโมยเงินในตู้รับบริจาคที่โบสถ์และได้ไปจนพอใจ	ภาพเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมใช้ไม้ซึ่งதாகาวดักหนู สอดลงไปในห้องรับบริจาคเงินและเงินก็ติดไม้ขึ้นมา
11	ทั้งคู่จึงเอาเงินที่ขโมยได้มาแบ่งกันแล้วแยกย้ายกันกลับบ้าน	ภาพเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมกำลังแบ่งเงินที่ขโมยได้จากตู้รับบริจาคด้วยสีหน้ากระหยิ่มยิ้มย่อง
12	ในวันต่อ ๆ มา เปี้ยกกับจอมเห็นว่าไม่มีใครสงสัยถึงความผิดปกติของเงินในตู้บริจาค จึงได้ใจและกลับมาขโมยเงินอีกหลายครั้ง	ภาพเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมใช้ไม้ซึ่งதாகาวดักหนู สอดลงไปในห้องรับบริจาคเงินและเงินก็ติดไม้ขึ้นมา

หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
13	แต่คนทำผิดย่อมลอยนวลอยู่ได้ไม่นาน วันหนึ่งขณะที่ทั้งสองคนลงมือปฏิบัติการอีกครั้งในเวลาเที่ยงคืน ลุงสายกับลุงเชิดซึ่งรถจักรยานยนต์ผ่านวัดเพื่อจะกลับบ้านก็เห็นเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมกำลังขโมยเงินที่ตู้บริจาค	ภาพเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมใช้ไม้ซึ่งทากาวดักหนู สอดลงไปในห้องรับบริจาคเงินและเงินก็ติดไม่ขึ้นมา เช่นเดิมแล้วลุงสายกับลุงเชิดก็ซึ่งรถจักรยานยนต์ผ่านมาเห็นการกระทำของทั้งสองคนพอดี
14	ลุงสายกับลุงเชิดจึงจอดรถแล้วแอบบ่มดูพฤติกรรมของมันทั้งสองคนจนแน่ใจว่าเจ้าสองคนนั้นขโมยเงินที่อยู่ในตู้บริจาค	ภาพลุงสายกับลุงเชิดแอบดูการกระทำของเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมหลังพุ่มไม้หน้าโบสถ์
15	ลุงสายกับลุงเชิดจึงรีบนำเรื่องที่ได้เห็นมาบอกให้หลวงพ่อบุญและเล่าเหตุการณ์ทั้งหมดให้หลวงพ่อฟิ่ง	ภาพลุงสายกับลุงเชิดมาหาหลวงพ่อบุญและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้หลวงพ่อฟิ่ง
16	หลวงพ่อบุญ ลุงสายและลุงเชิด จึงเดินมาที่โบสถ์เพื่อมาดูเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอม พอมันทั้งสองคนได้ยินเสียงหลวงพ่อบุญนั้น มันสองคนก็พากันตกใจตัวสั่นและหยุดขโมยเงินในตู้บริจาคทันที	ภาพหลวงพ่อบุญ ลุงสายและลุงเชิดยืนอยู่หน้าโบสถ์มองเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมที่กำลังขโมยเงินอยู่ในโบสถ์
17	หลวงพ่อบุญจึงเดินมาถามเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมว่าทำอย่างนี้ทำไม	ภาพหลวงพ่อบุญถามเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมถึงการกระทำของทั้งสองคน พร้อมด้วยลุงสายกับลุงเชิดก็ยืนฟังอยู่ด้วย
18	หลวงพ่อบุญครุ่นคิดอยู่พักหนึ่งว่าจะทำอย่างไรกับเจ้าสองคนนี้ดี แล้วก็ตัดสินใจว่าจะไม่เอาเรื่องทั้งสองคน โดยให้ทั้งสองคนสัญญาว่าจะไม่ทำอีก	ภาพหลวงพ่อบุญพูดสั่งสอนเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมที่ยืนอยู่หน้าหลวงพ่อบุญและมีสีหน้าสลดกับการกระทำของตนเอง
19	หลังจากวันนั้น เจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมก็เปลี่ยนเป็นคนละคน ทั้งสองมาช่วยงานที่วัด ทำตัวเป็นประโยชน์ ทำงานทุกอย่างไม่ว่าจะทำความสะอาดลานวัด กวาดกุศาลา ทั้งสองช่วยกันอย่างแข็งขันทุกวัน	ภาพหลวงพ่อบุญมองเจ้าเปี้ยกกับเจ้าจอมที่กำลังกวาดและทำความสะอาดลานหน้าโบสถ์

หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
20	เจ้าเบ๊ยกกับเจ้าจอมสำนึกผิดกับสิ่งที่ตนเองได้ทำและสัญญากับหลวงพ่อกว่าเขาทั้งสองคนจะกลับตัวเป็นคนดีไม่กลับไปกระทำความผิดอีก	ภาพหลวงพ่อดินบิณฑบาตรในตอนเช้าโดยมีเจ้าเบ๊ยกกับเจ้าจอมช่วยถือของให้กับหลวงพ่อก

Story Board

หนังสือภาพประกอบการ์ตูนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์
เรื่อง...วีรกรรมของเจ้าปัด

หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
1	ในโรงเรียนแห่งหนึ่งที่อยู่ในเขตปริมณฑล ไม่มีใครที่ไม่รู้จักเจ้าปัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ เพราะกิตติศัพท์ของเจ้าปัดนั้นเป็นที่เลื่องลือไปทั้งหมู่บ้านเลยทีเดียว	ภาพบริเวณหน้าเสาธงโรงเรียน มีอาคารเรียนและมีเด็กกำลังวิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนานก่อนเข้าแถว และหนึ่งในนั้นก็มีเจ้าปัดผู้ที่ทุกคนในโรงเรียนรู้จักเขาเป็นอย่างดี
2	เรื่องก็มีอยู่ว่า สมัยที่เจ้าปัดเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นั้น ครูประจำชั้นของปัดคือครูสมศรี ครูสมศรีเคยถูกเจ้าปัดต้มเสียจนสุกหลายหน	ภาพครูสมศรีกำลังสอนนักเรียนอยู่ที่หน้าชั้นเรียนและกำลังเรียกปัดให้ตอบคำถามบนกระดานดำ
3	เจ้าปัดโกหกครูสมศรีได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการขาดเรียน หรือเรื่องอื่น ๆ ถ้าเขาขาดเรียนเขาก็จะโกหกว่าเขาป่วยทุกครั้ง	ภาพครูสมศรีเรียกปัดมาคุยที่ห้องพักครู และเจ้าปัดก็ทำหน้าเหมือนคนไม่สบายเอามือคลำศีรษะ
4	ในบางครั้งเขาก็แกล้งไม่ไปกินข้าวกลางวัน พอคครูสมศรีถาม ปัดก็บอกว่าไม่มีเงิน ครูสมศรีก็ให้เงินไปกินข้าว	ภาพปัดนั่งอยู่ที่โต๊ะเรียน ส่วนเพื่อน ๆ ในห้องกำลังเดินไปเข้าแถวเพื่อไปกินข้าว และครูสมศรีก็เดินเข้าไปหาปัด
5	แต่จริง ๆ แล้วแม่ให้เงินปัดมา แต่ปัดเก็บไว้เพื่อเอาไปซื้อของเล่นในตอนเย็นหลังเลิกเรียน	ภาพปัดหยิบเงินที่แม่ให้มา ออกมานับรวมกับที่ครูสมศรีให้เพื่อกินข้าวแล้วยิ้มอย่างดีใจ
6	เรื่องของเขาไม่มีเฉพาะเรื่องนี้เท่านั้น ยังมีเรื่องที่คุณคนไม่มีวันลืมก็คือเรื่องนี้ เรื่องซอญจรรย์ยาน	ภาพปัดกำลังคุยกับจ้อยที่หลังอาคารเรียนใกล้โรงอาหาร

หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
7	จ้อยกับป๊อดคบคิดกันเอาจักรยานของป๊อดไปซ่อนไว้ที่กองขยะหลังโรงเรียนก่อนเลิกเรียนโดยไม่ให้ใครเห็นทั้งสิ้น	ภาพจ้อยกับป๊อดกำลังเอาจักรยานไปซ่อนไว้ที่กองขยะหลังโรงเรียนแล้วเอาใบไม้คลุม
8	ป๊อดจึงทำที่ร้องไห้มาบอกครูสมศรีว่าจักรยานของตนหาย	ภาพป๊อดร้องไห้มาหาครูสมศรีที่กำลังยืนเวรส่งนักเรียนอยู่ที่หน้าประตูโรงเรียนในตอนเย็น
9	ครูสมศรีและเพื่อน ๆ ก็ช่วยกันหาจักรยานของป๊อดกันจ้าละหวั่น	ภาพครูสมศรี กับนักเรียนหลายคนกำลังช่วยกันหาจักรยานของป๊อด
10	ครูสมศรีเสียเวลาค้นหาจักรยานของป๊อดอยู่หลายวันก็ไม่พบในที่สุดครูสมศรีกับครูเวรประจำวันก็ตกลงกันว่า จะซื้อจักรยานใหม่ให้ป๊อด	ภาพครูสมศรีและครูนุชยืนคุยกันอยู่ที่ห้องพักครู
11	สองวันต่อมา ลุงยอดนักการภารโรงของโรงเรียน เห็นว่าขยะถูกกองสูงไว้มากแล้ว จึงจัดการเผาขยะนั้นตามหน้าที่	ภาพลุงยอดนักการภารโรงกำลังเขี่ยขยะที่ถูกรอบ ๆ กองเผาขยะ
12	ขณะที่เผาขยะลุงยอดก็เขี่ยขยะไปมา และสงสัยว่าขยะที่เผาก็มีแต่ใบไม้ ทำไมไม่ไหมดสักที และมีกลิ่นเหม็นเหมือนยางไหม้จึงเขี่ยดูและลุงยอดก็ต้องตกใจเพราะพบเศษเหล็กและล้อรถจักรยาน	ภาพลุงยอดนักการภารโรงกำลังเขี่ยใบไม้ในกองขยะและพบกับจักรยานเข้า ลุงยอดแสดงสีหน้าตกใจ
13	ลุงยอดจึงนำเรื่องนี้ไปบอกครูสมศรี ด้วยความสงสัยเรื่องจักรยานว่าใครเป็นคนเอาจักรยานไปทิ้งไว้ในกองขยะ เพราะลุงยอดก็ไม่รู้เช่นกันว่าเป็นจักรยานของใคร	ภาพลุงยอดไปหาครูสมศรีที่ห้องและพูดคุยกัน
14	เจ้าจ้อยซึ่งกลัวความผิดจึงรีบมาหาครูสมศรีและสารภาพเรื่องราวทั้งหมดกับครูสมศรี	ภาพจ้อยไปหาครูสมศรีที่ห้องพักครูด้วยหน้าตาที่เกรงกลัวครูสมศรีและสำนึกผิด
15	เรื่องราวต่าง ๆ จึงถูกเปิดเผย เจ้าป๊อดก็ต้องรับผิดไปด้วยเพราะมีพยานรู้เห็น ทั้งคู่จึงถูกทำโทษ	ภาพป๊อดกับจ้อยยืนอยู่ที่โต๊ะครูสมศรี ด้วยสีหน้าสำนึกผิด

หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
16	<p>ป๊อดและจ้อยถูกครูสมศรีทำโทษ โดยให้ทำความสะอาดโรงเรียนในตอนเช้าเป็นเวลาสองสัปดาห์</p>	<p>ภาพจ้อยกับป๊อดกำลังกวาดใบไม้ในบริเวณโรงเรียนและกำลังคุยกัน</p>
17	<p>ป๊อดและจ้อยต้องเดินเท้ามาโรงเรียน เพราะแทนที่จะได้จักรยานคันใหม่ก็ไม่ได้ จักรยานคันเก่าก็ถูกเผาเสียหายหมดแล้ว และหลังจากนั้นมาป๊อดและจ้อยพูดอะไรก็ไม่มีใครเชื่อเขาทั้งสองคนอีกเลย</p>	<p>ภาพจ้อยกับป๊อดเดินมาโรงเรียนสองคน ขณะที่เพื่อน ๆ คนอื่นชี้จักรยานมาโรงเรียน</p>

Story Board

หนังสือภาพประกอบการ์ตูนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์
เรื่อง...ยาเสพติดลิขิตชีวิตก้อง

หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
1	ในครอบครัวหนึ่งมีสมาชิกอยู่ด้วยกัน 4 คน คือ พ่อ แม่ ก้องและแก้ว ครอบครัวนี้มีฐานะยากจน	ภาพครอบครัว พ่อแม่ ก้องแก้ว กำลังนั่งคุยสนทนากันที่แคร่หน้าบ้าน
2	พ่อและแม่ของก้องมีอาชีพรับจ้าง ทั้งสองคนไม่มีสมบัติใด ๆ มีเพียงที่ดินของปู่กับย่าที่ให้ไว้และบ้านหลังเก่า ๆ เท่านั้น	ภาพกระท่อมในหมู่บ้านที่อยู่กลางนามีสภาพเก่า และผู้พั่งมองเห็นผืนนากว้าง ๆ โดยรอบ
3	พ่อและแม่ก็พยายามทำงานหาเงินเพื่อนำมาส่งเสียให้ก้องและแก้วได้เรียนหนังสือจนก้องและแก้วเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	1) ภาพพ่อแม่ของก้องและแก้วออกไปรับจ้างเก็บดอกกรักและทำสวนกล้วยไม้ 2) ภาพก้องและแก้วนั่งเรียนหนังสืออย่างตั้งใจ
4	ก้องกับแก้วจึงตัดสินใจบอกพ่อกับแม่ว่า เขาทั้งสองจะหางานทำและเรียนศึกษาผู้ใหญ่ไปด้วย	ภาพครอบครัวก้องและแก้วพูดกับแม่และพ่อที่บ้านของเขาทั้งสองคน
5	แก้วจึงสมัครเข้าทำงานที่โรงงานแห่งหนึ่งใกล้ ๆ บ้าน ส่วนก้องก็ยังรับจ้างทำงานในสวนกล้วยไม้กับพ่อและแม่	ภาพแก้วกำลังเดินเข้าภายในโรงงานเพื่อทำงานและภาพก้องกำลังทำงานรับจ้างที่สวนกล้วยไม้
6	วันหนึ่งก้องได้มีโอกาสพบกับเพื่อนเก่าของตน ในสมัยเรียน คือน้อย น้อยบอกกับก้องว่าตนเองทำงานสบายเงินเดือนก็ดี ก้องได้ยินเช่นนั้นก็สนใจอยากทำงานอย่างน้อยบ้าง น้อยจึงชักชวนก้องไปทำงานด้วยกัน	ภาพน้อยกับก้องพบกันที่หน้าโรงงาน น้อยกำลังชี้มอเตอร์ไซด์ผ่านหน้าสวนกล้วยไม้ที่ก้องทำงานและพังก้องเข้าพอดี

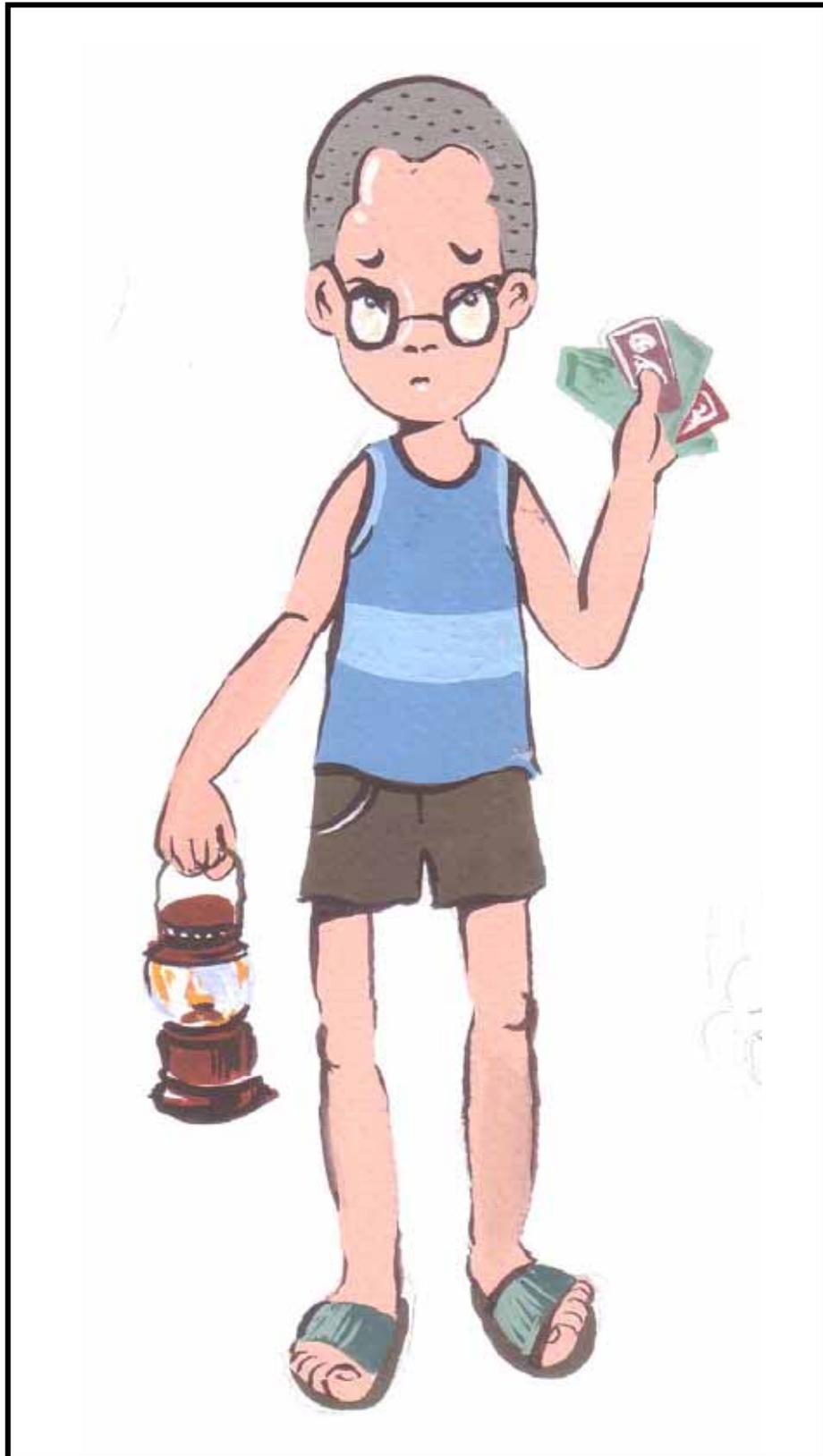
หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
7	เมื่อก้อนไปถึงจึงรู้ว่างานที่น้อยทำนั้น เป็นงานที่ผิดกฎหมายเพราะน้อยเป็นคนค้ายาบ้า น้อยบอกกับก้อนว่าไม่ต้องกลัวหรอกเพราะแรก ๆ เขาก็กลัวเหมือนกัน แต่พอนาน ๆ ไปก็ชินไปเอง งานง่าย ๆ อย่างนี้	ภาพก้อนกับน้อยในเวลา กลางคืนอยู่ที่หลังวัดมีเด็ก กำลังมาขอรับยาบ้ามาจาก น้อย
8	เมื่อก้อนได้ยินเช่นนั้นก็มีสีหน้าที่วิตกกังวลขึ้นมาทันที อย่างเห็นได้ชัด แต่ก็ไม่รู้ว่าต้องทำอะไร เพราะตัวเอง ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้เข้าแล้ว	ภาพก้อนกำลังยืนตัวสั่น อยู่ ช่าง ๆ น้อย ด้วยสีหน้าที่กลัว มาก ๆ และน้อยกำลังข่มขู่ก้อน
9	ก้อนจึงต้องทำตามน้อยไปโดยปริยาย แรก ๆ ก็กลัวถูก ตำรวจจับ แต่พอนาน ๆ ไปก้อนก็เห็นว่าเป็นงานที่ สบายและได้เงินมากจึงทำต่อไปเรื่อย ๆ	ภาพก้อนส่งยาบ้าให้กับเด็ก หลังวัดหลาย ๆ ครั้ง
10	ก้อนก็หลงระเหิงกับเงินทองที่ได้มาจากการทำงานที่ผิดกฎหมาย ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย เทียวเตรในเวลากลางคืนทุกคืนโดยไม่สนใจใครทั้งสิ้นแม้แต่พ่อกับแม่	ภาพก้อนเที่ยวในผับเวลา กลางคืน
11	แม้ว่าพ่อแม่จะว่ากล่าวตักเตือนก้อนก็ไม่เชื่อฟัง ก้อนก็ เฉยและยังทำงานนี้ต่อไป	ภาพพ่อกับแม่นั่งกินข้าว และ พุดคุยกับก้อนอยู่ภายในบ้าน และมีสีหน้าวิตกกังวลห ภาพก้อนกำลังยืนอยู่ที่ริม หน้าต่างของบ้านทำสีหน้าไม่ สนใจคำพูดที่พ่อกับแม่ได้บอก เลยสักนิดเลย
12	ทางด้านตำรวจก็ได้เบาะแสการค้ายาของก้อนและน้อย จึงวางแผนกันเพื่อจับกุม	ภาพที่สถานีตำรวจสารวัตร และตำรวจประชุมตำรวจ หลายนายเพื่อวางแผนจับกุม น้อยและก้อน
13	และคืนนี้ก้อนและน้อยก็ทำเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา นำ ยาบ้ามาส่งให้กับเด็กในชุมชนที่หลังเมรุวัด	ภาพน้อยกับก้อนกำลังส่งยาบ้า ให้กับเด็กนักเรียนที่หลังเมรุวัด

หน้า	เนื้อเรื่อง	ภาพประกอบ
14	<p>สารวัตรได้นำกำลังเข้าจับกุมก๊องและน้อย แต่ทั้งสองคนขัดขืนและต่อสู้กับตำรวจโดยไม่ยอมมอบตัว ก๊องมีอาวุธปืนจึงยิงต่อสู้กับตำรวจ</p>	<p>ภาพตำรวจนำลั้งมาล้อมรอบบริเวณเมรุ และภาพกับน้อยยิงต่อสู้กับตำรวจ</p>
15	<p>เมื่อทั้งสองคนไม่ยอมมอบตัวแต่โดยดี ทั้งยังยิงต่อสู้กับตำรวจ ตำรวจจึงวิสามัญฆาตกรรมก๊องและน้อย ทั้งสองคนถูกตำรวจยิงตายพร้อมกับยาบ้าที่อยู่ในมือ กระจายเต็มพื้นทั่วไปหมด</p>	<p>ภาพน้อยกับก๊องนอนจมกองเลือดตายพร้อมกับยาบ้าที่อยู่ในมือและกระจายเกลื่อนเต็มพื้น</p>
16	<p>เช้าวันรุ่งขึ้นโทรทัศน์ทุกช่องก็ออกข่าวของทั้งสองคน พ่อกับแม่ของก๊องฟังข่าวก็ได้แต่เศร้าสลดใจ และร้องไห้กับการจากไปไม่มีวันกลับของก๊อง</p> <p>แม่ : “ โธ่ ก๊องลูกแม่ ไม่น่าเลย ทำไมต้องจากแม่ไปแบบนี้ด้วย”</p>	<p>ภาพพ่อกับแม่นั่งดูข่าวโทรทัศน์แม่ชบอกพ่อและร้องไห้</p>

ตัวการ์ตูนต้นแบบ

เรื่อง “สองใจวัยโจ๋”

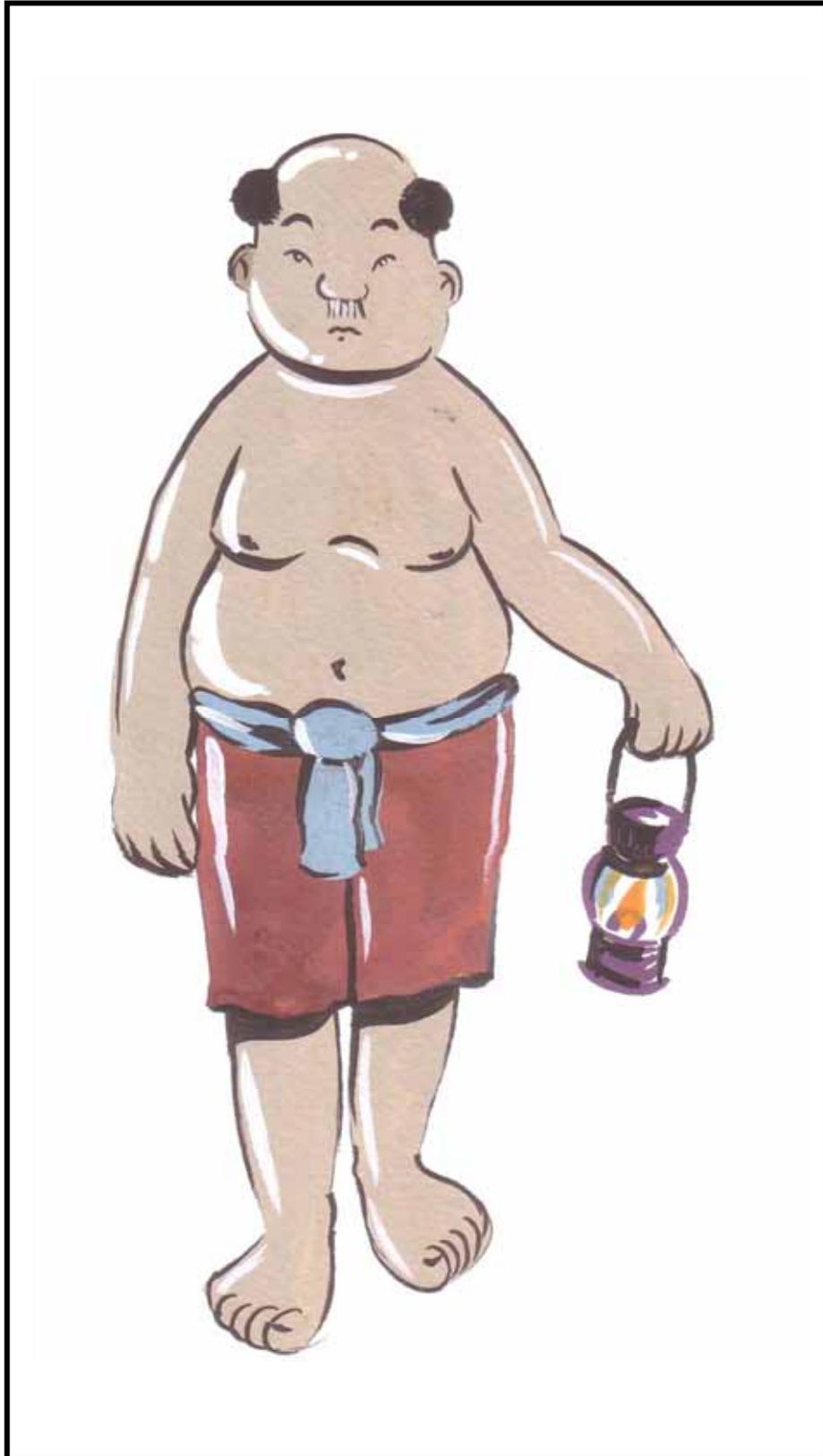
เจ้าจอม

เจ้าเปี้ยก

လုံခြုံစေ

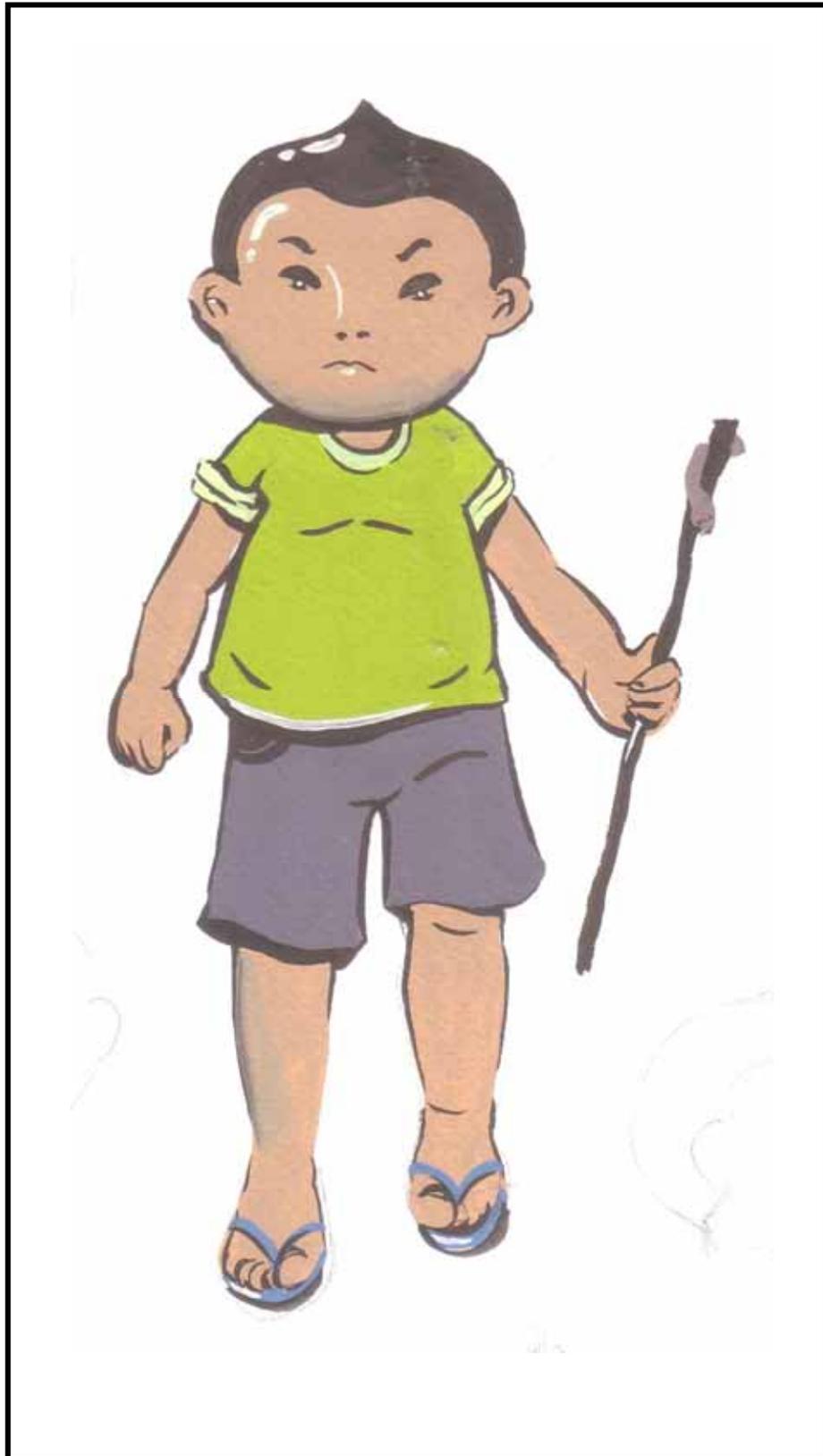
ลุงสาย

ตัวการ์ตูนต้นแบบ

เรื่อง “วีรกรรมของเจ้าปัด”

เจ้าปัด

เจ้าจ้อย

ครูสมศรี

ရုံးပစ္စည်း

ตัวการ์ตูนต้นแบบ

เรื่อง “ยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง”

ก້อง

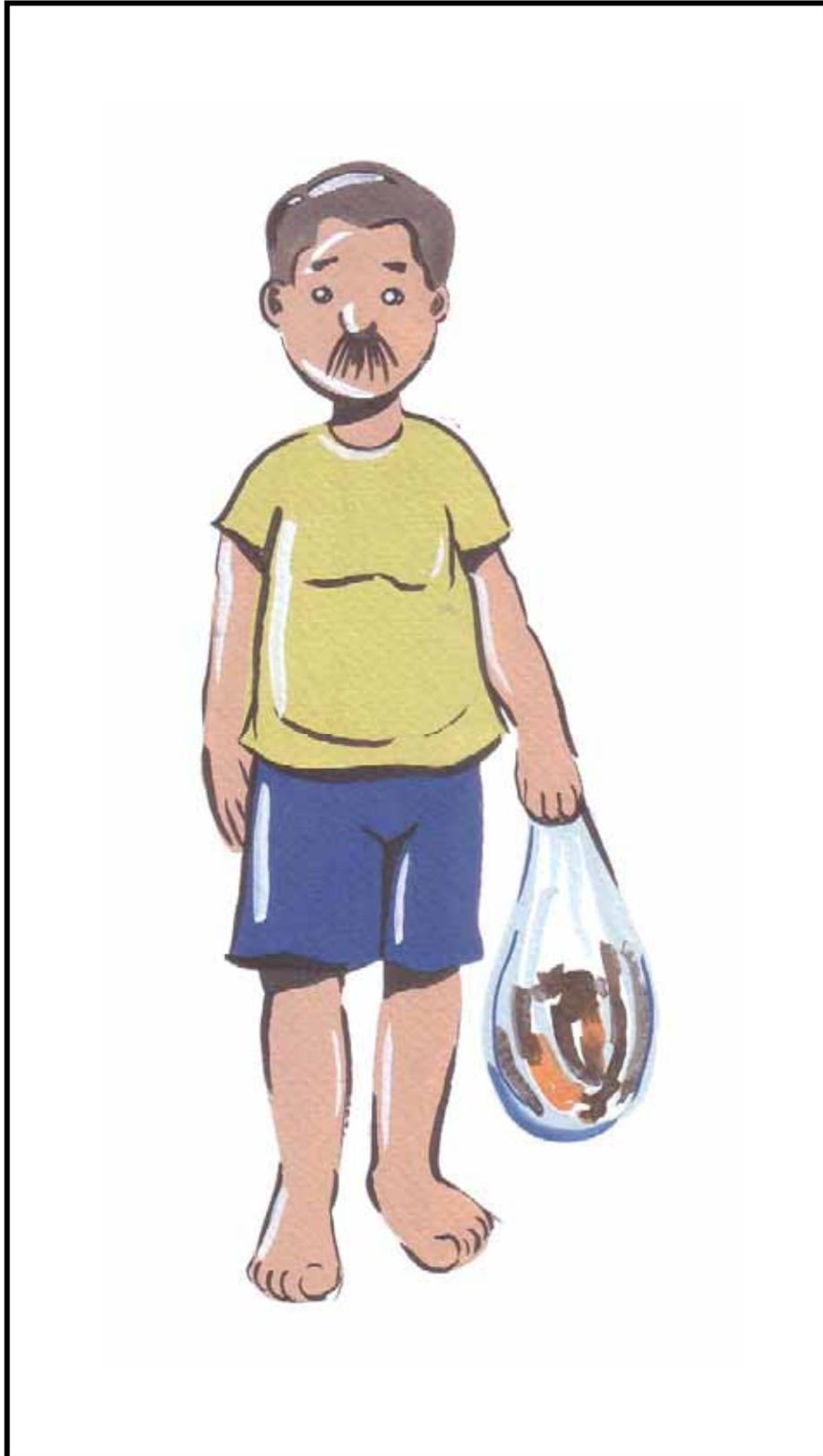
แก้ว

น้อย

พ่อ

แม่

ภาคผนวก จ

1. แบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
 - 1.1 ด้านเนื้อหา
 - 1.2 ด้านภาพการ์ตูน
2. ผลการประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
 - 1.1 ด้านเนื้อหา
 - 1.2 ด้านภาพการ์ตูน

**แบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา)**

แบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูนแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ - สกุล.....วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. เนื้อเรื่อง					
1.1 เนื้อเรื่องไม่ซับซ้อนง่ายต่อการทำความเข้าใจ
1.2 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องกันอ่านแล้วเข้าใจในเนื้อเรื่อง
1.3 การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูนทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีและน่าอ่าน
1.4 การดำเนินเรื่องดี เรียกร้องความสนใจจากนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ
1.5 ภาพและบทสนทนาทำให้เรื่องราวดำเนินไปอย่างน่าติดตาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2. การใช้ภาษา					
2.1 การใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับของนักเรียน
2.2 การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน
2.3 การใช้ภาษาสอดคล้องกับภาพการ์ตูนเป็นอย่างดี
2.4 การเขียนสะกดถูกต้องตามหลักภาษา
3. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ					
3.1 เนื้อเรื่องช่วยให้ข้อคิดหรือคติเตือนใจแก่นักเรียน
3.2 ช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียน
3.3 ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลิน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน)**

แบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูนแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ – สกุล.....วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่งสถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน					
1.1 การจัดลำดับภาพมีความต่อเนื่อง
1.2 การวางองค์ประกอบภาพมีความเหมาะสม
1.3 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับระดับของนักเรียน
1.4 สีตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน
1.5 การบรรจุคำพูดหรือข้อความมีความเหมาะสม
1.6 การจัดหน้าและการจัดภาพมีความประณีต
1.7 ขนาดของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเหมาะสมกับนักเรียนในการจับถือได้อย่างสะดวก
1.8 แบบปกดึงดูดใจนักเรียน ชวนอ่าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
2. ภาพการ์ตูน					
2.1 ตัวการ์ตูนมีสีสันสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหา
2.2 บุคลิกของการ์ตูนเหมาะสมกับเนื้อหา
2.3 สีและภาพประกอบมีความเหมาะสม
2.4 ภาพแสดงเรื่องราวให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี
2.5 ลักษณะของภาพประณีต สวยงามชัดเจนมีศิลปะ
2.6 ขนาดของภาพเหมาะสมกับหน้ากระดาษและขนาดของตัวอักษร
2.7 ภาพดึงดูดความสนใจให้นักเรียนอยากอ่านเนื้อเรื่อง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 8 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือ
ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง “สองใจร้ายใจ”

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	\bar{x}	SD.	ระดับ การประเมิน
1. เนื้อเรื่อง			
1.1 เนื้อเรื่องไม่ซับซ้อนง่ายต่อการทำความเข้าใจ	4.33	0.58	มาก
1.2 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องกันอ่านแล้วเข้าใจ	4.67	0.58	มากที่สุด
1.3 การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูนทำให้เข้าใจ เนื้อเรื่องได้ดีและน่าอ่าน	4.00	0.00	มาก
1.4 การดำเนินเรื่องดี เรียกร้องความสนใจจากนักเรียน ตั้งแต่ต้นจนจบ	4.33	0.58	มาก
1.5 ภาพและบทสนทนาทำให้เรื่องราวดำเนินไปอย่าง น่าติดตาม	4.00	0.00	มาก
2. การใช้ภาษา			
2.1 การใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.00	1.00	มาก
2.2 การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.33	0.58	มาก
2.3 การใช้ภาษาสอดคล้องกับภาพการ์ตูนเป็นอย่างดี	4.33	0.58	มาก
2.4 การเขียนสะกดถูกต้องตามหลักภาษา	4.67	0.58	มากที่สุด
3. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ			
3.1 เนื้อเรื่องช่วยให้ข้อคิดหรือคติเตือนใจแก่นักเรียน	4.33	0.58	มาก
3.2 ช่วยปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียน	4.33	0.58	มาก
3.3 ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลิน	4.00	0.00	มาก
เฉลี่ยรวม	4.28	0.51	มาก

ตารางที่ 9 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือ
ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง "วีรกรรมของเจ้าปัด"

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	\bar{x}	SD.	ระดับ การประเมิน
1. เนื้อเรื่อง			
1.1 เนื้อเรื่องไม่ซับซ้อนง่ายต่อการทำความเข้าใจ	4.33	0.58	มาก
1.2 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องกันอ่านแล้วเข้าใจ	4.00	1.00	มาก
1.3 การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูนทำให้เข้าใจ เนื้อเรื่องได้ดีและน่าอ่าน	4.33	0.58	มาก
1.4 การดำเนินเรื่องดี เรียกร้องความสนใจจากนักเรียน ตั้งแต่ต้นจนจบ	4.33	0.58	มาก
1.5 ภาพและบทสนทนาทำให้เรื่องราวดำเนินไปอย่าง น่าติดตาม	4.00	0.00	มาก
2. การใช้ภาษา			
2.1 การใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.00	1.00	มาก
2.2 การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.67	0.58	มากที่สุด
2.3 การใช้ภาษาสอดคล้องกับภาพการ์ตูนเป็นอย่างดี	4.33	0.58	มาก
2.4 การเขียนสะกดถูกต้องตามหลักภาษา	4.67	0.58	มากที่สุด
3. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ			
3.1 เนื้อเรื่องช่วยให้ข้อคิดหรือคติเตือนใจแก่นักเรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
3.2 ช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้แก่นักเรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
3.3 ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลิน	4.00	0.00	มาก
เฉลี่ยรวม	4.33	0.59	มาก

ตารางที่ 10 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือ
ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง “ยาเสพติดลิดชีวิตก้อง”

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	\bar{x}	SD.	ระดับ การประเมิน
1. เนื้อเรื่อง			
1.1 เนื้อเรื่องไม่ซับซ้อนง่ายต่อการทำความเข้าใจ	4.33	0.58	มาก
1.2 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องกันอ่านแล้วเข้าใจ	4.33	0.58	มาก
1.3 การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูนทำให้เข้าใจ เนื้อเรื่องได้ดีและน่าอ่าน	4.33	0.58	มาก
1.4 การดำเนินเรื่องดี เรียกร้องความสนใจจากนักเรียน ตั้งแต่ต้นจนจบ	4.33	0.58	มาก
1.5 ภาพและบทสนทนาทำให้เรื่องราวดำเนินไปอย่าง น่าติดตาม	4.33	0.58	มาก
2. การใช้ภาษา			
2.1 การใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.00	1.00	มาก
2.2 การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.00	1.00	มาก
2.3 การใช้ภาษาสอดคล้องกับภาพการ์ตูนเป็นอย่างดี	4.00	1.00	มาก
2.4 การเขียนสะกดถูกต้องตามหลักภาษา	4.33	0.58	มาก
3. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ			
3.1 เนื้อเรื่องช่วยให้ข้อคิดหรือคติเตือนใจแก่นักเรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
3.2 ช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
3.3 ช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขสนทนและเพลิดเพลิน	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.33	0.63	มาก

ตารางที่ 11 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูนเกี่ยวกับหนังสือ
ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง “สองโจรวัยโจ๋”

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	\bar{x}	SD.	ระดับ การประเมิน
1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน			
1.1 การจัดลำดับภาพมีความต่อเนื่อง	4.33	0.58	มาก
1.2 การวางองค์ประกอบภาพมีความเหมาะสม	4.33	0.58	มาก
1.3 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.00	0.00	มาก
1.4 สีตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน	4.67	0.58	มากที่สุด
1.5 การบรรจุคำพูดหรือข้อความมีความเหมาะสม	4.33	0.58	มาก
1.6 การจัดหน้าและการจัดภาพมีความประณีต	4.33	0.58	มาก
1.7 ขนาดของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเหมาะสมกับ นักเรียนในการจับถือได้อย่างสะดวก	4.33	0.58	มาก
1.8 แบบปกดึงดูดใจนักเรียน ชวนอ่าน	4.33	0.58	มาก
2. ภาพการ์ตูน			
2.1 ตัวการ์ตูนมีสีสันทสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหา	4.00	0.00	มาก
2.2 บุคลิกของการ์ตูนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.67	0.58	มากที่สุด
2.3 สีและภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.33	0.58	มาก
2.4 ภาพแสดงเรื่องราวให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี	4.33	0.58	มาก
2.5 ลักษณะของภาพประณีต สวยงาม ชัดเจนมีศิลปะ	4.00	0.00	มาก
2.6 ขนาดของภาพเหมาะสมกับหน้ากระดาษและ ขนาดของตัวอักษร	4.00	0.00	มาก
2.7 ภาพดึงดูดความสนใจให้นักเรียนอยากอ่าน เนื้อเรื่อง	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม	4.29	0.46	มาก

ตารางที่ 12 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูนเกี่ยวกับหนังสือ
ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง "วีรกรรมของเจ้าปัด"

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	\bar{x}	SD.	ระดับ การประเมิน
1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน			
1.1 การจัดลำดับภาพมีความต่อเนื่อง	4.33	0.58	มาก
1.2 การวางองค์ประกอบภาพมีความเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
1.3 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.33	0.58	มาก
1.4 สีตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน	4.67	0.58	มากที่สุด
1.5 การบรรจุคำพูดหรือข้อความมีความเหมาะสม	4.33	0.58	มาก
1.6 การจัดหน้าและการจัดภาพมีความประณีต	4.33	0.58	มาก
1.7 ขนาดของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเหมาะสมกับ นักเรียนในการจับถือได้อย่างสะดวก	4.33	0.58	มาก
1.8 แบบปกดึงดูดใจนักเรียน ชวนอ่าน	4.33	0.58	มาก
2. ภาพการ์ตูน			
2.1 ตัวการ์ตูนมีสีสันทสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหา	4.33	0.58	มาก
2.2 บุคลิกของการ์ตูนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.33	0.58	มาก
2.3 สีและภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.33	0.58	มาก
2.4 ภาพแสดงเรื่องราวให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี	4.33	0.58	มาก
2.5 ลักษณะของภาพประณีต สวยงาม ชัดเจนมีศิลปะ	4.00	0.00	มาก
2.6 ขนาดของภาพเหมาะสมกับหน้ากระดาษและ ขนาดของตัวอักษร	4.00	0.00	มาก
2.7 ภาพดึงดูดความสนใจให้นักเรียนอยากอ่าน เนื้อเรื่อง	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.36	0.48	มาก

ตารางที่ 13 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูนเกี่ยวกับหนังสือ
ภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง “ยาเสพติด..ลึกลับชีวิตก้อง”

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	\bar{x}	SD.	ระดับ การประเมิน
1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน			
1.1 การจัดลำดับภาพมีความต่อเนื่อง	4.33	0.58	มาก
1.2 การวางองค์ประกอบภาพมีความเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
1.3 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.33	0.58	มาก
1.4 สีตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน	4.33	0.58	มาก
1.5 การบรรจุคำพูดหรือข้อความมีความเหมาะสม	4.00	0.00	มาก
1.6 การจัดหน้าและการจัดภาพมีความประณีต	4.33	0.58	มาก
1.7 ขนาดของหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเหมาะสมกับ นักเรียนในการจับถือได้อย่างสะดวก	4.67	0.58	มากที่สุด
1.8 แบบปกดึงดูดใจนักเรียน ชวนอ่าน	4.67	0.58	มากที่สุด
2. ภาพการ์ตูน			
2.1 ตัวการ์ตูนมีสีสดใสสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหา	4.67	0.58	มากที่สุด
2.2 บุคลิกของการ์ตูนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.67	0.58	มากที่สุด
2.3 สีและภาพประกอบมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
2.4 ภาพแสดงเรื่องราวให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี	4.67	0.58	มากที่สุด
2.5 ลักษณะของภาพประณีต สวยงาม ชัดเจนมีศิลปะ	4.67	0.58	มากที่สุด
2.6 ขนาดของภาพเหมาะสมกับหน้ากระดาษและ ขนาดของตัวอักษร	4.67	0.58	มากที่สุด
2.7 ภาพดึงดูดความสนใจให้นักเรียนอยากอ่าน เนื้อเรื่อง	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.56	0.50	มากที่สุด

ภาคผนวก ข

1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
3. ผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)
ของแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
ก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

.....

ลักษณะพฤติกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC
	1	2	3	
1. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์				
1.1 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบสิ่งของของผู้อื่น	1	1	1	1.00
1.2 ไม่แสดงกิริยาขูกรรโชกแสดงอำนาจเพื่อเอาสิ่งของผู้อื่น	1	1	1	1.00
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	1	0	1	0.66
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคนอื่นมาเป็นของตน	1	1	1	1.00
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตนสับเปลี่ยนกับสิ่งของที่ดีของผู้อื่น	1	1	0	0.66
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด				
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น	1	1	1	1.00
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ปฏิบัติตาม	1	1	1	1.00
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและเอาดีใส่ตัว	1	0	1	0.66
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่าเรื่องจริงที่เกิดขึ้น	1	1	1	1.00
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ	1	1	0	0.66
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด				
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด	1	1	1	1.00
3.2 ไม่เคยสูบบุหรี่	1	1	1	1.00
3.3 ไม่พกพาบุหรี่มาโรงเรียน	1	1	1	1.00
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของมินเมาให้กับผู้ปกครองหรือผู้อื่น	0	1	1	0.66
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือของมินเมา	1	1	1	1.00
รวมเฉลี่ย	0.933	0.867	0.867	0.887

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
ก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสังเกต

ตอนที่ 2 ลักษณะพฤติกรรมของคุณธรรมจริยธรรมที่สังเกต

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่สังเกตได้

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ในแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติน้อยที่สุด

ระยะเวลาที่สังเกต

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ถึง วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสังเกต

ชื่อ - นามสกุล.....ชั้น.....

เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 ลักษณะพฤติกรรมของคุณธรรมจริยธรรมที่สังเกต

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมที่จะสังเกต

1. **คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์** หมายถึง การงดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมยหรือโจร อันได้แก่ ลัก ชิง ชูกรรโชก ตู๋ สับเปลี่ยน แล้วเป็นผู้เคารพในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินของผู้อื่น

2. **คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด** หมายถึง การงดเว้นจากการพูดเท็จ อันได้แก่ คำปด ผิดสัญญา เสียสัตย์ พูดเสริมความ และพูดเสียดแทง และเป็นผู้รักสัจจะ พูดแต่คำสัตย์จริงด้วยความจริงใจและปรารถนาดี มุ่งหวังดีต่อผู้ฟัง

3. **คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด** หมายถึง การงดเว้นจากการดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท อันได้แก่ น้ำสุรา เมรัย เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการเสพยาเสพติดอื่น ๆ เช่น ฝิ่น เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า หรือแม้แต่บุหรี่ รวมทั้งการคบเพื่อนที่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะและเป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต

ลักษณะพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์					
1.1 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบสิ่งของของผู้อื่น					
1.2 ไม่แสดงกิริยาขู่กรรโชกแสดงอำนาจเพื่อเอาสิ่งของของผู้อื่น					
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง					
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคนอื่นมาเป็นของตน					
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตนสับเปลี่ยนกับสิ่งของที่ดีของผู้อื่น					
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด					
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น					
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ปฏิบัติตาม					
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและเอาดีใส่ตัว					
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่าเรื่องจริงที่เกิดขึ้น					
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ					
3. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด					
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด					
3.2 ไม่เคยสูบ					
3.3 ไม่พกพาบุหรี่ยาโรงเรียน					
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของมีนเมาให้กับผู้ปกครองหรือผู้อื่น					
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือของมีนเมา					

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
หลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสังเกต

ตอนที่ 2 ลักษณะพฤติกรรมของคุณธรรมจริยธรรมที่สังเกต

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่สังเกตได้

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ในแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	มีพฤติกรรมการปฏิบัติน้อยที่สุด

ระยะเวลาที่สังเกต

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ถึง วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสังเกต

ชื่อ - นามสกุล.....ชั้น.....

เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 ลักษณะพฤติกรรมของคุณธรรมจริยธรรมที่สังเกต

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมที่จะสังเกต

1. **คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์** หมายถึง การงดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมยหรือโจร อันได้แก่ ลัก ชิง ชูกรรโชก ตู๋ สับเปลี่ยน แล้วเป็นผู้เคารพในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินของผู้อื่น

2. **คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด** หมายถึง การงดเว้นจากการพูดเท็จ อันได้แก่ คำปด ผิดสัญญา เสียสัตย์ พูดเสริมความ และพูดเสียดแทง และเป็นผู้รักสัจจะ พูดแต่คำสัตย์จริงด้วยความจริงใจและปรารถนาดี มุ่งหวังดีต่อผู้ฟัง

3. **คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด** หมายถึง การงดเว้นจากการ ดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท อันได้แก่ น้ำสุรา เมรัย เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการ เสพยาเสพติดอื่น ๆ เช่น ฟีน เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า หรือแม้แต่บุหรี่ รวมทั้งการคบเพื่อนที่ข้อง เกี่ยวกับสิ่งเสพติด เป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะและเป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต

ลักษณะพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์					
1.1 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบสิ่งของของผู้อื่น					
1.2 ไม่แสดงกิริยาขู่กรรโชกแสดงอำนาจเพื่อเอาสิ่งของของผู้อื่น					
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง					
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคนอื่นมาเป็นของตน					
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตนสับเปลี่ยนกับสิ่งของที่ดีของผู้อื่น					
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด					
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น					
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ปฏิบัติตาม					
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและเอาดีใส่ตัว					
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่าเรื่องจริงที่เกิดขึ้น					
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ					
3. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด					
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด					
3.2 ไม่เคยสูบ					
3.3 ไม่พกพาบุหรี่ยาโรงเรียน					
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของมีนเมาให้กับ ผู้ปกครองหรือผู้อื่น					
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือของมีนเมา					

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

ตำแหน่ง.....

ตารางที่ 14 แสดงผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของกรรมการคนที่ 1 (ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

ลักษณะพฤติกรรม	\bar{x}	SD.	ระดับ การปฏิบัติ
1. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์			
1.2 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบสิ่งของของผู้อื่น	3.75	0.44	มาก
1.2 ไม่แสดงกิริยาชู้กรรโชกแสดงอำนาจ เพื่อเอาสิ่งของผู้อื่น	3.67	0.48	มาก
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	3.83	0.48	มาก
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคน อื่นมาเป็นของตน	3.63	0.58	มาก
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตนสับเปลี่ยน กับสิ่งของที่ดีของผู้อื่น	3.58	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	3.69	0.50	มาก
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด			
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น	3.88	0.45	มาก
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ปฏิบัติตาม	3.58	0.50	ปานกลาง
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและเอาดีใส่ตัว	3.75	0.61	มาก
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่าเรื่องจริงที่เกิดขึ้น	3.67	0.48	มาก
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ	3.67	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย	3.71	0.50	มาก
3. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด			
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด	4.04	0.55	มาก
3.2 ไม่เคยสูบบุหรี่	4.25	0.68	มาก
3.3 ไม่พกพานูหรือมาโรงเรียน	4.33	0.64	มาก
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของมีเมาให้กับผู้ปกครองหรือผู้อื่น	4.00	0.42	มาก
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือของมีเมา	4.38	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.57	มาก

ตารางที่ 15 แสดงผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของกรรมการคนที่ 2 (ครูฝ่ายปกครองของโรงเรียน)

ลักษณะพฤติกรรม	\bar{x}	SD.	ระดับ การปฏิบัติ
1. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์			
1.3 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบสิ่งของของผู้อื่น	3.83	0.38	มาก
1.2 ไม่แสดงกิริยาขู่วางหรือแสดงอำนาจ เพื่อเอาสิ่งของผู้อื่น	3.71	0.46	มาก
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	3.33	0.64	ปานกลาง
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคน อื่นมาเป็นของตน	3.38	0.58	ปานกลาง
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตนสับเปลี่ยน กับสิ่งของที่ดีของผู้อื่น	3.54	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย	3.56	0.51	มาก
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด			
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น	3.54	0.59	มาก
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ปฏิบัติตาม	3.46	0.66	ปานกลาง
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและเอาดีใส่ตัว	3.54	0.59	มาก
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่าเรื่องจริงที่เกิดขึ้น	3.75	0.44	มาก
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ	3.58	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	3.57	0.56	มาก
3. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด			
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด	4.38	0.77	มาก
3.2 ไม่เคยสูบบุหรี่	4.50	0.51	มาก
3.3 ไม่พกพานูหรือมาโรงเรียน	4.58	0.50	มาก
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของมีนเมาให้กับผู้ปกครองหรือผู้อื่น	4.46	0.51	มาก
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือของมีนเมา	4.58	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.50	0.56	มากที่สุด

ตารางที่ 16 แสดงผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม กรรมการคนที่ 3 (ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมด้าน
คุณธรรมจริยธรรม)

ลักษณะพฤติกรรม	\bar{x}	SD.	ระดับ การปฏิบัติ
1. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์			
1.4 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบสิ่งของของผู้อื่น	3.21	0.41	ปานกลาง
1.2 ไม่แสดงกิริยาขู่กรรโชกแสดงอำนาจ เพื่อเอาสิ่งของผู้อื่น	3.42	0.50	ปานกลาง
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	3.42	0.58	ปานกลาง
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคน อื่นมาเป็นของตน	3.33	0.56	ปานกลาง
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตนสับเปลี่ยน กับสิ่งของที่ดีของผู้อื่น	3.42	0.58	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.36	0.53	ปานกลาง
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด			
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น	3.50	0.66	มาก
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ปฏิบัติตาม	3.54	0.59	มาก
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและเอาดีใส่ตัว	3.38	0.58	ปานกลาง
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่าเรื่องจริงที่เกิดขึ้น	3.58	0.65	มาก
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ	3.63	0.49	มาก
รวมเฉลี่ย	3.53	0.59	มาก
3. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด			
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด	4.08	0.65	มาก
3.2 ไม่เคยสูบบุหรี่	4.42	0.58	มาก
3.3 ไม่พกพานูหรีมาโรงเรียน	4.54	0.51	มากที่สุด
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของมีนเมาให้กับผู้ปกครองหรือผู้อื่น	4.50	0.51	มากที่สุด
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือของมีนเมา	4.50	0.59	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.41	0.57	มาก

ตารางที่ 17 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะกรรมการทั้ง 3 ท่าน
คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

ลักษณะพฤติกรรม	กรรมการ (คนที่)						รวมเฉลี่ย	
	1		2		3		\bar{x}	SD.
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.		
1. คุณธรรมจริยธรรม ด้านการไม่ลักทรัพย์								
1.1 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบ สิ่งของของผู้อื่น	3.75	0.44	3.83	0.38	3.21	0.41	3.60	0.41
1.2 ไม่แสดงกิริยาชู้กรรโชกแสดง อำนาจเพื่อเอาสิ่งของผู้อื่น	3.67	0.48	3.71	0.46	3.42	0.50	3.60	0.48
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็น ของตนเอง	3.83	0.48	3.33	0.64	3.42	0.58	3.53	0.57
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอา ของคนอื่นมาเป็นของตน	3.63	0.58	3.38	0.58	3.33	0.56	3.45	0.57
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตน สับเปลี่ยนกับสิ่งของที่ดี ของผู้อื่น	3.58	0.50	3.54	0.51	3.42	0.58	3.51	0.53
รวมเฉลี่ย	3.69	0.50	3.56	0.51	3.36	0.53	3.54	0.51

ตารางที่ 18 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะกรรมการทั้ง 3 ท่าน
คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด

ลักษณะพฤติกรรม	กรรมการ (คนที่)						รวมเฉลี่ย	
	1		2		3			
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
2. คุณธรรมจริยธรรม ด้านการไม่พูดปด								
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือ สิ่งของของผู้อื่น	3.88	0.45	3.54	0.59	3.50	0.66	3.64	0.57
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ ปฏิบัติตาม	3.58	0.50	3.46	0.66	3.54	0.59	3.53	0.58
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและ เอาดีใส่ตัว	3.75	0.61	3.54	0.59	3.38	0.58	3.56	0.59
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่า เรื่องจริงที่เกิดขึ้น	3.67	0.48	3.75	0.44	3.58	0.65	3.67	0.52
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ	3.67	0.48	3.58	0.50	3.63	0.49	3.63	0.49
รวมเฉลี่ย	3.71	0.50	3.57	0.56	3.53	0.59	3.61	0.55

ตารางที่ 19 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะกรรมการทั้ง 3 ท่าน
คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

ลักษณะพฤติกรรม	กรรมการ (คนที่)						รวมเฉลี่ย	
	1		2		3			
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
3. คุณธรรมจริยธรรม ด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด								
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติด ยาเสพติด	4.04	0.55	4.38	0.77	4.08	0.65	4.17	0.66
3.2 ไม่เคยสูบบุหรี่	4.25	0.68	4.50	0.51	4.42	0.58	4.39	0.59
3.3 ไม่พกพานูหรือมาโรงเรียน	4.33	0.64	4.58	0.50	4.54	0.51	4.48	0.55
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์ของมีนเมาให้กับ ผู้ปกครองหรือผู้อื่น	4.00	0.42	4.46	0.51	4.50	0.51	4.32	0.48
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์หรือของมีนเมา	4.38	0.58	4.58	0.50	4.50	0.59	4.49	0.56
รวมเฉลี่ย	4.20	0.57	4.50	0.56	4.41	0.57	4.37	0.57

ตารางที่ 20 แสดงผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของกรรมการคนที่ 1 (ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

ลักษณะพฤติกรรม	\bar{x}	SD.	ระดับ การปฏิบัติ
1. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์			
1.5 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบสิ่งของของผู้อื่น	4.63	0.58	มากที่สุด
1.2 ไม่แสดงกิริยาขู่กรรโชกแสดงอำนาจ เพื่อเอาสิ่งของผู้อื่น	4.38	0.49	มาก
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	4.54	0.59	มากที่สุด
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคน อื่นมาเป็นของตน	4.58	0.50	มากที่สุด
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตนสับเปลี่ยน กับสิ่งของที่ดีของผู้อื่น	4.50	0.51	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.53	0.53	มากที่สุด
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด			
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น	4.67	0.48	มากที่สุด
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ปฏิบัติตาม	4.50	0.51	มากที่สุด
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและเอาดีใส่ตัว	4.67	0.56	มากที่สุด
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่าเรื่องจริงที่เกิดขึ้น	4.38	0.49	มาก
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ	4.67	0.48	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.58	0.50	มากที่สุด
3. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด			
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด	4.46	0.51	มาก
3.2 ไม่เคยสูบบุหรี่	4.92	0.28	มากที่สุด
3.3 ไม่พกพานูหรือมาโรงเรียน	4.88	0.34	มากที่สุด
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของมีนเมาให้กับผู้ปกครองหรือผู้อื่น	4.33	0.48	มาก
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือของมีนเมา	4.88	0.34	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.69	0.39	มากที่สุด

ตารางที่ 21 แสดงผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของกรมการคนที่ 2 (ครูฝ่ายปกครองของโรงเรียน)

ลักษณะพฤติกรรม	\bar{x}	SD.	ระดับ การปฏิบัติ
1. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์			
1.6 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบสิ่งของของผู้อื่น	4.33	0.48	มาก
1.2 ไม่แสดงกิริยาชู้กรรโชกแสดงอำนาจ เพื่อเอาสิ่งของผู้อื่น	4.42	0.50	มาก
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	4.46	0.51	มาก
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคน อื่นมาเป็นของตน	4.58	0.58	มากที่สุด
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตนสับเปลี่ยน กับสิ่งของที่ดีของผู้อื่น	4.54	0.51	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.47	0.52	มาก
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด			
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น	4.46	0.51	มาก
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ปฏิบัติตาม	4.42	0.50	มาก
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและเอาดีใส่ตัว	4.67	0.48	มากที่สุด
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่าเรื่องจริงที่เกิดขึ้น	4.71	0.46	มากที่สุด
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ	4.46	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย	4.54	0.51	มากที่สุด
3. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด			
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด	4.50	0.51	มากที่สุด
3.2 ไม่เคยสูบบุหรี่	4.79	0.41	มากที่สุด
3.3 ไม่พกพานูหรีมาโรงเรียน	4.88	0.34	มากที่สุด
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของมีนเมาให้กับผู้ปกครองหรือผู้อื่น	4.88	0.34	มากที่สุด
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือของมีนเมา	4.96	0.20	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.80	0.36	มากที่สุด

ตารางที่ 22 แสดงผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม กรรมการคนที่ 3 (ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม
ด้านคุณธรรมจริยธรรม)

ลักษณะพฤติกรรม	\bar{x}	SD.	ระดับ การปฏิบัติ
1. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์			
1.7 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบสิ่งของของผู้อื่น	4.08	0.50	มาก
1.2 ไม่แสดงกิริยาชู้กรรโชกแสดงอำนาจ เพื่อเอาสิ่งของผู้อื่น	4.42	0.50	มาก
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	4.25	0.68	มาก
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอาของคน อื่นมาเป็นของตน	4.50	0.51	มากที่สุด
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตนสับเปลี่ยน กับสิ่งของที่ดีของผู้อื่น	4.33	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย	4.32	0.53	มาก
2. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด			
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือสิ่งของของผู้อื่น	4.58	0.50	มากที่สุด
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ปฏิบัติตาม	4.46	0.59	มาก
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและเอาดีใส่ตัว	4.46	0.59	มาก
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่าเรื่องจริงที่เกิดขึ้น	4.33	0.48	มาก
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ	4.58	0.58	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.48	0.55	มาก
3. คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด			
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติดยาเสพติด	4.63	0.49	มากที่สุด
3.2 ไม่เคยสูบบุหรี่	4.88	0.34	มากที่สุด
3.3 ไม่พกพานูหรือมาโรงเรียน	4.96	0.20	มากที่สุด
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของมีนเมาให้กับผู้ปกครองหรือผู้อื่น	4.96	0.20	มากที่สุด
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือของมีนเมา	4.96	0.20	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.88	0.29	มากที่สุด

ตารางที่ 23 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะกรรมการทั้ง 3 ท่าน
คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

ลักษณะพฤติกรรม	กรรมการ (คนที่)						รวมเฉลี่ย	
	1		2		3			
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
1. คุณธรรมจริยธรรม ด้านการไม่ลักทรัพย์								
1.1 ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อหยิบ สิ่งของของผู้อื่น	4.63	0.58	4.33	0.48	4.46	0.51	4.47	0.52
1.2 ไม่แสดงกิริยาขู่กรรโชกแสดง อำนาจเพื่อเอาสิ่งของผู้อื่น	4.38	0.49	4.42	0.50	4.92	0.28	4.57	0.42
1.3 ไม่แย่งชิงของผู้อื่นมาเป็น ของตนเอง	4.54	0.59	4.46	0.51	4.88	0.34	4.63	0.48
1.4 ไม่อ้างกรรมสิทธิ์ ยืนยันเอา ของคนอื่นมาเป็นของตน	4.58	0.50	4.58	0.58	4.33	0.48	4.50	0.52
1.5 ไม่เอาสิ่งของที่ไม่ดีของตน สับเปลี่ยนกับสิ่งของที่ดี ของผู้อื่น	4.50	0.51	4.54	0.51	4.88	0.34	4.64	0.45
รวมเฉลี่ย	4.53	0.53	4.47	0.52	4.69	0.39	4.56	0.48

ตารางที่ 24 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะกรรมการทั้ง 3 ท่าน
คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด

ลักษณะพฤติกรรม	กรรมการ (คนที่)						รวมเฉลี่ย	
	1		2		3			
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
2. คุณธรรมจริยธรรม ด้านการไม่พูดปด								
2.1 ไม่พูดเพื่อจะโก่งทรัพย์หรือ สิ่งของของผู้อื่น	4.67	0.48	4.46	0.51	4.50	0.51	4.54	0.50
2.2 ไม่พูดให้คำสัญญาไว้แล้วไม่ ปฏิบัติตาม	4.50	0.51	4.42	0.50	4.79	0.41	4.57	0.47
2.3 ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นและ เอาดีใส่ตัว	4.67	0.56	4.67	0.48	4.88	0.34	4.74	0.46
2.4 ไม่พูดเสริมความเกินกว่า เรื่องจริงที่เกิดขึ้น	4.38	0.49	4.71	0.46	4.88	0.34	4.66	0.43
2.5 ไม่พูดเสียดแทงให้ผู้อื่นเจ็บใจ	4.67	0.48	4.46	0.59	4.96	0.20	4.70	0.42
รวมเฉลี่ย	4.58	0.50	4.54	0.51	4.80	0.36	4.64	0.46

ตารางที่ 25 สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลังการใช้หนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะกรรมการทั้ง 3 ท่าน
คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

ลักษณะพฤติกรรม	กรรมการ (คนที่)						รวมเฉลี่ย	
	1		2		3			
	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.	\bar{x}	SD.
3. คุณธรรมจริยธรรม ด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด								
3.1 ไม่คบหาหรือมีเพื่อนที่ติด ยาเสพติด	4.46	0.51	4.58	0.50	4.63	0.49	4.56	0.50
3.2 ไม่เคยสูบบุหรี่	4.92	0.28	4.46	0.59	4.88	0.34	4.75	0.40
3.3 ไม่พกพานูหรือมาโรงเรียน	4.88	0.34	4.46	0.59	4.96	0.20	4.77	0.38
3.4 ไม่เคยซื้อเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์ของมีนเมาให้กับ ผู้ปกครองหรือผู้อื่น	4.33	0.48	4.33	0.48	4.96	0.20	4.54	0.39
3.5 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์หรือของมีนเมา	4.88	0.34	4.58	0.58	4.96	0.20	4.81	0.37
รวมเฉลี่ย	4.69	0.39	4.48	0.55	4.88	0.29	4.68	0.41

ภาคผนวก ข

1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม
3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)
แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์
(สำหรับกลุ่มตัวอย่าง)

ความพึงพอใจที่มีต่อ หนังสือภาพประกอบการ์ตูน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC
	1	2	3	
1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน				
1.1 การจัดลำดับภาพมีความต่อเนื่อง	0	1	1	0.66
1.2 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับผู้เรียน	1	1	1	1.00
1.3 สีตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน	1	1	1	1.00
1.4 ปกหน้าและปกหลังมีความสวยงามดึงดูดความสนใจ	1	1	1	1.00
2. ภาพการ์ตูน				
2.1 ตัวการ์ตูนสีสันสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1.00
2.2 บุคลิกของการ์ตูนเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1.00
2.3 สีและภาพประกอบมีความเหมาะสม	1	1	1	1.00
2.4 ภาพประกอบเรื่องราวช่วยส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อเรื่อง	1	1	1	1.00
3. เนื้อเรื่อง				
3.1 การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูนช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี	1	1	1	1.00
3.2 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องกันอ่านแล้วเข้าใจ	1	1	1	1.00
3.3 การดำเนินเรื่องกระตุ้นความสนใจตั้งแต่ต้นจนจบ	1	1	1	1.00
3.4 เนื้อเรื่องช่วยเสริมสร้างจินตนาการในการอ่าน	0	1	1	0.66
4. การจัดวางรูปภาพ				
4.1 การจัดวางของรูปภาพเหมาะสมกับเนื้อหา	1	0	1	0.66
4.2 การจัดวางของรูปภาพดึงดูดความสนใจให้อ่านเนื้อเรื่อง	1	1	0	0.66
5. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ				
5.1 หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน	1	1	1	1.00
5.2 นักเรียนชอบหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรม	0	1	1	0.66
รวมเฉลี่ย	0.813	0.938	0.938	0.894

**แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์
(สำหรับกลุ่มตัวอย่าง)**

.....

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของ
นักเรียนมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....

เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน เรื่อง “สองใจร้ายใจ”

ความพึงพอใจที่มีต่อ หนังสือภาพประกอบการ์ตูน	ระดับความพึงพอใจ				
	มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน					
1.1 การจัดลำดับภาพมีความต่อเนื่อง
1.2 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับผู้เรียน
1.3 สีตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน
1.4 ปกหน้าและปกหลังมีความสวยงามดึงดูด ความสนใจ
2. ภาพการ์ตูน					
2.1 ตัวการ์ตูนสีสันสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหา
2.2 บุคลิกของการ์ตูนเหมาะสมกับเนื้อหา
2.3 สีและภาพประกอบมีความเหมาะสม
2.4 ภาพประกอบเรื่องราวช่วยส่งเสริม ความเข้าใจในเนื้อเรื่อง

ความพึงพอใจที่มีต่อ หนังสือภาพประกอบการ์ตูน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
3. เนื้อเรื่อง					
3.1 การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูนช่วยให้ เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี
3.2 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องกันอ่านแล้วเข้าใจ
3.3 การดำเนินเรื่องกระตุ้นความสนใจตั้งแต่ ต้นจนจบ
3.4 เนื้อเรื่องช่วยเสริมสร้างจินตนาการ ในการอ่าน
4. การจัดวางรูปภาพ					
4.1 การจัดวางของรูปภาพเหมาะสมกับเนื้อหา
4.2 การจัดวางของรูปภาพดึงดูดความสนใจให้ อยากอ่านเนื้อเรื่อง
5. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ					
5.1 หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรม จริยธรรมช่วยให้นักเรียนเกิดความ สนุกสนานเพลิดเพลิน
5.2 นักเรียนชอบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบการ์ตูน

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 26 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง “สองใจวัยโจ๋”

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	\bar{x}	SD.	ระดับ	ที่
1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน				
1.1 การจัดลำดับภาพมีความต่อเนื่อง	4.29	0.46	มาก	11
1.2 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับผู้เรียน	4.21	0.66	มาก	15
1.3 สีตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน	4.29	0.62	มาก	11
1.4 ปกหน้าและปกหลังมีความสวยงามดึงดูดความสนใจ	4.63	0.49	มากที่สุด	3
2. ภาพการ์ตูน				
2.1 ตัวการ์ตูนสีสันสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหา	4.29	0.55	มาก	11
2.2 บุคลิกของการ์ตูนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.17	0.56	มาก	16
2.3 สีและภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.42	0.58	มาก	7
2.4 ภาพประกอบเรื่องราวช่วยส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อเรื่อง	4.54	0.59	มากที่สุด	5
3. เนื้อเรื่อง				
3.1 การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูนช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี	4.58	0.50	มากที่สุด	4
3.2 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องกันอ่านแล้วเข้าใจ	4.29	0.62	มาก	11
3.3 การดำเนินเรื่องกระตุ้นความสนใจตั้งแต่ต้นจนจบ	4.42	0.58	มาก	7
3.4 เนื้อเรื่องช่วยเสริมสร้างจินตนาการในการอ่าน	4.42	0.58	มาก	7
4. การจัดวางรูปภาพ				
4.1 การจัดวางของรูปภาพเหมาะสมกับเนื้อหา	4.50	0.59	มากที่สุด	6
4.2 การจัดวางของรูปภาพดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง	4.33	0.56	มาก	10
5. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ				
5.1 หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.67	0.64	มากที่สุด	2
5.2 นักเรียนชอบหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.88	0.34	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.43	0.58	มาก	

ตารางที่ 27 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง “วีรกรรมของเจ้าปัด”

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	\bar{x}	SD.	ระดับ	ที่
1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน				
1.1 การจัดลำดับภาพมีความต่อเนื่อง	4.21	0.41	มาก	13
1.2 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับผู้เรียน	4.08	0.58	มาก	16
1.3 สีตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน	4.54	0.72	มากที่สุด	5
1.4 ปกหน้าและปกหลังมีความสวยงามดึงดูดความสนใจ	4.67	0.48	มากที่สุด	2
2. ภาพการ์ตูน				
2.1 ตัวการ์ตูนสีสันสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหา	4.58	0.58	มากที่สุด	4
2.2 บุคลิกของการ์ตูนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.38	0.58	มาก	9
2.3 สีและภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.50	0.66	มากที่สุด	6
2.4 ภาพประกอบเรื่องราวช่วยส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อเรื่อง	4.50	0.66	มากที่สุด	6
3. เนื้อเรื่อง				
3.1 การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูนช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี	4.21	0.41	มาก	13
3.2 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องกันอ่านแล้วเข้าใจ	4.21	0.66	มาก	13
3.3 การดำเนินเรื่องกระตุ้นความสนใจตั้งแต่ต้นจนจบ	4.25	0.53	มาก	12
3.4 เนื้อเรื่องช่วยเสริมสร้างจินตนาการในการอ่าน	4.33	0.64	มาก	11
4. การจัดวางรูปภาพ				
4.1 การจัดวางของรูปภาพเหมาะสมกับเนื้อหา	4.42	0.58	มาก	8
4.2 การจัดวางของรูปภาพดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง	4.38	0.71	มาก	9
5. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ				
5.1 หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.67	0.48	มากที่สุด	2
5.2 นักเรียนชอบหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.88	0.34	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.42	0.60	มาก	

ตารางที่ 28 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสือภาพประกอบการ์ตูน
ด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง “ยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง”

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน	\bar{x}	SD.	ระดับ	ที่
1. การออกแบบหนังสือภาพประกอบการ์ตูน				
1.1 การจัดลำดับภาพมีความต่อเนื่อง	4.29	0.46	มาก	10
1.2 ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับผู้เรียน	4.25	0.61	มาก	12
1.3 สีตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย ชัดเจน	4.46	0.59	มาก	4
1.4 ปกหน้าและปกหลังมีความสวยงามดึงดูดความสนใจ	4.42	0.72	มาก	5
2. ภาพการ์ตูน				
2.1 ตัวการ์ตูนสีส้มสวยงามเหมาะสมกับเนื้อหา	4.33	0.48	มาก	9
2.2 บุคลิกของการ์ตูนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.13	0.61	มาก	16
2.3 สีและภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.42	0.72	มาก	5
2.4 ภาพประกอบเรื่องราวช่วยส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อเรื่อง	4.54	0.59	มากที่สุด	3
3. เนื้อเรื่อง				
3.1 การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูนช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี	4.38	0.49	มาก	7
3.2 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องกันอ่านแล้วเข้าใจ	4.17	0.48	มาก	15
3.3 การดำเนินเรื่องกระตุ้นความสนใจตั้งแต่ต้นจนจบ	4.25	0.53	มาก	12
3.4 เนื้อเรื่องช่วยเสริมสร้างจินตนาการในการอ่าน	4.29	0.62	มาก	10
4. การจัดวางรูปภาพ				
4.1 การจัดวางของรูปภาพเหมาะสมกับเนื้อหา	4.21	0.72	มาก	14
4.2 การจัดวางของรูปภาพดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง	4.33	0.64	มาก	7
5. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ				
5.1 หนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรมช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.63	0.58	มากที่สุด	2
5.2 นักเรียนชอบหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม	5.00	0.00	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.38	0.60	มาก	

ภาคผนวก ซ

ตัวอย่างหนังสือภาพประกอบการ์ตูนด้านคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ลักทรัพย์

เรื่อง “สองใจวัยโจ๋”

..สองใจร้อยใจ..

เรื่อง : นนดี ศิริวัฒน์ทรัพย์
ภาพประกอบ : พิชิศา สุวรรณรัตน์

..สองใจร้อยใจ..

เรื่อง : นนดี ศิริวัฒน์ทรัพย์
ภาพประกอบ : พิชิศา สุวรรณรัตน์

หนึ่งสี่ภาพประกอบการ์ตูน เรื่อง..สองใจร้อยใจ

เป็นหนังสือหนึ่งสี่ภาพประกอบการ์ตูนเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของชุมชนชายชุกรม ตำบลไม้เล็งทรัพย์ ซึ่งเนื้อหาของหนังสือและภาพประกอบจะสังเคราะห์เอาสิ่งดีที่มีส่วนเชื่อมกับตัวละคร เป็นหนังสือที่สอดแทรกไปถึงพฤติกรรมของตัวละครที่ควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติซึ่งได้สอดแทรกถึงหนึ่งสี่ภาพประกอบการ์ตูนเล่มนี้

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2551
จำนวนที่พิมพ์ 35 เล่ม
ผลิตโดย
นางสาวนนดี ศิริวัฒน์ทรัพย์
นักศึกษาระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยศิลปากร

“วันนี้จะมาคุยกัน
อย่าลืมมาเอาไปกินนะ”
“เพราะอะไรไปกิน?”
“ฉันไปทำบุญที่วัดมาจ้ะ”
“ไปไหนมาละสาว?”

ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง เป็นหมู่บ้านที่มีความสุข ประชาชนอยู่กันอย่างพี่น้อง
ทุกคนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

 สองใจร้อยใจ

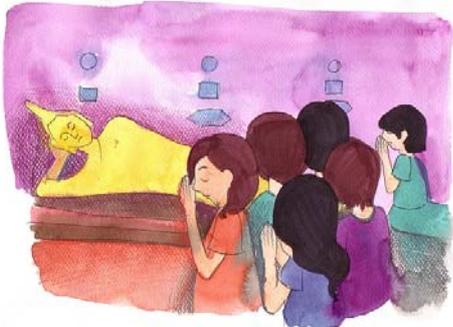
ในหมู่บ้านนี้มีศูนย์รวมจิตใจที่สำคัญยิ่ง คือวัดศรีมหาโพธิ์ ซึ่งมีที่ถือนพระพุทธรูปปางไสยาสน์มีนามว่าหลวงพ่อดงแสดงกายสิทธิ์ และพระโพธิสัตว์กวนอิมที่ประดิษฐานอยู่ในบริเวณวัด

 สอ.ใจรวังใจ๋

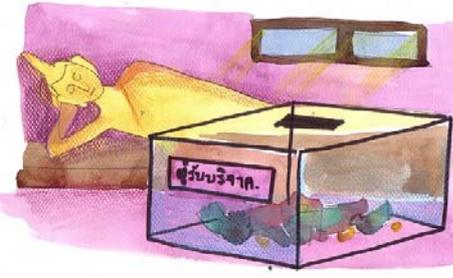
แต่ในท่ามกลางความเจริญทางวัตถุที่เพิ่มมากขึ้น คือ มีการเดินสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ เห็นทองประดับ ศึกษาค้นคว้าหาหนทางหมู่บ้าน แทนที่คนในหมู่บ้านจะมีความสุขเพิ่มมากขึ้น กลับเป็นครอกกันข้าม คนกล้าขย่ำขย่ำอย่างแอ่งแอ่งแซ่แซ่ เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ ความเป็นอยู่แบบด้อยที่ด้อยอาศัยกันหนีไปจากหมู่บ้าน

 สอ.ใจรวังใจ๋

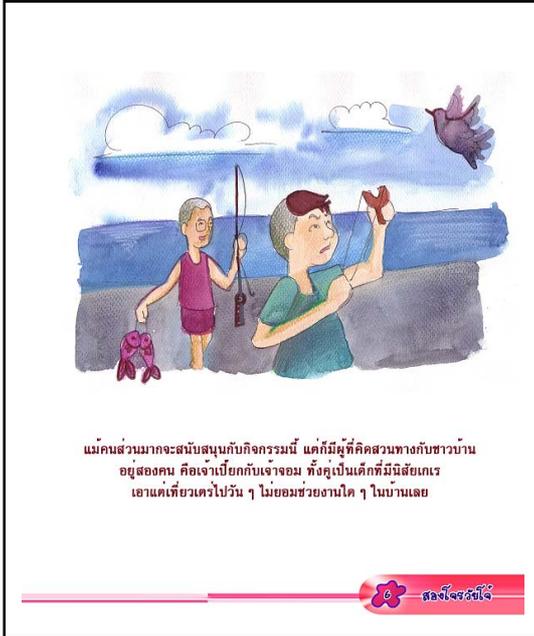
วัดศรีมหาโพธิ์ ซึ่งเดิมเคยเป็นที่สงบ เป็นที่พักพิงทางจิตใจของคนในหมู่บ้าน ทุกวันนี้ วัดแห่งนี้ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ศึกษาค้น ในทุกวันเสาร์อาทิตย์โดยมีผู้คนจำนวนมากเดินทางมาชมการ หลวงพ่อดงแสดงกายสิทธิ์ และพระโพธิสัตว์กวนอิม

 สอ.ใจรวังใจ๋

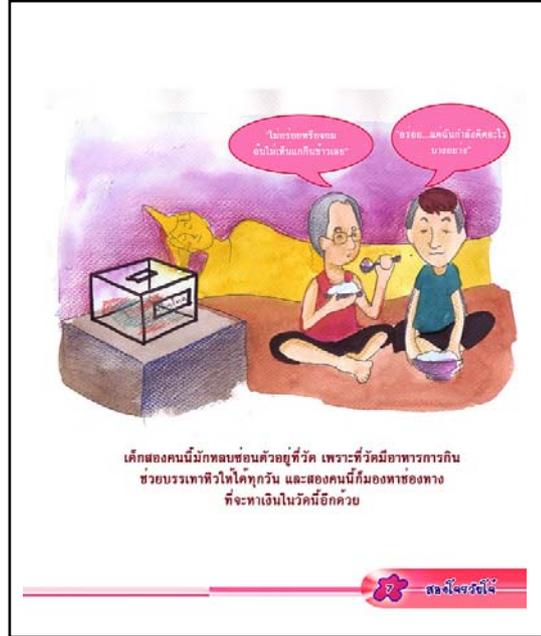

เมื่อวัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว จึงมีการตั้งตู้รับบริจาคเงิน เพื่อรวบรวมไปใช้ในกิจการสาธารณกุศล เช่น สร้างโบสถ์ สร้างวิหาร บำรุงการศึกษา ชาวบ้านทุกคนก็เห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีเพราะมีเงินจากนอกถิ่น เขาผู้หมู่บ้านวัดจะได้เงินนำมาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

 สอ.ใจรวังใจ๋

แม่คนส่วนมากจะสนับสนุนกับกิจกรรมนี้ แต่ก็มีผู้ที่คิดสวนทางกับชาวบ้าน
อยู่สองคน คือเจ้าเปี้ยกับเจ้าจอม ทั้งคู่เป็นเด็กที่มีนิสัยขี้เกียจ
เอาแต่เที่ยวเตร่ไปวัน ๆ ไม่ยอมช่วยงานใด ๆ ในบ้านเลย

เด็กสองคนนี้มีกตลอบซ่อนตัวอยู่ที่วัด เพราะที่วัดมีอาหารการกิน
ช่วยบรรเทาหิวได้ทุกวัน และสองคนนี้ก็มอมเมาของหาง
ที่จะหาเงินในวัดนี้อีกด้วย

ช่องทางเดินโดยไม่ทำงานนั้นอยู่ที่คู่วิจาคนั้นเอง
ทั้งสองคนวางแผนกันว่าหาวิธีขโมยเงินในคู่วิจา
ในเวลากลางคืนที่ทุกคนหลับกันหมดแล้ว

แล้วทั้งสองคนก็เริ่มคิดหาวิธีที่จะนำเงินออกมาจากคู่วิจาคนั้นให้ได้

“เจ้า เบี้ยกับเจ้าจอม ครี้นี่ ทลวงพ่อจะไม่เอาเรื่องเด็ดสองคน แต่ฉันต้องสัญญาว่าจะไม่ทำอย่างอื่นอีก และสละตัวเป็นคนดี เสียค่าไถ่ไหม?”

“จริงเพราะครี้นทลวงพ่อ ถึงจะไม่เอาเรื่องสองคน?”

“ได้ครับ ผมสองคน จะไม่ทำแบบนี้อีกแล้ว ผมสัญญา”

ทลวงพ่อฮั่นครูนึกอยู่พักหนึ่ง ว่าจะทำอย่างไรกับเจ้าสองคนนี่ดี แล้วก็ตัดสินใจว่าจะไม่เอาเรื่องทั้งสองคนแต่ให้ทั้งสองคนสัญญาว่าจะไม่ทำอีก

๒๐ สองใจร้อยใจ

หลังจากวันนั้น เจ้าเบี้ยกับเจ้าจอมก็เปลี่ยนเป็นคนละคน ทั้งสองมาช่วยงานที่วัด ทำตัวเป็นประโยชน์ ทำงานทุกอย่าง ไม่ว่าจะทำความสะอาดลานวัด กวาดกุศโลภา ทั้งสองช่วยกันอย่างแข็งขันทุกวัน

๒๑ สองใจร้อยใจ

“เห็นไหม เจ้าเบี้ยกับเจ้าจอม การทำตัวเป็นคนดีนั้น มันไม่ได้ยากเลย ใคร ๆ ก็ทำได้เช่นและสละก็เกิดขึ้นกับ ตัวเราไม่ใช่ใครที่อื่น จ้ะไหม?”

“ครับทลวงพ่อ?”

“ผมสองคนจะไม่กลับไปทำที่ แลแบบนั้นอีกแล้วครับทลวงพ่อ”

เจ้าเบี้ยกับเจ้าจอมสำนึกผิดกับสิ่งที่ตนเองได้ทำและสัญญากับทลวงพ่อว่า เขาทั้งสองคนจะกลับตัวเป็นคนดีไม่กลับไปกระทำความผิดอีก

๒๒ สองใจร้อยใจ

หนังสือเรื่องพระอภัยมณี

ตอนที่ ๑ ตอนพระอภัยมณีจะหนีจากเกาะแก้วพิสดาร

คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่พูดปด

เรื่อง “วีรกรรมของเจ้าปัด”

เรื่อง : นณีส ศิววัฒน์ทรัพย์
ภาพประกอบ : พิชัยสา สุวรรณรัตน์

เรื่อง : นณีส ศิววัฒน์ทรัพย์
ภาพประกอบ : พิชัยสา สุวรรณรัตน์

หนังสือสื่อภาพประกอบการ์ตูน

เรื่อง...วิธีการของเจ้าปัด

เป็นหนังสือในหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนพิการและคนพิการ
พฤติกรรมคนพิการและคนพิการ ด้านการไม่พูดเปิด
ซึ่งเนื้อหาของหนังสือและภาพประกอบจะส่งอารมณ์ของหนังสือให้มีส่วนร่วม
กับตัวละคร เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นถึงพฤติกรรมของตัวละครที่ควรปฏิบัติหรือ
ไม่ควรปฏิบัติซึ่งได้สอดแทรกเป็นหนังสือภาพประกอบการ์ตูนเล่มนี้

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2551
จำนวนที่พิมพ์ 35 เล่ม
ผลิตโดย
นางสาวนณีส ศิววัฒน์ทรัพย์
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ในเขตปริมณฑล ไม่มีใครไม่รู้จักเจ้าปัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ของโรงเรียนวิศุกรรมศาสตร์
เพราะกติกาคือของปัดนั่นเป็นที่เลื่องชื่อไปทั้งหมู่บ้านเลยทีเดียว

เรื่องก็มีอยู่ว่า สมัยที่เจ้าปัดเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นั้น ครูประจำชั้นของปัดคือคุณสมศรี คุณสมศรีเคยถูกเจ้าปัดคมเสียจนผูกหลายหน

 สังกัดกรมของเจ้าปัด

ปัดมีความพอใจเขยตีในมาโรงเรียน

คุณสมศรีชอบในรูป ปัดว่า เอ็นไร ค่ายขอควรวุ่น

เจ้าปัดโกหกคุณสมศรีได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการขาดเรียน หรือเรื่องอื่น ๆ ถ้าเขาขาดเรียนเขาก็โกหกว่าเขาป่วยทุกครั้ง

 สังกัดกรมของเจ้าปัด

ปัดออกไปกินข้าวต่อจึง ถัดสายไปเจอ

ไม่กินไปก็คิด นี่จะ ออกไปนี่ไปซื้อข้าวก็จะมี

ขอไปมีเงินค่าขนม แต่ไม่มีเงินไปซื้อขนม

ขอคนแถวนี้มา

ในบางครั้งเขาก็แกล้งไม่ไปกินข้าวกลางวัน พอยคุณสมศรีถาม ปัดก็บอกว่ามีเงิน คุณสมศรีก็ให้เงินไปกินข้าว

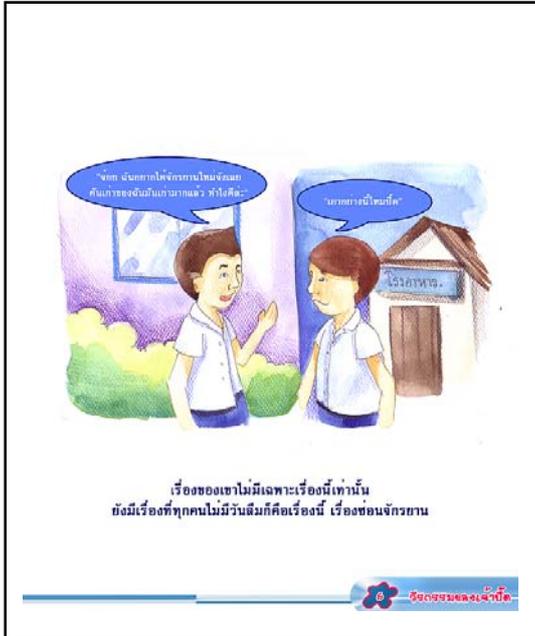
 สังกัดกรมของเจ้าปัด

คิดง เอ็นนี่จะไปซื้อของเล่นที่หน้าโรงเรียน

แต่จริง ๆ แล้วแม่ให้เงินปัดมา แต่ปัดเก็บไว้เพื่อเอาไปซื้อของเล่นในคอนเ็นหลังเลิกเรียน

 สังกัดกรมของเจ้าปัด

ครูสมศรีเสียเวลาค้นหาจักรยานของอี๊ดอยู่หลายวันก็ไม่พบ ในที่สุดครูสมศรีกับครูเวรประจำวันก็ตกลงกันว่าจะซื้อจักรยานใหม่ให้อี๊ด

18 **ชีวิตจริงของเจ้าอี๊ด**

สองวันต่อมา ลุงยอดนักการภารโรงของโรงเรียน เห็นว่าขยะถูกกองสูงไว้มากแล้ว จึงจัดการเผาขยะนั้นตามหน้าที่

19 **ชีวิตจริงของเจ้าอี๊ด**

ขณะที่เผาขยะลุงยอดก็เขี่ยขยะไปมา และสงสัยว่าขยะที่เขาก็มีแค่นี้ทำไมไม่ไหม้ตลึงก็ และมีกลิ่นเหม็นเหมือนขางใหม่จึงเขี่ยดู และลุงยอดก็ตอ้งตกใจเพราะพบเศษเหล็กและล้อรถจักรยาน

20 **ชีวิตจริงของเจ้าอี๊ด**

ลุงยอดจึงนำเรื่องนี้ไปบอกครูสมศรี ด้วยความสงสัยเรื่องจักรยาน ว่าใครเป็นคนเอาจักรยานไปทิ้งไว้ในกองขยะ เพราะลุงยอดก็ไม่รู้เช่นกันว่าเป็นจักรยานของใคร

21 **ชีวิตจริงของเจ้าอี๊ด**

“ครูครับ ผมกับพี่เคยชวนพี่เขาจัดการงานไปของไม้ไว้ที่โรงเรียน”
 “นี่คุณเขาเอาไปโรงเรียนไหมครับครู ผมบอกคุณกับเคยชวนเขาไปโรงเรียนและพี่เขาไม่ฟัง”
 “จริงตามที่คุณบอกกับผมของพี่เขาจะได้สิ่งที่ดีได้ไหม”

“ครับพี่ครับ !!!
 พี่ไม่ฟังเลยเอ็งทำกับเอ็งนี่”
 “เอ็งไปไหนเป็นมาหาครูพี่กรรมดีเอ”

เจ้าใจอยซึ่งกลัวความคิดจึงรีบมาหาครูสมัครและสารภาพเรื่องราวทั้งหมดกับครูสมัคร

10 วิถีธรรมของเจ้าบ๊ิด

“ครับ...” “ครับ...”

“บ๊ิด จ้อย ครูคิดอยากเรื่องนี้ให้พอกับแม่ของเอ็งดูด้วย และครูก็จะลงโทษเอ็งก็ต่อตอน ครูว่าพวกราวหลังจะไม่ได้ทำแบบนี้อีก”

เรื่องราวต่าง ๆ จึงถูกเปิดเผย เจ้าบ๊ิดก็ต้องรับคิดไปด้วยเพราะมีพยานรู้เห็น ทั้งคู่จึงถูกทำโทษ

15 วิถีธรรมของเจ้าบ๊ิด

บ๊ิดและจ้อยถูกครูสมัครทำโทษ โดยให้ทำความสะอาดโรงเรียนในคอนเซ็ปต์เป็นเวลาสองสัปดาห์

10 วิถีธรรมของเจ้าบ๊ิด

“เราโดน ไปขอครูเรื่องจัดการงานและจ้อย”

“มันเสียใจ พี่กับน้องพูดอะไรก็ไม่มีใครเชื่อเราอีกเลย โน่นแหละบ๊ิด”

บ๊ิดและจ้อยต้องเดินเท้ามาโรงเรียน เพราะแทนที่จะได้จักรยานคันใหม่ก็ไม่ได้ จักรยานคันเก่าก็ถูกเขาเสียหายหมดแล้ว และหลังจากนั้นมา บ๊ิดและจ้อยพูดอะไรก็ไม่มีใครเชื่อเขาทั้งสองคนอีกเลย

15 วิถีธรรมของเจ้าบ๊ิด

คุณธรรมจริยธรรมด้านการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

เรื่อง “ยาเสพติด...ลิขิตชีวิตก้อง”

ป่าสาบตัด..ลิขิตชีวิตก้อน

เรื่อง : นนดี ศิริวัฒน์พรวิทย์
ภาพประกอบ : พิษิษฐา สุวรรณเจียรน

ป่าสาบตัด..ลิขิตชีวิตก้อน

เรื่อง : นนดี ศิริวัฒน์พรวิทย์
ภาพประกอบ : พิษิษฐา สุวรรณเจียรน

หนังสือสื่อภาพประกอบการ์ตูน เรื่อง..ป่าสาบตัดลิขิตชีวิตก้อน

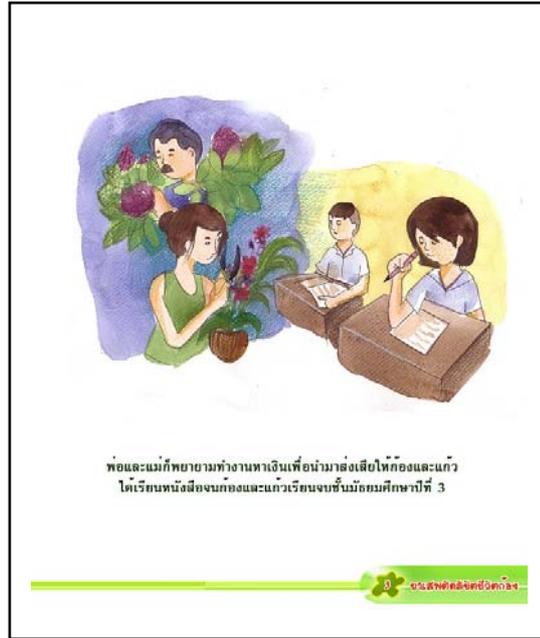
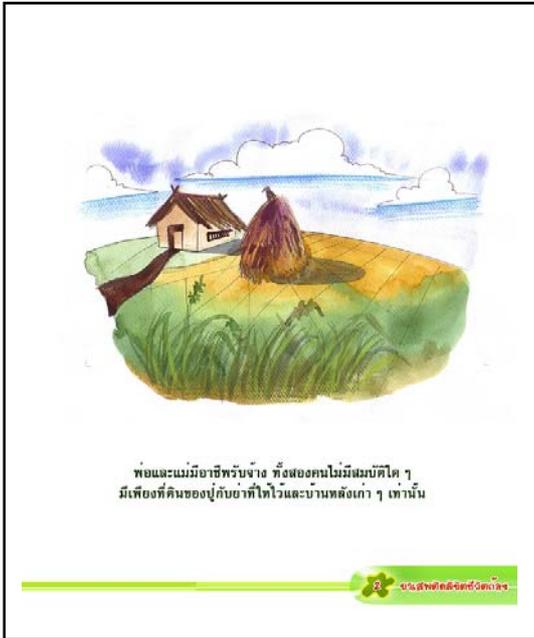
เป็นหนังสือสื่อภาพประกอบการ์ตูนเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนจนเศรษฐกิจฐานรากด้านที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด ซึ่งเนื้อหาของหนังสือและภาพประกอบจะสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ที่ประสบปัญหาการขาดแคลนอาหารและน้ำดื่มสะอาด รวมถึงการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2551
จำนวนที่พิมพ์ 35 เล่ม
ผลิตโดย
นางสาวนนดี ศิริวัฒน์พรวิทย์
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์
สาขาวิชาพัฒนศิลป์และการศึกษา ภาควิชาพัฒนศิลป์และการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ในครอบครัวหนึ่งมีสมาชิกอยู่ด้วยกันสี่คน คือ พ่อ แม่ ก้องและแก้ว
ครอบครัวนี้มีฐานะยากจน

ป่าสาบตัดลิขิตชีวิตก้อน

“สนใจเรื่องงานอะไร?”
“ว่าไม่บอก
ตายก็รีบค่า?”

“เงินขายดี มีงานทำ มีเงินใช้
สามสี่บอย ๆ เข็มก็ดี นอยสนใจจะขาย
กับฉันไหมละ-เออ?”

วันหนึ่งก้องได้มีโอกาสพบกับเพื่อนเก่าของคนในสมัยเรียน คือ นอย นอยได้พูดคุยกับก้องและบอกว่าคนเหล่านั้นทำงานสบายเงินเดือนก็ดี ก้องได้ยินเช่นนั้นก็สนใจอยากทำงานอย่างนอยบ้าง นอยจึงชักชวนก้องไปทำงานด้วยกัน

๖ บริษัทผลิตผลิตภัณฑ์

เมื่อก้องไปถึงจึงรู้ว่างานที่นอยทำนั้น เป็นงานที่คิดกฎหมาย เพราะนอยเป็นคนค้าขาย นอยบอกกับก้องว่าไม่คงกลัว เพราะแรก ๆ เขาก็กลัวเหมือนกัน แต่พอนาน ๆ ไปก็ชินไปเอง งานง่าย ๆ อย่างนี้

๗ บริษัทผลิตผลิตภัณฑ์

“ไม่ใคร่แรงก้อง นอยรู้ความลับ
ของนายนะบอกพี่?”

“ไม่เอาแล้วเออ ฉันไม่ทำหรอก
มันเป็นงานที่คิดกฎหมาย”

เมื่อก้องได้ยินเช่นนั้นก็มีสีหน้าที่วิตกกังวลขึ้นมาทันทีอย่างเห็นได้ชัด แต่ก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร เพราะตัวเองได้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้เข้าแล้ว

๘ บริษัทผลิตผลิตภัณฑ์

ก้องจึงต้องทำตามนอยไปโดยปริยาย แรก ๆ ก็กลัวถูกตำรวจจับ แต่พอนาน ๆ ไปก้องก็เห็นว่างานนี้เป็นงานที่สบายและได้เงินมาก จึงไม่เกรงกลัวและทำต่อไปเรื่อย ๆ

๙ บริษัทผลิตผลิตภัณฑ์

ก้องก็หลงระเริงกับเงินทองที่ได้มาจากการทำงานที่ผิดกฎหมาย
ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย เพื่อเตรวในเวลากลางคืนทุกคืน
โดยไม่สนใจใครทั้งสิ้นแม้แต่พ่อกับแม่

10 - น.ส.ศุภมาส อิศอภชมาภักดี

ไอ้ลูก เด็กสี่ขวบชื่ออะไร
เขาก็คือคนแม่เดียวกับกับเรา
ไม่ว่าอะไรก็รักเราสิ

ก้อง พยายามจะดูจนทำให้แม่
เขย่งมือขึ้น หนักเป็นกรพลา
สิริของคนที่แม่จะดู

แม้ว่าพ่อแม่จะว่ากล่าวตักเตือนก้องก็ไม่เชื่อฟัง
ก้องก็เฉยและยังทำงานนี้ต่อไป

11 - น.ส.ศุภมาส อิศอภชมาภักดี

"จ้ะ เราได้เบาะแสของเงินยก
กับเขาออกมา ของคนชื่อชยาว่าไปกับ
เด็ก ๆ ในชุมชนเวลานั้นแล้ว ดีเวลาที่เรา
จะคอยจับให้ได้ ค่ะนี่เราจะไปทำสิ่งนี้ชุมชน
ที่ดงมะรุ ผ่าของเรารอบๆแล้วจะมี
การปล่อยกับที่อื่น ค่ะนี่"

"คุณตำรวจครับ ผมจะเตรียม
กำลังให้พร้อม"

ทางตำรวจก็ได้เบาะแสการค้าขายของก้องและน้อย
จึงวางแผนกันเพื่อจับกุม

12 - น.ส.ศุภมาส อิศอภชมาภักดี

และคืนนี้ ก้องกับน้อยก็ทำเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา
นำยาบ้ามาส่งให้กับเด็กในชุมชนที่ดงมะรุวัด

13 - น.ส.ศุภมาส อิศอภชมาภักดี

ภาคผนวก ฉ

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 2371
 ที่ ศธ 0520.203.5/ วันที่ กรกฎาคม 2550
 เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม

เรียน อาจารย์บัญญัติ เรืองศรี

เนื่องด้วย นางสาวนภีลี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ มีความประสงค์จะเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่ศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)
 หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ที่ ศธ.0520.203.5/145

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

๗ กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม

เรียน อาจารย์ปริญดา ชัยชนะ

เนื่องด้วย นางสาวเกิติ ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ มีความประสงค์จะเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่ นักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

สำนักงานภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

โทรศัพท์ (034) 219135

โทรสาร (034) 219135

ที่ ศธ.0520.203.5/145

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

๗ กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม

เรียน อาจารย์ปริญดา ชัยชนะ

เนื่องด้วย นางสาวนภัสศรี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ มีความประสงค์จะเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่ศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

สำนักงานภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

โทรศัพท์ (034) 219135

โทรสาร (034) 219135

ที่ ศธ.0520.203.5/149

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

๗ กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม

เรียน อาจารย์บูรเชน สุขคุ้ม

เนื่องด้วย นางสาวนภิสี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ มีความประสงค์จะเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่ศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

สำนักงานภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

โทรศัพท์ (034) 219135

โทรสาร (034) 219135

ที่ ศธ.0520.203.5/ 146

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

๗ กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน

เรียน อาจารย์ณพศร ณ นครพนม

เนื่องด้วย นางสาวนภีลี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ มีความประสงค์จะเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่ นักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

สำนักงานภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

โทรศัพท์ (034) 219135

โทรสาร (034) 219135

ที่ ศธ.0520.203.5/147

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

๗ กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน

เรียน อาจารย์สมพล ดาวประดับวงศ์

เนื่องด้วย นางสาวนภีลี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ มีความประสงค์จะเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่ศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

สำนักงานภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

โทรศัพท์ (034) 219135

โทรสาร (034) 219135

ที่ ศธ.0520.203.5/149

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

๗ กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน

เรียน อาจารย์คชาวุธ ทองไทย

เนื่องด้วย นางสาวนทีสี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์ มีความประสงค์จะเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาพการ์ตูน

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่ นักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

สำนักงานภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

โทรศัพท์ (034) 219135

โทรสาร (034) 219135

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 29201

ที่ ศธ 0520.203.5/ 454

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

เรียน รองศาสตราจารย์ สุรพล พยอมแย้ม

เนื่องด้วยนางสาวนภิสี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์” มีความประสงค์จะเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่ศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 29201

ที่ ศธ 0520.203.5/ 456

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขออนุญาตเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

เรียน รองศาสตราจารย์ ลิขิต เลิศกาญจนภรณ์

เนื่องด้วยนางสาวนภีศรี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์” มีความประสงค์จะเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่นักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตธรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 29201

ที่ ศธ 0520.203.5/ 456

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรัพย์ สุขอนันต์

เนื่องด้วยนางสาวนภิสี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์” มีความประสงค์จะเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่นักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 29201

ที่ ศธ 0520.203.5/ -

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพนีย์ ธรรมเมธา

เนื่องด้วยนางสาวนภีสี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์” มีความประสงค์จะเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่นักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 29201

ที่ ศธ 0520.203.5/ -

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

เรียน อาจารย์ ดร.อนิรุทธิ์ สติมัน

เนื่องด้วยนางสาวนภีสี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์” มีความประสงค์จะเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่นักศึกษาตั้งกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 29201

ที่ ศธ 0520.203.5/ -

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

เรียน อาจารย์ น้ามนต์ เรืองฤทธิ์

เนื่องด้วยนางสาวนภีศรี ศรีวัฒนทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์” มีความประสงค์จะเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

ในการนี้ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านมาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้แก่นักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นางสาวนภีศรี ศรีวัฒนทรัพย์
ที่อยู่ 100 ถนนนวมเขต ตำบลพระประโทน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต
ศศ.บ. การจัดการทั่วไป แขนงวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2547 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2546 - 2547 เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนอนุบาลนครปฐม
อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2547 - 2548 ครูอัตราจ้าง โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์
อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2548 - 2551 พนักงานราชการ โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์
อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
ส.ค.2551 - ปัจจุบัน ครูผู้ช่วย โรงเรียนวัดหอมเกร็ด
อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม